

ЗАТВЕРДЖЕНО:
розпорядженням
начальника Вовчанської
міської військової
адміністрації
№ _____

**Стратегія розвитку
Вовчанської міської територіальної громади
на період до 2027 року**

Стратегію розвитку розроблено спільними зусиллями створеної в громаді робочої групи з розробки Стратегії розвитку Вовчанської міської територіальної громади та благодійної організації «Координаційний гуманітарний центр» в межах реалізації проекту «Консорціум – HAVEN», що сприяє глибшому аналізу потреб громади та залучені до процесу представників різних цільових груп.

***Шановні мешканці Вовчанської міської територіальної громади,
партнери та всі, хто пов'язує своє майбутнє з нашою громадою!***

Стратегічний план розвитку Вовчанської міської територіальної громади до 2027 року є ключовим документом, що визначає напрями відновлення, стабілізації та подальшого розвитку громади в умовах безпекових викликів та післявоєнної трансформації.

Вовчанська громада сьогодні функціонує в умовах надзвичайних випробувань. Територія громади зазнала значного впливу бойових дій, частина населених пунктів перебувала або перебуває в зоні активних бойових дій через близькість до державного кордону та лінії бойового зіткнення. Військова агресія призвела до руйнування житлової та соціальної інфраструктури, обмеження доступу до базових послуг, порушення економічних зв'язків та вимушеного переміщення мешканців.

Попри ці обставини, громада зберігає життєздатність і продовжує функціонувати. Органи місцевого самоврядування, комунальні установи, медичні та освітні заклади, громадські організації, волонтерські ініціативи та самі мешканці забезпечують безперервність базових послуг, підтримку вразливих категорій населення та збереження соціальної єдності громади. Важливим елементом цієї системи підтримки є хаби та центри допомоги для внутрішньо переміщених осіб, які стали простором взаємодії, координації та солідарності.

Стратегічний план виходить із розуміння, що головним ресурсом відновлення Вовчанської громади є її люди. Саме людський потенціал – освіта, професійні навички, підприємницька активність, громадська участь і здатність до самоорганізації – визначає перспективи відродження території та формування її майбутнього.

Документ спрямований не лише на подолання наслідків руйнувань і відновлення інфраструктури. Його завданням є створення умов для повернення населення, відновлення економічної активності, розвитку місцевого бізнесу, забезпечення доступу до якісних соціальних, освітніх і медичних послуг, а також формування безпечного та комфортного середовища для життя.

Стратегія визначає Вовчанську громаду як безпечну, згуртовану, стійку та економічно спроможну територію, орієнтовану на інновації, партнерство й післявоєнне відновлення. Документ розроблено із залученням широкого кола зацікавлених сторін, що забезпечило спільне бачення розвитку та визначення реалістичних пріоритетів.

Попри складні умови сьогодення, Вовчанська громада зберігає потенціал для відновлення та розвитку. Цей стратегічний план є інструментом консолідації зусиль, залучення ресурсів і партнерської підтримки задля досягнення спільної мети – відродження громади як простору безпеки, можливостей і гідного життя для кожного мешканця.

***З повагою – Тамаз ГАМБАРАШВІЛІ
Начальник Вовчанської міської військової адміністрації***

ЗМІСТ

1	ВСТУП	14
2	АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА	16
2.1.	Загальна інформація	16
3	ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК	27
4	ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ	56
5	ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	61
5.1.	Ландшафтні особливості рельєфу	61
5.2.	Характеристика ґрунтів	63
5.3.	Природні ресурси Громади	64
5.4.	Структура земельного фонду	68
6	ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ	70
6.1.	Населення Вовчанської МТГ	70
6.2.	Зайнятість населення	74
7	НАЯВНА ІНФРАСТРУКТУРА	80
7.1.	Транспортна інфраструктура	80
7.2.	Житлово-комунальне господарство	83
7.3.	Поштова інфраструктура та зв'язок	93
7.4.	Соціальна інфраструктура	93
7.4.1.	Мережа закладів освіти	93
7.4.1.1.	Дошкільна освіта	96
7.4.1.2.	Загальна середня освіта	99
7.4.1.3.	Вовчанський інклюзивно-ресурсний центр	108
7.4.1.4.	Центр професійного розвитку педагогічних працівників	109
7.4.1.5.	Оздоровлення та відпочинок дітей Вовчанської МТГ	111
7.4.1.6.	Фахова майстерність	112
7.4.1.7.	Позашкільна освіта	112
7.4.2.	Мережа закладів охорони здоров'я	114

7.4.3.	Надання публічних послуг Вовчанською міською військовою адміністрацією	125
7.4.4.	Мережа закладів культури та спорту	130
7.4.4.1.	Заклади культури	130
7.4.4.2.	Спорт	135
7.4.4.3.	Туризм	141
7.4.5.	Соціальний захист і соціальні послуги	142
7.4.5.1.	Центр надання соціальних послуг Вовчанської міської ради	144
7.4.5.2.	Ветеранська політика в Громаді	148
7.4.6.	Служба у справах дітей Вовчанської міської ради Харківської області	151
7.4.7.	Інтеграція гендерного підходу	154
8	МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	158
9	ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ	163
10	ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК	172
10.1.	Суб'єкти господарювання та галузева структура економіки	172
10.2.	Розвиток малого та середнього бізнесу	174
11	ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	177
11.1.	Видатки місцевого бюджету	181
11.2.	Підтримка партнерів Громади	184
12	ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ГРОМАДОЮ	191
13	ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ, ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ ТА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА	194
14	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН	197
14.1.	Результати соціологічного опитування мешканців Громади	197
14.2	Результати соціологічного опитування представників бізнесу	214
15	SWOT-АНАЛІЗ	228
16	СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	230
16.1.	Сценарії розвитку Вовчанської МТГ	230

16.2.	Обґрунтування стратегічного вибору. Сценарії розвитку Вовчанської МТГ	232
17	СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ (ВІЗІЯ, МІСІЯ) РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	235
18	СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	238
19	АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ПОЛОЖЕНЬ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2027 РОКУ ТА ДЕРЖАВНІЙ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	242
20	ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	244
ДОДАТКИ:		
Додаток 1	Фізико-географічні відомості та адміністративно-територіальний розподіл Вовчанської МТГ станом на 01 січня 2026 року	248
Додаток 2	Інформаційна довідка про поточну ситуацію в Харківській області, яка склалась внаслідок збройної агресії РФ (руйнування інфраструктури з 24.02.2022) (за даними Реєстру пошкодженого та знищеного майна станом на 22.06.2026)	252
Додаток 3	Структурні характеристики житлового фонду Вовчанської МТГ (багатоквартирний та одноквартирний житловий фонд)	254
Додаток 4	Перелік підприємств, які розташовані на території Вовчанської МТГ станом на 15.12.2025	257
Додаток 5	Моніторинг фахової активності педагогічних працівників Вовчанської Громади в 2024-2026 роках	262
Додаток 6	Мережа закладів культури Вовчанської МТГ	265
Додаток 7	Об'єкти культурної спадщини Вовчанської МТГ	268
Додаток 8	Розподіл населення за статтю та віком Вовчанської МТГ	279
Додаток 9	Інформація про кількість населення на деокупованих територіях Вовчанської міської територіальної громади (в розрізі старостинських округів (населених пунктів територіальних громад)	280
Додаток 10	Перелік підприємств торгівлі у Вовчанській МТГ Чугуївського району Харківської області за станом на 01.02.2024	283

Додаток 11	Перелік підприємств побутового обслуговування населення у Вовчанській МТГ Чугуївського району Харківської області за станом на 01.02.2024	288
Додаток 12	Структура та чисельність апарату Вовчанської міської ради та її виконавчих органів	289
Додаток 13	Аналіз відповідності Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021- 2027 роки	299
Додаток 14	Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року Стратегії розвитку Харківської області на період 2021-2027 років	304
Додаток 15	Система показників (індикаторів) для моніторингу реалізації Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року	311

СПИСОК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 2.1.	Загальна інформація про Вовчанську МТГ	21
Таблиця 2.2.	Старостинські округи Вовчанської МТГ	21
Таблиця 4.1.	Порівняльна характеристика Громади з територіальними формуваннями вищого рівня (2022 рік)	60
Таблиця 5.1.	Загальна характеристика природних ресурсів Громади	65
Таблиця 6.1.	Чисельність населення МТГ/СТГ Харківського району Харківської області, осіб, які були евакуйовані з власних територій у зв'язку з активними бойовими діями	73
Таблиця 6.2.	Кількість мешканців Вовчанської МТГ станом на червень 2026 року на території Громади	75
Таблиця 6.3.	Кількість мешканців Вовчанської МТГ станом на червень 2026 року на території м. Харків і Харківської області	78
Таблиця 7.1.	Заклади дошкільної освіти Вовчанської МТГ 2025/2026 н.р.	97
Таблиця 7.2.	Мережа учнівського контингенту ЗЗСО Вовчанської МТГ станом на 1 вересня 2025 року	99
Таблиця 7.3.	Кількісні показники педагогічних працівників Вовчанської МТГ станом на 1 вересня 2025 року	100
Таблиця 7.4.	Результати участі випускників закладів загальної середньої освіти Вовчанської МТГ у НМТ	103
Таблиця 7.5.	Кількісний склад дітей з ООП у закладах освіти Громади наведено в таблиці нижче	104
Таблиця 7.6.	Кількісний склад дітей пільгових категорій у закладах освіти наведено в таблиці нижче	104
Таблиця 7.7.	Оздоровлення та відпочинок дітей у 2022-2025 роках	111
Таблиця 7.8.	Кількість відвідувань лікарів за січень-лютий 2026 року вторинної ланки медицини	115
Таблиця 7.9.	Показники роботи закладу вторинної медичної допомоги	116
Таблиця 7.10.	Показники роботи закладу первинної медичної допомоги	120
Таблиця 7.11.	Кількість відвідувань лікарів за січень-травень 2026 року первинної ланки медицини	122
Таблиця 7.12.	Місцеві стимули (стимулювання праці, мотивація персоналу, підвищення матеріального стану працівників з метою недопущення критичного дефіциту кадрів)	123
Таблиця 7.13.	Основні напрямки роботи відділу у сфері ветеранської політики	149
Таблиця 7.14.	Інформація про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування за період з 2022 – 2025 роки	152
Таблиця 7.15.	Розподіл місцевого населення включно ВПО старостинських округах Вовчанської МТГ станом на 01.06.2026	154
Таблиця 7.16.	Напрямки діяльності Вовчанської МТГ щодо впровадження гендерної політики на території	155
Таблиця 8.1.	Житловий фонд Громади	161

Таблиця 10.1.	Надходження податку на доходи фізичних осіб Громади за 2021 та 2025 роки, тис. грн	174
Таблиця 10.2.	Підприємства-юридичні особи Вовчанської МТГ	175
Таблиця 10.3.	Показники розвитку підприємницького середовища	175
Таблиця 11.1.	Аналіз показників доходів з 2021-2026 роки по загальному фонду бюджету Вовчанської МТГ тис.грн	178
Таблиця 11.2.	Структура видатків бюджету Громади у 2025-2026 роках, тис. грн	183
Таблиця 11.3.	Аналітична таблиця питомої ваги у розрізі галузей за 2025-2026 роки, тис. грн	183
Таблиця 11.4.	Перелік партнерів Громади	184
Таблиця 16.1.	Сценарії розвитку Вовчанської МТГ	233
Таблиця 18.1.	Структура стратегічних та оперативних цілей розвитку МТГ	239

СПИСОК РИСУНКІВ

Рисунок 1.1.	Інсталяція-гасло мешканців Громади	15
Рисунок 2.1.	Вигляд центральної частини м. Вовчанськ	17
Рисунок 2.2.	Герб Вовчанської МТГ	18
Рисунок 2.3.	Герб міста Вовчанськ	18
Рисунок 2.4.	Постраждалі об'єкти критичної інфраструктури та житлового фонду Громади	19
Рисунок 2.5.	Адміністративно-територіальний устрій Вовчанської МТГ	22
Рисунок 2.6.	Розташування Вовчанської МТГ на малі Чугуївського району	24
Рисунок 2.7.	Фото Укртелекому м. Вовчанськ у мирне життя і під час активних бойових дій	26
Рисунок 3.1.	Головний в'їзд у місто Вовчанськ	27
Рисунок 3.2.	Просторовий вигляд м. Вовчанськ, XIX століття	29
Рисунок 3.3.	Карта Вовчанської МТГ, початок XX століття	30
Рисноук 3.4.	Фото вулиці Соборної кінець, XIX сторіччя	31
Рисунок 3.5.	Фото досліджень, збору, систематизації та збереження історико-культурної спадщини території	53
Рисунок 4.1.	Мапа Вовчанської МТГ	57
Рисунок 4.2.	Географічне положення Вовчанської МТГ	58
Рисунок 4.3.	Мапа міста Вовчанськ з вулицями та будинками	59
Рисунок 5.1.	Водні ресурси та гідрографія Вовчанської МТГ	66
Рисунок 5.2.	Природно-заповідний фонд Вовчанської МТГ	67
Рисунок 5.3.	Структура земельного фонду Вовчанської МТГ	69
Рисунок 6.1.	Динаміка міграції населення Вовчанської МТГ протягом 2022-2026 років	72
Рисунок 6.2.	Динаміка населення працездатного віку, за роками (2022-2026)	76
Рисунок 6.3.	Зміна трудового потенціалу Вовчанської МТГ внаслідок воєнних подій (2022-2026)	77
Рисунок 7.1.	Автомобільні та залізничні шляхи Вовчанської МТГ	81

Рисунок 7.2.	Технічне забезпечення комунальних підприємств Вовчанської МТГ	90
Рисунок 7.3.	Система освіти Вовчанської МТГ	94
Рисунок 7.4.	Карта закладів загальної середньої освіти Громади	95
Рисунок 7.5.	Карта закладів дошкільної освіти Громади	97
Рисунок 7.6.	Фото закладів освіти Вовчанської МТГ, які функціонували до повномасштабного вторгнення	106
Рисунок 7.7.	Фото зруйнованих закладів освіти	107
Рисунок 7.8.	Фото споруди БДЮТ до повномасштабного вторгнення рф і під час активних бойових дій	113
Рисунок 7.9.	КНП «Вовчанська ЦРЛ» Вовчанської міської ради Поліклініка (ліворуч), інфекційне відділення для лікування COVID-19 (праворуч)	114
Рисунок 7.10.	Мережа закладів охорони здоров'я Вовчанської МТГ	118
Рисунок 7.11.	Зруйновані заклади охорони здоров'я Вовчанської МТГ	125
Рисунок 7.12.	Фото відкриття Вовчанського гуманітарного ХАБу	126
Рисунок 7.13.	Робота Вовчанського Гуманітарного ХАБу	128
Рисунок 7.14.	Фото роботи надавача медичних та юридичних послуг з клієнтами	129
Рисунок 7.15.	Мережа закладів культури (бібліотеки) Вовчанської МТГ	130
Рисунок 7.16.	Мережа закладів культури (клубні заклади, музеї, мистецькі школи) Вовчанської МТГ	131
Рисунок 7.17.	Фото центральної частини Вовчанська до повномасштабного вторгнення	133
Рисунок 7.18.	Фото закладів культури до війни і після руйнації	134
Рисунок 7.19.	Фото ФОКу Вовчанської МТГ до повномасштабного вторгнення російського агресора	136
Рисунок 7.20.	Фото ФОКу та ДЮСШ Вовчанської МТГ після повномасштабного вторгнення російського агресора	140
Рисунок 11.1.	Структура доходів загального фонду бюджету Громади у 2025 році, %	179

Рисунок 11.2.	Питома вага галузей у загальному обсязі бюджету Громади у 2025 році	181
Рисунок 11.3.	Питома вага галузей у загальному обсязі бюджету Громади у 2026 році	182

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

Вовчанська МТГ /Громада	Вовчанська міська територіальна громада
ВПО	Внутрішньо переміщені особи
КЗ	Комунальний заклад
КП	Комунальне підприємство
КУ	Комунальна установа
АЗПСМ	Амбулаторія загальної практики сімейної медицини
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг
КЗДО	Комунальний заклад дошкільної освіти
КЗ ЗСО	Комунальний заклад загальної середньої освіти
ОСН	Органи самоорганізації населення
ЦПМСД	Центр первинної медико-санітарної допомоги
ОДА	Обласна державна адміністрація
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я
КНП/ТМО	Комунальне некомерційне підприємство/територіальне медичне об'єднання
НСЗУ	Національна служба здоров'я України
ДБН	Державні будівельні норми
ТМЦ	Телемедицина
ЗУ	Закон України
НС	Надзвичайна ситуація
ЦЗ	Цивільний захист
УБД	Учасник бойових дій
ГО/БО/БФ	Громадська організація/благодійна організація/благодійний фонд
АТО/ ООС	Антитерористична операція/операція об'єднаних сил
АЕС	Атомна електростанція
ПРУ	Протирадіаційне укриття
ТОВ	Товариство з обмеженою відповідальністю
ТЕБ та НС	Техногенної екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій
АЗС	Автозаправна станція
ООП	Особа з особливими освітніми потребами
ДССР	Державна стратегія регіонального розвитку

Розділ 1. ВСТУП

Стратегія розвитку Вовчанської міської територіальної громади (далі – Вовчанська МТГ/Громада) є ключовим програмним документом довгострокового планування, що визначає системний підхід до відновлення, стабілізації та подальшого розвитку території. Вона відображає комплексне бачення майбутнього Громади, яка, попри значні виклики воєнного часу, зберегла свою інституційну спроможність, соціальну згуртованість і базову життєздатність.

Документ окреслює стратегічні пріоритети, цілі та завдання, спрямовані на поетапне відновлення житлової, соціальної та критичної інфраструктури, відродження економічної активності, підтримку населення та створення умов для повернення мешканців. Особливий акцент зроблено на формуванні безпечного середовища, підвищенні стійкості Громади до кризових викликів та створенні передумов для сталого розвитку після стабілізації безпекової ситуації.

Унаслідок повномасштабної військової агресії російської федерації, що розпочалася 24 лютого 2022 року, Вовчанська МТГ опинилася в зоні активних бойових дій та окупації. Бойові дії зупинили нормальне функціонування Громади, спричинили руйнування інфраструктури, житлового фонду та об'єктів соціальної сфери. Наразі Вовчанська МТГ залишається територією з високим рівнем безпекових ризиків, значними втратами та обмеженою здатністю до відновлення базових процесів життєдіяльності.

Попри значні втрати, Вовчанська МТГ зберігає потенціал для відновлення та подальшого розвитку. Пріоритетними напрямками визначено відбудову житлового фонду, відновлення закладів освіти, охорони здоров'я та соціальної сфери, а також відновлення критичної інфраструктури й комунальних систем. Важливим компонентом є підтримка місцевого бізнесу та створення умов для відновлення економічної активності. Стратегічний акцент робиться на людях як головній цінності та ключовому ресурсу розвитку Громади.

Для формування бачення відновлення та подальшого розвитку Вовчанської МТГ здійснено комплексну оцінку її внутрішнього потенціалу та зовнішніх викликів, що охоплює аналіз сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз. Проведений SWOT-аналіз став аналітичною основою для визначення стратегічних пріоритетів та ключових напрямів відновлення Громади.

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ ґрунтується на засадах сталого розвитку, відновлення критичної інфраструктури, підвищення стійкості систем управління та впровадження сучасних підходів до муніципального менеджменту, орієнтованих на підвищення якості життя населення та наближення до європейських стандартів публічного управління.

Головна мета Стратегії розвитку Вовчанської МТГ полягає у поетапному відновленні Громади як безпечного, життєздатного та стійкого простору для проживання, роботи й розвитку. Документ орієнтований на створення передумов для повернення населення, відбудову пошкодженої критичної інфраструктури, зокрема систем життєзабезпечення, транспортної мережі та житлового фонду, а також відновлення доступу до базових соціальних і публічних послуг. Окремий

акцент зроблено на підтримці місцевої економіки, розвитку підприємництва та аграрного сектору як основи зайнятості й економічної стабільності Громади. Важливою складовою є посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування та розширення співпраці з державними інституціями, міжнародними організаціями й гуманітарними партнерами для узгодженого та ресурсно забезпеченого відновлення Громади.

Рис. 1.1. Інсталяція-гасло мешканців Громади

Образ майбутнього Вовчанської МТГ – це «Вовчанщина: відновлюємо, відбудовуємо, живемо». Стратегія спрямована на відновлення громади після війни, повернення життя на території, відбудову інфраструктури та створення безпечних умов для проживання. Громада має стати простором стійкості, єдності та нових можливостей для мешканців, зокрема тих, хто зараз проживає в інших містах або регіонах, але зберігає зв'язок з Громадою і розглядає повернення.

Стратегія розроблена відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» та Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області до 2027 року, а також на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики» (зі змінами від 09.07.2022 № 2389-IX), Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Постанови Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 № 731 «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад» та Наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад».

Розпорядженням начальника Вовчанської міської військової адміністрації від 11.05.2026 року №861-од було утворено робочу групу з розроблення Стратегії розвитку Громади.

Розробка Стратегії розвитку Вовчанської МТГ спирається на Конституцію України, яка визначає право Громади самостійно вирішувати питання місцевого значення та затверджувати програми розвитку (ст. 140, 143). Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлює повноваження ради та її виконавчих органів щодо розроблення й затвердження програм соціально-економічного розвитку (ст. 26, 27, 33). Вимоги щодо узгодження Стратегії з державними цілями регіонального розвитку регламентовані Законом «Про засади державної регіональної політики» (ст. 7, 9). Закон «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» визначає принципи стратегічного планування та прогнозування (ст. 2–3). Узгодженість зі spatial-плануванням забезпечується відповідно до Закону «Про регулювання містобудівної діяльності» (ст. 16). Стратегія також підлягає стратегічній екологічній оцінці згідно із Законом «Про стратегічну екологічну оцінку» (ст. 2, 5). Сукупність цих норм формує правову основу для підготовки та реалізації Стратегії розвитку Громади.

Під час підготовки дослідницько-аналітичних розділів використано матеріали Міністерства економіки України, інших міністерств і відомств, Харківської обласної державної адміністрації, Державної служби статистики України, Головного управління статистики в Харківській області, виконавчих органів Вовчанської міської військової адміністрації, а також результати опитувань мешканців Громади та консультацій із місцевими стейкхолдерами.

Розділ 2. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

2.1. Загальна інформація

У 2020 році в Україні відбулася масштабна адміністративно-територіальна реформа, що передбачала укрупнення Громад і оптимізацію системи місцевого самоврядування з метою підвищення ефективності управління, фінансової спроможності та якості надання публічних послуг. У межах цього процесу Вовчанський район як адміністративна одиниця був ліквідований (12.06.2020), а його територія (за винятком Старосалтівської територіальної громади) увійшла до складу Вовчанської МТГ Чугуївського району Харківської області.

Правові засади цих змін закріплено Перспективним планом формування територій громад Харківської області, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.04.2020 № 596-р, а також Постановою Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-IX, відповідно до якої Громада офіційно включена до складу Чугуївського району Харківської області.

Вовчанська МТГ є однією з найбільших громад у Харківській області та розташована у її північно-східній частині, поблизу державного кордону України.

Адміністративним центром Громади виступає місто Вовчанськ. До складу включено Вовчанську міську раду, Білоколодязьку та Вільчанську селищні ради, а також 18 сільських рад: Бугаївську, Варварівську, Вовчансько-Хутірську, Волохівську, Гатищенську, Землянську, Іванівську, Котівську, Нестернянську, Новоолександрівську, Охрімівську, Петропавлівську, Пільнянську, Різниківську, Рубіжненську, Симинівську, Старицьку та Юрченківську. Адміністративний центр громади розташований у місті Вовчанськ.

Рис. 2.1. Вигляд центральної частини м. Вовчанськ

Станом на 2020 рік чисельність населення становила 36 802 особи. За площею Громада є найбільшою в області – її територія сягає 1 416,4 км², що становить близько 29,4% території Чугуївського району, близько 4,51% території Харківської області. Така просторово-територіальна характеристика визначає її як одну з ключових адміністративно-географічних одиниць північно-східного регіону.

Відповідно до Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій Громад (надалі – КАТОТТГ), затвердженого Наказом Міністерства розвитку Громад та територій України від 23 липня 2021 року №178¹, до складу Вовчанської МТГ входить 75 населених пунктів, з них: міст – 1, селищ – 2, сіл – 72. За кількістю населених пунктів вона посідає перше місце в Чугуївському районі, а по Харківській області – п'яте місце.

Територія Громади межує на півдні зі Старосалтівською селищною територіальною громадою (Чугуївський район) та Великобурлуцькою селищною територіальною громадою (Куп'янський район), на південному сході – з Вільхуватською сільською територіальною громадою (Куп'янський район), на заході – з Липецькою сільською територіальною громадою (Харківський район), а на півночі – з Шебекінським і Волоконівським районами Белгородської області

¹

Джерело:

Сайт.

Верховна

рада

України.

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0178914-21?utm_source=chatgpt.com#Text

рф. Відстань від адміністративного центру Громади до міста Харків становить близько 72 км. Транспортне сполучення забезпечувалося залізничною лінією Вовчанськ–Куп'янськ та мережею автомобільних доріг, що з'єднують Громаду з обласним центром і іншими населеними пунктами Харківської області.

Символіка Громади затверджена рішенням Вовчанської міської ради X сесії VIII скликання від 16 квітня 2021 року №6-VIII.

Рис. 2.2. Герб Вовчанської МТГ²

Рис. 2.3. Герб міста Вовчанськ³

Станом на 01.01.2020 року у Вовчанській МТГ проживало близько 36,8 тис. осіб. На обліку в Громаді також перебували внутрішньо переміщені особи (ВПО) з Донецької та Луганської областей, що свідчило про наявність у Громаді досвіду роботи з населенням, яке потребувало додаткової соціальної підтримки ще до початку повномасштабного вторгнення. Рівень зареєстрованого безробіття становив 2,1%, що характеризувало відносно стабільну ситуацію на ринку праці. Середньомісячна заробітна плата працівників Громади складала 9855 грн, відображаючи рівень економічної активності та зайнятості населення на той період.

Станом на 01 січня 2022 року чисельність населення Вовчанської МТГ становила 36 303 особи. Унаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації, тимчасової окупації території Громади, активних бойових дій та

² Джерело: Сайт Вовчанської міської військової адміністрації <https://vovchmrada.gov.ua/>

³ Джерело: Сайт Вовчанської міської військової адміністрації <https://vovchmrada.gov.ua/>

масової евакуації населення у 2022–2025 роках чисельність постійних мешканців суттєво скоротилася.

Вовчанська МТГ стала однією з найбільш постраждалих прикордонних Громад Харківської області. Значних руйнувань зазнали житловий фонд, заклади освіти, охорони здоров'я, культури, об'єкти критичної та транспортної інфраструктури. Найбільше постраждали місто Вовчанськ та населені пункти, розташовані поблизу державного кордону України.

Станом на 2026 рік на території Громади проживає близько 1 643 особи, що становить лише 4,46% від довоєнної чисельності населення. Серед жителів, які залишаються у Громаді, переважають особи старшого віку: частка населення віком 60 років і старше становить близько 2,08%. Незважаючи на складну безпекову ситуацію, значна кількість мешканців продовжує проживати у своїх домогосподарств.

За наявними оцінками, пошкоджено або зруйновано понад 80% житлового фонду та майже всі об'єкти соціальної інфраструктури. Наслідки бойових дій істотно вплинули на демографічну ситуацію, економічну активність та якість життя населення, що визначає потребу в масштабному відновленні Громади та створенні умов для повернення жителів після завершення воєнних дій.

Рис. 2.4. Постраждалі об'єкти критичної інфраструктури та житлового фонду Громади

Місто Вовчанськ зазнало масштабних руйнувань внаслідок активних бойових дій та тривалих обстрілів. Значна частина житлового фонду, об'єктів соціальної сфери, комунальної та критичної інфраструктури пошкоджена або зруйнована, що суттєво обмежує можливості для повноцінного проживання населення, функціонування установ та відновлення економічної діяльності.

Громада була окупована з самого початку повномасштабного вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022 року і деокупована 11 вересня 2022 року.

Відповідно до п. 1 Указу Президента України від 27 жовтня 2022 року №737/2022 «Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Харківській області»⁴, розпорядження Президента України від 27 жовтня 2022 року №253/2022-рп⁵ начальником Вовчанської міської військової адміністрації Чугуївського району Харківської області призначено Тамаза Темуровича Гамбарашвілі.

У період дії воєнного стану управління територією Громади здійснюється через військову адміністрацію населеного пункту, яка виконує функції органу державної влади на місцевому рівні. Її діяльність спрямована на забезпечення обороноздатності території, координацію заходів безпеки, підтримання громадського порядку, організацію цивільного захисту населення, безперебійне функціонування об'єктів критичної інфраструктури та реалізацію заходів, необхідних для життєзабезпечення Громади в умовах воєнного стану. Військова адміністрація також забезпечує захист прав і законних інтересів мешканців, координує взаємодію з військовими формуваннями, правоохоронними органами, гуманітарними організаціями та іншими суб'єктами, залученими до подолання наслідків збройної агресії.

Водночас функціонування військової адміністрації забезпечує мінімально необхідне управління, координацію безпекових і гуманітарних заходів, а також збереження інституційної спроможності Громади як суб'єкта публічного управління. Наведені характеристики свідчать, що Вовчанська МТГ є територією з дуже високим рівнем вразливості, яка потребує комплексних рішень у сферах безпеки, гуманітарної підтримки, відновлення та довгострокового планування розвитку.

Детальна інформація щодо діяльності Вовчанської військової адміністрації розміщені на офіційному сайті Громади <https://vovchmrada.gov.ua/>

⁴ Джерело: Офіційний сайт. Верховна рада України
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/737/2022?dark=1&lang=uk&utm_source=chatgpt.com#Text

⁵ Джерело: Офіційний сайт. Президент України /Володимир Зеленський
https://www.president.gov.ua/documents/2532022-rp-44561?utm_source=chatgpt.com

Табл. 2.1. Загальна інформація про Вовчанську МТГ

Показник	Дані
Область	Харківська
Район	Чугуївський
Назва ТГ	Вовчанська
Тип ТГ	міська
КАТОТТГ	UA63140010000049419
Кількість населених пунктів	75
Площа території, кв.км	1416,4
Населення (до повномасштабного вторгнення, осіб/після деокупації осіб) 2022 р., осіб	~36 303
Населення 2023 р., осіб	~12 065
Населення 2024 р., осіб	~10 907
Населення 2025 р., осіб	~2 414
Населення 2026 р., осіб	1 643

Вовчанська МТГ характеризується значною територіальною протяжністю та складною внутрішньою структурою, що обумовлено наявністю великої кількості старостинських округів і населених пунктів різного типу. Просторовий розподіл населення є нерівномірним, що впливає на організацію управління, надання послуг та функціонування соціальної інфраструктури. Для більш детального розуміння внутрішньої організації Громади доцільно розглянути її адміністративно-територіальний поділ у розрізі старостинських округів (Див. табл. 2.2., Додаток 1)

Табл. 2.2. Старостинські округи Вовчанської МТГ

Міські, селищні ради та населені пункти в них	Загальна площа території, км ²	Кількість населення, осіб
Усього по Громаді:	1416,4	1643
Білоколодязький старостинський округ	173,24	449
Бугаївський старостинський округ	92,51	145
Варварівський старостинський округ	237,73	147
Вільчанський старостинський округ	36,8	6
Вовчансько-Хутірський старостинський округ	77,41	25
Волохівський старостинський округ	162,63	82
Іванівський старостинський округ	118,86	289

Новоолександрівський старостинський округ	73,29	274
Рубіжненський старостинський округ	102,22	27
Симинівський старостинський округ	71,99	32
Старицький старостинський округ	159,79	5
Юрченківський старостинський округ	112,4	162
місто Вовчанськ	70,3	0

Вигідне прикордонне розташування Громади історично сприяло розвитку транспортних зв'язків, торгівлі та міжрегіональної взаємодії. Залізничне сполучення забезпечувало зв'язок адміністративного центру громади – міста Вовчанськ – із містом Куп'янськ, а мережа автомобільних доріг поєднувала громаду з Харковом та іншими населеними пунктами області.

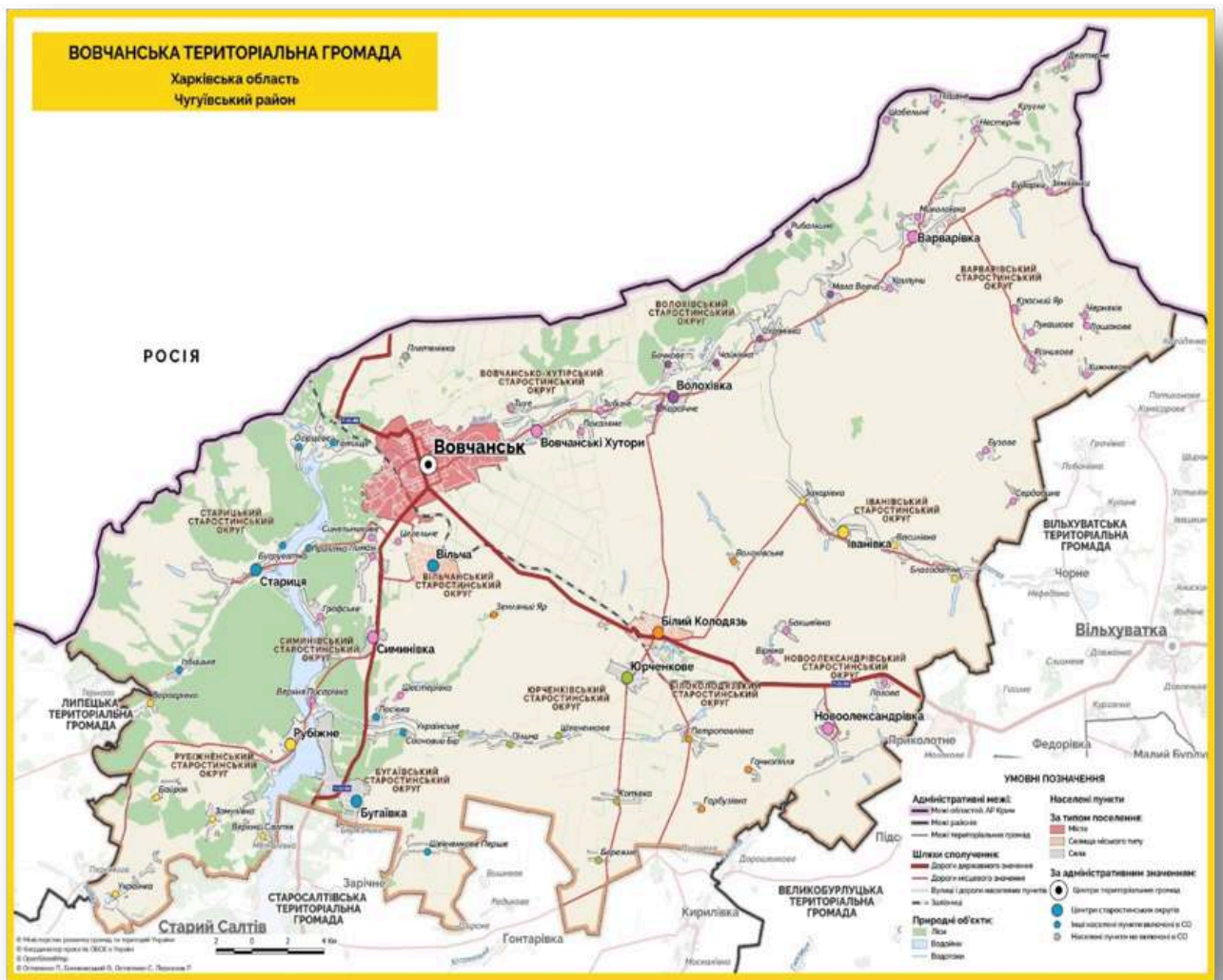

Рис. 2.5. Адміністративно-територіальний устрій Вовчанської МТГ

Транспортна інфраструктура Громади представлена мережею автомобільних доріг загального користування протяжністю 327,8 км, з яких 71,0 км становлять дороги державного значення, 37,2 км – обласного значення та 219,6 км – районного значення. Через територію Громади проходять важливі автомобільні шляхи державного значення Харків – Вовчанськ – КПП «Чугунівка» та Вовчанськ – КПП «Плетенівка», а також дорога обласного значення Вовчанськ – Землянки. Додатково функціонує 332,3 км автомобільних доріг комунальної власності, які забезпечують внутрішньо громадське сполучення між населеними пунктами.

Унаслідок повномасштабної війни транспортна система Громади зазнала суттєвих втрат: окремі ділянки автомобільних доріг, мости та об'єкти дорожньої інфраструктури були пошкоджені або зруйновані, що значно ускладнило транспортне сполучення та логістику. Порушення традиційних транспортних маршрутів негативно вплинуло на економічну активність, доступ населення до послуг та можливості переміщення між населеними пунктами. Відновлення транспортної інфраструктури є одним із ключових завдань післявоєнної відбудови, оскільки забезпечуватиме підвищення мобільності населення, відновлення економічних зв'язків та створення передумов для подальшого розвитку Громади.

За природно-географічними особливостями Громада належить до лісостепової зони західних схилів Середньоруської височини та розташована в басейні річки Сіверський Донець і її найбільшої місцевої притоки – річки Вовча. Рельєф території є різноманітним, що обумовило формування складного ґрунтового покриття. Переважна частина вододільних просторів представлена родючими чорноземними ґрунтами, які створюють сприятливі умови для ведення сільськогосподарського виробництва.

Вовчанська МТГ володіє значним природно-ресурсним потенціалом. На її території зосереджені поклади будівельної сировини, зокрема піску, крейди та глини, придатних для виробництва цегли. Найбільш перспективні родовища розташовані поблизу північної околиці міста Вовчанськ та села Зибине.

Важливою складовою природного потенціалу Громади є території природно-заповідного фонду загальною площею 2793,5 га. До них належать ботанічний заказник загальнодержавного значення «Вовчанський» площею 185,0 га, який охоплює території сіл Мала Вовча, Варварівка, Волохівка, Землянки, Нестерне та Охрімівка; ландшафтний заказник місцевого значення «Сіверськодонецький» площею 2 531,0 га на території Чайківського лісництва; лісовий заказник місцевого значення «Великий Ліс» площею 58,0 га у Старицькому лісництві; ентомологічний заказник місцевого значення «Василівський» площею 5,5 га поблизу села Іванівка; ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Велике» площею 4,0 га в Охрімівському лісництві; а також лісове заповідне урочище місцевого значення «Холоднороське» площею 10,0 га на території Старицького лісництва.

Поєднання лісових масивів, річкових долин, водосховища, природоохоронних територій та сприятливих кліматичних умов формує вагомий

природно-рекреаційний потенціал Громади. До початку повномасштабного вторгнення на території Громади функцінувало близько 11 баз відпочинку, що створювало передумови для розвитку туризму, рекреації та оздоровлення населення. Природні ресурси Громади можуть стати важливою складовою післявоєнного відновлення території та розвитку туристично-рекреаційного напрямку економіки.

До початку повномасштабного вторгнення Вовчанська МТГ була одним із важливих прикордонних та аграрно-промислових центрів північно-східної Харківщини. Економічну основу Громади формували підприємства харчової, переробної, машинобудівної та аграрної галузей, розвинена мережа фермерських господарств, заклади соціальної сфери, освіти, охорони здоров'я та культури. Вигідне прикордонне розташування, наявність автомобільних шляхів державного значення та залізничного сполучення сприяли розвитку торгівлі, підприємництва й міжрегіональних економічних зв'язків. Водночас Громада відігравала важливу роль як адміністративний, освітній і культурний центр історичної Вовчанщини.

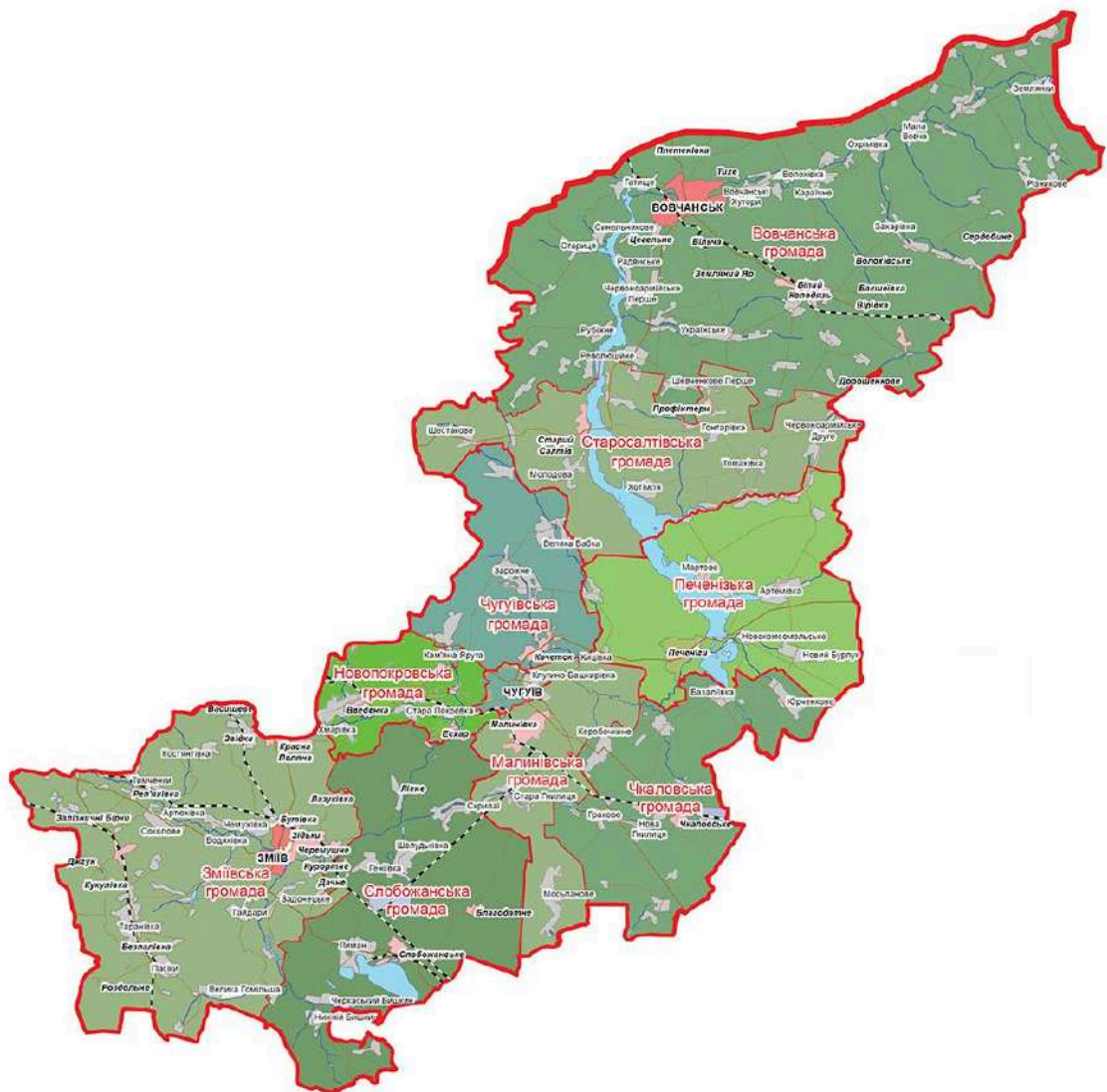

Рис. 2.6. Розташування Вовчанської МТГ на мапі Чугуївського району

Після початку повномасштабної російської агресії у 2022 році значна частина Харківської області має руйнування і знищення інфраструктури (див. Додаток 2), зокрема Вовчанська МТГ опинилася в зоні активних бойових дій та зазнала значних людських, соціальних, економічних і інфраструктурних втрат. Внаслідок окупації території, постійних обстрілів, руйнування житлового фонду, об'єктів соціальної сфери та критичної інфраструктури суттєво погіршилися умови життєдіяльності населення. Значна частина мешканців була змушена евакуюватися, а функціонування багатьох підприємств, установ і організацій призупинилося або стало неможливим. Попри надзвичайно складні безпекові умови, Громада продовжує забезпечувати життєво необхідні послуги населенню та залишається символом стійкості й незламності прикордонної Харківщини.

Через триваючі бойові дії та безпосередню близькість до лінії фронту оцінити фактичні масштаби забруднення території Вовчанської МТГ вибухонебезпечними предметами наразі неможливо. Громада входить до 20-кілометрової зони, де проведення робіт з гуманітарного розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних залишків війни не здійснюється з міркувань безпеки. Відсутність доступу до значної частини території унеможливорює проведення повноцінного обстеження земель і визначення меж небезпечних ділянок. За таких умов вся територія громади розглядається як потенційно забруднена вибухонебезпечними предметами, що суттєво обмежує можливості її використання та ускладнює планування заходів з відновлення і розвитку.

Станом на перше півріччя 2026 року у Вовчанській МТГ зафіксовано значні руйнування житлового фонду, громадських будівель, об'єктів інфраструктури та підприємств. Приватний житловий фонд та комунальні заклади Громади зазнали суттєвих руйнацій та пошкоджень: 286 об'єктів нерухомого майна комунальної власності, які потребують обстеження, з них адмінбудівлі – 51 одиниць у 34 закладів охорони здоров'я, 30 закладів освіти, культури – 20 об'єктів зафіксовано як пошкоджені або зруйновані. Згідно з розпорядженням начальника Вовчанської міської військової адміністрації утворено комісію з обстеження пошкодженого та зруйнованого майна майна. Станом на 25 червня 2026 року комісійно, дистанційно та технічно обстежено 1499 об'єктів житлового фонду, складено 310 акт обстеження. До реєстру пошкодженого/зруйнованого майна внесено 1 120 будівель та 387 приміщень. Компенсацію отримали 1 575 мешканців.

Вовчанська МТГ вирізняється значною просторовою протяжністю території: мінімальна відстань між крайніми населеними пунктами становить 1–2 км, а максимальна – близько 66–70 км, що створює додаткові виклики для забезпечення транспортної доступності, надання адміністративних і соціальних послуг населенню. Водночас визначальним фактором розвитку Громади залишається її безпосередня близькість до державного кордону та зони активних бойових дій. Мінімальна відстань від населених пунктів Громади до лінії бойового зіткнення становить близько 3 км, максимальна – близько 30,3 км. Такі умови форму Попри те, що підприємницький сектор зазнав менших втрат порівняно з житловою та соціальною інфраструктурою, наслідки бойових дій суттєво вплинули і на

економічний потенціал Громади. Втрата або пошкодження виробничих потужностей негативно позначається на зайнятості населення, надходженню до місцевого бюджету та можливостях економічного відновлення. Наявні масштаби руйнувань вимагають комплексного підходу до відбудови житлового фонду, критичної інфраструктури та підприємств, а також чіткого визначення пріоритетів відновлення для забезпечення сталого функціонування Громади та поступового відновлення ділової активності.

Рис. 2.7. Фото Укртелекому м. Вовчанськ у мирне життя і під час активних бойових дій

Територія Вовчанської МТГ характеризується значно високим рівнем безпекових ризиків для населення, суттєво ускладнюють транспортне сполучення, надання публічних послуг, гуманітарне забезпечення та проведення відновлювальних робіт. У зв'язку з постійними обстрілами та складною безпековою ситуацією значна частина функцій життєзабезпечення Громади здійснюється в особливому режимі, а окремі соціальні, адміністративні та гуманітарні послуги надаються дистанційно або за межами території Громади. За таких обставин особливого значення набувають планування евакуаційних заходів, підтримка переміщених мешканців та підготовка до післявоєнного відновлення території.

Тривале перебування Вовчанської МТГ в зоні підвищеної небезпеки суттєво впливає на всі сфери її життєдіяльності. Серед першочергових завдань залишаються створення умов для повернення мешканців, відновлення роботи об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, підтримка функціонування установ і збереження людського потенціалу Громади. Складна безпекова ситуація та високий рівень невизначеності потребують особливих підходів до управління розвитком території, які поєднуюватимуть заходи реагування на поточні виклики з підготовкою до майбутньої відбудови. Ефективна реалізація таких завдань можлива лише за умови консолідації зусиль органів влади, міжнародних

партнерів, благодійних організацій та інших зацікавлених сторін, залучених до процесів відновлення Громади.

У рамках реалізації національного проєкту «Пліч-о-пліч: згуртовані громади» Вовчанська МТГ налагодила партнерство з 1 громадою України, підписавши меморандуми про співпрацю з Ірпінською МТГ Київської області.

Партнерська взаємодія Громади зосереджена на підтримці населення в умовах війни та створенні передумов для майбутнього відновлення території. Спільна діяльність охоплює гуманітарну підтримку постраждалих мешканців, організацію заходів для дітей і молоді, розвиток спортивних та культурних ініціатив, а також реалізацію програм соціальної згуртованості. Важливим напрямом співпраці є залучення молодих людей до процесів прийняття рішень та формування бачення майбутнього Громади. Для цього передбачено впровадження молодіжних конкурсів і проєктів у партнерстві з громадами-побратимами та учасниками ініціативи «Пліч-о-пліч», що сприятиме розвитку місцевих лідерів, підтримці громадської активності та посиленню ролі молоді у відновленні Вовчанської МТГ.

Розділ 3. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК

Рис. 3.1. Головний в'їзд у місто Вовчанськ

Вовчанськ — одне з найдавніших міст північно-східної частини Харківщини, історичний, адміністративний та культурний центр колишнього Вовчанського району. Місто розташоване на берегах річки Вовча — лівої притоки Сіверського Дінця, у зоні історичного прикордоння між лісостепом й степом, що з давніх часів відігравала важливу роль у військових, торговельних та міграційних процесах Східної Європи.

Близькість до сучасного українсько-російського кордону протягом століть визначала стратегічне значення території як форпосту захисту та освоєння східних земель України.

Історія заселення краю сягає глибокої давнини. Археологічні знахідки свідчать про існування на території сучасної Громади поселень доби неоліту (V–IV тисячоліття до н. е.), коли місцеве населення вже займалося землеробством і скотарством. У різні історичні періоди тут проживали представники численних культур та народів, про що свідчать виявлені курганні поховання доби бронзи,

пам'ятки скіфського часу, черняхівської культури III–V століть та салтівської культури VIII–IX століть.

Особливого значення територія набула в добу середньовіччя. Через ці землі проходили важливі шляхи кочових народів, а річкові долини виступали природними коридорами для пересування населення та розвитку торгівлі. Археологічні пам'ятки засвідчують, що край перебував у сфері впливу різних державних утворень та культурних традицій, формуючи своєрідний історичний міст між Європою та степовим світом.

У XVI–XVII століттях територія входила до так званого Дикого Поля – малозаселеного прикордонного регіону, який зазнавав постійних нападів кримських татар. Саме в цей період розпочалося активне освоєння краю українськими переселенцями, переважно вихідцями з Правобережної та Лівобережної України. Заснування Вовчанська пов'язують із хвилею колонізації Слобідської України, що відбувалася за підтримки козацьких полків та Московської держави з метою укріплення південних рубежів.

Наприкінці XVII століття Вовчанськ поступово сформувався як укріплене поселення та центр місцевого козацького устрою. Завдяки вигідному географічному положенню місто стало важливим осередком ремесел, торгівлі та сільськогосподарського виробництва. Упродовж XVIII–XIX століть воно розвивалося як повітовий центр Харківської губернії, виконуючи адміністративні, освітні та господарські функції для навколишніх населених пунктів.

Історична спадщина Вовчанського краю є важливим елементом локальної ідентичності Громади. Поєднання багатовікової історії заселення, прикордонного розташування, козацьких традицій та культурної спадщини формує унікальний історичний потенціал території, який може слугувати основою для розвитку краєзнавства, культурного туризму, патріотичного виховання та збереження історичної пам'яті в процесі післявоєнного відновлення Громади.

Заснування та ранній розвиток Вовчанська

Історія Вовчанська бере початок у другій половині XVII століття в контексті активного заселення Слобідської України переселенцями з Правобережжя та Центральної України. Більшість дослідників пов'язують формування поселення з 1674 роком, коли на берегах річки Вовча (історична назва – Вовчі Води) виникла слобода Вовча, заснована переселенцями на чолі з козацькими ватажками. Саме річка, ймовірно, дала назву майбутньому місту, що відображає типову для регіону практику топонімії, пов'язану з природним середовищем.

Умови прикордонного степу визначили специфіку розвитку поселення: Вовчанськ із перших десятиліть існування виконував функції оборонного та господарського осередку на південно-східних рубежах Слобідської України. Наприкінці XVII століття слобода увійшла до складу Харківського слобідського козацького полку та отримала статус сотенного містечка. Населення становили переважно козаки та посполиті, які поєднували військову службу з землеробством і ремеслами.

Рис. 3.2. Просторовий вигляд м. Вовчанськ, ХІХ століття

Після ліквідації козацького адміністративного устрою у 1765 році територія поступово інтегрується до імперської адміністративної системи. Вовчанськ втрачає військово-адміністративні функції та перетворюється на повітовий центр, у якому зростає роль торгівлі, сільського господарства та місцевого ремесла. Розвиток міста значною мірою визначався його вигідним розташуванням на торговельних шляхах між Харковом і прикордонними районами.

Наприкінці ХІХ століття Вовчанський повіт переживає період активної модернізації, пов'язаний із діяльністю земських органів самоврядування. Значний внесок у розвиток інфраструктури, освіти та медицини здійснювався земськими реформами, які охоплювали будівництво доріг, мостів, лікарень, шкіл, агрономічних та ветеринарних пунктів, а також розвиток зв'язку і поштової мережі. У цей період також активно реалізовувалися заходи з лісонасадження на деградованих ґрунтах долини Сіверського Дінця.

У сфері освіти спостерігалось суттєве зростання мережі початкових шкіл: їх кількість у повіті збільшилася з 53 у 1890 році до 117 у 1905 році, що свідчило про розширення доступу до базової освіти та підвищення рівня грамотності населення. Паралельно формувалася система середньої та спеціальної освіти.

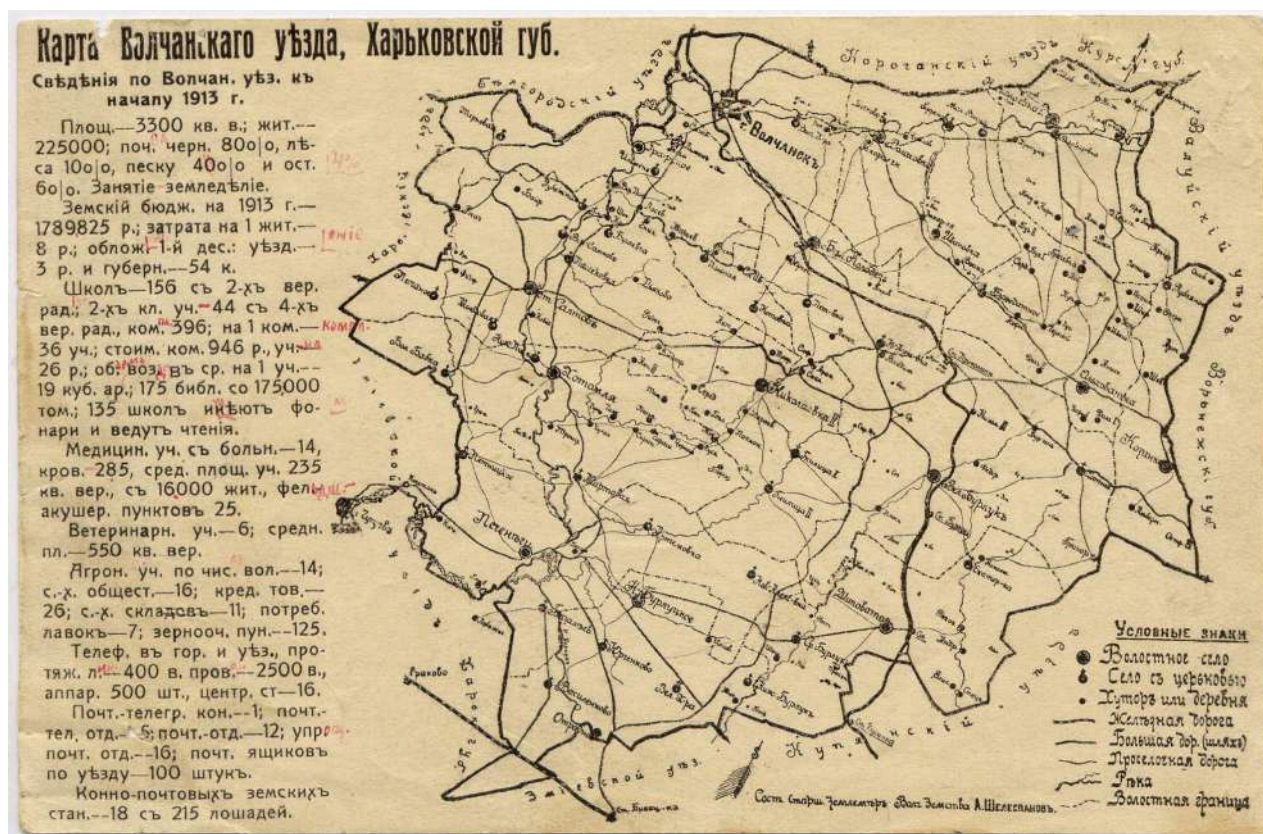

Рис. 3.3. Карта Вовчанської МТГ, початок XX століття

На початку XX століття у Вовчанську розвивається освітня інфраструктура: функціонували жіноча гімназія, учительська семінарія, реальне та ремісниче училища. У місті діяли культурні та просвітницькі заклади, зокрема народний дім, де відбувалися театральні вистави, громадські зібрання та культурні заходи. Також існували приватні кінотеатри, що свідчить про ранній розвиток міської культурної інфраструктури.

У 1912 році у Вовчанську було відкрито історико-археологічний музей, що стало важливим кроком у формуванні локальної культурної та наукової традиції. Його створення відображало загальноімперську тенденцію до розвитку краєзнавства та збереження історичної спадщини регіонів.

Таким чином, до початку XX століття Вовчанськ сформувався як типовий для Слобожанщини повітовий центр із розвиненою освітньою, культурною та інфраструктурною системою, що поєднував аграрну основу з поступовими процесами урбанізації та модернізації.

Розвиток Вовчанська у XIX столітті

Упродовж XIX століття Вовчанськ поступово утверджується як локальний економічний і торговельний центр Вовчанського повіту Харківської губернії. Його розвиток відбувався в межах загальних процесів модернізації Російської імперії, коли традиційна аграрна економіка почала поєднуватися з елементами ремісничого виробництва та ранньої промисловості.

Рис. 3.4. Фото вулиці Соборної кінець, XIX сторіччя

Економічна основа міста залишалася аграрною. Переважна частина населення була зайнята у сільському господарстві – землеробстві та тваринництві, які визначали не лише рівень добробуту, а й характер локальної торгівлі. Водночас у Вовчанську та навколишніх селах активно розвивалися ремісничі практики: гончарство, ковальство, чинбарство, ткацтво та інші кустарні промисли, які забезпечували внутрішній ринок і частково – зовнішню торгівлю.

Важливою складовою економічного життя були регулярні ярмарки та базари, які перетворили Вовчанськ на вузол регіональної торгівлі. На них з'їжджалися купці з різних частин Харківської губернії та суміжних територій. Тут відбувався обмін сільськогосподарською продукцією, ремісничими виробами, худобою та промисловими товарами, що сприяло інтеграції місцевої економіки в ширші торговельні мережі.

Наприкінці XIX століття ключовим фактором трансформації економічної структури стало будівництво залізничної інфраструктури. Поява залізниці суттєво змінила логістику перевезень, скоротила транспортні витрати та відкрила нові ринки збуту для місцевої продукції. Це стало каталізатором переходу від переважно аграрної моделі до більш диверсифікованої економіки.

У цей період у Вовчанську та повіті починають активно формуватися елементи ранньої промисловості. Зокрема, з'являються млини, олійниці, цегельні виробництва та невеликі переробні підприємства, які базувалися на місцевій

сировині. Їх розвиток був безпосередньо пов'язаний із зростанням попиту, покращенням транспортної доступності та поступовим збільшенням населення.

Таким чином, ХІХ століття стало періодом переходу Вовчанська від традиційного аграрно-ремісничого поселення до більш складної економічної системи з елементами торгівлі, інфраструктурного розвитку та ранньої промислової спеціалізації, що заклало основу подальшої урбанізаційної динаміки міста у ХХ столітті.

Історичний та соціально-економічний розвиток Вовчанського району

Вовчанський район як адміністративно-територіальна одиниця був утворений у 1923 році в процесі адміністративної реформи в Українській СРР на базі колишнього Вовчанського повіту Харківської губернії. Адміністративним центром району залишалося місто Вовчанськ. На момент утворення район об'єднував десятки населених пунктів і мав чисельність населення близько 47,9 тис. осіб, що відображало його значну роль у північно-східній частині Харківщини.

Територіально район розташовувався у прикордонній зоні на північному сході Харківської області та мав вигідне, але водночас стратегічно вразливе географічне положення. Він межував з районами області, що формували важливий економічний і транспортний простір регіону, а протяжність державного кордону на цій ділянці становила близько 117,5 км, що визначало специфіку безпекового та соціально-економічного розвитку території.

Упродовж усього ХХ століття район залишався переважно аграрним. Економічна структура базувалася на сільському господарстві, зокрема вирощуванні зернових і технічних культур, тваринництві, а також на переробці сільськогосподарської продукції. Додатково розвивалися харчова промисловість і окремі підприємства легкої промисловості, які були тісно пов'язані з місцевою сировинною базою.

Станом на середину ХХ століття на території району функціонувало 95 населених пунктів, зокрема одне місто районного значення, кілька селищ міського типу та переважна більшість сільських населених пунктів. Адміністративну систему забезпечували сільські та селищні ради, що формували базову модель місцевого управління радянського періоду.

Соціальні потрясіння та демографічні втрати

Вовчанщина зазнала значного впливу Голодомору 1932–1933 років, який визнано актом геноциду українського народу. За наявними дослідженнями та встановленими даними, у межах Вовчанського району було зафіксовано щонайменше 1 789 жертв голоду, що суттєво вплинуло на демографічну структуру та довгостроковий розвиток території.

Друга світова війна та післявоєнні наслідки

У роки Другої світової війни територія району опинилася під німецькою окупацією. Вовчанськ був зайнятий частинами Вермахту у червні 1942 року, а окупаційний режим тривав до звільнення території у 1943 році.

За роки війни район зазнав значних людських і матеріальних втрат. Із Вовчанського району до лав Червоної армії було мобілізовано понад 25 тисяч осіб, з яких повернулася приблизно 14 тисяч, що свідчить про надзвичайно високі демографічні втрати. У період окупації було знищено сотні цивільних мешканців, а близько 1 700 осіб примусово вивезено на роботи до Німеччини.

Матеріальні збитки, завдані району в роки війни, оцінювалися у понад 1 мільярд довоєнних карбованців, що відображало масштаб руйнувань житлового фонду, інфраструктури та виробничої бази.

Повоєнний розвиток та інфраструктурна модернізація

У повоєнний період Вовчанськ поступово відновлювався та розвивався як районний центр. У 1960-х роках було реалізовано низку інфраструктурних проєктів, зокрема у 1964 році завершено будівництво двох залізобетонних мостів через річку Вовча, а також введено в експлуатацію районний Будинок культури, що став важливим осередком соціального та культурного життя.

Станом на 1966 рік чисельність населення міста Вовчанськ становила близько 20 600 осіб, що відображало тенденцію післявоєнного демографічного відновлення та урбанізації.

Промисловість і транспортна інфраструктура

Вовчанськ мав розвинену транспортну та промислову інфраструктуру, ключову роль у якій відігравала залізнична станція, що забезпечувала вантажні та пасажирські перевезення на ділянці Вовчанськ–Куп'янськ у системі Південної залізниці. Її діяльність була тісно пов'язана з промисловими підприємствами міста, зокрема з Вовчанським олійноекстракційним заводом, який формував основні вантажопотоки.

До числа найбільших промислових підприємств району належали: Вовчанський олійноекстракційний завод; Вовчанський агрегатний завод; Вовчанський м'ясокомбінат.

Ці підприємства формували базу промислової спеціалізації району, забезпечували зайнятість населення та інтеграцію території в економіку Харківської області.

Сільське господарство

Сільське господарство історично було базовою галуззю економіки району та визначає його спеціалізацію в аграрному секторі Харківської області. Провідною галуззю було рослинництво, на яке припадало близько 75,2% валової сільськогосподарської продукції, що відображало природно-кліматичні умови, структуру земельного фонду та традиційну спеціалізацію території. Частка тваринництва становило 24,8%, що свідчить про його допоміжний, але стабільний характер у структурі агровиробництва.

Земельний фонд району характеризувався значною часткою сільськогосподарських угідь, які становлять основу виробничого потенціалу аграрного сектору. Загальна площа таких угідь перевищувала 138 тис. га, що формує один із ключових ресурсів економічного розвитку території.

Структура земельного використання є відносно збалансованою:

- 110,6 тис. га – рілля, що визначає домінування інтенсивного землеробства та вирощування зернових і технічних культур;
- 17,1 тис. га – пасовища, які забезпечують кормову базу для тваринництва;
- 6,06 тис. га – сінокоси, що формують додаткову кормову базу для утримання худоби;
- близько 26,546 тис. га займають ліси, які виконують екологічні, кліматорегулюючі та частково господарські функції, зокрема у сфері деревини та недеревних ресурсів.

Аграрний сектор району функціонував через поєднання різних організаційно-правових форм господарювання. На території району здійснювали діяльність 42 агроформування та 107 фермерських господарств, що свідчить про змішану модель агровиробництва, у якій поєднувалися середні сільськогосподарські підприємства та малий фермерський бізнес.

Така організація аграрної сфери забезпечувала відносну стійкість виробництва завдяки диверсифікації виробників, підвищену гнучкість у використанні земельних ресурсів, значну зайнятість сільського населення та формування локальних продовольчих ланцюгів, орієнтованих на внутрішні потреби району.

Разом із тим, домінування рослинництва свідчило про певну залежність економіки від кон'юнктури ринку зернових та олійних культур, що створювало чутливість до коливань цін і погодних умов. Тваринництво, хоча й мало меншу питому вагу, виконувало важливу стабілізуючу функцію, забезпечуючи внутрішній попит на продукцію тваринного походження та підтримку зайнятості у сільській місцевості.

У сукупності аграрний сектор району формував не лише економічну основу території, але й визначав соціальну структуру сільського населення, рівень зайнятості та просторову організацію поселень, залишаючись ключовим чинником розвитку регіону.

Освіта

Система освіти Вовчанського району сформувалася як багаторівнева та історично спадкоємна структура, що пройшла тривалий шлях розвитку – від дореволюційної мережі початкових навчальних закладів до розгалуженої системи загальної середньої, позашкільної та професійної освіти, яка функціонувала до адміністративної реформи 2020 року.

Історичні витоки освітньої системи

У дореволюційний період (початок XX століття) освітня мережа району базувалася на земських та церковно-парафіяльних школах, які забезпечували базову грамотність населення переважно сільських територій. У місті Вовчанськ діяли також заклади підвищеного рівня освіти – чоловіча та жіноча гімназії, а також реальне училище, що свідчило про поступову урбанізацію та формування прошарку освіченого міщанства.

Формування мережі загальної середньої освіти

У радянський та пострадянський періоди відбувалося поступове формування системи загальноосвітніх шкіл, яка охоплювала як міські, так і сільські території району. У Вовчанську функціонувала мережа закладів загальної середньої освіти, серед яких були школи №1, №2, №3, №5, №6, а також школа №7, що сформувалася на базі післявоєнного навчального закладу при промисловому підприємстві.

У сільській місцевості освітня мережа була представлена закладами загальної середньої освіти різного типу – від повних середніх шкіл до опорних закладів, розміщених у найбільших населених пунктах району, зокрема в Білому Колодязі, Старому Салтові та Новоолександрівці, а також середніми школами у Вільчі та Рубіжному. Така система дозволяла забезпечувати доступ до освіти для дітей із навколишніх сільських територій.

Перед ліквідацією району у 2020 році мережа загальної середньої освіти налічувала понад 20 функціонуючих закладів (школи, навчально-виховні комплекси та ліцеї), що забезпечували освітній процес для значної кількості здобувачів освіти та формували базовий людський капітал території.

Дошкільна та позашкільна освіта

Система дошкільної освіти була розвинена і включала мережу дитячих садків у місті Вовчанськ та у центральних садибах сільських рад. Вона забезпечувала підготовку дітей до навчання в школі та виконувала важливу соціальну функцію підтримки сімей.

Позашкільна освіта відігравала ключову роль у розвитку творчого та спортивного потенціалу дітей і молоді. У районі функціонували:

- Вовчанський будинок творчості дітей та юнацтва (колишній Будинок піонерів), який забезпечував гурткову діяльність у сферах науки, техніки, мистецтва та краєзнавства;
- Вовчанська дитяча музична школа, що формувала базову мистецьку освіту;
- Дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ), яка розвивала масовий спорт, зокрема футбол, легку атлетику та бокс.

Професійна освіта та роль у регіоні

Вовчанськ також виконував функцію регіонального освітнього центру професійної підготовки кадрів середньої ланки. У місті діяли заклади фахової передвищої освіти, зокрема медичний коледж та технікум, який був структурним підрозділом закладу вищої освіти аграрного профілю.

Ці заклади забезпечували підготовку фахівців для аграрного сектору, охорони здоров'я та суміжних галузей, що робило Вовчанськ важливим освітнім осередком не лише для району, а й для ширшого регіону Харківщини.

Спортивна інфраструктура та розвиток молоді

Паралельно з освітньою системою у місті формувалася розвинена спортивна інфраструктура, яка включала стадіони, спортивні майданчики та тренувальні бази. Функціонували два футбольні стадіони з біговими доріжками, майданчики для ігрових видів спорту, а також спеціалізовані спортивні зони для тренувань дітей і молоді.

У 2016 році в місті було відкрито сучасний спортивний комплекс, який розширив можливості для занять фізичною культурою та масовим спортом.

Особливе місце у спортивному житті району займав футбольний клуб «Вовчанськ», який представляв місто на регіональному рівні та згодом виступав у професійних змаганнях України, що стало важливим елементом формування локальної ідентичності та спортивної культури Громади.

Охорона здоров'я

Система охорони здоров'я Вовчанської МТГ формувалася поступово, від земської медицини початку ХХ століття до розгалуженої мережі лікувально-профілактичних закладів, яка забезпечувала медичне обслуговування населення міста та сільських територій до адміністративної реформи 2020 року. Її розвиток відображає загальні тенденції модернізації української медицини – від дільничного принципу надання допомоги до централізованої багаторівневої системи.

Дореволюційний період (1900-1917 рр.)

У дореволюційний період медична система функціонувала в межах Вовчанського повітового земства, яке поступово переходило від роз'їзної моделі медичної допомоги до стаціонарної мережі закладів. Це стало важливим етапом інституціоналізації медицини на місцевому рівні.

Ключовою установою була Вовчанська земська лікарня, центральний корпус якої було збудовано у 1904 році. Вона стала опорним медичним закладом повіту, що надавав як стаціонарну, так і амбулаторну допомогу населенню.

Паралельно діяла мережа земських медичних дільниць, які забезпечували первинну медичну допомогу у великих волосних центрах повіту, зокрема у Білому Колодязі, Старому Салтові, Рубіжному, Хотомлі та інших населених пунктах. У цих закладах працювали земські лікарі, фельдшери та акушерки, що дозволяло наблизити медичні послуги до сільського населення.

Важливу роль у забезпеченні системи охорони здоров'я відігравали приватні та громадські аптеки у Вовчанську, які формували локальну фармацевтичну інфраструктуру та забезпечували постачання медикаментів до медичних пунктів повіту.

Радянський період (1920-ті-1991 рр.)

У радянський період система охорони здоров'я була повністю централізована, з акцентом на профілактику, доступність медичних послуг та розвиток мережі первинної і стаціонарної допомоги.

Основним медичним закладом стала Вовчанська центральна районна лікарня (ЦРЛ), створена на базі колишньої земської лікарні. Вона виконувала функції головного лікувально-діагностичного та організаційного центру району. У 1960-х роках лікарня була суттєво розширена за рахунок будівництва нових стаціонарних корпусів, що дозволило збільшити потужності та спектр медичних послуг.

На території району діяли дільничні лікарні, які забезпечували стаціонарне лікування у великих населених пунктах, зокрема у Білоколодязькому та

Старосалтівському напрямках. Вони відігравали важливу роль у забезпеченні доступності вторинної медичної допомоги для сільського населення.

Розгалужена мережа фельдшерсько-акушерських пунктів (ФАПів) забезпечувала первинну медичну допомогу практично в кожному населеному пункті району. Це дозволяло здійснювати базовий медичний нагляд, профілактику та невідкладну допомогу на місцях.

Суттєвим елементом системи була районна санітарно-епідеміологічна служба (СЕС), яка здійснювала контроль за інфекційною безпекою, якістю питної води, харчових продуктів та санітарним станом територій.

Період 1991-2020 рр.

У період незалежності України система охорони здоров'я Вовчанська МТГ зазнала структурної трансформації, пов'язаної з переходом до нових моделей фінансування та управління, а також реформуванням медичної галузі.

Ключовим закладом залишалася КЗОЗ «Вовчанська центральна районна лікарня», яка наприкінці 2010-х років функціонувала як багатoproфільний стаціонар на 100-120 ліжок. У її структурі діяли основні клінічні відділення: хірургічне, терапевтичне, інфекційне, акушерсько-гінекологічне, педіатричне, реанімаційне та реабілітаційне.

Вовчанська районна поліклініка забезпечувала амбулаторний прийом населення за участі вузькопрофільних спеціалістів. У 2019 році заклад пройшов капітальну реконструкцію, що дозволило оновити інфраструктуру та покращити умови надання послуг.

У ході медичної реформи 2010-х років було створено КУОЗ «Центр первинної медико-санітарної допомоги Вовчанського району», який забезпечив виокремлення сімейної медицини як самостійного рівня системи охорони здоров'я. Центр координував мережу амбулаторій загальної практики сімейної медицини, у тому числі у місті Вовчанськ, смт Старий Салтів, смт Білий Колодязь, смт Вільча та інших населених пунктах.

У районі також діяли профільні спеціалізовані медичні установи, зокрема підрозділи обласного протитуберкульозного диспансеру та філія ДУ «Харківський обласний лабораторний центр МОЗ України», яка забезпечувала санітарно-епідеміологічний моніторинг і лабораторний контроль.

У цілому система охорони здоров'я Вовчанського району сформувалася як багаторівнева мережа, що поєднувала первинну, вторинну та спеціалізовану медичну допомогу. Її розвиток відображав загальні трансформації української медицини протягом XX-початку XXI століття – від земської моделі до централізованої державної системи та подальшої реформи сімейної медицини.

Промисловість

Промисловий комплекс Вовчанської МТГ набув вигляду як багатогалузева система середнього рівня індустріалізації, що поєднувала підприємства машинобудування, харчової, переробної, легкої та частково авіаційної промисловості. Його розвиток був тісно пов'язаний із транспортною доступністю території, аграрною спеціалізацією району та наявністю трудових ресурсів.

У районі функціонувало близько 11 основних промислових підприємств, які формували ядро місцевої економіки та забезпечували зайнятість значної частини населення. Провідну роль у структурі промислового виробництва відігравали підприємства переробного циклу, орієнтовані на використання сільськогосподарської сировини, що вироблялася на території району.

Ключовими промисловими об'єктами були:

- ПрАТ «Вовчанський агрегатний завод» – підприємство машинобудівного профілю, орієнтоване на виробництво та ремонт технічних агрегатів і комплектуючих;

- ПрАТ «Вовчанський олійноекстракційний завод» – один із системоутворюючих об'єктів агропереробного комплексу, що забезпечував переробку олійних культур та формував значну частку промислового виробництва району;

- ВАТ «Маслоробний завод» – підприємство харчової промисловості, пов'язане з переробкою молочної продукції та забезпеченням регіонального ринку продуктами харчування;

- ВАТ «Вовчанський м'ясокомбінат» – ключовий виробник м'ясної продукції, який інтегрував аграрний сектор із харчовою промисловістю та забезпечував додану вартість у межах району.

Промисловість району виконувала не лише виробничу, а й структуроутворюючу функцію, забезпечуючи інтеграцію аграрного сектору з переробною індустрією. Це дозволяло формувати локальні виробничі ланцюги – від вирощування сировини до її промислової переробки та реалізації готової продукції.

Важливою складовою економічної системи району була сфера торгівлі та послуг, яка відігравала роль компенсаторного механізму для промислової економіки. На території району діяло понад 200 підприємств торгівлі, громадського харчування та побутового обслуговування, що забезпечували базові потреби населення та підтримували внутрішній економічний обіг.

Додатково економічну активність підтримували близько 58 приватних підприємств, що свідчить про поступову диверсифікацію господарської структури у пізній період розвитку району та формування елементів малого бізнесу.

Узагальнено промисловий сектор Вовчанського району можна охарактеризувати як змішану модель економіки з домінуванням переробної промисловості, високою залежністю від аграрної сировинної бази та значною роллю харчової індустрії. Така структура забезпечувала відносну економічну стабільність району, однак водночас формувала залежність від сільськогосподарського виробництва та зовнішніх ринків збуту.

Соціальна та гуманітарна сфери

Протягом 1900-2020 років соціальна та гуманітарна сфера Вовчанської МТГ склалася як багаторівнева система забезпечення життєдіяльності населення, що еволюціонувала відповідно до історичних, політичних та економічних трансформацій. Її розвиток відображає перехід від традиційних форм громадської

взаємодопомоги до інституційно організованої мережі культурних, соціальних та адміністративних установ.

У дореволюційний період базовими елементами соціальної підтримки виступали земські благодійні ініціативи, церковні громади та громадські товариства, які забезпечували допомогу малозабезпеченим верствам населення, опіку над сиротами, розвиток початкової освіти та елементарних культурних практик. Значну роль відігравали також церковно-парафіяльні структури, які виконували не лише духовну, але й соціально-підтримувальну функцію.

У радянський період соціальна та гуманітарна сфера набула інституційного характеру та була інтегрована у державну систему соціального забезпечення. Саме в цей час сформувалася розгалужена мережа будинків культури, клубів, бібліотек, музеїв, а також організованих форм дозвілля та виховання населення. Важливим елементом стали профспілкові та комунальні інституції, які забезпечували доступ населення до культурних послуг, спортивної інфраструктури та соціальної підтримки.

У цей період культура виконувала не лише освітню та дозвілєву функцію, а й була інструментом соціальної інтеграції населення, формування колективної ідентичності та підтримки соціальної стабільності в сільській місцевості. Діяльність клубних закладів, бібліотек і творчих колективів охоплювала широкі верстви населення, включаючи дітей, молодь і людей похилого віку.

У період незалежності України (1991-2020 рр.) відбулася подальша трансформація гуманітарної сфери в напрямі децентралізації, інституційного оновлення та переорієнтації на потреби Громади. Значна частина культурних і соціальних установ була реорганізована або інтегрована у систему органів місцевого самоврядування.

У цей період ключову роль почали відігравати територіальні центри соціального обслуговування населення, які забезпечували підтримку осіб похилого віку, людей з інвалідністю та інших вразливих категорій. Паралельно розвивалася мережа центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що займалися профілактикою соціального сирітства, підтримкою сімей у складних життєвих обставинах та розвитком соціальних послуг на рівні Громади.

Важливою складовою гуманітарної інфраструктури залишалися заклади культури – будинки культури, клуби, бібліотеки та мистецькі школи, які поступово трансформувалися у центри громадської активності. Вони почали виконувати не лише культурно-освітню, а й комунікаційну функцію, стаючи майданчиками для діалогу між владою та Громадою.

Окремий напрям розвитку становила спортивно-оздоровча та молодіжна інфраструктура, яка сприяла формуванню здорового способу життя, розвитку дитячо-юнацького спорту та організації дозвілля молоді. Це включало як комунальні спортивні заклади, так і мережу гуртків та секцій при навчальних і культурних установах.

Узагальнено соціальна та гуманітарна сфера Вовчанського району сформувалася як цілісна система, що забезпечувала не лише базові соціальні

послуги, а й виконувала функцію соціальної інтеграції, культурної ідентифікації та підтримки суспільної згуртованості. Її еволюція відображає перехід від благодійно-церковної моделі до державної інституційної системи та подальшої орієнтації на потреби громади в умовах децентралізації.

Культурно-просвітницька сфера та збереження спадщини

Культурно-просвітницька сфера Вовчанської МТГ набула ключове гуманітарне ядро території, забезпечуючи не лише організацію дозвілля населення, але й виконуючи функції збереження історичної пам'яті, формування локальної ідентичності та міжпоколінної передачі культурних традицій. Вона розвивалася як багаторівнева мережа інституцій – від музейних установ і бібліотек до будинків культури та сільських клубів, що охоплювали як міське, так і сільське населення.

Центральне місце в системі культурної спадщини займав Вовчанський історико-краєзнавчий музей, заснований у 1912 році з ініціативи відомого археолога та дослідника Слобожанщини Василя Бабенка, який також пов'язаний із відкриттям Салтівської археологічної культури. Музей став одним із перших регіональних осередків системного краєзнавчого вивчення Харківщини, поєднуючи наукову, освітню та просвітницьку функції.

У довоєнний період музей виконував роль не лише зібрання історичних артефактів, але й науково-дослідного центру, який формував локальний історичний наратив та забезпечував популяризацію археологічної та етнографічної спадщини регіону. Попри руйнування в роки Другої світової війни, у 1960-х роках музей було відновлено, що стало важливим етапом відродження культурного життя району.

Важливою складовою культурної інфраструктури був Вовчанський районний будинок культури, який виконував функцію головного комунікативного та мистецького центру Громади. Тут відбувалися масові культурні заходи, театральні постановки, концерти, фестивалі народної творчості, а також зустрічі громадського характеру. Будинок культури виступав простором формування колективної ідентичності та соціальної взаємодії мешканців району.

Суттєву роль у забезпеченні доступу до знань та інформації відігравала централізована бібліотечна система (ЦБС), яка об'єднувала центральну районну бібліотеку, дитячу бібліотеку та широку мережу сільських бібліотечних філій. Бібліотеки виконували функцію не лише освітнього ресурсу, але й соціального простору для комунікації, самоосвіти та культурного розвитку населення, особливо в сільських територіях.

Окрему роль у культурному житті району відігравали сільські клуби та будинки культури, які функціонували як первинні осередки культурної активності на місцях. Найбільші та найбільш активні з них діяли у смт Старий Салтів, смт Білий Колодязь та селі Вільча. Вони забезпечували проведення концертів, гурткової роботи, кінопоказів, святкових заходів і виступали важливим інструментом підтримки соціальної згуртованості на рівні територіальних Громад.

Узагальнено культурно-просвітницька сфера Вовчанського району виконувала стратегічно важливу функцію збереження історичної пам'яті, формування культурної тяглості та підтримки соціальної єдності. Вона поєднувала інституційні форми культури з локальними ініціативами Громади, забезпечуючи безперервність культурного розвитку навіть у періоди історичних криз і трансформацій.

Соціальний захист та підтримка населення

Система соціального захисту Вовчанської МТГ виникла як багаторівнева інституційна мережа, спрямована на забезпечення підтримки вразливих категорій населення, включаючи осіб похилого віку, людей з інвалідністю, малозабезпечені сім'ї, одиноких громадян та інші групи, що потребують постійного або тимчасового соціального супроводу. Її розвиток відображав поступовий перехід від базових адміністративних функцій до комплексної моделі соціальних послуг, наближеної до людиноцентричного підходу.

Ключову роль у системі відіграло Управління соціального захисту населення (УСЗН), яке виконувало функції адміністрування державних соціальних виплат, призначення субсидій, пільг, допомог та координації державних соціальних програм на території району. Управління виступало основним посередником між державою та населенням у сфері соціальної підтримки, забезпечуючи реалізацію соціальних гарантій у практичній площині.

Важливим компонентом системи були стаціонарні заклади соціального догляду – Вовчанський спеціальний будинок-інтернат та комунальна установа «Вовчанський геріатричний пансіонат». Ці установи забезпечували постійне проживання, медико-соціальний супровід, догляд та базову реабілітацію громадян, які не могли самотійно забезпечувати власну життєдіяльність. Їх діяльність поєднувала соціальну, медичну та опікунську функції, формуючи систему довготривалої підтримки найбільш вразливих груп населення.

Суттєву роль у забезпеченні доступності соціальних послуг на місцевому рівні відігравав Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Його діяльність була спрямована на організацію системи соціальних робітників, які здійснювали регулярне відвідування самотніх, маломобільних та непрацездатних громадян за місцем проживання. Такий формат роботи забезпечував наближення соціальних послуг до людини та дозволяв підтримувати базові умови життя навіть у віддалених населених пунктах району.

Окремим елементом соціально-гуманітарної інфраструктури виступала інформаційно-гуманітарна сфера, яка забезпечувала комунікацію між владою та населенням, а також формувала інформаційне середовище Громади. Центральним друкованим медіаресурсом району була районна газета «Хлібороб» (заснована у лютому 1918 року), яка протягом десятиліть виконувала функцію хронікера соціального, економічного та культурного життя Вовчанщини. Видання не лише інформувало населення про події, але й відіграло важливу роль у формуванні локальної ідентичності та суспільної пам'яті. Це один із найстаріших періодичних друкованих ЗМІ України.

Узагальнено система соціального захисту та інформаційно-гуманітарного забезпечення Вовчанського району функціонувала як інтегрований механізм підтримки населення, що поєднував адміністративні, соціальні та комунікаційні інструменти. Вона забезпечувала мінімальні стандарти соціальної безпеки, сприяла згуртованості громади та виконувала важливу стабілізаційну роль у різні історичні періоди розвитку території.

Культура, пам'ятки

Культурна інфраструктура Вовчанської МТГ формувалася як розгалужена система закладів, що забезпечувала збереження історичної спадщини, розвиток творчого потенціалу населення та організацію культурного життя на території як міських, так і сільських громад. Її масштабність свідчить про високий рівень інституційної уваги до гуманітарної сфери та прагнення забезпечити доступність культурних послуг для всіх категорій населення.

До складу культурної мережі входило 32 будинки культури, включно з районним будинком культури як головним координаційним центром мистецького та громадського життя. Вони виконували функції організації концертів, фестивалів, аматорських театральних постановок, гурткової роботи та масових заходів, що сприяли формуванню соціальної згуртованості та підтриманню локальної ідентичності громад.

Бібліотечна система району налічувала 42 бібліотеки, що утворювали централізовану мережу інформаційного та освітнього забезпечення населення. Бібліотеки виконували не лише просвітницьку функцію, але й виступали просторами соціальної взаємодії, особливо в сільській місцевості, де часто були єдиними культурними осередками.

Музейна та освітньо-мистецька інфраструктура включала 2 музеї, які забезпечували збереження матеріальної та нематеріальної культурної спадщини регіону, а також здійснювали краєзнавчу та науково-дослідну діяльність. Паралельно функціонували 2 музичні школи, 3 дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ) та Будинки дитячої творчості, що формували систему позашкільної освіти та сприяли розвитку творчих і спортивних здібностей дітей і молоді.

Культурно-історичний ландшафт району доповнювався значною кількістю пам'яток. У Вовчанську зберігалися та були представлені окремі пам'ятки архітектури початку XX століття, що відображали етапи міського розвитку та формування адміністративного центру.

Важливе місце у меморіальному просторі займали пам'ятники, присвячені визначним історичним подіям і постатям, зокрема:

- пам'ятник Василю Колокольцову – діячу земського управління, який зробив значний внесок у розвиток інфраструктури району;
- пам'ятники жертвам Голодомору 1932–1933 років;
- меморіали воїнам, загиблим у війні в Афганістані;
- пам'ятники ліквідаторам аварії на ЧАЕС;
- меморіальні комплекси радянським воїнам, загиблим у Другій світовій війні;

- пам'ятний знак воїнам АТО, встановлений у 2019 році як символ новітнього етапу історичної пам'яті.

Загалом на території Громади налічувалося 155 пам'яток історії та культури, що формували багат шаровий історико-культурний простір. Вони відображали різні історичні епохи – від імперського та радянського періодів до сучасності – і виконували функцію збереження колективної пам'яті, символічного вшанування подій та формування історичної тяглості громади.

Узагальнено культурна та пам'яткоохоронна система Вовчанської громади виступала не лише як сукупність інституцій, а як цілісний механізм збереження ідентичності території, що поєднував освітні, мистецькі, меморіальні та соціальні функції в єдиному культурному просторі.

Сучасний період

У 2020 році внаслідок адміністративно-територіальної реформи в Україні відбулася суттєва трансформація системи місцевого управління. Вовчанський район як адміністративна одиниця був ліквідований, а його територія (за винятком Старосалтівської територіальної громади) увійшла до складу Вовчанської міської територіальної громади Чугуївського району Харківської області. Це стало частиною загальнонаціонального процесу укрупнення громад, спрямованого на підвищення ефективності управління, фінансової спроможності та якості надання публічних послуг.

Це об'єднання стало ключовим етапом формування нової моделі місцевого самоврядування, спрямованої на підвищення управлінської спроможності, оптимізацію ресурсів та забезпечення більш рівномірного розвитку територій. Внаслідок реформи було консолідовано адміністративні, фінансові та соціальні ресурси значної кількості населених пунктів, що дозволило сформувати одну з найбільших територіальних громад Харківської області.

Така багатокомпонентна структура визначає Громаду як територіальну систему з високим рівнем внутрішньої диференціації, де поєднуються міські функції управління, сільськогосподарське виробництво, природоорієнтовані території та прикордонні зони.

Водночас масштаб території та кількість населених пунктів сформували також виклики, пов'язані з нерівномірністю розвитку, різною доступністю послуг та складністю забезпечення єдиного стандарту якості життя на всій території Громади.

Вовчанськ: населення, історико-культурний профіль та визначні постаті

Станом на довоєнний період (01.01.2022 р.) чисельність населення Вовчанська становила близько 19 тисяч осіб, а загальна чисельність населення Вовчанської МТГ – 36303 особи, включно з підпорядкованим населеним пунктом село Плетенівка (124 особи). Така структура розселення відображала поєднання міського ядра та невеликих сільських територій, тісно інтегрованих у єдиний соціально-економічний простір Громади.

Вовчанськ є одним із найстаріших міст північно-східної частини Харківщини та історичним центром Вовчанщини. Його розвиток тісно пов'язаний

із процесами формування Слобідської України, становленням козацьких слобод, розвитком ремесел, прикордонної торгівлі та поступовою індустріалізацією. Протягом століть місто виконувало функції адміністративного, економічного та культурного осередку регіону, формуючи навколо себе розвинену мережу сільських поселень.

Історико-архітектурна спадщина

Культурно-історичний ландшафт Вовчанська зберіг значний шар архітектурної та історичної спадщини, що відображає різні етапи його розвитку. До найважливіших об'єктів належать:

- будівля колишнього земства та інші адміністративні споруди кінця XIX – початку XX століття, що відображають період активного розвитку місцевого самоврядування;
- історична забудова центральної частини міста, яка зберігає риси купецько-ремісничого міського середовища;
- краєзнавчі та архівні матеріали, що документують розвиток Вовчанського повіту та формування регіональної ідентичності;
- залишки колишніх купецьких і ремісничих кварталів, які свідчать про торгово-економічний характер міста в попередні історичні періоди.

Ці елементи формують багатошарову історичну тканину міста, де поєднуються козацька спадщина, земська модернізація та індустріальний розвиток XX століття.

Вовчанщина як осередок видатних постатей

Вовчанщина традиційно була краєм із високим рівнем інтелектуального та культурного потенціалу, який дав Україні низку визначних діячів науки, культури та мистецтва.

Серед найвідоміших постатей:

- Василь Григорович Колокольцов (1867-1934) – меценат, голова Вовчанської земської управи, державний діяч, який у 1918 році обіймав посаду міністра землеробства Української Держави. Його діяльність була пов'язана з масштабним розвитком інфраструктури, освіти та аграрного сектору регіону.
- Василь Бабенко (1877-1955) – археолог, етнограф і педагог, уродженець Вовчанська. Саме він у 1900 році відкрив та дослідив Салтівську археологічну культуру, яка стала однією з ключових для розуміння ранньосередньовічної історії Східної Європи. Його наукова спадщина має фундаментальне значення для української археології та етнографії.
- Олесь Досвітній (Олександр Скрипаль-Міщенко) (1891-1934) – український письменник-прозаїк, представник літературного об'єднання ВАПЛІТЕ. Його творчість стала частиною «розстріляного відродження»; був репресований у період сталінського терору.
- Євгенія Мірошніченко (уродженка с. Радянське) – видатна оперна співачка, народна артистка СРСР, яка здобула міжнародне визнання та зробила значний внесок у розвиток вокального мистецтва.

- Костянтин Треньов (1878-1945) – письменник і драматург. Народився у селі Бакшеївка в родині колишнього кріпака. Його дитинство пройшло на хуторі Мокра Журавка (нині Треньовка), який став важливим джерелом його творчого натхнення.

Сучасне культурне значення та ідентичність

До початку повномасштабної війни Вовчанськ був активним центром культурного, спортивного та громадського життя. У місті регулярно проводилися культурні заходи, фестивалі, спортивні змагання та громадські ініціативи, що сприяло формуванню активного соціального середовища та розвитку місцевої ідентичності.

Сьогодні Вовчанськ набув нового символічного значення – як місто стійкості, спротиву та незламності Харківщини. Його історична спадщина, культурний потенціал і людський капітал залишаються важливою основою для майбутнього відновлення та розвитку Громади.

Білоколодязький старостинський округ є одним із історично й економічно значущих територіальних утворень колишньої Вовчанщини, сформованим навколо селища Білий Колодязь та низки навколишніх сіл (Петропавлівка, Гарбузівка, Ганнопілля, Волохівське, Земляний Яр). Станом на період до повномасштабної війни чисельність населення селища Білий Колодязь становила близько 4 762 осіб, а разом із підпорядкованими населеними пунктами – понад 5 тис. мешканців, що формувало відносно компактну, але соціально та економічно активну громаду.

Історично Білий Колодязь сформувався як волосний центр із розвиненою інфраструктурою торгівлі та промислового виробництва. Його розвиток значною мірою був пов'язаний із вигідним транспортно-географічним положенням, зокрема наявністю залізничної станції на лінії Вовчанськ – Куп'янськ, що забезпечувало включеність у регіональні економічні процеси та сприяло формуванню промислового вузла.

У XIX – на початку XX століття округ став одним із центрів цукрової промисловості Харківщини. Тут функціонував великий цукровий завод, навколо якого формувалася мережа допоміжних підприємств і виробництв: цегельні підприємства, парові млини, механічні майстерні, маслозавод, комбікормове та хлібопекарське виробництво, ремонтно-механічні майстерні та машинно-тракторна станція. Значну роль відігравали також великі аграрні господарства та поміщицькі економії, які спеціалізувалися на вирощуванні цукрових буряків, зернових культур, тваринництві, зокрема вівчарстві та скотарстві.

Окремим елементом економічної структури була транспортна та сервісна інфраструктура: залізнична станція, метеорологічна станція, дослідні аграрні поля, а також система ярмаркової торгівлі, яка робила Білий Колодязь локальним торговим центром для навколишніх сіл. У період активного промислового розвитку тут працювали сотні працівників, а сам населений пункт виконував функцію економічного ядра території.

Культурно-історичне значення округу формувалося навколо кількох ключових об'єктів. Найвизначнішою пам'яткою є Успенська церква, перші згадки про яку сягають XVI століття; сучасна кам'яна споруда була зведена у XIX столітті за підтримки промисловців Мосолових і сьогодні розглядається як об'єкт культурної спадщини регіонального значення. Важливими елементами історичного ландшафту також є залишки промислової забудови цукрового заводу, старі млини, склади, господарські споруди та фрагменти залізничної інфраструктури кінця XIX століття, що зберігають матеріальні свідчення індустріального розвитку регіону.

Таким чином, Білий Колодязь та прилеглі населені пункти формували багатофункціональний простір, у якому поєднувалися промислове виробництво, аграрна спеціалізація, транспортна інфраструктура та релігійно-культурне життя. Це дозволяло округу відігравати роль одного з локальних центрів економічного розвитку колишнього Вовчанського повіту та зберігати історичну спадкоємність у структурі Вовчанщини.

Бугаївський старостинський округ об'єднує села Бугаївка, Шевченкове Перше, Лосівка та Сосновий Бір і є територією з виразним аграрним профілем та значним природно-ресурсним потенціалом. Загальна чисельність населення округу становила близько 1 876 осіб, що формувало невелику, але соціально згуртовану громаду, тісно пов'язану з місцевими традиціями та природним середовищем.

Адміністративним і соціально-економічним центром округу є село Бугаївка, розташоване на лівому березі річки Сіверський Донець. Географічне положення в долині річки та наближеність до природних водних ресурсів історично визначали розвиток території, формуючи сприятливі умови для сільського господарства, тваринництва та частково рекреаційної діяльності.

Основою економічного життя Бугаївського старостату традиційно було сільське господарство. До повномасштабної війни територія вирізнялася розвиненим аграрним виробництвом, зокрема діяльністю одного з потужних колективних господарств регіону, яке забезпечувало зайнятість місцевого населення та формувало основу економічної стабільності. Основні напрями господарювання включали вирощування зернових культур, технічних рослин, а також тваринництво. Важливою характеристикою місцевої спільноти була висока трудова активність населення та залученість до громадських і волонтерських ініціатив.

Природно-географічні умови округу є однією з його ключових переваг. Територія розташована поблизу Печенізького водосховища та річки Сіверський Донець і характеризується поєднанням лісових масивів, заплавних ландшафтів і відкритих сільськогосподарських угідь. Це створює передумови для розвитку рекреаційного потенціалу, екологічного туризму, рибальства та відпочинку на природі.

Культурна складова Бугаївського старостату представлена насамперед традиційною слобожанською культурою, фольклорними звичаями та

колективними формами творчості. Особливе місце посідали місцеві аматорські мистецькі колективи, які брали участь у регіональних і всеукраїнських фестивалях, популяризуючи культурну спадщину Слобожанщини.

Історико-культурна спадщина території має давнє коріння. У межах округу та його околиць виявлені археологічні об'єкти, зокрема курганні поховання та сліди давніх поселень, що свідчать про безперервність населення цих земель із найдавніших часів. Окрему наукову цінність становлять пам'ятки, пов'язані зі салтівською археологічною культурою, яка є однією з ключових для вивчення ранньосередньовічної історії регіону.

Таким чином, Бугаївський старостинський округ поєднує в собі аграрну спеціалізацію, природно-рекреаційний потенціал і значну історико-культурну спадщину, що формує його унікальну роль у структурі колишньої Вовчанщини.

Варварівський старостинський округ є одним із найбільших за кількістю населених пунктів у структурі колишньої Вовчанщини та охоплює значну територію лівобережжя Сіверського Дінця. До його складу входять населені пункти Варварівка, Різникове, Хижнякове, Лошакове, Черняків, Лукашове, Красний Яр, Бударки, Землянки, Дегтярне, Кругле, Нестерне, Миколаївка, Хрипуни, Піщане, Шабельне та інші. Загальна чисельність населення становила близько 1 869 осіб, з яких у селі Варварівка проживало 757 осіб, що визначало його як адміністративний і соціальний центр старостату.

Географічно Варварівський старостат розташований у мальовничій природній зоні лівобережжя Сіверського Дінця, що характеризується поєднанням лісових масивів, заплавлених територій та сільськогосподарських угідь. Таке розташування історично сприяло розвитку традиційного землеробства, тваринництва та формуванню розосередженої системи сільських поселень.

Економічна структура території базувалася переважно на аграрному секторі. Основу господарської діяльності становили вирощування зернових і технічних культур, індивідуальне селянське господарство та тваринництво. Значна частина населення була зайнята в особистих селянських господарствах, що забезпечувало продовольчу самодостатність території та підтримувало локальну економічну активність.

Варварівський старостат вирізняється значним історико-археологічним потенціалом. На його території зафіксовано численні курганні комплекси, які датуються періодом від III тисячоліття до н.е. до I тисячоліття н.е., що свідчить про тривалу безперервність заселення цих земель. Окрім того, виявлені пам'ятки черняхівської та салтівської археологічних культур, що мають важливе значення для дослідження давньої історії Північно-Східної України.

Історична пам'ять території також пов'язана з подіями Другої світової війни. У населених пунктах округу розташовані братські могили та меморіальні об'єкти, які увічнюють пам'ять про загиблих воїнів і мирних жителів, зберігаючи історичну спадкоємність поколінь.

Важливою особливістю Варварівського старостату є його освітня інфраструктура. Опорний заклад загальної середньої освіти – КЗ «Варварівський

ліцей» – виконував функцію освітнього та культурного центру для навколишніх сіл, забезпечуючи доступ до якісної освіти та формуючи освітній простір територіальної громади. Таким чином, Варварівський старостинський округ поєднує значний природний потенціал, розгалужену аграрну основу, багату археологічну спадщину та сформовану освітню інфраструктуру, що визначає його як важливу складову історико-територіального комплексу Вовчанщини.

Вільчанський старостинський округ є унікальним прикладом сучасного планованого поселення, історія якого безпосередньо пов'язана з масштабними соціальними та техногенними подіями кінця XX століття. Адміністративним центром округу є селище Вільча, чисельність населення якого становила близько 1 658 осіб, що формувало невелику, але згуртовану громаду зі спільним історичним досвідом.

Ключовою особливістю Вільчі є її походження як «переселеного села». Населений пункт був створений на початку 1990-х років для розміщення мешканців, евакуйованих із зони відчуження Чорнобильської АЕС, зокрема з однойменного смт Вільча Поліського району Київської області. Таким чином, селище не має класичної багатовікової історії, але є важливим прикладом державної політики переселення та відновлення життєвих умов для постраждалого населення.

Соціально-культурний розвиток Вільчі формувався навколо спільного досвіду переселення, адаптації та збереження ідентичності. У 2014 році громада знову проявила високу стійкість і солідарність, прийнявши внутрішньо переміщених осіб із тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей, а також Криму. Це підкреслило роль селища як простору взаємопідтримки та соціальної інтеграції в умовах кризових подій.

Культурно-історична спадщина Вільчі представлена переважно пам'ятками сучасного періоду, які відображають її новітню історію. Серед них – пам'ятні знаки ліквідаторам аварії на ЧАЕС, що символізують внесок місцевих жителів у подолання наслідків катастрофи, а також меморіали, присвячені подіям Другої світової війни та сучасним захисникам України. Ці об'єкти формують простір колективної пам'яті та національної ідентичності.

Важливу роль у духовному та гуманітарному житті громади відіграє парафія Покрови Пресвятої Богородиці (УГКЦ), яка виступає осередком моральної підтримки, соціальної згуртованості та культурної взаємодії мешканців.

Таким чином, Вільчанський старостинський округ є прикладом сучасного соціально сформованого поселення, де ключовими цінностями виступають не давня історична спадщина, а досвід переселення, стійкість громади та здатність до взаємної підтримки в умовах історичних викликів.

Вовчансько-хутірський старостинський округ об'єднує населені пункти Вовчанські Хутори, Зибине, Покаляне та Тихе і є територією з вираженою історико-культурною та природною самобутністю. Загальна чисельність населення становила близько 1 816 осіб, з яких у селі Вовчанські Хутори

проживало 1337 осіб, що визначало його як адміністративний і соціальний центр округу.

Територія старостату розташована в межах басейну річки Вовча та характеризується поєднанням лісових масивів, річкових заплав і відкритих ландшафтів. Таке природне середовище історично сприяло заселенню території та формуванню різних форм господарської діяльності, зокрема землеробства, тваринництва та традиційних промислів. Округ має значний рекреаційний потенціал, пов'язаний із природними умовами та екологічною привабливістю місцевості.

Історико-культурна спадщина Вовчансько-Хутірського старостату є багатшаровою та охоплює різні історичні епохи – від доби неоліту до періоду Слобідської України. На території виявлено неолітичні стоянки, численні курганні групи (понад 25 об'єктів), а також археологічні знахідки, що належать до різних культурних періодів. Особливе місце серед них займає курган «Орлова могила», де були знайдені артефакти давнього побуту та військового спорядження, що свідчать про тривалу історію заселення цієї місцевості.

Важливою пам'яткою архітектури є земське народне училище, збудоване у 1911–1912 роках, яке є прикладом освітньої інфраструктури початку XX століття та зберігає історичну цінність як елемент розвитку земської освіти на Слобожанщині.

Культурний і природний потенціал округу доповнюється мальовничими ландшафтами річки Вовча, лісовими масивами та природними заплавами, що створюють умови для розвитку екологічного туризму та рекреаційної діяльності. Територія зберігає також елементи історичного духу Слобожанщини та козацького заселення, що формує її унікальну ідентичність у межах регіону.

Таким чином, Вовчансько-Хутірський старостинський округ поєднує в собі багату археологічну спадщину, цінні пам'ятки освітньої архітектури та значний природний потенціал, що визначає його як важливу складову історико-культурного простору Вовчанщини.

Волохівський старостинський округ об'єднує низку невеликих сіл (Волохівка, Рибалкине, Мала Вовча, Охримівка, Чайківка, Бочкове, Караїчне) із загальним населенням близько 770 осіб. Центром округу є село Волохівка (321 особа), а найбільшими населеними пунктами в підпорядкуванні є Бочкове (136 осіб) та Караїчне (313 осіб).

Територія округу має виразно сільський характер і сформувалася навколо традиційного землеробства. Родючі чорноземи, сприятливі природні умови долини річки Вовча (басейн Сіверського Дінця) визначили аграрну спеціалізацію краю: тут історично розвивалися вирощування зернових і технічних культур, зокрема соняшнику, а також дрібне тваринництво. До початку бойових дій місцеві ландшафти також використовувалися для відпочинку, риболовлі та рекреації.

Культурно-історичним ядром округу є історична садиба першої половини XIX століття у Волохівці – пам'ятка місцевого значення, що відображає

дворянсько-аграрний період розвитку Слобожанщини. Вона є одним із небагатьох збережених архітектурних свідчень ранньої історії поселення.

Попри невеликі розміри, округ має типову для північно-східної Харківщини історичну багатошаровість: поєднання аграрної традиції, слобожанської поселенської культури та природного ландшафту долини Вовчої, що формує його локальну ідентичність.

Іванівський старостинський округ включає села Іванівка, Василівка, Захарівка та Благодатне із загальним населенням близько 1 638 осіб. Адміністративним центром є Іванівка (522 особи), а найбільшими селами є Василівка (488 осіб), Захарівка (449 осіб) та Благодатне (179 осіб).

Округ має переважно сільський характер із вираженою природно-екологічною та аграрною спеціалізацією. Його територія розташована в межах типового для північно-східної Харківщини ландшафту з балками, степовими ділянками та сільськогосподарськими угіддями. Тут традиційно розвивалися землеробство та дрібне тваринництво, а природні умови сприяли збереженню біорізноманіття.

Особливу цінність має ентомологічний заказник місцевого значення «Василівський» – ділянка цілинного степу на схилах балки, де збереглися рідкісні види комах-запилювачів, зокрема види, занесені до Червоної книги України (серед них – дибка степова). Це один із ключових природоохоронних об'єктів округу.

Історико-культурний шар території представлений археологічними пам'ятками різних епох – від неолітичних стоянок до об'єктів салтівської археологічної культури раннього середньовіччя. Це свідчить про тривале заселення та стратегічне значення цієї місцевості в історії регіону.

У цілому Іванівський старостат поєднує природну цінність, археологічну спадщину та традиційну аграрну основу, що формує його локальну ідентичність.

Новоолександрівський старостинський округ об'єднує села Новоолександрівка, Лозове, Вірівка та Бакшеївка із загальним населенням близько 1 576 осіб. Адміністративним центром є Новоолександрівка (1 029 осіб), а найменшими населеними пунктами – Вірівка (72 особи), Бакшеївка (150 осіб) та Лозове (325 осіб).

Територія округу розташована в долині річки Хотімелька (притока Сіверського Дінця) і має виражений аграрний характер. Родючі ґрунти визначили спеціалізацію на вирощуванні зернових і технічних культур. У попередні десятиліття тут функціонував радгосп «Олександрівський», який був одним із продуктивних сільськогосподарських господарств регіону та забезпечував стабільну аграрну зайнятість населення.

Історико-культурна складова округу представлена значною кількістю археологічних пам'яток – курганів та давніх поселень, що перебувають під державною охороною. Вони свідчать про багатовікову історію заселення цієї території, починаючи з найдавніших епох.

Окреме місце в пам'яті громад займають об'єкти воєнної історії – братські могили часів Другої світової війни та меморіали землякам, що формують простір історичної пам'яті й локальної ідентичності мешканців.

Рубіжненський старостинський округ включає села Рубіжне, Верхній Салтів, Замулівка, Українка, Байрак та Варварівка, а також низку малих населених пунктів, із загальним населенням близько 1 279 осіб. Адміністративним центром є село Рубіжне (964 особи), тоді як найменшими є Байрак (42 особи), Варварівка (23 особи), Верхній Салтів (119 осіб), Жовтневе (70 осіб) та Українка (61 особа).

Територія округу розташована на мальовничих високих берегах річки Сіверський Донець і має важливе природно-географічне та історико-стратегічне значення. Саме тут сформувалося одне з найдавніших поселень регіону – Рубіжне, перші згадки про яке датуються 1660 роком. Назва населеного пункту пов'язана з його розташуванням на «рубезі» – природному та оборонному кордоні, що визначило його історичну роль.

У XVIII столітті ці землі входили до володінь графа Івана Гендрикова, представника впливової аристократії Російської імперії, що також вплинуло на розвиток місцевого землеволодіння та господарства. Природний ландшафт округу представлений хвойними та листяними лісами, долинами річки та різноманітною флорою і фауною, що зберігає рекреаційний потенціал території.

Особливу цінність має археологічна спадщина, пов'язана з Салтівською культурою VIII–X століть. У районі Верхнього Салтова розташовані курганні комплекси, катакомбні могильники та городища, що є одними з найважливіших археологічних пам'яток Східної України та активно досліджувалися, зокрема, Василем Бабенком. Додатково територія містить багаточисельні поселення епохи бронзи, що свідчить про безперервність заселення цієї місцевості з найдавніших часів.

Рубіжненський старостат поєднує стратегічне природне розташування, глибоку історичну спадщину та унікальні археологічні комплекси, що формують його культурну та наукову значущість.

Симинівський старостинський округ включає села Симинівка, Шестерівка, Верхня Писарівка, Графське, Лиман, Синельникове та Цегельне із загальним населенням близько 1 911 осіб. Адміністративним центром є Симинівка (331 особа), а до найбільших населених пунктів належать Верхня Писарівка (111 осіб), Жовтневе (542 особи), Пролетарське (275 осіб), Радянське (329 осіб), Синельникове (311 осіб), тоді як Шестерівка (12 осіб) та Цегельне (0 осіб) є малонаселеними або фактично без постійного населення.

Територія округу має виразний аграрний і природно-ландшафтний характер. До початку повномасштабних бойових дій вона була відома як зона активного землеробства з високим потенціалом рослинництва, що базувався на родючих ґрунтах і сприятливих кліматичних умовах. Лісові масиви, водні об'єкти та відносно збережене природне середовище формували рекреаційний потенціал цієї місцевості.

Історично територія була заселена з давніх часів, про що свідчать археологічні знахідки, зокрема поселення I тисячоліття н. е. Ці матеріали підтверджують тривалу безперервність проживання населення та включеність регіону в історичні процеси Східної Європи.

Симинівський старостат характеризується поєднанням природної цінності, аграрної традиції та значної історичної спадщини, водночас значною мірою зазнавши впливу наслідків бойових дій, що суттєво змінили його соціально-економічний стан.

Старицький старостинський округ об'єднує села Стариця, Огірцеве, Гатище, Приліпка, Бугруватка та Ізбицьке із загальним населенням близько 1 440 осіб. Адміністративним центром є Стариця (643 особи), тоді як найбільшим населеним пунктом є Гатище (509 осіб), а менші села включають Огірцеве (234 особи), Ізбицьке (30 осіб), Бугруватку (12 осіб) та Приліпку (12 осіб).

Територія округу вирізняється природною привабливістю, оскільки розташована вздовж річки Стариця поблизу Печенізького водосховища та оточена масивами дубових лісів. Поєднання водних і лісових ландшафтів формує значний рекреаційний потенціал території та визначає її природоохоронну цінність.

Історико-культурна складова округу представлена насамперед археологічними пам'ятками, серед яких багатошарові поселення епохи бронзи (кін. II тис. до н. е.) та об'єкти салтівської археологічної культури (VIII–X ст.), що свідчать про тривале заселення цієї місцевості з давніх часів.

Важливе місце в історичній пам'яті займають об'єкти періоду Другої світової війни, зокрема місце бою радянських партизанів у районі лісового заказника «Великий ліс» (1943 р.), а також братські могили у селах округу. До 1930-х років тут також існувала цінна сакральна архітектура, зокрема дерев'яна церква Івана Предтечі (1756 р.) в Ізбицькому, яка не збереглася.

Старицький старостат поєднує природну рекреаційну цінність, багатошарову історичну спадщину та археологічне значення, залишаючись важливою частиною культурного ландшафту регіону.

Юрченківський старостинський округ об'єднує села Юрченкове, Бережне, Котівка, Шевченкове, Пільна та Українське із загальним населенням близько 1 093 осіб. Адміністративним центром є Юрченкове (933 особи), тоді як до підпорядкування входить Шевченкове (160 осіб). Округ має виражену сільську структуру поселень із невеликими населеними пунктами, розосередженими на значній території.

Територія старостату має переважно аграрний характер і традиційно спеціалізується на сільському господарстві. Родючі ґрунти Слобожанщини сприяють вирощуванню зернових та овочевих культур, а також розвитку тваринництва. Важливу роль у локальній економіці відіграють водні ресурси – ставки та невеликі водойми, що використовуються для рибальства та частково рекреації.

Археологічні знахідки КЗ «Вовчанський історико-краєзнавчий музей». Фото 2021.

Експозиція КЗ «Історико-археологічний музей-заповідник "Верхній Салтів"». Фото 2022.

Фрагмент експозиції КЗ «Вовчанський історико-краєзнавчий музей». Фото 2021.

Рис. 3.5. Фото досліджень, збору, систематизації та збереження історико-культурної спадщини території

Культурно-історичний контекст округу пов'язаний із пізнім заселенням території наприкінці XVIII століття. За переказами, село Юрченкове виникло навколо поселення козака на прізвище Юрченко, від якого й походить назва населеного пункту. Це відображає характерну для Слобожанщини модель формування сільських громад на основі козацьких і переселенських ініціатив.

Сьогодні Юрченківський старостат є частиною Вовчанської територіальної громади з адміністративним центром у місті Вовчанськ. Після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році вся Громада зазнала значних руйнувань

і складних гуманітарних викликів через прикордонне розташування та активні бойові дії. Попри це, територія зберігає значення як частина історичного козацького та аграрного регіону Слобожанщини, а її розвиток і відновлення розглядаються в контексті загальноукраїнських процесів післявоєнної відбудови.

Історія Громади формується на основі систематизованої та науково опрацьованої інформації, що забезпечує збереження локальної історичної пам'яті та її інтеграцію у сучасні процеси розвитку території. Важливу роль у цьому процесі відіграють фахівці музейної справи КЗ «Вовчанський історико-краєзнавчий музей».

Саме ця установа здійснює збір, дослідження, систематизацію та збереження історико-культурної спадщини території, включаючи археологічні матеріали, документальні джерела, усні свідчення та етнографічні матеріали. Завдяки їхній професійній діяльності забезпечується наукова достовірність історичних даних, що використовуються під час підготовки стратегічних документів розвитку Громади.

Залучення музейних фахівців до формування історичної довідки дозволяє не лише відтворити хронологію розвитку території, а й підкреслити унікальність культурної та історичної спадщини Громади як важливого ресурсу її ідентичності та подальшого розвитку.

Водночас важливо підкреслити, що навіть у випадках, коли фізичні приміщення закладів культури зазнали руйнувань або тимчасово втратили функціональність, історико-культурна спадщина Громади не втрачається. Завдяки діяльності музейних установ, професійній роботі їхніх фахівців та накопиченим архівним і музейним фондам забезпечується безперервність збереження історичної пам'яті території.

Зібрані фахівцями матеріали, формують стійку основу для відтворення історії Громади незалежно від фізичного стану окремих об'єктів інфраструктури. Таким чином, історія громади існує не лише як сукупність будівель чи експозицій, а як систематизований масив знань, документів, артефактів і свідчень, що зберігається та передається наступним поколінням.

Під час евакуації значна частина музейних експонатів та архівних матеріалів була вивезена на безпечні території. Це стало важливим кроком для збереження історії та ідентичності громади, адже навіть у складних умовах війни культурна спадщина залишається фундаментом розвитку та пам'яті території.

Це дозволяє забезпечувати тяглість історичного наративу Громади навіть в умовах воєнних руйнувань та втрати майже всієї матеріальної бази закладів культури, підтверджуючи, що культурна спадщина є стійким нематеріальним ресурсом розвитку території.

Висновки:

1. Вовчанська МТГ має багатовікову історію заселення (від неолітичних культур до сучасності), що сформувало високий рівень історико-культурної спадщини та багатошарову ідентичність території.
2. Демографічна динаміка є критично зміненою: до повномасштабної війни у громаді проживало близько 36,8 тис. осіб, тоді як станом на 2026 рік – орієнтовно 1,6 тис., що свідчить про масштабне депопуляційне навантаження та вимушене переміщення населення.
3. Прикордонне географічне положення протягом століть формувало для громади одночасно функції оборонного форпосту, транзитного торговельного вузла та адміністративного центру Слобожанщини.
4. Історичний розвиток громади бере початок із козацького поселення XVII століття, яке поступово трансформувалося у повітовий центр із розвиненими управлінськими, освітніми та господарськими функціями.
5. У XIX – на початку XX століття громада переживала період інтенсивної модернізації: кількість шкіл зростає з 53 до 117 у 1890-1905 рр., що відображає пріоритетність освіти та формування людського капіталу.
6. Освітня система традиційно була структурно розвиненою та включала гімназії, училища, семінарії й професійні заклади, що забезпечувало підготовку кадрів для регіону.
7. Економічна основа Громади історично є аграрно-промисловою: понад 138 тис. га сільськогосподарських земель, де домінує рослинництво (понад 75% валової продукції), що визначало зайнятість населення.
8. Ключовим інфраструктурним драйвером розвитку стало будівництво залізниці, яке інтегрувало громаду в регіональні та національні економічні процеси і стимулювало промисловість.
9. У XX столітті громада зазнала значних демографічних втрат (Голодомор, Друга світова війна), після чого відбулося системне післявоєнне відновлення житлової, транспортної та соціальної інфраструктури.
10. До повномасштабної війни Вовчанськ виконував функцію локального промислового центру з підприємствами машинобудування, харчової та переробної промисловості, що підтримувало економічну стійкість.
11. Соціальна інфраструктура громади була багаторівневою: охорона здоров'я (від земської медицини до мережі лікарень і ФАПів), освіта, соціальний захист та культурні заклади формували базу якості життя.
12. Культурно-освітня сфера виконувала функцію збереження ідентичності: музейна справа (зокрема історико-краєзнавчий музей із 1912 року), бібліотеки та будинки культури охоплювали значну частину населення.
13. Адміністративна реформа 2020 року створила Вовчанську МТГ як укрупнену територіальну одиницю, що об'єднала 75 населених пунктів і підвищила управлінську спроможність Громади.

14. Територіальна структура громади є неоднорідною: поєднання міських, сільських і прикордонних зон формує різний рівень доступу до послуг і розвитку інфраструктури.
15. Економічний профіль залишається переважно аграрним із локальними промисловими та транспортними вузлами, що визначає залежність від природних ресурсів і сезонності виробництва.
16. Природно-географічні умови (річкові долини, лісові масиви, степові території) створюють потенціал для аграрного виробництва, екологічних ініціатив та рекреаційного розвитку.
17. Історико-культурна спадщина громади є багатогарною і включає археологічні комплекси (зокрема салтівську культуру), козацьку спадщину та індустріальний період, а також понад 150 об'єктів культурної спадщини.
18. Простір пам'яті громади суттєво трансформований війнами XX-XXI століть, що підсилює її символічне значення як території стійкості та спротиву.
19. Основними викликами залишаються критична депопуляція, руйнування інфраструктури, економічна деформація та нерівномірність розвитку територій.
20. Перспективи відновлення базуються на поєднанні природного потенціалу, людського капіталу, аграрної бази та значного історико-культурного ресурсу громади.

Розділ 4. ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ

Вовчанська МТГ розташована в північно-східній частині Харківської області, у межах лісостепової природної зони України, безпосередньо вздовж державного кордону з російською федерацією. Територія Громади сформувалася в межах басейну річки Сіверський Донець та характеризується поєднанням рівнинних вододільних просторів, річкових долин, балок, ярів і значних лісових масивів. Таке поєднання природних умов формує різноманітний ландшафтний комплекс, який протягом тривалого часу був основою для розвитку сільського господарства, рекреаційної діяльності та природоохоронної сфери.

Географічні координати міста Вовчанськ становлять приблизно 50°17' пн. ш. та 36°56' сх. д. (≈50.29°N, 36.94°E).

Територія міста розташована на північному сході України, у межах лісостепової зони Слобожанщини, на річці Вовча (притока Сіверського Дінця), поблизу державного кордону з РФ (близько 5 км). Висота над рівнем моря в межах міста становить приблизно 100-105 м (середнє значення близько 104 м).

Площа міста Вовчанськ становить близько 70,3 км², що включає як щільну міську забудову, так і прибережні природні території вздовж річки Вовча.

Населення міста до повномасштабного вторгнення (2021-2022 рр.) становило близько 17,5-18,6 тис. осіб, із подальшим різким скороченням унаслідок бойових дій та евакуації населення.

Місто Вовчанськ розташоване у межах транспортно-логістично важливої прикордонної зони, що історично визначало його функції як оборонного та адміністративного центру, а також локального промислового вузла.

Рис. 4.1. Мапа Вовчанської МТГ

Територією Вовчанської МТГ проходять автомобільні дороги державного та регіонального значення, що формують її транспортну доступність і зв'язок із Харковом та прикордонними пунктами пропуску. Зокрема, це магістралі Харків – Вовчанськ – КПП «Чугунівка» та Вовчанськ – КПП «Плетенівка», а також дорога обласного значення Вовчанськ – Землянки. Загальна довжина автомобільних доріг загального користування становить 327,8 км, з яких 71 км – державні, 37,2 км – обласні та 219,6 км – районні. Окремо функціонує розгалужена мережа комунальних доріг протяжністю 332,3 км. Така структура дорожньої інфраструктури свідчить про значну територіальну протяжність Громади, але водночас і про нерівномірність транспортного забезпечення, особливо на рівні місцевих доріг.

Водночас в умовах воєнних руйнувань і порушення транспортних зв'язків відновлення та модернізація дорожньої інфраструктури визначаються як один із ключових пріоритетів післявоєнного відновлення Громади, що є необхідною передумовою для відновлення економічної активності, мобільності населення та доступу до соціальних послуг.

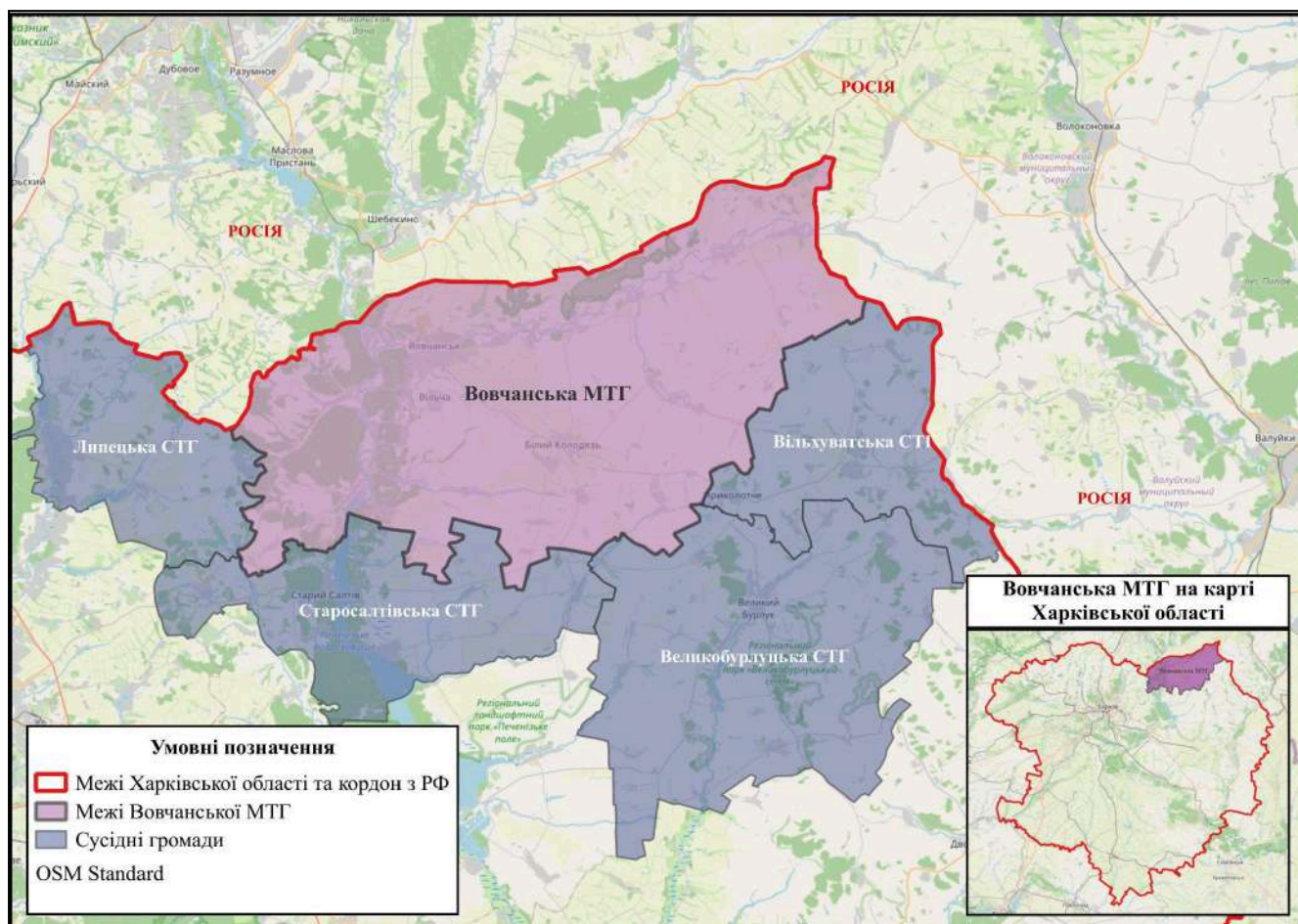

Рис. 4.2. Географічне положення Вовчанської МТГ

Вовчанська МТГ розташована у лісостеповій природній зоні на західних схилах Середньоруської височини, у басейні річки Сіверський Донець та її притоки – річки Вовча. Географічне положення зумовлює поєднання рівнинних і хвилястих форм рельєфу, що безпосередньо впливає на склад і властивості ґрунтового покриву. Ґрунтові умови є складними й мозаїчними через різноманітність рельєфу, материнських порід і природної рослинності. Вододільні території переважно представлені родючими чорноземами, що традиційно створює сприятливі умови для сільськогосподарського використання земель.

Водночас долинно-балкові комплекси та прибережні зони річок характеризуються наявністю лучних, лучно-чорноземних та заплавних ґрунтів, які відрізняються підвищеною вологістю та меншою однорідністю структури. Така ґрунтова диференціація зумовлює формування різноманітних природно-ландшафтних комплексів у межах Громади та впливає на просторову організацію сільськогосподарського виробництва, розміщення природних угідь і характер землекористування загалом.

З метою визначення місця Вовчанської МТГ в системі адміністративно-територіального устрою регіону здійснено зіставлення її

основних характеристик із показниками Чугуївського району та Харківської області. Такий підхід дає змогу оцінити територіальні масштаби Громади, особливості її демографічної структури та ресурсний потенціал у порівнянні з ширшими управлінськими рівнями. Отримані результати створюють основу для більш обґрунтованого стратегічного планування та формування пріоритетів соціально-економічного розвитку.

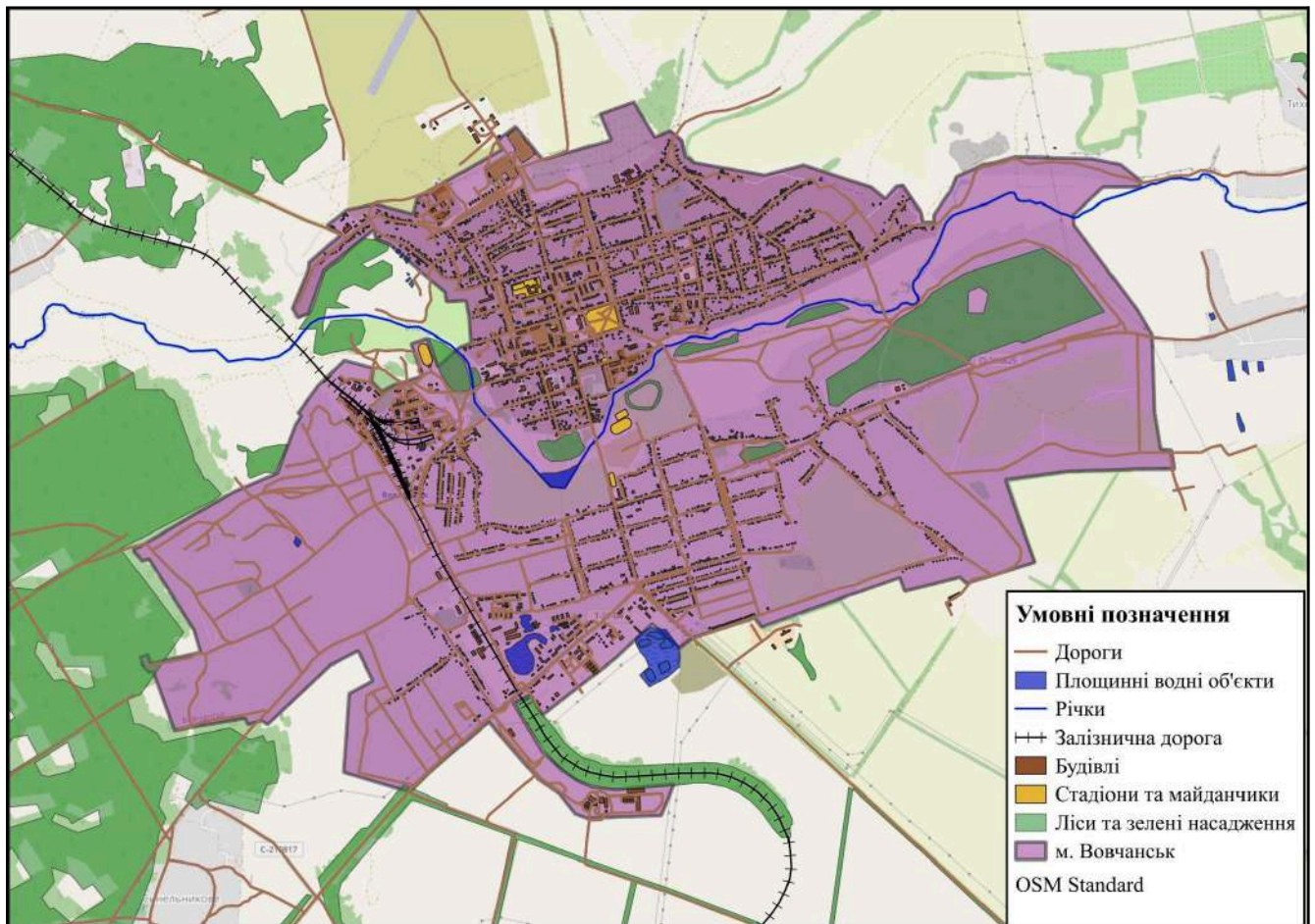
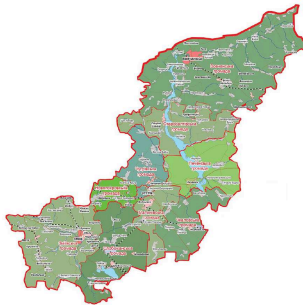

Рис. 4.3. Мапа міста Вовчанськ з вулицями та будинками

До початку повномасштабного вторгнення російської федерації географічне положення Громади створювало сприятливі передумови для соціально-економічного розвитку. Близькість до державного кордону забезпечувала розвиток міжтериторіальних зв'язків, функціонування транспортних маршрутів, торговельно-економічну активність та формування прикордонної інфраструктури. Вигідне розташування також сприяло транспортній доступності території, підтримувало зв'язки з обласним центром та сусідніми громадами.

Табл. 4.1. Порівняльна характеристика Громади з територіальними формуваннями вищого рівня (2022 рік)

Вид на мапі			
Показники	Вовчанська МТГ	Чугуївський район	Харківська область
Площа території	1 416,4 км ²	4 804 км ²	31 415 км ²
Населення	36 800	152 663	2 596 250

Водночас після початку повномасштабної збройної агресії російської федерації прикордонне положення стало одним із ключових чинників підвищеної вразливості Вовчанської МТГ. Безпосередня близькість до державного кордону зумовила інтенсивний вплив бойових дій на територію громади, що призвело до значних руйнувань житлової, соціальної та критичної інфраструктури, суттєвих демографічних втрат і трансформації просторового та соціально-економічного розвитку. У сучасних умовах географічне розташування громади залишається визначальним фактором як її безпекових викликів, так і перспектив майбутнього відновлення та розвитку.

Висновки:

1. Вовчанська МТГ займає вигідне географічне положення у північно-східній частині Харківської області, безпосередньо на державному кордоні з російською федерацією, що історично визначало її стратегічне, адміністративне та транспортно-логістичне значення.
2. Територія Громади є однією з найбільших у Чугуївському районі та становить 1416,4 км², що складає близько 29,5 % площі району та близько 4,5 % території Харківської області.
3. Станом на 2022 рік у Громаді проживало 36,8 тис. осіб, що становило близько 24,1 % населення Чугуївського району, підтверджуючи її вагоме місце в системі розселення регіону.
4. Природні умови Громади характеризуються поєднанням річкових долин, лісостепових ландшафтів, балково-яружною мережі та значних лісових масивів, що формують різноманітний природно-ресурсний потенціал території.
5. Розташування у басейні річок Сіверський Донець і Вовча визначає особливості природно-гідрологічної системи Громади та сприяє формуванню сприятливих умов для господарської діяльності й розвитку природних екосистем.

6. Переважання родючих чорноземних ґрунтів створює сприятливі передумови для ведення сільського господарства, яке традиційно було одним із ключових напрямів економічної діяльності на території громади.
7. Місто Вовчанськ, площа якого становить близько 70,3 км², до початку повномасштабної війни виконувало функції адміністративного, економічного та транспортного центру громади, концентруючи майже половину її населення.
8. Транспортна мережа Громади включала 327,8 км автомобільних доріг загального користування та 332,3 км комунальних доріг, забезпечуючи транспортну доступність населених пунктів і зв'язок із Харковом та прикордонними територіями.
9. Повномасштабна війна суттєво змінила умови функціонування Громади, призвівши до порушення транспортних зв'язків, скорочення чисельності населення та руйнування інфраструктури.
10. Відновлення транспортної інфраструктури, покращення логістичної доступності та ефективне використання природно-ресурсного потенціалу мають стати одними з ключових напрямів післявоєнного відновлення та довгострокового розвитку Вовчанської МТГ.

Розділ 5. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

5.1. Ландшафтні особливості рельєфу

Територія Вовчанської МТГ займає площу 1 416,4 км², що робить її однією з найбільших територіальних громад Чугуївського району. На її частку припадає близько 29,5% площі району та близько 4,5% території Харківської області. За чисельністю населення до початку повномасштабного вторгнення Громада також посідала важливе місце в регіональній системі розселення. Станом на 2022 рік тут проживало близько 36,8 тис. осіб, що становило понад 24% населення Чугуївського району. Значні територіальні масштаби Громади поєднуються з розгалуженою мережею населених пунктів, різноманітністю природних умов та значним ресурсним потенціалом, що створює передумови для комплексного соціально-економічного розвитку.

У фізико-географічному відношенні Вовчанська МТГ розташована в межах Східноєвропейської рівнини та належить до лісостепової природно-географічної зони України. Територія Громади частково охоплює західні схили Середньоруської височини, що суттєво впливає на особливості рельєфу та природних ландшафтів. Географічне положення в межах басейну річки Сіверський Донець та її найбільшої притоки – річки Вовча – визначає не лише природно-гідрологічні особливості території, а й історичні закономірності її заселення та господарського освоєння. Саме вздовж річкових долин історично формувалися населені пункти, транспортні шляхи та основні осередки економічної активності.

Рельєф Громади загалом має рівнинний характер, однак відзначається значною різноманітністю форм. Вододільні простори чергуються з річковими долинами, балками, ярами та заплавами територіями, формуючи складну й водночас характерну для лісостепу систему ландшафтів. Особливу роль у

формуванні сучасного рельєфу відіграли тривалі ерозійні процеси, які спричинили розвиток ярково-балкової мережі. У результаті на території Громади сформувалися численні локальні пониження, схили різної крутизни та розгалужені балкові системи, які істотно впливають на характер землекористування, структуру сільськогосподарських угідь та особливості просторового планування території.

Сучасний ландшафт Вовчанської МТГ є поєднанням відкритих сільськогосподарських просторів, лісових масивів, заплавних луків, водно-болотних угідь та прибережних територій. Така природна мозаїчність забезпечує високий рівень ландшафтного різноманіття та формує значний екологічний потенціал громади. Значні площі природних територій сприяють підтриманню екологічної рівноваги, збереженню біорізноманіття та створюють передумови для розвитку природоохоронної діяльності, рекреації та екологічного туризму.

Важливою складовою природно-ресурсного потенціалу Вовчанської МТГ є її розвинена гідрографічна мережа, яка відіграє ключову роль у формуванні природних ландшафтів, забезпеченні водними ресурсами населення та підтриманні екологічної рівноваги території. Центральне місце в цій системі займає річка Сіверський Донець – одна з найбільших річок сходу України, що виконує важливі водогосподарські, природоохоронні та екосистемні функції. Не менш важливе значення має річка Вовча – найбільша притока Сіверського Дінця в межах громади, з якою безпосередньо пов'язані історія заснування та розвиток міста Вовчанськ. Річкові долини, заплави та прибережні території створюють сприятливі умови для функціонування природних екосистем, збереження біорізноманіття та підтримання водного балансу.

Особливе місце в структурі водних ресурсів Громади займає частина акваторії Печенізького водосховища, яке має важливе регіональне значення для водопостачання, регулювання водного режиму та забезпечення екологічної стійкості прилеглих територій. До початку повномасштабної війни водосховище також активно використовувалося для рекреаційних потреб, розвитку туризму, рибальства та сезонного відпочинку населення. Загалом поєднання річкової мережі, водосховища, родючих земель, лісових масивів та вигідного прикордонного розташування формувало багатофункціональний характер території Громади, де поєднувалися аграрні, екологічні, рекреаційні та сервісні функції.

Ґрунтовий покрив Громади відзначається значною різноманітністю та залежить від особливостей рельєфу, геологічної будови й природної рослинності. На вододільних ділянках переважають високородючі чорноземи, які належать до найцінніших ґрунтів України та забезпечують сприятливі умови для ведення сільського господарства. Поєднання різних типів ґрунтів формує сприятливі передумови для розвитку рослинництва, тваринництва та інших напрямів аграрного виробництва, що історично становили основу місцевої економіки.

Адміністративним центром Громади є місто Вовчанськ, географічні координати якого становлять приблизно 50°17' пн. ш. та 36°56' сх. д. Місто

розташоване на річці Вовча, приблизно за п'ять кілометрів від державного кордону з російською федерацією. Його площа становить близько 70,3 км², а до початку повномасштабного вторгнення чисельність населення оцінювалася в межах 17,5-18,6 тис. осіб. Завдяки своєму географічному положенню Вовчанськ виконував функції адміністративного, економічного, транспортного та культурного центру громади, концентруючи значну частину населення, виробничих потужностей та об'єктів соціальної інфраструктури.

Вовчанська МТГ до початку повномасштабного вторгнення російської федерації характеризувалася значним природно-ресурсним, територіальним та господарським потенціалом. Поєднання рівнинного рельєфу, розгалуженої річкової мережі, лісостепових ландшафтів, значних лісових масивів і високородючих чорноземних ґрунтів формувало сприятливі умови для ведення сільського господарства, розвитку підприємництва, рекреаційної діяльності та раціонального природокористування. Помірно континентальний клімат із чітко вираженою сезонністю сприяв розвитку рослинництва і тваринництва, які традиційно становили основу місцевої економіки, а наявність водних ресурсів та природних ландшафтів створювала передумови для розвитку екологічного туризму, відпочинку населення та природоохоронної діяльності.

Вигідне прикордонне розташування, наявність розвиненої транспортної мережі та значний природно-ресурсний потенціал забезпечували Громаді важливе місце в системі розселення та господарського комплексу Харківської області. Водночас повномасштабна війна суттєво змінила умови її функціонування, спричинивши руйнування інфраструктури, порушення економічних зв'язків і значні демографічні втрати. Незважаючи на це, збережені природні ресурси, вигідне географічне положення та наявний потенціал території залишаються важливими передумовами для післявоєнного відновлення Громади, її сталого розвитку та посилення ролі як одного з ключових прикордонних центрів Харківської області.

5.2. Характеристика ґрунтів

Ґрунтовий покрив Вовчанської МТГ є різноманітним і тісно пов'язаний із розташуванням території в межах лісостепової природної зони, що зумовлює його складну просторову структуру та високу варіативність. Основу ґрунтового покриву становлять родючі чорноземи, які є найбільш цінними для сільськогосподарського використання в Україні та формують базу аграрної спеціалізації Громади, забезпечуючи сприятливі умови для вирощування зернових і технічних культур.

Переважають типові та опідзолені чорноземи різного ступеня еродованості, що характеризуються високим вмістом гумусу та сприятливими агрофізичними властивостями. Саме ці ґрунти визначають високу природну продуктивність земель і відіграють ключову роль у розвитку сільськогосподарського виробництва на території Громади.

У заплавлених частинах річкових долин поширені лучно-чорноземні та лучні ґрунти, які відзначаються підвищеною вологістю та природною родючістю, однак потребують регулювання водного режиму для ефективного господарського використання. У понижених формах рельєфу трапляються лучно-болотні ґрунти, що обмежують інтенсивне сільськогосподарське використання без проведення меліоративних заходів.

Окремими фрагментами представлені піщані та супіщані ґрунти, які характеризуються нижчим рівнем природної родючості та потребують застосування спеціальних агротехнічних підходів для їх раціонального використання. Також у структурі ґрунтового покриву наявні еродовані ділянки різного ступеня, що є наслідком природних процесів та тривалого антропогенного навантаження.

У цілому ґрунтовий покрив ромади поєднує високопродуктивні чорноземні ґрунти з менш родючими та проблемними ділянками, що зумовлює необхідність диференційованого підходу до землекористування, впровадження ґрунтозахисних технологій та заходів із відновлення деградованих земель.

5.3. Природні ресурси Громади

Природні ресурси Вовчанської МТГ є комплексною основою її просторового, економічного та екологічного розвитку, визначаючи можливості ведення сільського господарства, промислового освоєння сировинної бази, розвитку рекреаційної діяльності та збереження природного середовища. Сукупність природних умов і ресурсів формує багатofункціональний потенціал території та створює передумови для її довгострокового відновлення і сталого розвитку.

Одним із ключових елементів ресурсного потенціалу є мінерально-сировинна база Громади. На її території виявлені поклади будівельної сировини – піску, глини й крейди, які мають важливе значення для розвитку будівельної галузі та виробництва місцевих будівельних матеріалів. Найбільш перспективні родовища зосереджені в околицях міста Вовчанськ та села Зибине, що формує потенційні можливості для їх промислового освоєння в перспективі.

Не менш важливою складовою природного потенціалу є території та об'єкти природно-заповідного фонду, які займають значну площу Громади та відіграють визначальну роль у збереженні біорізноманіття і підтриманні екологічної рівноваги. Поєднання ботанічних, ландшафтних, лісових та ентомологічних заказників формує цілісну систему природоохоронних територій, що забезпечує збереження унікальних природних комплексів та екологічну стабільність регіону.

До початку повномасштабного вторгнення природні ресурси ромади активно використовувалися і в рекреаційній сфері. Лісові масиви, річкові долини та водні об'єкти створювали сприятливі умови для розвитку відпочинкової інфраструктури, зокрема функціонування баз відпочинку та формування локального туристично-рекреаційного потенціалу. Це підтверджує наявність передумов для подальшого розвитку туризму та рекреації як важливого напрямку

економічного відновлення громади.

Водночас значна частина природних ресурсів Громади наразі перебуває у стані обмеженого використання внаслідок воєнних дій. Території зазнали суттєвого впливу, зокрема через мінну небезпеку, що обумовлює необхідність тривалих і поетапних робіт з розмінування та відновлення екологічної безпеки. У цьому контексті природні ресурси Громади розглядаються не лише як чинник розвитку, а й як стратегічна основа післявоєнної відбудови та відновлення життєздатності території.

Табл. 5.1. Загальна характеристика природних ресурсів Громади

Вид і назва	Тип ресурсів, назва	Площа га/протяжність км
Наявні природні копалини	поклади піску, крейди, сировина для виробництва цегли	2 км
Лісові ресурси	Чайківське лісництво, Жовтнєве лісництво, Старицьке лісництво, Рубіжанське лісництво	22086 га
Водні ресурси	ставки, штучні водосховища, озера	2750 га
Природно-заповідний фонд	Ландшафтний заказник місцевого значення «Сіверськодонецький», Ботанічний заказник загальнодержавного значення «Вовчанський», Лісовий заказник місцевого значення «Великий Ліс», Ентомологічний заказник місцевого значення «Василівський», Ботанічний пам'ятник природи місцевого значення «Велике», Лісове заповідне урочище місцевого значення «Холодноярське», Гідрологічний заказник місцевого значення «Графський»	2793,5 га

Аналіз природно-ресурсного потенціалу Вовчанської МТГ свідчить про значну забезпеченість Громади різноманітними природними ресурсами, серед яких провідне місце займають лісові масиви площею понад 22 тис. га. Вони виконують важливі екологічні, кліматорегулюючі та рекреаційні функції, формуючи природний каркас території. Водні ресурси загальною площею 2 750 га створюють передумови для розвитку рекреації, рибного господарства та підтримання екологічної рівноваги. Важливим активом Громади є також території природно-заповідного фонду площею майже 2,8 тис. га, які забезпечують збереження цінних природних комплексів і біорізноманіття. Наявність покладів піску, крейди та сировини для виробництва цегли формує перспективи розвитку будівельної галузі та використання місцевої мінерально-сировинної бази у процесах післявоєнного відновлення.

Розчищення русла річки Вовча в межах міста Вовчанськ є важливим екологічним питанням, яке потребує комплексного вирішення. Сьогодні стан річки викликає значне занепокоєння через процеси її замулення та заростання берегів

водною і прибережною рослинністю. Оскільки річка Вовча є притокою Сіверського Дінця, її незадовільний екологічний і санітарний стан може негативно впливати на екосистему всього басейну Сіверського Дінця та погіршувати якість водних ресурсів регіону.

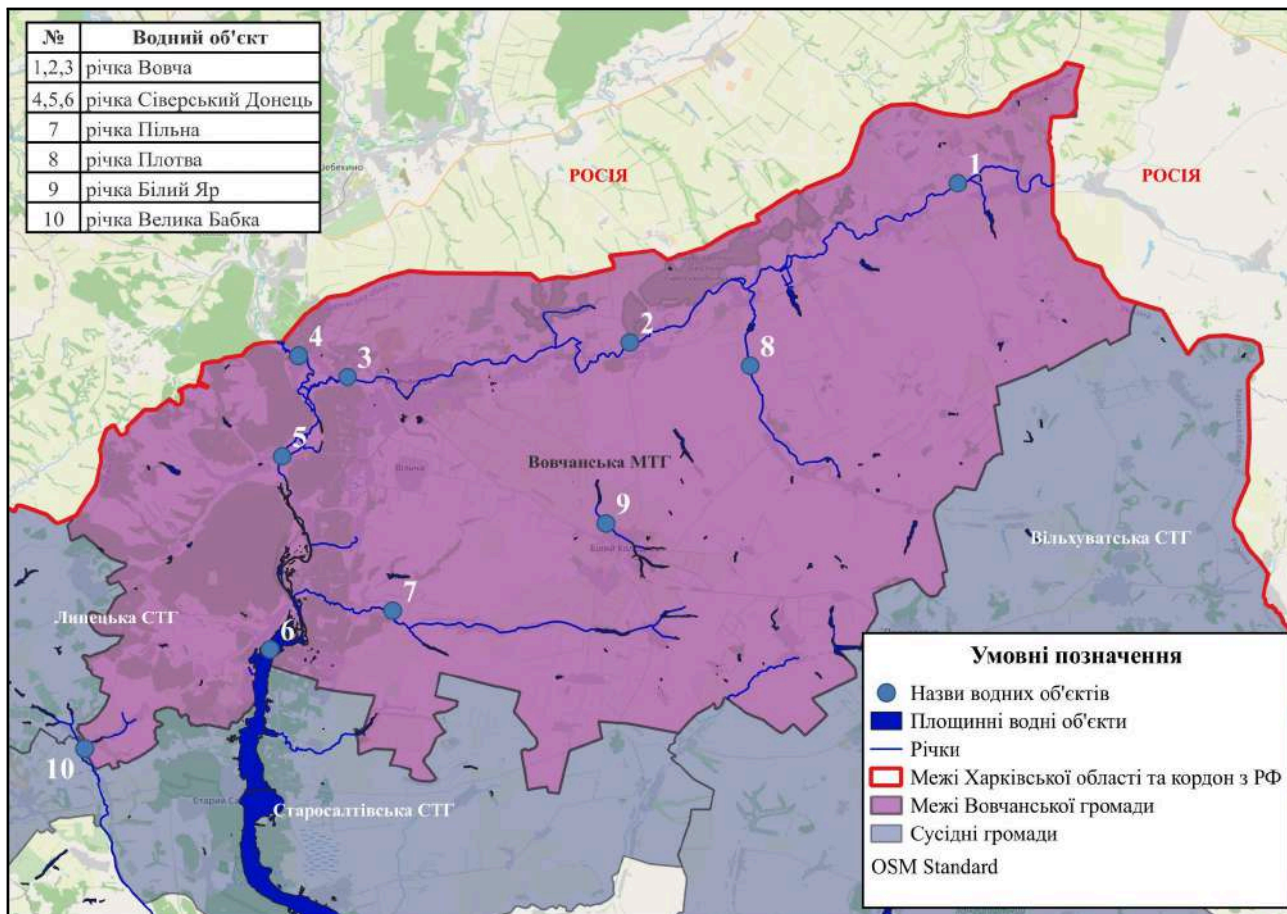

Рис. 5.1. Водні ресурси та гідрографія Вовчанської МТГ

Поряд із лісовими, водними та мінерально-сировинними ресурсами особливу цінність для Вовчанської МТГ становлять території та об'єкти природно-заповідного фонду. Саме вони забезпечують збереження найбільш цінних природних комплексів, підтримання екологічної рівноваги, охорону рідкісних видів флори і фауни та виконують важливі наукові, освітні й рекреаційні функції. Наявність значних заповідних територій свідчить про високий рівень природного різноманіття Громади та підкреслює її важливу роль у збереженні природної спадщини Харківської області. В умовах післявоєнного відновлення природно-заповідний фонд набуває особливого значення як основа екологічної безпеки, відновлення природних екосистем і розвитку екологічного туризму, що обумовлює необхідність детального аналізу його сучасного стану та потенціалу.

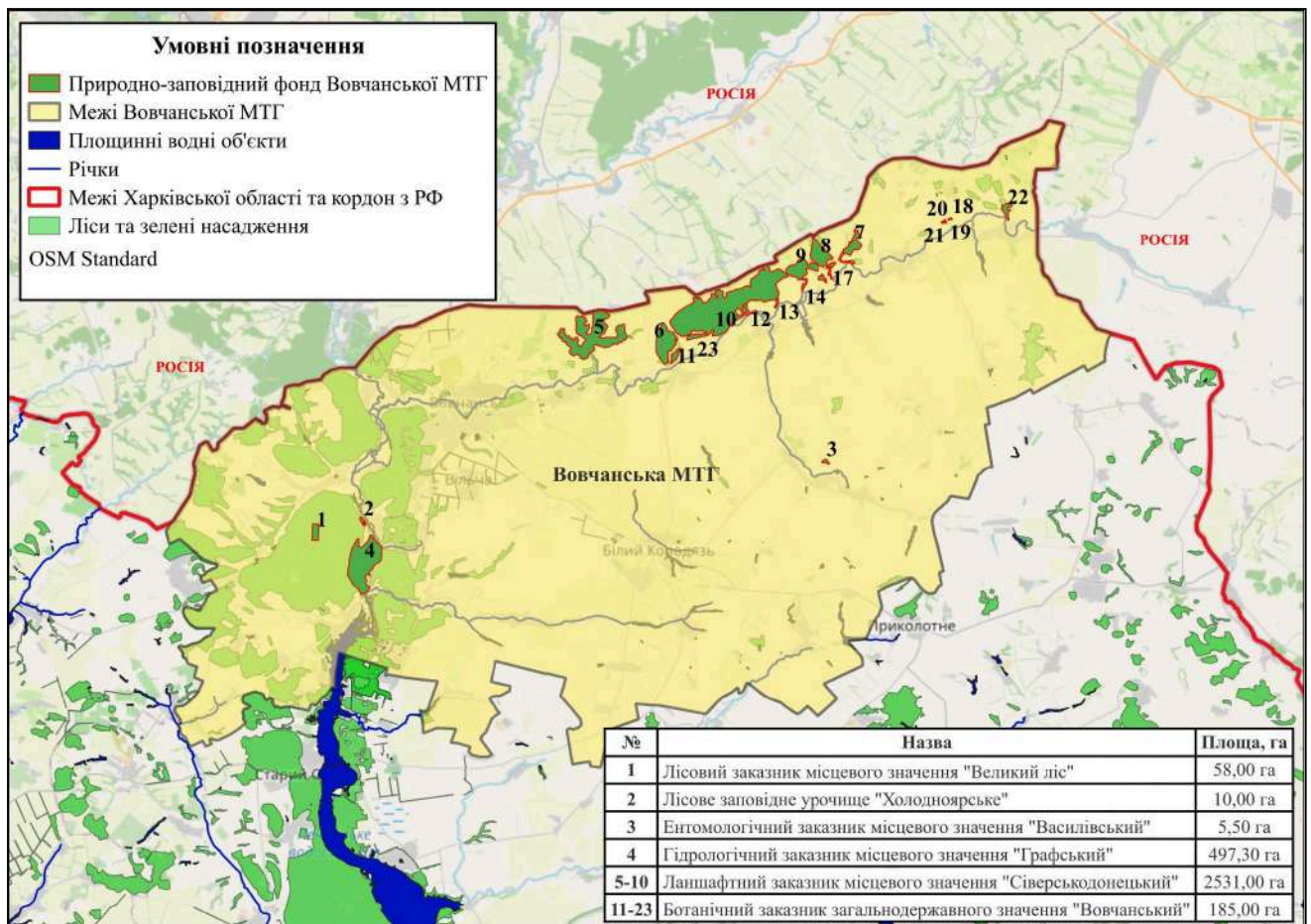

Рис. 5.2. Природно-заповідний фонд Вовчанської МТГ

У 2017 році за кошти міського бюджету було розроблено проєкт «Розчищення русла річки Вовча в межах міста Вовчанська з подальшою можливістю облаштування зон рекреації». Реалізація цього проєкту спрямована на відновлення екологічної рівноваги та покращення гідрологічного стану водного об'єкта. Вона дозволить відновити природні екосистеми не лише річки Вовча, а й усього басейну Сіверського Дінця, сприятиме відновленню рослинного покриву на берегах водних об'єктів, а також передбачає встановлення та облаштування прибережних захисних смуг.

Загальна проєктно-кошторисна вартість проєкту становить 14 502,733 тис. грн. Головним розпорядником коштів та замовником будівництва визначено Департамент житлово-комунального господарства та розвитку інфраструктури Харківської обласної державної адміністрації. У зв'язку з необхідністю уточнення технічних рішень проєкт потребує коригування. У 2020 році з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища було виділено 750,0 тис. грн на проведення відповідних робіт. На сьогодні проєкт перебуває на етапі коригування.

Водночас через наслідки бойових дій та високий рівень мінної небезпеки значна частина природних ресурсів Громади наразі використовується обмежено. У перспективі, після проведення робіт з гуманітарного розмінування територій, відновлення екологічної безпеки та стабілізації безпекової ситуації,

природно-ресурсний потенціал Вовчанської МТГ може стати одним із ключових драйверів післявоєнного відновлення. Рациональне використання лісових, водних, мінерально-сировинних та рекреаційних ресурсів сприятиме розвитку місцевої економіки, залученню інвестицій, відновленню туристично-рекреаційної діяльності, створенню нових робочих місць та підвищенню екологічної стійкості Громади.

5.4. Структура земельного фонду

Земельні ресурси є ключовим природно-ресурсним потенціалом Вовчанської МТГ, що визначає як економічну спеціалізацію території, так і її можливості для подальшого розвитку. Вони формують основу для функціонування сільського та лісового господарства, розвитку рекреаційної сфери, здійснення природоохоронних заходів і загалом забезпечують життєдіяльність Громади. Структура земельного фонду чітко відображає переважно аграрний характер території, водночас демонструючи наявність значного природного різноманіття, яке підсилює її ресурсний потенціал.

Домінуючу частку земельного фонду становлять сільськогосподарські угіддя – 73,2%, що фактично визначає провідну роль аграрного сектору в економічній системі Громади. Така структура земель створює сприятливі умови для розвитку рослинництва, фермерських господарств і агропромислового виробництва, а також забезпечує базу для формування продовольчої безпеки на місцевому рівні.

Важливим складником природного потенціалу є ліси та лісовкриті площі, частка яких становить 17,2%. Вони виконують багатофункціональну роль: екологічну, кліматорегулюючу та водоохоронну, водночас створюючи передумови для розвитку рекреаційної діяльності й збереження біорізноманіття. Саме лісові масиви значною мірою підвищують екологічну стійкість території та її здатність до самовідновлення.

Землі водного фонду займають 6,2% території Громади та представлені річками, водоймами і прибережними зонами. Їх наявність не лише збагачує природний ландшафт, а й відкриває додаткові можливості для розвитку рибальства, рекреації, екологічного туризму та раціонального використання водних ресурсів у господарській діяльності.

Окрему частку становлять інші категорії земель, які включають території різного функціонального призначення, зокрема під об'єктами інфраструктури, забудови та природоохоронними зонами. Вони забезпечують просторову організацію Громади та функціонування її соціально-економічної інфраструктури.

Саме структура земельного фонду Вовчанської МТГ поєднує високу частку сільськогосподарських угідь із значними масивами лісових і водних ресурсів. Така комбінація формує передумови для збалансованого розвитку громади, раціонального використання природного потенціалу та підтримання екологічної рівноваги території.

Аналіз розподілу земельних ресурсів до повномасштабного вторгнення свідчив про значний потенціал території Громади для розвитку різних сфер економіки та громадських ініціатив. Візуалізація на рисунку 5.3. наочно демонструє співвідношення земельних категорій, що дозволяє швидко оцінити пріоритетні напрямки їх використання, визначити резерви для інвестицій та планування розвитку Громади у майбутньому.

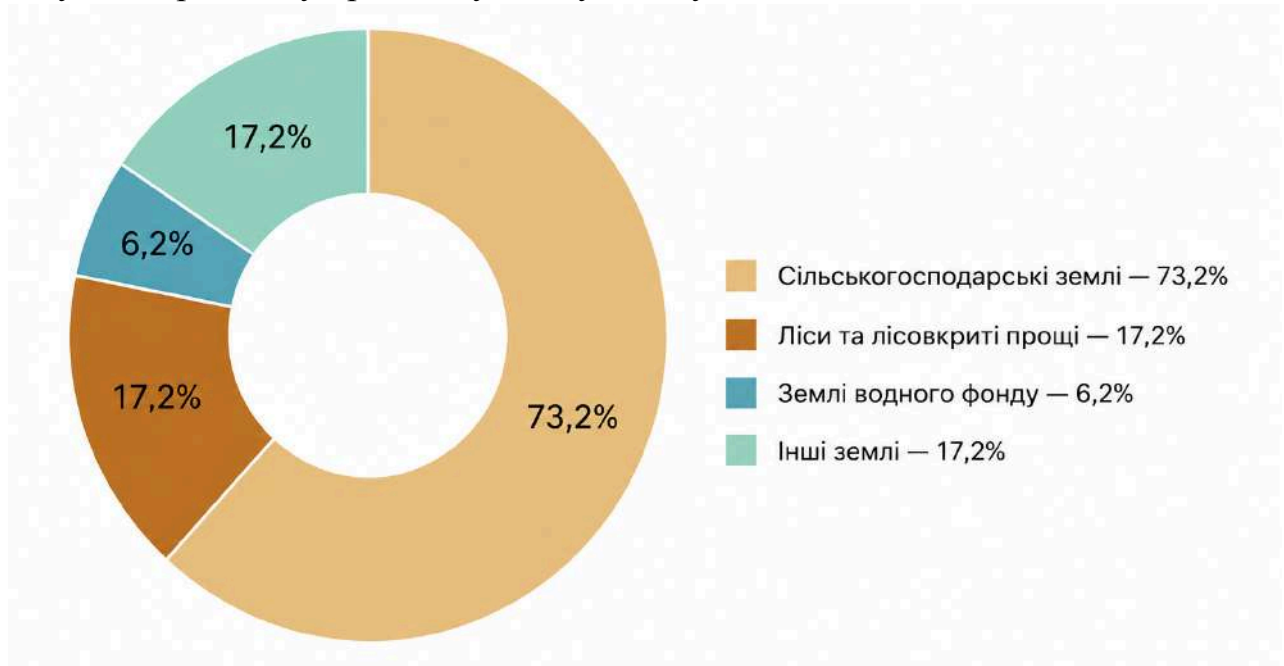

Рис. 5.3. Структура земельного фонду Вовчанської МТГ

Внаслідок повномасштабної російсько-української війни на території Вовчанської МТГ діяльність у сфері управління земельними ресурсами була фактично призупинена, а значна частина архівної та облікової документації щодо використання земель зазнала втрат або була знищена. Це суттєво ускладнило актуалізацію даних про структуру землекористування та проведення повноцінного аналізу земельного фонду в сучасних умовах. Водночас відомо, що до 24 лютого 2022 року на території Громади здійснювалися системні заходи з інвентаризації земель, їх оформлення, визначення цільового призначення та ведення державного кадастрового обліку, що створювало передумови для впорядкованого управління земельними ресурсами.

За умови мирного розвитку ситуації та збереження цілісності території Вовчанської МТГ можна припустити, що значний інвестиційний інтерес могли б становити 36,3% сільськогосподарських земель, а також 9,05% земель, які не мали чіткого функціонального призначення або потребували уточнення статусу. Такі ділянки потенційно могли б бути залучені до економічного обігу через механізми продажу, оренди або інвестиційного використання, що створювало б додаткові можливості для розвитку аграрного сектору, інфраструктури та місцевої економіки в цілому.

Водночас слід враховувати, що значна частина території Громади наразі є потенційно забрудненою вибухонебезпечними предметами внаслідок бойових дій. Це створює суттєві обмеження для будь-якого господарського використання земель і обумовлює необхідність проведення масштабних і тривалих робіт з розмінування, які можуть тривати не один рік. Лише після очищення територій від вибухонебезпечних залишків стане можливим повноцінне відновлення землекористування, реалізація інвестиційних проєктів та відновлення економічної активності Громади.

Висновки:

1. Вовчанська МТГ має потужний природно-ресурсний потенціал, основу якого становлять лісові ресурси площею 22 086 га, що є найбільшим природним активом Громади та виконують важливі екологічні, захисні й рекреаційні функції.
2. Водні ресурси Громади представлені ставками, озерами та штучними водосховищами загальною площею 2 750 га, що створює сприятливі умови для підтримання екологічної рівноваги, розвитку рекреаційної діяльності та використання водного потенціалу в господарських цілях.
3. Важливим елементом природного потенціалу є території природно-заповідного фонду площею 2 793,5 га, до складу яких входять сім об'єктів природоохоронного значення різного статусу. Їх частка становить близько 12,6 % від площі лісових ресурсів громади, що свідчить про високий рівень природоохоронної цінності території.
4. Мінерально-сировинна база Громади представлена покладами піску, крейди та сировини для виробництва цегли, що створює передумови для розвитку виробництва будівельних матеріалів та забезпечення потреб післявоєнної відбудови.
5. Сукупна площа лісових, водних та природоохоронних ресурсів становить понад 27,6 тис. га, що формує значний потенціал для розвитку рекреації, екологічного туризму, природоохоронної діяльності та підвищення інвестиційної привабливості території.
6. Внаслідок активних бойових дій та мінної небезпеки значна частина природних ресурсів Громади наразі використовується обмежено. У перспективі, після проведення розмінування територій та стабілізації безпекової ситуації, природно-ресурсний потенціал Вовчанської МТГ може стати одним із ключових чинників її економічного відновлення, створення нових робочих місць та формування сталого розвитку Громади.

Розділ 6. ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

6.1. Населення Вовчанської МТГ

Стан демографічних процесів є одним із ключових індикаторів соціально-економічного розвитку території, оскільки саме чисельність і віково-статева структура населення визначають наявний трудовий потенціал, рівень економічної активності та можливості подальшого відновлення Громади.

Від співвідношення різних вікових груп безпосередньо залежить формування ринку праці, стійкість місцевої економіки та здатність території до відтворення людських ресурсів у довгостроковій перспективі.

Разом із тим демографічні показники відображають не лише природні процеси відтворення населення, а й вплив зовнішніх чинників, насамперед безпекової ситуації. Для Вовчанської МТГ особливо актуальним є ризик суттєвих демографічних втрат, пов'язаних із масовою евакуацією населення внаслідок воєнних дій. Такий процес спричиняє різке скорочення чисельності жителів, порушення збалансованості вікової структури, відтік працездатного населення та, відповідно, зниження кадрового потенціалу.

Збереження тривалих тенденцій відтоку населення формує додаткові виклики для функціонування соціальної інфраструктури, відновлення економічної активності та забезпечення базових публічних послуг. У перспективі це може призвести до депопуляції окремих територій Громади, зниження інвестиційної привабливості та ускладнення процесів післявоєнного відновлення. У зв'язку з цим демографічна ситуація має розглядатися не лише як статистичний показник, а як критичний фактор стійкості та життєздатності територіальної Громади.

У ширшому контексті в Україні протягом останніх років спостерігається стійка тенденція до скорочення чисельності населення, що зумовлено перевищенням рівня смертності над народжуваністю. Воєнні дії додатково загострили цю проблему через людські втрати, масову евакуацію та значні міграційні переміщення, включно з виїздом населення за кордон і внутрішнім переміщенням. Паралельно посилюється процес демографічного старіння, коли частка осіб похилого віку зростає, а питома вага населення працездатного віку поступово скорочується.

У Вовчанській МТГ демографічна динаміка формується під впливом поєднання природного скорочення населення та інтенсивних міграційних процесів. Переважання смертності над народжуваністю, відтік мешканців до інших регіонів України та за кордон, а також зростання частки старшого населення суттєво ускладнюють відтворення людського потенціалу Громади. Додатковим визначальним чинником стали наслідки окупації, подальшої деокупації та активних бойових дій, які призвели до тимчасової втрати безпечних умов проживання та масштабного переміщення населення, що ще більше посилює демографічну вразливість території.

Повномасштабна війна спричинила різке скорочення чисельності населення Вовчанської МТГ. Станом на січень 2022 року, до початку активних бойових дій та окупації, у Громаді проживало 36 303 особи. Після деокупації, станом на вересень 2022 року, чисельність населення зменшилася до 17 677 осіб, тобто більш ніж удвічі. У подальші роки скорочення населення продовжувалося: у 2023 році в Громаді проживало 12 065 осіб, у 2024 році – 10 907 осіб, станом на 1 січня 2025 року – 2 414 осіб, а станом на 1 січня 2026 року – 1 643 особи.

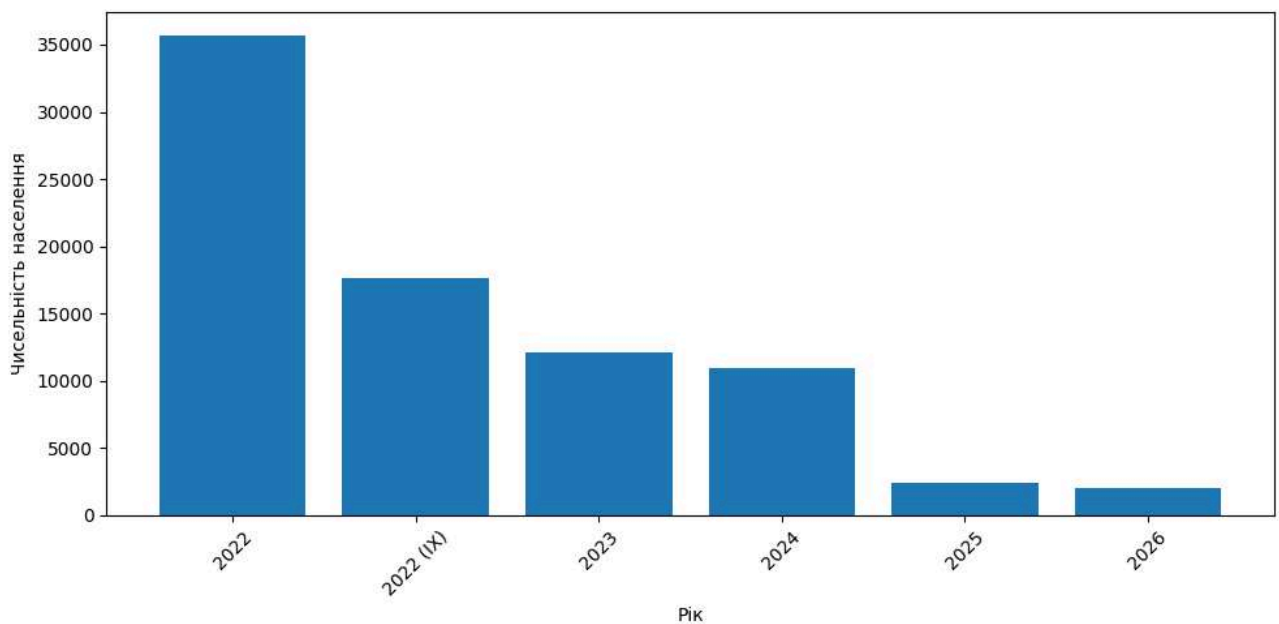

Рис. 6.1. Динаміка міграції населення Вовчанської МТГ протягом 2022-2026 років

Загалом у 2022-2026 роках Вовчанська МТГ втратила понад 95% довоєнної чисельності населення. Основними чинниками такого скорочення стали тимчасова окупація частини території, активні бойові дії, постійна загроза безпеці, руйнування житлової та соціальної інфраструктури, а також масштабне вимушене переміщення мешканців до інших громад України та за кордон.

Найбільш інтенсивний відтік населення відбувся у 2022 році під час окупації Громади, а також у 2024-2025 роках унаслідок відновлення активних бойових дій. Значна частина мешканців перемістилася до м. Харків та інших безпечніших регіонів. Станом на 2026 рік у Харкові перебуває близько 11,4 тис. внутрішньо переміщених осіб з Вовчанської громади, тоді як на території самої Громади залишається лише незначна частина довоєнного населення.

Після деокупації демографічна структура населення також зазнала суттєвих змін. Станом на 11.09.2022 у Громаді проживало 17 677 осіб, з яких 8 677 – жінки, 5 175 – особи віком 60+, 881 – діти. Найбільша чисельність населення зберігалася у м. Вовчанськ, де на той момент проживало 6 589 осіб.

У 2024 році на території Громади було запроваджено комплекс заходів з евакуації населення у зв'язку з різким погіршенням безпекової ситуації та загрозою життю і здоров'ю цивільних осіб. Відповідно до розпорядження Харківської обласної військової адміністрації від 16 липня 2024 року №60-В було здійснено обов'язкову евакуацію сімей з дітьми як першочерговий захід реагування на підвищені ризики. Надалі, згідно розпорядження Харківської обласної військової адміністрації від 10 травня 2024 року №120/1, було організовано обов'язкову евакуацію населення з окремих територій Громади, та згідно розпорядження від 12 липня 2026 року №156 була проведена обов'язкова евакуація населення з усіх населених пунктів Громади.

Унаслідок активних бойових дій та проведення примусової евакуації демографічна ситуація в Громаді зазнала критичного погіршення. У 2024 році чисельність населення зменшилася на 9,6%, що стало наслідком безпекових ризиків та вимушеного виїзду мешканців у порівнянні з 2023 роком. У 2025 році на території Громади фактично залишалося лише 58 осіб старшого віку, що у відсотковому вимірі становить приблизно незначну частку від довоєнної чисельності населення та свідчить про майже повну втрату постійного населення. Станом на 2026 рік кількість фактичних мешканців скоротилася до близько 46 осіб, що орієнтовно становить менше 0,2-0,3% від довоєнного рівня, підтверджуючи подальшу депопуляцію території.

Наведена демографічна ситуація свідчить про глибокі структурні зміни, спричинені воєнними діями, тимчасовою окупацією та масштабним вимушеним переміщенням населення. Різке скорочення чисельності мешканців, зменшення частки економічно активного населення, деформація вікової структури та зростання соціального навантаження суттєво послаблюють трудовий, економічний і соціальний потенціал Вовчанської МТГ. У таких умовах демографічний фактор стає одним із ключових обмежень для відновлення громади, функціонування мережі послуг, ринку праці та реалізації довгострокових цілей розвитку, що потребує врахування нових демографічних реалій у стратегічному плануванні.

В умовах післявоєнного відновлення пріоритетного значення набуває формування безпечного та привабливого середовища для повернення мешканців, відновлення житлового фонду та критичної інфраструктури, а також забезпечення стабільного доступу до якісних базових послуг. Реалізація цих заходів є визначальною передумовою для поступової демографічної стабілізації та відновлення людського капіталу Громади.

Табл. 6.1. Чисельність населення МТГ/СТГ Харківського району Харківської області, осіб, які були евакуйовані з власних територій у зв'язку з активними бойовими діями

Територіальні громади Харківського району	Чисельність населення станом на 01.01.2022	Чисельність населення станом на 01.06.2026	Евакуйовано осіб
Дергачівська МТГ	42823	20782	22041
Вільхівська СТГ	12030	5220	6810
Циркунівська СТГ	8713	3339	5374
Липецька СТГ	13321	60	13261
Вовчанська МТГ	36300	1100	35200

Таблиця 6.1 відображає порівняльні показники чисельності населення громад до початку повномасштабного вторгнення та станом на червень 2026 року, а також орієнтовні обсяги евакуації населення внаслідок активних бойових дій. Аналіз даних засвідчує, що саме Вовчанська МТГ зазнала найбільших демографічних втрат як в абсолютних, так і у відносних показниках, що формує додаткові виклики для майбутнього відновлення Громади, повернення населення та відновлення трудового потенціалу території.

Вовчанська МТГ постійно організовує та координує евакуацію населення з території Громади у зв'язку з високою небезпекою для життя і здоров'я мешканців через активні бойові дії та обстріли, що зробили багато населених пунктів Громади непридатними для безпечного проживання. Незважаючи на систематичні звернення, інформаційні кампанії та вимоги місцевої влади про необхідність залишити небезпечні населені пункти, не всі мешканці прислухалися до рекомендацій, особливо серед осіб похилого віку, які часто залишалися на місцях. Безпека дітей була серед пріоритетних завдань, і масова евакуація неповнолітніх проводилась ще у 2024 році під час активної фази бойових дій та окупації територій, що дозволило вивести всіх дітей Громади у безпечні регіони України. За даними очільника МВА, після деокупації більшість людей, які продовжували перебувати в місті, були старшого віку та менше схильні до переміщення, попри постійні обстріли та наголоси щодо безпеки.

6.2. Зайнятість населення

Для мешканців Вовчанської МТГ, які були вимушені евакуюватися внаслідок активних бойових дій, окупації окремих територій та постійної загрози обстрілів, питання працевлаштування у 2025–2026 роках залишається одним із ключових чинників соціально-економічної адаптації. Значна частина населення Громади перемістилася до Харкова, інших громад Харківської області та більш безпечних регіонів України, де інтегрується до місцевих ринків праці та систем соціальної підтримки.

Харківська область у 2025–2026 роках продовжує залишатися одним із найбільших центрів прийому ВПО. За даними Харківського обласного центру зайнятості⁶, у 2025 році послугами служби скористалися понад 42 тис. осіб, а роботою було забезпечено близько 25 тис. громадян. У січні–квітні 2026 року допомогу отримали понад 9 тис. осіб, з яких 3,7 тис. були працевлаштовані. Попит на працівників заявили понад 5,3 тис. роботодавців, що свідчить про поступове відновлення регіонального ринку праці.

Особлива увага приділяється підтримці ВПО. У 2025–2026 роках тисячі ВПО отримали послуги служби зайнятості, а значна частина була

⁶ Джерело: Офіційний сайт Харківського обласного центру зайнятості

https://oblrada-kharkiv.gov.ua/2026/01/15/na-harkivshhyni-spryyayut-u-praczevlashtuvanni-vpo/?utm_source=chatgpt.com

працевлаштована. Більшість роботодавців скористалися державною компенсацією за працевлаштування переселенців, що стимулює їх інтеграцію у Громади області.

Для жителів Вовчанської МТГ ці можливості мають особливе значення, адже дозволяють зберігати професійні навички, забезпечувати стабільний дохід та підтримувати економічну активність навіть за межами громади. Водночас тривале переміщення працездатного населення створює додаткові виклики для майбутнього відновлення Вовчанської МТГ, пов'язані з поверненням трудових ресурсів, відновленням підприємницької діяльності та забезпеченням функціонування місцевої економіки.

Вовчанська міська військова адміністрація у 2025–2026 роках здійснює постійний моніторинг демографічної ситуації та вікової структури населення громади. Це дозволяє оцінювати масштаби міграційних процесів, прогнозувати потребу в соціальних, медичних та освітніх послугах, а також формувати стратегічні рішення щодо післявоєнного відновлення території. Аналіз демографічних тенденцій залишається важливим інструментарієм планування заходів із повернення населення, відновлення людського капіталу та забезпечення сталого розвитку Вовчанської МТГ (див. таблицю 6.2).

Табл. 6.2. Кількість мешканців Вовчанської МТГ станом на червень 2026 року на території Громади

Громада за старостинськими округами)	Після деокупації	з них:					
		Чоловіків від 18 до 60 років	Жінок від 18 до 60	Дітей	Дітей з інвалідністю	Особи з інвалідністю (доросле населення)	Осіб віку 60+
Білоколодязький	288	52	66	0	0	23	170
Бугаївський	121	36	35	0	0	9	50
Варварівський	69	25	14	0	0	5	30
Вільчанський	6	2	0	0	0	0	4
Вовчансько – Хутірський	14	7	1	0	0	2	6
Волохівський	85	37	14	0	0	2	34
Іванівський	198	64	42	0	0	16	91
Новоолександрівський	332	96	57	0	0	24	179
Рубіжненський	23	6	2	0	0	1	15
Симинівський	5	1	0	0	0	0	4
Старицький	5	0	0	0	0	0	5

Юрченківський	138	43	18	0	0	6	77
місто Вовчанськ	0	0	0	0	0	0	0
Всього:	1284	369	249	0	0	76	665

Динаміка чисельності населення працездатного віку у Вовчанській МТГ протягом 2022-2025 років демонструє стійку тенденцію до скорочення. Такі зміни зумовлені наслідками повномасштабної збройної агресії російської федерації, вимушеним переміщенням населення, мобілізаційними процесами та погіршенням безпекової ситуації. Додатковими чинниками стали тривала окупація частини території громади, руйнування житлового фонду, виробничих об'єктів і критичної інфраструктури, що суттєво обмежило можливості для проживання, працевлаштування та ведення господарської діяльності. У результаті значна кількість мешканців працездатного віку була змушена евакуюватися до безпечніших регіонів України та за кордон.

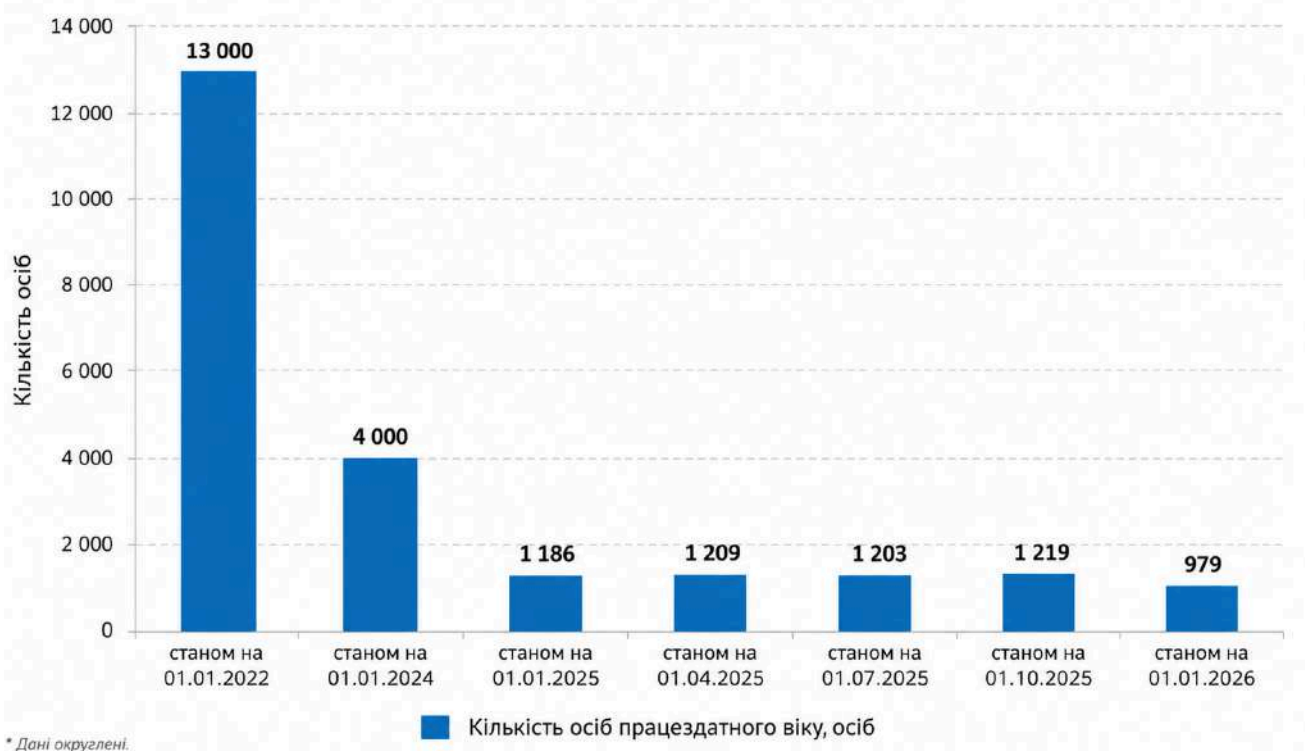

Рис. 6.2. Динаміка населення працездатного віку, за роками (2022-2026 роки)

Аналіз наведених показників свідчить, що скорочення чисельності населення працездатного віку набуло критичного характеру та стало одним із ключових викликів для розвитку громади. Зменшення кількості економічно активних мешканців призводить до дефіциту трудових ресурсів, ускладнює відновлення господарської діяльності та знижує спроможність громади забезпечувати належне функціонування соціальної й економічної сфер. Водночас

скорочується база для формування місцевих бюджетних надходжень, що обмежує фінансові можливості відновлення території. За таких умов повернення населення, створення нових робочих місць та відновлення економічної активності набувають особливого значення для забезпечення довгострокової стійкості та соціально-економічного відродження Вовчанської МТГ. Масштаби втрат трудового потенціалу громади внаслідок воєнних подій представлені на рисунку 6.3.

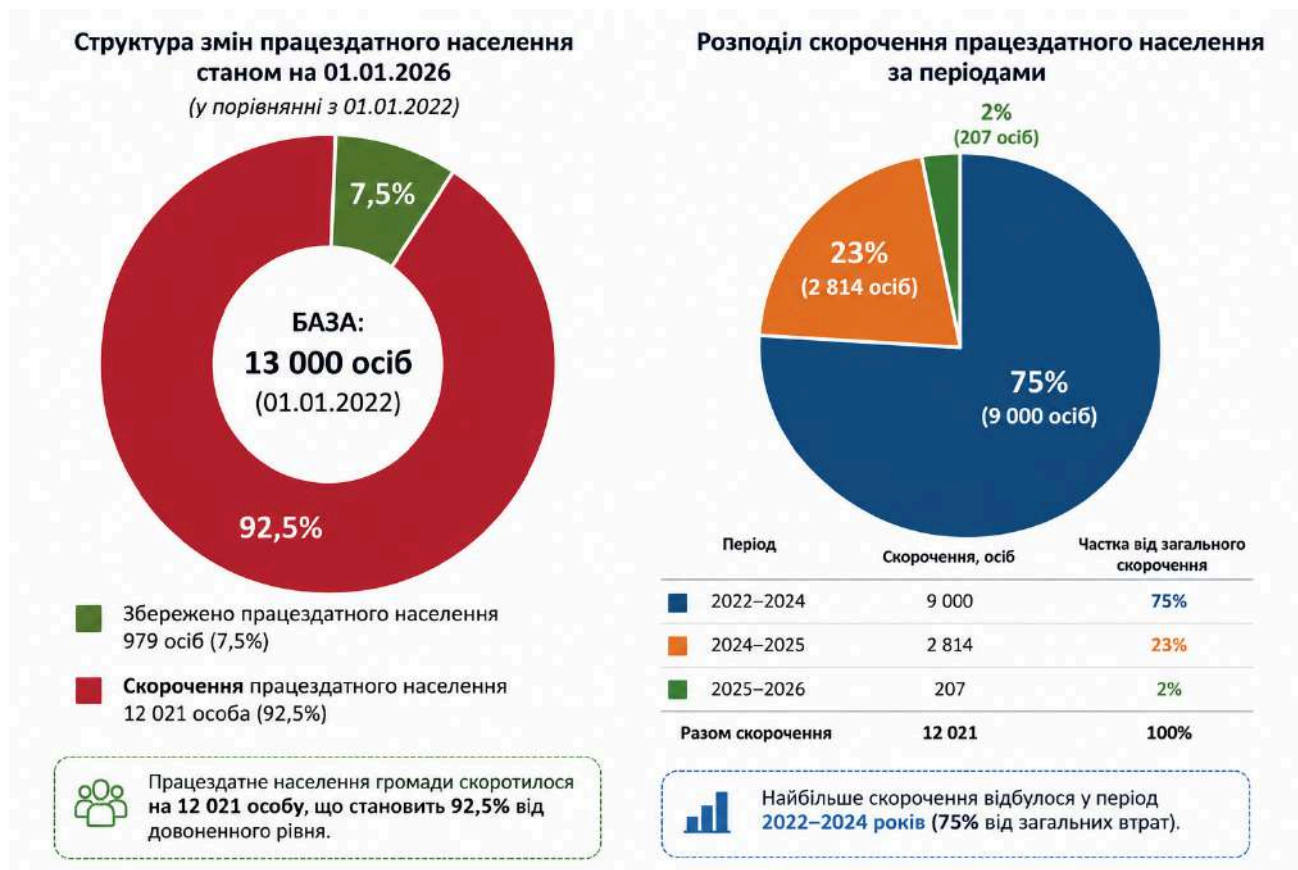

Рис. 6.3. Зміна трудового потенціалу Вовчанської МТГ внаслідок воєнних подій (2022–2026 роки)

Вікова структура населення територіальної громади до початку повномасштабного вторгнення суттєво відрізнялася від середніх показників як по країні, так і по регіону. Для неї були характерні низькі показники народжуваності, відносно невелика частка населення працездатного віку та висока питома вага осіб старшого віку. Така демографічна ситуація сформувалася під впливом тривалих процесів природного скорочення населення, міграційного відтоку молоді до великих міст та недостатнього відтворення трудових ресурсів. У результаті в Громаді поступово зменшувався демографічний потенціал, зростало навантаження на систему соціального захисту та охорони здоров'я, а також посилювався дефіцит трудових ресурсів на місцевому ринку праці.

Подібна демографічна структура є типовою для багатьох сільських територій України та свідчить про процеси старіння населення, які мають довгостроковий характер. У стратегічному вимірі це створювало ризики подальшого скорочення людського капіталу, зниження економічної активності та обмеження можливостей для розвитку громади. Відповідно, одним із ключових завдань місцевої політики залишалося створення сприятливих умов для проживання молодих сімей, підтримки народжуваності, залучення кваліфікованих кадрів та збереження населення працездатного віку на території Громади.

Табл. 6.3. Кількість мешканців Вовчанської МТГ станом на червень 2026 року на території м. Харків та Харківської області

Громада (з населеними пунктами)	Всього	з них:				
		Чоловіків від 18 до 60 років	Жінок від 18 до 60	Дітей	Дітей з інвалідністю	Осіб віку 60+
м. Харків	9961	2074	3643	1363	17	2882
Харківська область	1404	260	528	185	0	429

Дані таблиці демонструють, що після початку повномасштабного вторгнення у Вовчанській МТГ сформувався суттєвий дисбаланс у віковій та статевій структурі населення, зумовлений масштабними міграційними процесами. Значна частина мешканців була змушена переміститися як у межах Харківської області та інших регіонів України, так і за кордон, що особливо позначилося на чисельності чоловіків і жінок працездатного віку.

Водночас частка дітей та осіб з інвалідністю залишається відносно невеликою у загальній структурі розселення, тоді як питома вага людей старшого віку (60+) залишається стабільно високою. Це свідчить про нерівномірність демографічного відтворення та втрату значної частини економічно активного населення.

У цілому демографічна ситуація в Громаді набуває ознак старіння, що призводить до зростання навантаження на систему соціального забезпечення та одночасно формує довгострокові виклики для відновлення трудового потенціалу, економічної спроможності та загальної стійкості території.

Разом із цим, значна частина молоді, яка перемістилася до м. Харків, нині інтегрована в міський освітній і професійний простір. Вона продовжує навчання у закладах вищої та професійної (професійно-технічної) освіти, а також активно залучена до ринку праці Харкова та області.

Такий стан значною мірою забезпечується завдяки розвиненій транспортній доступності та концентрації освітніх і кар'єрних можливостей у місті. Це дозволяє молодим мешканцям Громади зберігати зв'язок із територією походження,

одночасно адаптуючись до нових соціально-економічних умов і підтримуючи власну професійну активність.

Нинішня ситуація на території Вовчанської МТГ залишається критичною: Громада практично зруйнована, більшість населення залишила територію через активні бойові дії, а інфраструктура перебуває в аварійному стані. Проте за умови встановлення миру та стабілізації безпекової обстановки очікується поступове відновлення Громади: повернення мешканців, відбудова житлового фонду, відновлення соціальної та медичної інфраструктури. Відновлення життєздатності Громади передбачає системну підтримку держави та органів місцевого самоврядування, активне залучення мешканців Громади і розвиток економічного та культурного потенціалу після завершення військових дій.

Основною метою Вовчанської МТГ у таких умовах є забезпечення сприятливих умов життєдіяльності для тих, хто перемістився на інші території, збереження ідентичності Громади, підтримка соціальних зв'язків та зміцнення громадської солідарності. Масштаб та глибина демографічних, економічних і соціальних проблем, що виникли через війну, окупацію та активні бойові дії, вимагають реалізації комплексних заходів у сферах економіки, соціального забезпечення, освіти, охорони здоров'я та культури, щоб гарантувати стабільність та відновлення Громади в майбутньому.

Висновки:

1. Демографічна ситуація у Вовчанській МТГ характеризується різким скороченням чисельності населення внаслідок окупації території, активних бойових дій, примусової евакуації та тривалих міграційних процесів. За період 2022-2026 років чисельність населення Громади зменшилася з 36 803 осіб до 1 643 осіб, що свідчить про критичне виснаження людського потенціалу території.
2. Найбільші втрати населення відбулися у період окупації Громади у 2022 році та під час загострення безпекової ситуації у 2024-2025 роках, коли було організовано обов'язкову евакуацію населення з окремих населених пунктів, а згодом – з усієї території Громади.
3. Внаслідок воєнних дій сформувалися масштабні міграційні потоки. Значна частина жителів Громади перемістилася до м. Харкова та інших територій Харківської області, при цьому лише у м. Харкові перебуває близько 10000, Харківської області - близько 1500 мешканців Вовчанської МТГ.
4. Структура населення Громади зазнала суттєвих змін. Станом на червень 2026 року серед населення, яке залишається на території Громади, переважають особи старшого віку. Із 1284 мешканців, що перебувають у старостинських округах Громади, 665 осіб належать до вікової категорії 60+, що становить понад половину наявного населення.
5. Скорочення чисельності працездатного населення призвело до істотного зменшення трудового потенціалу Громади. Вимушене переміщення населення, мобілізаційні процеси та припинення економічної активності на значній частині

території негативно вплинули на можливості соціально-економічного розвитку Громади.

6. Попри складну безпекову ситуацію, мешканці Громади продовжують інтегруватися до ринку праці громад прийому, насамперед Харківської області, що сприяє збереженню професійного потенціалу населення та підтриманню економічної активності ВПО.

7. Демографічна структура Громади характеризується ознаками старіння населення, що посилює навантаження на систему соціального забезпечення та формує додаткові виклики для майбутнього відновлення економіки, ринку праці та соціальної інфраструктури.

8. Вовчанська МТГ залишається однією з найбільш постраждалих громад Харківського району за масштабами евакуації населення. За наявними даними, з території громади було евакуйовано близько 35,2 тис. осіб, що свідчить про надзвичайно високий рівень демографічних втрат унаслідок війни.

9. Поточна ситуація в Громаді свідчить про необхідність реалізації комплексних заходів, спрямованих на збереження соціальних зв'язків між мешканцями, підтримку ВПО, відновлення людського капіталу та формування передумов для повернення населення після покращення безпекової ситуації.

10. Відновлення життєздатності Вовчанської МТГ у післявоєнний період буде безпосередньо залежати від відбудови житлового фонду та критичної інфраструктури, відновлення економічної активності, створення робочих місць і забезпечення належних умов для повернення населення на територію громади.

Розділ 7. НАЯВНА ІНФРАСТРУКТУРА

7.1. Транспортна інфраструктура

Транспортна інфраструктура Вовчанської МТГ до початку повномасштабного вторгнення відігравала важливу роль у забезпеченні внутрішньої мобільності населення та підтримці соціально-економічних зв'язків між населеними пунктами Громади і сусідніми територіями. Сформована мережа автомобільних доріг і транспортних маршрутів забезпечувала доступність сіл і міста Вовчанськ, сприяла регулярному пасажирському сполученню та функціонуванню місцевих господарських зв'язків. Вантажні перевезення мали переважно локальний характер і були пов'язані з забезпеченням потреб населення та діяльністю малих і середніх підприємств Громади.

Мережа доріг загального користування Вовчанської МТГ складає 447 км, з них державного значення – 85,4 км (територіальних – 85,4 км), місцевого значення – 361,6 км, (обласних – 61,8 км, районних – 299,8 км).

Основу зовнішніх перевезень становив автомобільний транспорт. Регулярні автобусні маршрути забезпечували сполучення Вовчанська з м. Харків, зокрема через автостанції Харківська АС-3 та АС «Кінний ринок». Маршрути проходили через низку проміжних населених пунктів, серед яких Старий Салтів, Рубіжне та Вільча, що дозволяло забезпечувати доступність території та мобільність населення.

Залізничне сполучення в минулому також відігравало певну роль у транспортній системі Громади, однак із початком бойових дій інфраструктура була суттєво пошкоджена, внаслідок чого регулярний рух пасажирських поїздів у напрямку Вовчанська було припинено.

Внутрішньорайонна транспортна мережа забезпечувала зв'язок адміністративного центру з населеними пунктами Громади, зокрема Білим Колодязем, Бугаївкою та Новоолександрівкою, що сприяло підтриманню соціальних і економічних зв'язків усередині території.

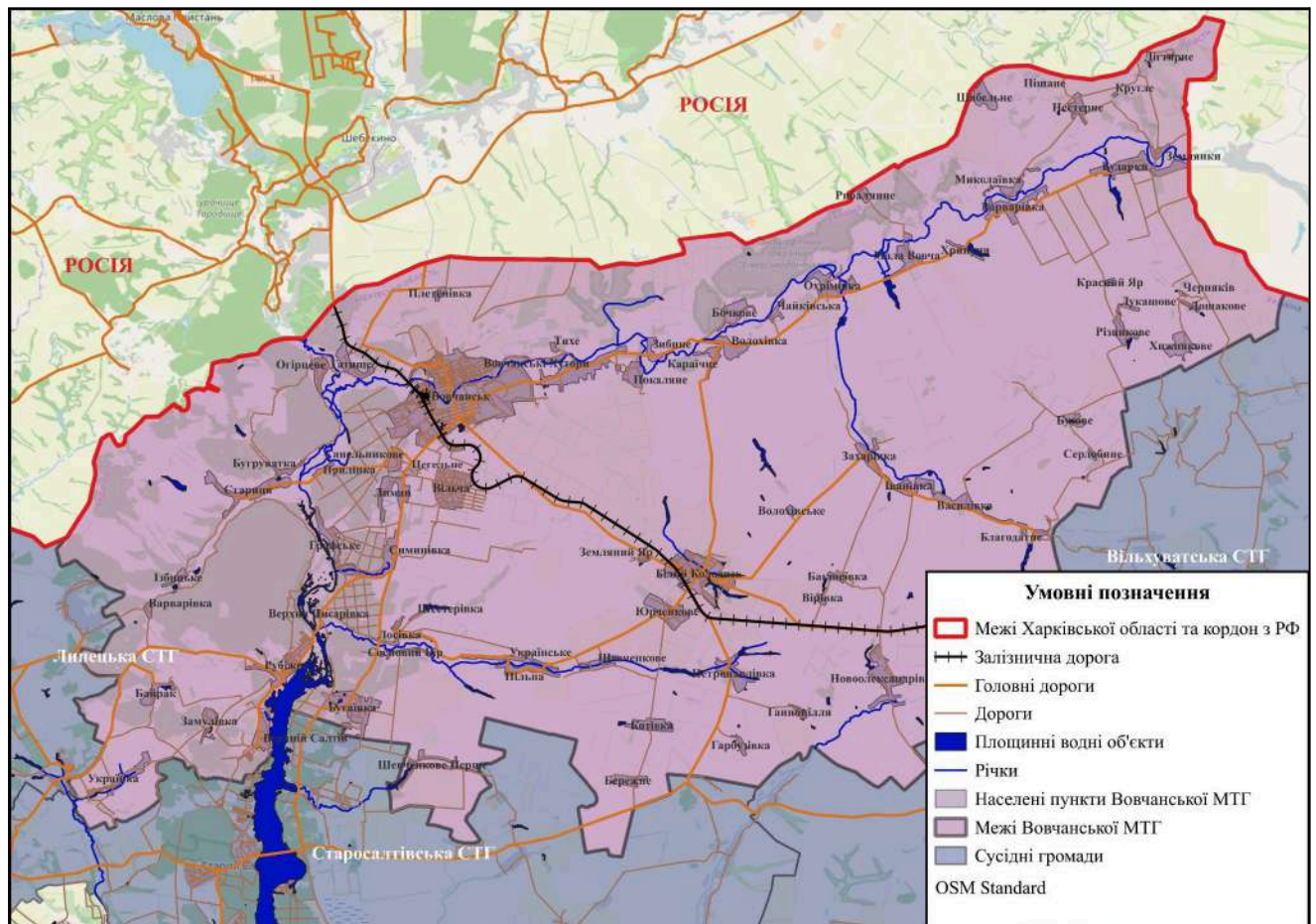

Рис. 7.1. Автомобільні та залізничні шляхи Вовчанської МТГ

У комунальній власності Вовчанської МТГ перебувало близько 189 км доріг з твердим покриттям, що з'єднували адміністративний центр із старостинськими округами та прилеглими населеними пунктами. На окремих напрямках наявні автомобільні мости – 4 од., які є критично важливими для безперервності транспортних потоків. На балансі Служби автомобільних доріг на території Вовчанської МТГ обліковується 31 міст, з яких 4 мають значну кількість руйнацій (с. Рубіжне, с. Стариця, с. Гатище, с. Волохівка) та потребують відновлення. Окрім цього велике значення має автомобільний міст через р. Сіверський Дінець в сел. Старий Салтів, який на даний час зруйновано.

Станом на 2021 рік система громадського транспорту Вовчанської МТГ забезпечувала регулярне пасажирське сполучення між населеними пунктами Громади, адміністративним центром та обласним центром. Перевезення здійснювалися як на міських, так і на приміських, міжміських та міжнародних маршрутах, що дозволяло мешканцям отримувати доступ до адміністративних, соціальних, медичних, освітніх та комерційних послуг. Загалом на маршрутах загального користування працювало декілька перевізників, а для забезпечення перевезень використовувався парк автобусів різної місткості.

Ключову роль у функціонуванні транспортної системи Громади відігравало ТОВ «Авто-Ові», яке було основним перевізником на території Вовчанської МТГ. Підприємство обслуговувало міські автобусні маршрути у місті Вовчанськ, зокрема кільцеві маршрути №1, №2 та №3, а також здійснювало приміські перевезення між населеними пунктами громади. Важливими напрямками були маршрути «Вовчанськ – Вільча» та міжміські рейси «Вовчанськ – Харків», які проходили через Старий Салтів та Вільчу. Наприкінці 2020 року та на початку 2021 року через скорочення пасажиропотоку підприємство було змушене тимчасово відмовитися від окремих збиткових маршрутів до віддалених сіл, однак загалом продовжувало забезпечувати основні транспортні потреби населення.

Важливим учасником ринку пасажирських перевезень також було ТОВ «Кобра», яке здійснювало регулярні приміські, міжміські та міжнародні перевезення. Одним із ключових напрямків його діяльності був маршрут «Вовчанськ – Харків», що забезпечував сполучення громади з обласним центром. Автобуси курсували щоденно між автостанцією Вовчанськ та Харківською АС-3, використовуючи декілька маршрутних гілок: через Старий Салтів, Рубіжне та Вільчу. Найбільш інтенсивним був напрямок через Старий Салтів, де виконувалося понад 15 рейсів на добу з інтервалом руху від 30 хвилин до однієї години.

Окрім внутрішніх та міжобласних перевезень, ТОВ «Кобра» здійснювало міжнародне автобусне сполучення за маршрутом «Харків – Вроцлав» (Республіка Польща), який проходив через Вовчанськ, Київ, Житомир, Рівне, Львів та міжнародні пункти пропуску на кордоні з Польщею. Рейс виконувався щоденно та забезпечував транспортне сполучення жителів Громади з великими містами України та країнами Європейського Союзу.

Для обслуговування маршрутів підприємство використовувало комфортабельні автобуси європейського виробництва, зокрема моделі Setra, які працювали на приміських та міжміських напрямках. База перевізника розташовувалася у місті Вовчанськ по вул. Гоголя, 108. Автобуси також забезпечували транспортне сполучення з невеликими населеними пунктами Громади, такими як Вільча, Стариця та Огірцеве, підвозячи мешканців до районного центру та основних транспортних вузлів.

Транспортна система Вовчанської МТГ зазнала критичних руйнувань внаслідок інтенсивних бойових дій та безпосередньої близькості до лінії фронту. Це призвело до суттєвого обмеження транспортного сполучення як із м.

Вовчанськ, так і з прикордонними населеними пунктами Громади. На сьогодні регулярні пасажирські перевезення практично відсутні та здійснюються переважно для забезпечення евакуаційних потреб населення і сполучення з більш безпечними територіями. В умовах постійних безпекових ризиків транспортно-логістичне забезпечення Громади значною мірою здійснюється за підтримки волонтерських організацій, підрозділів ДСНС, військових адміністрацій та інших служб, діяльність яких спрямована насамперед на доставку гуманітарної допомоги, забезпечення життєво необхідних потреб населення та проведення евакуаційних заходів. Таким чином, транспортна система Громади наразі виконує переважно функції гуманітарного та безпекового реагування, а не повноцінного забезпечення пасажирських і господарських перевезень.

За час деокупації численні гуманітарні організації надали суттєву підтримку Вовчанській МТГ, спрямовану на відновлення транспортної інфраструктури. Завдяки їхній допомозі було отримано транспортні засоби для перевезення працівників міської ради та комунальних підприємств, різноманітна спеціальна техніка для комунальних підприємств, здійснення технічного обслуговування доріг, що дозволило частково відновити мобільність населення та підтримку внутрішньої логістики Громади. Важливо відзначити, що під час активних бойових дій та масової евакуації населення весь транспорт Громади було евакуйовано на безпечну територію, що дозволило зберегти його від пошкоджень або знищення. Наразі комунальні підприємства Вовчанської МТГ мають можливість надавати платні послуги спеціалізованої техніки та послуги з перевезення вантажів іншим громадам на безпечних територіях, де є така потреба, що свідчить про збереження потенціалу Громади навіть у складних умовах.

Незважаючи на суттєві втрати та обмеження, транспортна система залишається важливою складовою відновлення Вовчанської МТГ. Збереження комунальної техніки, наявність функціонуючих комунальних підприємств та підтримка партнерських організацій створюють основу для подальшого відновлення транспортної інфраструктури. У перспективі першочерговими завданнями залишаються відбудова пошкоджених доріг і мостів, відновлення транспортного сполучення між населеними пунктами громади та забезпечення належної логістичної доступності території, що є необхідною умовою для повернення населення, відновлення надання послуг і соціально-економічного розвитку Громади.

7.2. Житлово-комунальне господарство

До початку повномасштабного вторгнення російської федерації Вовчанська МТГ характеризувалася як комфортна та безпечна для проживання. Мешканці Громади мали стабільний доступ до житлово-комунальних послуг, включно з безперебійним постачанням енергоносіїв, водопостачанням, водовідведенням та іншими базовими сервісами.

Громада системно розвивала інфраструктуру та приділяла значну увагу утриманню житлово-комунального господарства в належному стані. Паралельно реалізовувалися заходи з благоустрою територій, підвищення якості міського середовища та забезпечення комфортних умов проживання для всіх категорій населення.

У цей період житлово-комунальна сфера функціонувала стабільно, що забезпечувало належний рівень життєзабезпечення населення та сприяло соціально-економічному розвитку Громади.

Житловий фонд Громади характеризується переважанням малоповерхової забудови та значною часткою малих багатоквартирних будинків. Загалом у Громаді нараховується 143 багатоквартирні будинки із загальною площею 167,5 тис. м², з яких опалювана площа становить 147,9 тис. м² (близько 88,3%), що свідчить про сформовану систему забезпечення тепlopостачання, однак із різними моделями його організації.

Відповідно Додатку 3 за поверховістю житлового фонду домінують будинки малої поверховості: 83,9% становлять будинки до 5 поверхів, 13,3% – 5-8 поверхів, і лише 2,8% – будинки 9-15 поверхів. Така структура свідчить про низьку щільність забудови та переважання застарілого житлового фонду, що формує підвищене навантаження на інженерну інфраструктуру та збільшує питомі витрати на її утримання.

Аналіз за площею будинків підтверджує фрагментований характер житлового фонду: найбільшу частку становлять будинки площею від 500 до 2000 м² (48,3%) та до 500 м² (35,7%). Великі будинки є поодинокими – лише близько 3% мають площу понад 5000 м². Це свідчить про відсутність значних житлових комплексів та переважання дрібної забудови, що ускладнює впровадження єдиних підходів до управління та модернізації житлового фонду.

Структура за кількістю квартир також підтверджує домінування малих об'єктів: понад 86% будинків мають до 50 квартир, а середня кількість квартир у будинку становить близько 22. Така конфігурація житлового фонду є типовою для малих міст і селищ та зумовлює обмеженість економії від масштабу в управлінні житловим господарством.

Система управління багатоквартирними будинками перебуває у перехідному стані. Частина будинків управляється через ОСББ (близько третини), а також зберігається суттєва група будинків з іншими або змішаними формами управління. Це свідчить про незавершеність процесу інституційної трансформації системи управління житловим фондом та потребу у її подальшому впорядкуванні й розвитку самоврядних форм.

Окремо слід відзначити структуру одноквартирного житлового фонду, який є домінуючим у Громаді (19937 будинків). У цьому сегменті переважає індивідуальне опалення, при цьому найбільш поширеним є використання твердого палива (понад половина домогосподарств), що свідчить про енергетичну вразливість населення, залежність від коливань вартості енергоресурсів та

підвищене екологічне навантаження. Газове індивідуальне опалення також має значну частку, тоді як централізовані системи опалення фактично відсутні.

Узагальнюючи, житловий фонд Громади має виражену малоповерхову та фрагментовану структуру, з домінуванням невеликих будинків і переважанням індивідуальних систем життєзабезпечення. Основними викликами є незавершеність реформи управління житловим фондом, високий рівень енергетичної автономності приватного сектору на основі твердого палива, а також необхідність модернізації житлової інфраструктури та підвищення її енергоефективності.

Таким чином, житловий фонд міста Вовчанськ вирізнявся домінуванням багатоповерхової забудови, що характеризувалася значною концентрацією житлових одиниць у п'ятиповерхових і дев'ятиповерхових будинках. Така структура формувала високу щільність проживання та відносно компактну організацію житлового простору.

Водночас поступові зміни у співвідношенні типів забудови та розвиток форм управління житлом свідчили про трансформаційні процеси у житловому секторі, зокрема посилення ролі інституцій самоуправління та переходу до більш сучасних моделей утримання житлового фонду.

Зазначені тенденції формували важливе підґрунтя для подальшого планування відновлення, модернізації та підвищення ефективності управління житловою інфраструктурою, особливо в контексті довгострокового розвитку території.

Загальна площа житлового фонду Громади становила 167,5 тис. м², з яких 147,9 тис. м² припадало на опалювану площу, що свідчить про відносно високий рівень забезпечення умов проживання та функціонування інженерної інфраструктури. Загальна кількість квартир у багатоквартирному житловому фонді становила 3 204 одиниці.

У довоєнний період житловий фонд залишався кількісно стабільним, без суттєвих змін у структурі, що свідчить про відсутність масштабного нового будівництва або вибуття житлових об'єктів та про сформовану, сталу модель житлової інфраструктури Громади.

Структура житлової забудови Вовчанської МТГ є змішаною за поверховістю, з домінуванням малоповерхового та середньоповерхового житлового фонду. Найбільшу частку становлять п'ятиповерхові будинки – 23 об'єкти, у яких зосереджено 1 444 квартири із загальною площею 62,861 тис. м², що формує основу багатоквартирного житлового фонду Громади.

Водночас у структурі забудови наявні дев'ятиповерхові будинки (2 об'єкти, 252 квартири), які забезпечують елементи більш щільної міської забудови. Середньоповерховий сегмент представлений чотириповерховими (3 будинки, 104 квартири) та триповерховими будинками (14 об'єктів, 315 квартир), що відображає різноманітність житлової структури та її історичне формування.

Додатково значну частку житлового фонду становлять малоповерхові будинки – двоповерхові (19 будинків, 254 квартири) та одноповерхові (32 будинки,

194 квартири), що свідчить про поєднання багатоквартирної та малоквартирної забудови в межах громади та формування змішаного типу житлової структури.

Організаційна структура управління житловим фондом Вовчанської МТГ характеризується обмеженим розвитком інституцій самоврядування. У багатоквартирному житловому секторі функціонують 2 житлово-будівельні кооперативи, у межах яких зосереджено 219 квартир, а також 1 об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ), що охоплює 12 квартир.

Незначна частка будинків, охоплених сучасними формами управління, свідчить про переважання традиційних або альтернативних моделей утримання житлового фонду та потребу подальшого розвитку інституцій співвласників для підвищення ефективності управління житлом.

Таким чином, житлова забудова Вовчанської МТГ до початку повномасштабної війни характеризувалася стабільною, сформованою структурою та поєднанням різних типів поверховості з переважанням багатопверхових і малоповерхових будинків. Наявна конфігурація житлового фонду відображала історично сформовану модель розвитку міської забудови та забезпечувала відносно збалансовану організацію житлового простору.

Виявлена структура є важливою передумовою для планування подальших заходів із відновлення Громади, зокрема модернізації житлового фонду, оновлення інженерної інфраструктури та впорядкування прибудинкових територій із урахуванням сучасних стандартів якості житлового середовища.

Приватний житловий сектор Вовчанської МТГ характеризується значною чисельністю та просторовою розосередженістю. Загалом у Громаді налічується 19937 одноквартирних житлових будинків, що формують домінуючу частину житлового фонду та визначають особливості розселення населення.

Житлова інфраструктура приватного сектору забезпечена базовими комунальними послугами, зокрема електропостачанням, яке охоплює всі населені пункти Громади. Водночас система інженерного забезпечення має різний рівень розвитку залежно від території. Централізовані системи життєзабезпечення (зокрема водопостачання та водовідведення) функціонують переважно в окремих, найбільш урбанізованих населених пунктах Громади, тоді як у сільських територіях переважає автономне забезпечення.

Газифікація приватного сектору є нерівномірною та не охоплює всю територію Громади, що зумовлює значну залежність домогосподарств від індивідуальних джерел енергозабезпечення, зокрема твердого палива. Така структура інженерної інфраструктури свідчить про сформовану, але нерівномірно розвинену систему житлово-комунального забезпечення, яка потребує подальшої модернізації та підвищення рівня інфраструктурної рівності між населеними пунктами Громади.

До початку повномасштабного вторгнення рф на території Вовчанської МТГ функціонувала розвинена мережа комунальних підприємств, що забезпечували житлово-комунальні послуги для населення та установ.

У сфері житлово-комунального господарства було зареєстровано 6 підприємств, а також 1 відділ благоустрою Вовчанської міської ради. Загальна структура охоплювала ключові напрями діяльності: теплопостачання, водопостачання та водовідведення, а також благоустрій території.

У сфері теплопостачання діяло Вовчанське підприємство теплових мереж, яке забезпечувало постачання теплової енергії для населення, підприємств, установ та організацій як Вовчанської міської ради, так і Старосалтівської селищної ради. Підприємство обслуговувало майже 5 800 громадян (1 780 абонентів), а також 73 підприємства, установи та організації, серед яких 24 бюджетні установи міської ради. Теплові мережі підприємства охоплювали території міста Вовчанська, селищ Вільча і Старий Салтів, а також сіл Юрченкове, Гатище, Бугаївка, Вовчанські Хутори та Лиман.

У сфері водопостачання та водовідведення функціонувало 5 комунальних підприємств, зокрема: КП «Вовчанськ», КП «Вовчанські очисні споруди», КП «Вільчанський комбінат комунальних підприємств», КП «Білоколодязька водопровідна дільниця» та КП «Новоолександрівська водопровідна дільниця».

Окремо функції з благоустрою територій здійснював відділ благоустрою Вовчанської міської ради, який відповідав за утримання та впорядкування громадських просторів, санітарний стан населених пунктів та інші роботи з поліпшення міського середовища.

Таким чином, до 2022 року комунальна інфраструктура Громади була представлена багатогалузевою системою підприємств, які забезпечували базові житлово-комунальні потреби населення та підтримували функціонування території Громади.

Водопостачання, водовідведення та вуличне освітлення Вовчанської МТГ

Система житлово-комунальної інфраструктури Вовчанської МТГ до початку повномасштабного вторгнення РФ включала ключові елементи водопостачання, водовідведення та зовнішнього освітлення, що забезпечували базові потреби населення.

У сфері водопостачання у місті Вовчанськ функціонувала розвинена система інженерних мереж. Протяжність водопровідних мереж становила 32,6 км, також діяли 4 артезіанські свердловини та 1 водозабір. У сільській місцевості Громади водопровідні мережі були наявні у 3 старостатах та 5 селищних і сільських населених пунктах, з яких у 5 населених пунктах системи водопостачання експлуатувалися. Загальна протяжність сільських водогонів становила 75,3 км, з яких 27,8 км перебували у ветхому стані. Водопостачання також забезпечувалося через 10 артезіанських свердловин, шахтні колодязі та 7 водонапірних башт.

Система водовідведення була централізовано організована у місті Вовчанську та селищі Вільча. Загальна протяжність каналізаційної мережі становила 48,9 км, з них 35,1 км припадало на самопливні колектори та 13,8 км – на напірні мережі. Функціонували 2 каналізаційно-насосні станції (у м. Вовчанськ та смт Вільча), а також очисні споруди, розташовані у селі Гатище.

Система вуличного освітлення Громади також була сформована та охоплювала значну частину населених пунктів. Загальна протяжність мереж зовнішнього освітлення становила 247,121 км, з них у місті Вовчанськ – 96,35 км. Кількість світлоточок у Громаді складала 3,183 тис. одиниць, з яких 1,615 тис. розміщено у місті Вовчанськ.

Електропостачання Вовчанської МТГ

Електропостачання Вовчанської МТГ здійснювалося по електричним мережам 0,4 кВт, які знаходяться на балансі ПАТ «Харківобленерго», відповідно до договору про постачання електричної енергії. Зареєстрованих альтернативних джерел електроенергії на території Громади не було.

Станом на сьогодні внаслідок активних бойових дій усі об'єкти критичної інфраструктури Вовчанської МТГ зазнали руйнувань або значних пошкоджень. Проведення ремонтно-відновлювальних робіт наразі є неможливим через безпосередню загрозу життю та здоров'ю працівників підприємств, які забезпечують функціонування відповідних систем. У зв'язку з цим на території громади припинено надання більшості житлово-комунальних послуг, зокрема централізованого газопостачання (з 23.10.2022 року), водовідведення (з 09.05.2023 року), електропостачання (з 23.04.2024 року), а також теплопостачання та централізованого водопостачання (з 09.09.2024 року). Водночас до окремих населених пунктів Громади, зокрема селища Білий Колодязь та сіл Новоолександрівка, Вірівка і Лозове, у певні періоди частково надавалися послуги централізованого водопостачання та електропостачання. Проте загалом функціонування систем життєзабезпечення Вовчанської МТГ залишається суттєво обмеженим і безпосередньо залежить від безпекової ситуації на території Громади.

Через обмежений доступ до території та перебування військових немає можливості перевірити фактичний стан комунальної інфраструктури, проте прогнозується, що станом на 2026 рік більшість об'єктів зруйновано повністю. Перелік підприємств/установ, які обслуговують об'єкти критичної інфраструктури, наведений у Додатку 4 (див. «Комунальні підприємства»). Територія Громади й надалі перебуває в зоні активних бойових дій та під системними обстрілами, що унеможлиблює проведення повноцінного технічного обстеження об'єктів, фіксацію нових пошкоджень і здійснення детального аналізу порушень у роботі критично важливих мереж – електропостачання, водопостачання, водовідведення та газопостачання. Відсутність безпечного доступу до об'єктів інфраструктури не дозволяє визначити фактичний масштаб руйнувань і сформувавши вичерпний перелік першочергових відновлювальних заходів.

Через масштабні руйнування існує нагальна потреба у відновленні критичної інфраструктури та соціально важливих об'єктів, серед яких системи електроживлення та електропостачання, мережі водопостачання та водовідведення, інфраструктура з переробки та утилізації побутових відходів, а також автомобільні дороги, що забезпечують доступ до населених пунктів та

ключових об'єктів громади. Окрему увагу потребує відновлення закладів освіти, охорони здоров'я та інших соціальних установ.

Відновлення зазначених об'єктів можливо лише за умови стабілізації безпекової ситуації на території Громади. Без гарантій безпеки проведення відновлювальних робіт та забезпечення спеціалізованою технікою і кваліфікованими працівниками наразі неможливе.

Протягом 2022-2025 років завдяки співпраці з міжнародними та вітчизняними донорами Вовчанська МТГ отримала автотранспортну техніку різної спеціалізації для забезпечення першочергових потреб Громади.

З метою відновлення матеріально-технічної бази комунальних підприємств, яка була майже повністю знищена під час окупації, за рахунок коштів місцевого бюджету, субвенцій з державного та обласного бюджетів, а також міжбюджетних трансфертів від інших громад було придбано низку спеціалізованих транспортних засобів. Зазначена техніка використовувалася для надання життєво необхідних послуг у сфері житлово-комунального господарства, організації перевезення гуманітарної допомоги, ліквідації наслідків ворожих обстрілів та відновлення інфраструктурних об'єктів.

Частину транспортних засобів спеціалізованого призначення (3 одиниці), придбаних за рахунок коштів місцевого бюджету, було передано для потреб Збройних Сил України відповідно до вимог Закону України «Про оборону України» та Положення про військово-транспортний обов'язок, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2000 № 1921 (зі змінами). Передача здійснювалася на підставі відповідних мобілізаційних розпоряджень у межах виконання заходів мобілізаційної підготовки та забезпечення потреб сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану.

Забезпечення підрозділів Збройних Сил України спеціалізованою технікою має важливе значення для підвищення ефективності виконання завдань оборонного характеру. Це сприяє оперативнішому реагуванню на безпекові виклики, посиленню мобільності військових підрозділів та загальному зміцненню обороноздатності держави, зокрема в контексті забезпечення безпеки на території Харківської області.

До початку повномасштабної війни Вовчанська МТГ мала розвинену та модернізовану систему зовнішнього вуличного освітлення, що охоплювала як адміністративний центр, так і старостинські округи. Освітлювальна інфраструктура базувалася на енергоефективних світлодіодних (LED) технологіях, а також сучасних системах керування, зокрема програмованих реле та шафах управління зовнішнім освітленням (ШУЗО), що дозволяло оптимізувати споживання електроенергії та забезпечувати ефективні режими роботи мережі.

Рис. 7.2. Технічне забезпечення комунальних підприємств Вовчанської МТГ

У 2021 році Громада активно реалізовувала заходи з капітального ремонту, реконструкції та нового будівництва мереж зовнішнього освітлення. Фінансування здійснювалося за рахунок місцевого бюджету, а всі роботи координувалися рішеннями міської ради та виконавчого комітету. Загальна протяжність мереж зовнішнього освітлення становила 247,121 км, з яких 96 км припадало на місто Вовчанськ. Річне споживання електроенергії на потреби вуличного освітлення становило близько 465,472 тис. кВт год.

У межах модернізації відбувся поступовий перехід на сучасні LED-технології. У місті Вовчанськ було здійснено заміну та встановлення світлодіодних світильників на вулицях Прилужна, Чкалова та Чехова. У смт Вільча реалізовано та прийнято в комунальну власність реконструйовані мережі по вулицях Гагаріна, Лозівська та Вишнева, а також заплановано подальше оновлення освітлення на низці інших вулиць і провулків загальною протяжністю понад 4,5 км. У селі Графське облаштовано сучасне енергоефективне освітлення по вулиці Перемоги, об'єкт якого було офіційно прийнято до комунальної власності у вересні 2021 року. Крім того, у селах Вовчанські Хутори, Тихе, Покаляне та Зибіне проводилися планові роботи з оновлення та модернізації мереж зовнішнього освітлення відповідно до програм розвитку житлово-комунального господарства.

Загальна кількість світлоточок у Громаді становила 3 183 одиниці, з них 1 615 – у місті Вовчанськ та 1 568 – у сільських населених пунктах. Управління системою здійснювалося через шафи управління зовнішнім освітленням, підключені до трансформаторних підстанцій, із впровадженням елементів автоматизованого та дистанційного керування, що підвищувало надійність та ефективність функціонування мережі.

Таким чином, станом на 2021 рік система зовнішнього освітлення Вовчанської МТГ характеризувалася достатнім рівнем розвитку, модернізацією та впровадженням енергоефективних технологій, що забезпечувало належний рівень освітленості та безпеки в населених пунктах Громади.

Управління твердими побутовими відходами.

До початку повномасштабного вторгнення у Вовчанській МТГ була сформована організована система управління твердими побутовими відходами. Вона функціонувала на основі поєднання централізованого та подворового збору, що застосовувався залежно від типу забудови населених пунктів та особливостей організації комунальних послуг.

Процеси збору, транспортування та вивезення твердих побутових відходів здійснювалися комунальними підприємствами Громади. Така система забезпечувала регулярність надання послуг, сприяла підтриманню належного санітарного стану території та зменшенню негативного впливу відходів на довкілля і стан здоров'я населення.

У період воєнного стану відбулося часткове оновлення та посилення матеріально-технічної бази за рахунок підтримки міжнародної технічної допомоги, партнерських ініціатив та місцевого бюджету. Це дозволило підвищити

оперативність реагування на першочергові потреби Громади, зокрема у сфері ліквідації наслідків бойових дій та забезпечення функціонування критичної інфраструктури. Водночас рівень забезпеченості технікою все ще залишається недостатнім для повного відновлення та стабільного функціонування системи житлово-комунального господарства.

За період 2021-2023 років КП «Вовчанськ», КП «Вовчанський ККП» Вовчанської міської ради було зібрано та вивезено на міський полігон близько 30200,0 м³ побутових відходів. Збір та вивезення твердих побутових відходів здійснювався згідно із встановленим графіком (з можливим коригуваннями в залежності від поточної безпекової ситуації). До робіт були залучені спеціалізовані автотранспортні засоби в кількості 2-х одиниць, постійно здійснювалось прибирання контейнерних майданчиків, утримання та впорядкування місця остаточного розміщення відходів (міського полігону).

У сфері управління побутовими відходами на території Громади відсутні сучасні облаштовані полігони або комплекси для сортування та переробки твердих побутових відходів, що відповідали б чинним екологічним вимогам.

На території Вовчанської МТГ обліковуються 2 (два) місця видалення твердих побутових відходів. Це звалище у м. Вовчанськ вздовж а\д Вовчанськ – Б. Колодязь, площею 3 га. Кількість відходів станом на 01.01.2022 року обліковувало 284720 куб. м., щорічно захоронялося 11000-15000 куб. м. відходів 3,4 класу. Біля с-ща Білий Колодязь вздовж а\д Б. Колодязь – Юрченково звалище площею 3 га, яке не експлуатується з 2021 року.

Починаючи з травня 2024 року та станом на 2026 рік Вовчанськ і прилеглі території є ареною запеклих боїв. Місто зазнало критичних руйнувань авіабомбами та артилерією. Будь-яка цивільна комунальна діяльність, включно із системним вивезенням, сортуванням чи екологічним контролем ТПВ на полігонах Вовчанської МТГ, наразі повністю заблокована через постійні обстріли та загрозу для життя людей.

Існуюче звалище у місті Вовчанськ фактично вичерпало свій ресурс і потребує рекультивації. Водночас передбачалася реалізація проєкту «Будівництво комплексу з управління комунальними відходами на території Симинівської (колишньої Першої Червоноармійської) сільської ради Вовчанського району (за межами населеного пункту)». Головним розпорядником коштів та замовником будівництва визначено Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації. Загальна кошторисна вартість проєкту (станом на 2017 рік) становила 99 262,06 тис. грн. У 2017 році з обласного природоохоронного фонду було виділено та використано 8 380,0 тис. грн. Для завершення будівельних робіт необхідне було додаткове фінансування у сумі понад 100 000 тис. грн.

Система управління відходами у Громаді виконувала базову функцію забезпечення санітарного балансу території та підтримання життєдіяльності населених пунктів через організований збір і видалення побутових відходів. Її функціонування дозволяло зменшувати екологічні ризики, впорядковувати простір

та забезпечувати мінімально необхідний рівень комунальної безпеки. У складніших умовах зовнішнього впливу система зберігала здатність до часткової адаптації завдяки ресурсній підтримці та тимчасовим організаційним рішенням, однак її довгострокова стійкість залежить від подальшого відновлення та модернізації інфраструктурних і технічних компонентів.

7.3. Поштова інфраструктура та зв'язок

До початку активних бойових дій Вовчанська МТГ була повністю забезпечена послугами електронних і поштових комунікацій. Швидкісний інтернет та мобільний зв'язок були доступні в усіх основних населених пунктах Громади, а також прилеглих селах.

Фіксований телефонний зв'язок забезпечували автоматизовані телефонні станції міської мережі Харківської філії Акціонерного товариства «Укртелеком». Послуги мобільного зв'язку та мобільного інтернету надавали провідні оператори – ПрАТ «ВФ Україна» (Vodafone), ПрАТ «Київстар» та ТОВ «Лайфселл», що забезпечувало стабільне покриття та якісний зв'язок на всій території громади.

Послуги поштового зв'язку надавалися через мережу відділень Акціонерного товариства «Укрпошта», діяльність якого була спрямована на модернізацію сервісів із впровадженням сучасних інформаційних технологій. У місті Вовчанськ, селищі Білий Колодязь та Вільча функціонували стаціонарні відділення, де мешканці могли отримувати повний спектр послуг: доставку та виплату пенсій і соціальних допомог, грошові перекази, оплату комунальних платежів, доставку посилок і періодичних видань. У інших населених пунктах громади працювало пересувне відділення Акціонерного товариства «Укрпошта».

Крім того, у Громаді працювали логістичні оператори «Нова пошта», «Деліверіта», які здійснювали поштово-логістичні послуги з відправлення та отримання вантажів.

Однак, у зв'язку з активними бойовими діями, постійними обстрілами та загрозою безпеці всі стаціонарні відділення поштових і логістичних служб були вимушено закриті, що суттєво обмежило доступ населення до послуг зв'язку та доставки. Станом на 2026 рік проведення повноцінного обстеження та оцінки функціонування електронних і поштових комунікацій на території Громади залишається неможливим, оскільки вона перебуває в зоні активних бойових дій.

7.4. Соціальна інфраструктура

7.4.1. Мережа закладів освіти

До 24.02.2022 року у Вовчанській МТГ загальну середню освіту забезпечували 18 закладів загальної середньої освіти. З них 16 ліцеїв та 2 гімназії. Чотири ліцеї мали статус опорного закладу освіти, 3 ліцеї мали філії, які забезпечували надання дошкільної, початкової та базової середньої освіти. Навчанням та вихованням було охоплено у закладах дошкільної освіти 764 вихованці, у закладах загальної середньої освіти - 3,28 тис. учнів, у закладах позашкільної освіти майже 1,4 тис. учнів.

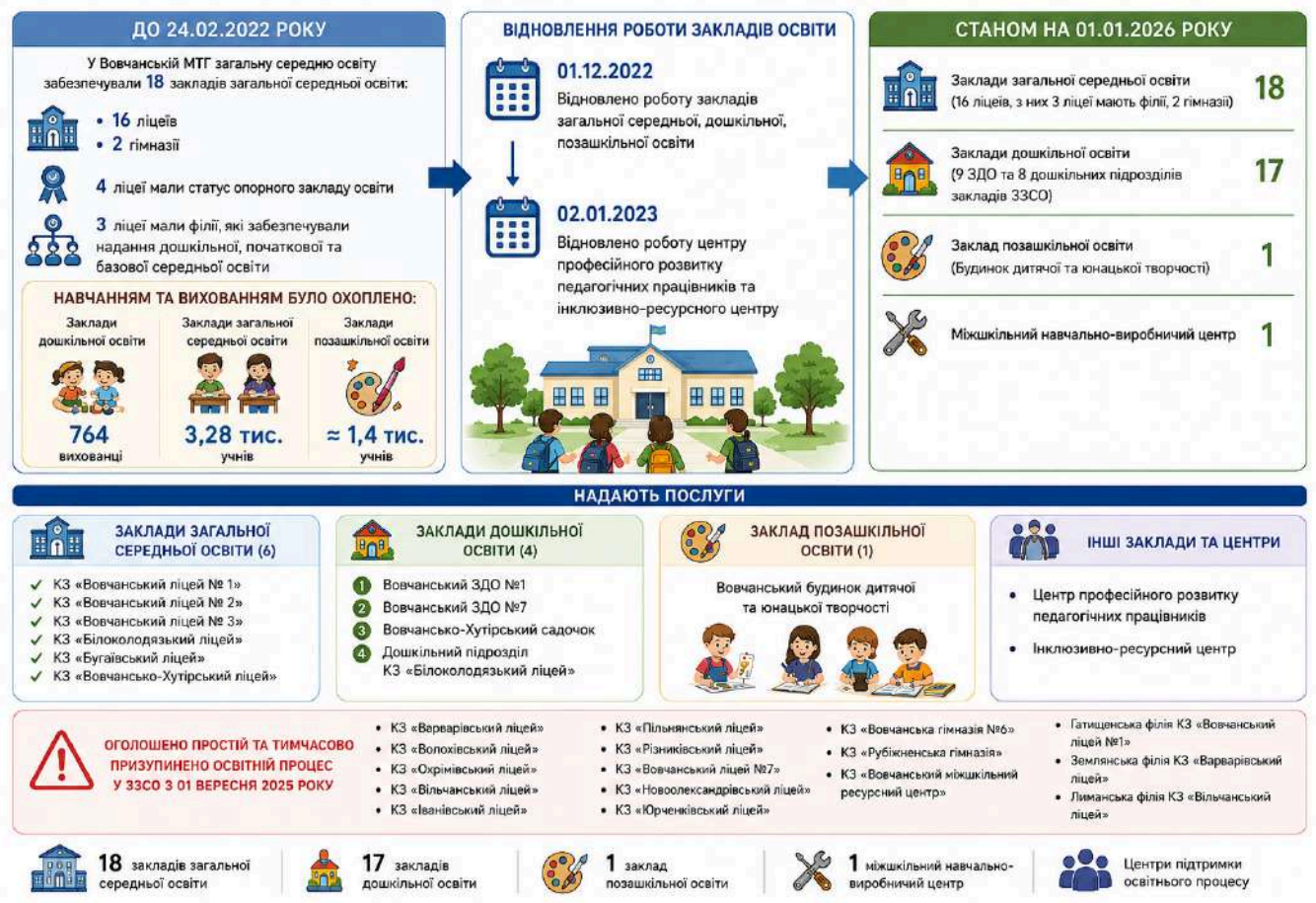

Рис. 7.3. Система освіти Вовчанської МТГ

01 грудня 2022 року було відновлено роботу закладів загальної середньої, дошкільної, з 02 січня 2023 року центр професійного розвитку педагогічних працівників та інклюзивно-ресурсний центр, Будинок дитячої та юнацької творчості.

Станом на 01.01.2026 року у Громаді функціонує 18 закладів загальної середньої освіти (16 ліцеїв, з них 3 ліцеї мають філії та 2 гімназії); 17 закладів дошкільної освіти (9 закладів дошкільної освіти та 8 дошкільних підрозділів закладів загальної середньої освіти); 1 заклад позашкільної освіти (Будинок дитячої та юнацької творчості); 1 міжшкільний навчально-виробничий центр.

Надають послуги 6 закладів загальної середньої освіти, 4 заклади дошкільної освіти і 1 заклад позашкільної освіти:

- *заклади загальної середньої освіти:* КЗ «Вовчанський ліцей № 1»; КЗ «Вовчанський ліцей № 2»; КЗ «Вовчанський ліцей № 3»; КЗ «Білоколодязький ліцей»; КЗ «Бугаївський ліцей»; КЗ «Вовчансько-Хутірський ліцей»;

- *заклади дошкільної освіти:* Вовчанський ЗДО №1; Вовчанський ЗДО №7; Вовчансько-Хутірський садочок; Дошкільний підрозділ КЗ «Білоколодязький ліцей»;

- *заклади позашкільної освіти:* Вовчанський будинок дитячої та юнацької творчості.

Центр професійного розвитку педагогічних працівників та інклюзивно-ресурсний центр.

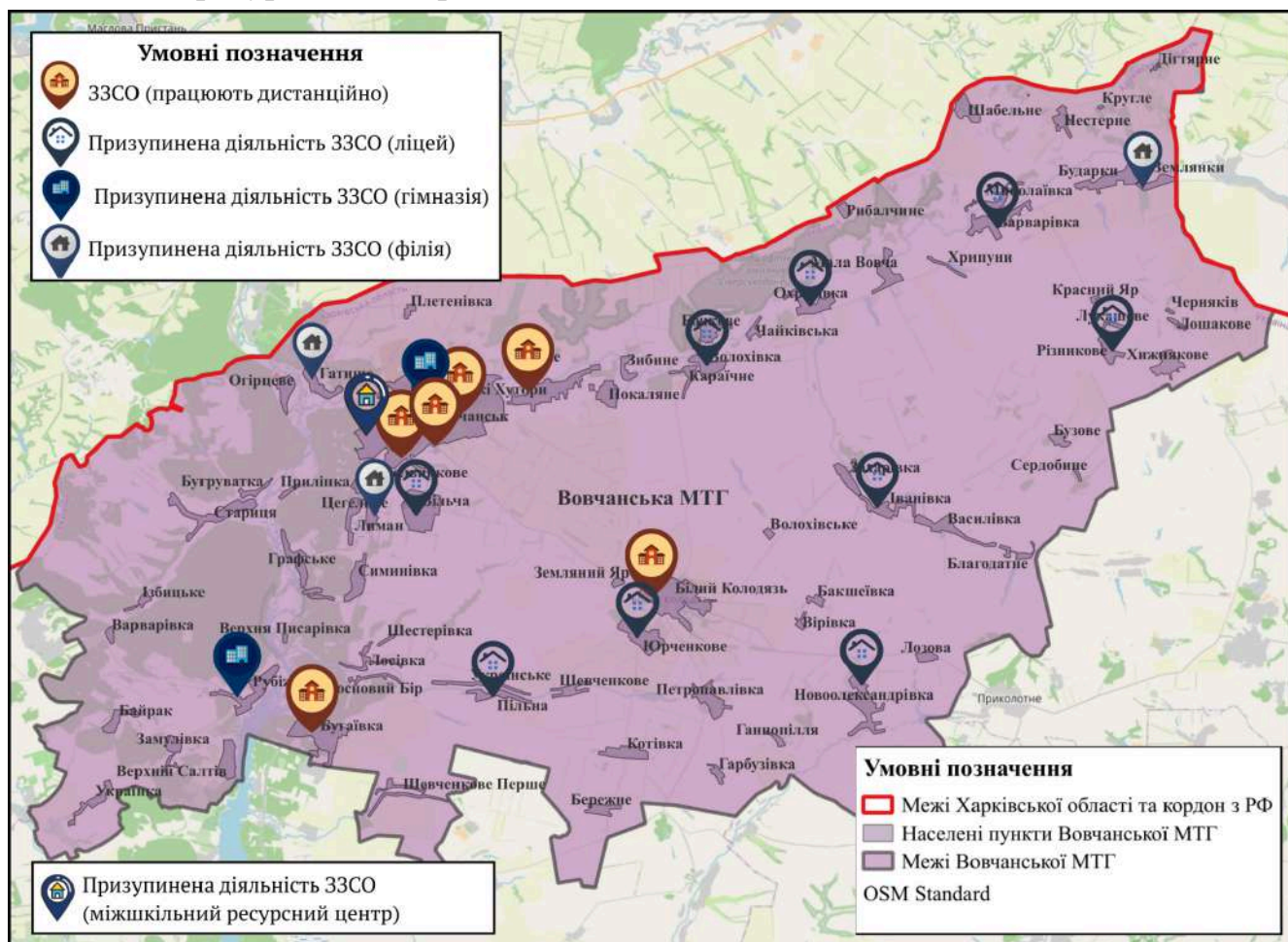

Рис. 7.4. Карта закладів загальної середньої освіти Громади

Оголошено простій та тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні, призупинено освітній процес у ЗЗСО Вовчанської міської ради з 01 вересня 2025 року: КЗ «Варварівський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Волохівський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Охрімівський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Вільчанський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Іванівський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Пільнянський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Різниківський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Вовчанський ліцей №7 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Новоолександрівський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Юрченківський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Вовчанська гімназія №6 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ

«Рубіжненська гімназія Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», КЗ «Вовчанський міжшкільний ресурсний центр Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», Гатищенська філія КЗ «Вовчанський ліцей №1 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», Землянська філія КЗ «Варварівський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області», Лиманська філія КЗ «Вільчанський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області».

Освітня система Вовчанської МТГ до початку повномасштабного вторгнення була добре розвиненою та забезпечувала доступ до освітніх послуг на всій території Громади. Внаслідок бойових дій, окупації та повторного загострення безпекової ситуації функціонування значної частини закладів було обмежено або призупинено. Попри це, Громаді вдалося зберегти мережу освітніх установ та відновити роботу ключових закладів у доступних форматах. Подальший розвиток освітньої сфери потребує відновлення інфраструктури, розширення безпечних форм навчання та збереження кадрового потенціалу.

7.4.1.1. Дошкільна освіта

До 24 лютого 2022 року у Вовчанській МТГ функціонувала розгалужена мережа дошкільної освіти, яка забезпечувала доступ дітей дошкільного віку до освітніх послуг як у місті Вовчанську, так і в сільських населених пунктах Громади. До складу мережі входили 9 окремих закладів дошкільної освіти та 8 дошкільних підрозділів у складі закладів загальної середньої освіти, усього – 17 закладів та дошкільних підрозділів.

У 2025/2026 навчальному році освітня діяльність у сфері дошкільної освіти Вовчанської міської ради забезпечується окремими закладами дошкільної освіти та дошкільним підрозділом закладу загальної середньої освіти. Освітній процес організовано у Вовчанському ЗДО №1, Вовчанському ЗДО №7, Вовчансько-Хутірському ЗДО «Дзвіночок» та дошкільному підрозділі КЗ «Білоколодязький ліцей».

Загальна кількість вихованців становить 67 дітей, функціонує 4 різновікові групи. Формування різновікових груп зумовлене значним скороченням контингенту дітей та їх територіальним розосередженням. Освітній процес здійснюється дистанційно через онлайн-заняття, відеоматеріали, консультації, спілкування у месенджерах, роботу вебсайтів закладів та інші доступні засоби зв'язку.

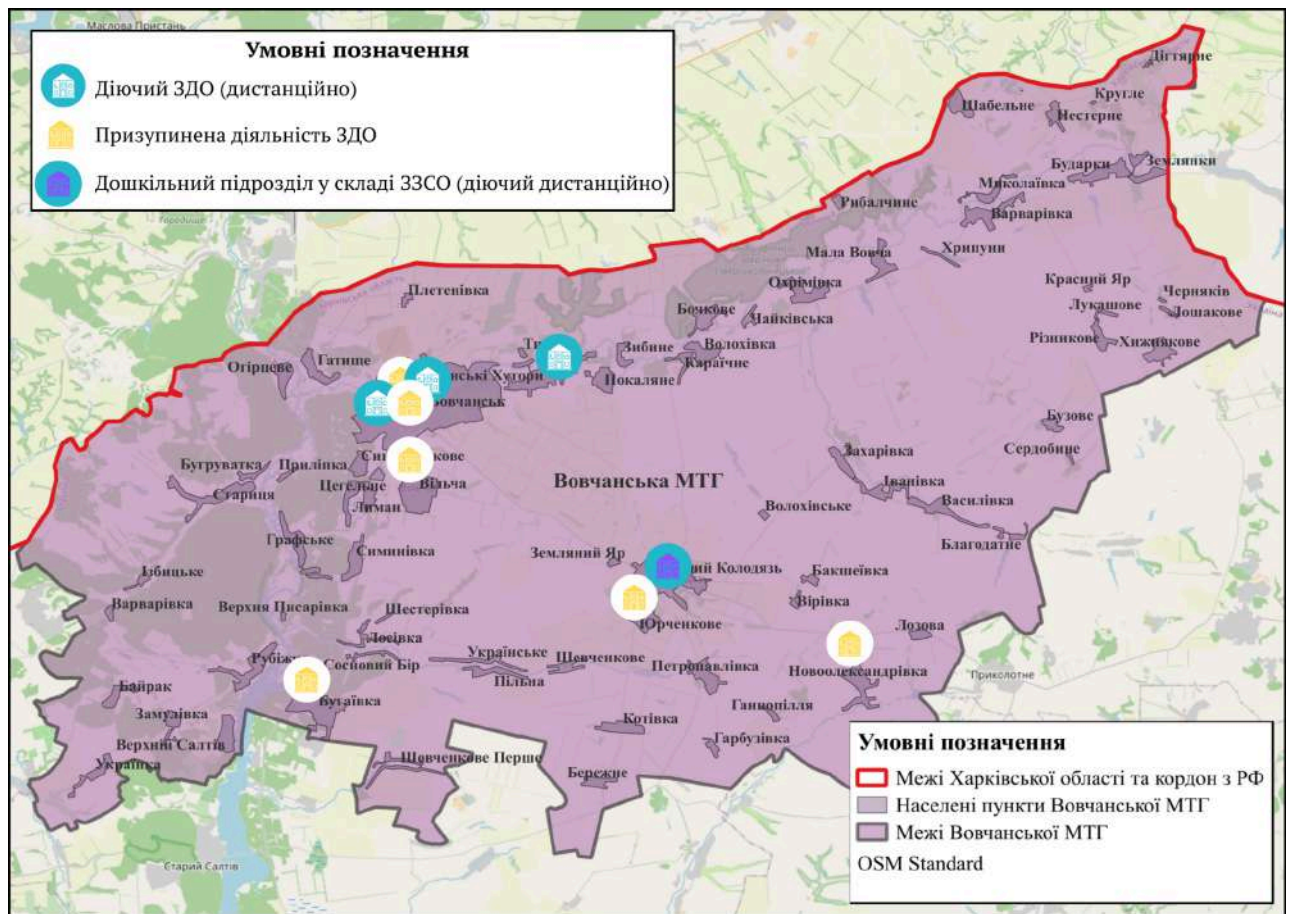

Рис. 7.5. Карта закладів дошкільної освіти Громади

Водночас дистанційна форма дошкільної освіти не може повністю замінити очну взаємодію дитини з педагогом та однолітками. Особливо складними залишаються питання соціалізації дітей, формування практичних навичок, фізичного розвитку, емоційного благополуччя та підготовки старших дошкільників до навчання у школі.

Табл. 7.1. Заклади дошкільної освіти Вовчанської МТГ, 2025/2026 н.р.

Назва ЗДО	Адреса	Кількість дітей станом вересень 2021	Кількість працівників станом на вересень 2021 року	Кількість працівників станом на вересень 2024 року	Примітка
Вовчанський ЗДО (ясла- садок) №1 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області	Харківська область, Чугуївський район, м. Вовчанськ вул. Пролетарське поле, буд. 11	121	24 обслуговуючий персонал; 15 педагогічних працівника	2 обслуговуючий персонал; 2 педагогічних працівника	Здійснює освітній процес дистанційно

Вовчанський ЗДО (дитячий садок) №2 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області	Харківська область, Чугуївський район, м. Вовчанськ, пров. провулок Нижній, буд. 13	96	18 обслуговуючий персонал; 10 педагогічних працівників	3 обслуговуючий персонал; 2 педагогічних працівників	Призупинена діяльність
Вовчанський ЗДО (ясла-садок) №7 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області	Харківська область, Чугуївський район, м. Вовчанськ, вул. Гоголя, буд. 28	227	33 обслуговуючий персонал; 29 педагогічних працівників	6 обслуговуючий персонал; 5 педагогічних працівників	Здійснює освітній процес дистанційно
Вовчансько-Хутірський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Дзвіночок» Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області	Харківська область, Чугуївський район, с. Вовчанські Хутори, ал. Миру, буд. 6А	17	7 обслуговуючий персонал; 3 педагогічних працівників	3 обслуговуючий персонал; 2 педагогічних працівників	Здійснює освітній процес дистанційно
Вільчанський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Малютко» Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області	Харківська область, Чугуївський район, смт. Вільча, вул. Миру, буд. 34-Б	58	9 обслуговуючий персонал; 7 педагогічних працівників	3 обслуговуючий персонал; 1 педагогічний працівник	Призупинена діяльність
Юрченківський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Ромашка» Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області	Харківська область, Чугуївський район, с. Юрченкове, ал. Центральна, буд. 62а	14	6 обслуговуючий персонал; 4 педагогічних працівників	1 обслуговуючий персонал; 1 педагогічних працівників	Призупинена діяльність
Бугаївський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Веселка» Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області	Харківська область, Чугуївський район, с. Бугаївка, вул. Перемоги, буд. 7	31	6 обслуговуючий персонал; 5 педагогічних працівників	4 обслуговуючий персонал; 2 педагогічний працівник	Призупинена діяльність
Новоолександрівський заклад	Харківська обл Чугуївський	12	5 обслуговуючий персонал;	3 обслуговуючий персонал;	Призупинена діяльність

дошкільної освіти (ясла- садок) «Сонечко» Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області»	район с. Новоолександрівка, вул. Молодіжна, буд. 25		3 педагогічних працівники	1 педагогічний працівник	
Вовчанський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №2 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області»	Харківська область, Чугуївський район, м.Вовчанськ, вул. Сінна поляна, буд. 15	44	8 обслуговуючий персонал; 6 педагогічних працівники	3 обслуговуючий персонал; 1 педагогічний працівник	Призупинена діяльність

Отже, система дошкільної освіти Вовчанської МТГ зазнала суттєвих трансформацій, що проявилися у скороченні мережі закладів, зменшенні контингенту вихованців та частковому припиненні діяльності установ. Попри збереження окремих осередків освітнього процесу та адаптацію його до дистанційного формату, галузь функціонує в умовах значних викликів, пов'язаних із безпековими факторами, демографічними змінами та територіальною розосередженістю населення. Це зумовлює необхідність подальшого пошуку гнучких організаційних моделей, спрямованих на збереження доступності, якості та безперервності дошкільної освіти в Громаді.

7.4.1.2. Загальна середня освіта

З метою продовження здійснення освітнього процесу в Громаді та збереження життя і здоров'я учасників освітнього процесу, навчання організовано у дистанційному режимі.

Всі здобувачі освіти Громади, які проживають в Харкові та Харківській області забезпечені гаджетами, що дає можливість ефективно здійснювати освітній процес.

У закладах освіти організовано роботу дітей з особливими освітніми потребами, створено 18 інклюзивних класів, в яких навчаються 28 дітей з ООП та з 1 дитиною здійснюється педагогічний патронаж.

Станом на 01.09.2025 охоплено навчанням у закладах загальної середньої освіти 1026 учнів (66 класів), середній показник наповнюваності класів – 15,5.

Табл. 7.2. Мережа учнівського контингенту ЗЗСО Вовчанської МТГ станом на 1 вересня 2025 року

Назва закладу освіти	1 кл	2 кл	3 кл	4 кл	5 кл	6 кл	7 кл	8 кл	9 кл	10 кл	11 кл	Всього
КЗ «Білоколодязький ліцей»	9	14	17	13	17	23	28	25	24	22	16	208

КЗ «Вовчанський ліцей № 1»	13	9	19	6	16	14	23	23	39	18	24	204
КЗ «Вовчанський ліцей №2»	16	18	17	14	12	17	15	16	19	18	15	177
КЗ «Вовчанський ліцей № 3»	11	8	13	9	20	25	17	28	27	26	21	205
КЗ «Вовчансько-Хутірський ліцей»	11	6	5	5	8	10	13	15	10	6	14	103
КЗ «Бугаївський ліцей»	6	6	12	8	11	9	13	15	16	12	21	129
Всього	66	61	83	55	84	98	109	122	135	102	111	1026

У закладах загальної середньої освіти Громади працює 138 педагогічних працівників, з них: 10 вчителів мають категорію «Спеціаліст», 17-II кваліфікаційну категорію, 37-I кваліфікаційну категорію, 47-вищу кваліфікаційну категорію, 20 мають звання «Старший учитель» і «Вчитель-методист» – 7. Вчителі громади досвідчені, компетентні та є професіоналами своєї справи. Але є недолік – у Громаді малий відсоток (19,5%) молодих спеціалістів.

Табл. 7.3. Кількісні показники педагогічних працівників Вовчанської МТГ станом на 1 вересня 2025 року

Назва закладу освіти	Основні працівники (вчителі)	Сумісники	Асистент вчителя	Вихователь	Практичний психолог	Соціальний педагог	Вчитель логопед	Всього
КЗ «Білоколодязький ліцей»	18	1	2	3				24
КЗ «Вовчанський ліцей № 1»	11	10	3		1	1	1	27
КЗ «Вовчанський ліцей №2»	14	7	2		1	1		25
КЗ «Вовчанський ліцей № 3»	16	2	5					23
КЗ «Вовчансько-Хутірський ліцей»	12	7	1					20
КЗ «Бугаївський ліцей»	14	5						19
Всього	85	32	13	3	2	2	1	138

Одним із завдань загальної середньої освіти, визначених ЗУ «Про повну загальну середню освіту» є забезпечення всебічного розвитку, навчання,

виховання, виявлення обдарувань, соціалізації особистості здобувача освіти, формування готовності до свідомого життєвого вибору та самореалізації.

Усі заклади загальної середньої освіти Вовчанської міської ради, сприяють реалізації здібностей дітей та підлітків віком від 6 до 18 років. Маємо конкретні приклади, які свідчать про ефективність та результативність діяльності закладів освіти, щодо формування творчого покоління молоді для різних галузей суспільного життя: учні є переможцями II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад, є учні 9-х та 11-х класів, які отримали свідоцтво про здобуття базової або повної загальної середньої освіти з відзнакою, переможці обласних, міжрегіональних, міжнародних і всеукраїнських конкурсів, фестивалів, виставок, вернісажів, чемпіонатів, спартакіад, змагань, які мають статус заходів, що проводяться Міністерствами освіти і науки, культури та інформаційної політики, молоді та спорту України, обласними державними адміністраціями, Департаментами науки і освіти, культури і туризму, Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації.

З метою підтримки здібної та обдарованої молоді у Громаді діє програма «Освіта Вовчанщини», у рамках якої затверджено Положення про стипендію «Обдарованість». Стипендію започатковано з метою стимулювання інтелектуального і творчого розвитку учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти, закладів культури та спорту Вовчанської територіальної громади, забезпечення економічних і соціальних гарантій самореалізації здобувачів освіти. Стипендія виплачується у щомісячних або одноразових виплатах. Виплати, що нараховуються кожного місячно, виплачується учням 1-10 класів з 1 дня місяця після видання розпорядження начальника Вовчанської міської військової адміністрації (далі – міської військової адміністрації) по 1 квітня наступного календарного року за виключенням літніх канікул (червень – серпень), учням 11 класів – з 1 дня місяця після видання розпорядження начальника Вовчанської міської військової адміністрації по 31 травня поточного календарного року. Одноразова грошова виплата сплачується у червні - серпні поточного календарного року.

Основними критеріями відбору претендентів на здобуття стипендії є:

- в галузі освіти – позитивна оцінка претендентів колективом закладу, результати ефективної діяльності учнів, які посіли I-III місця на III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, II етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук, Всеукраїнському інтерактивному конкурсі «МАН. Юніор. Дослідник», у фінальній інтелектуальній грі «Що? Де? Коли?». Також претендентами можуть бути учні 9-х та 11-х класів, які отримали свідоцтво про здобуття базової і повної загальної середньої освіти з відзнакою, учні 11-х класів, які за результатами зовнішнього незалежного оцінювання отримали від 190 до 200 балів, переможці обласних конкурсів учнівського самоврядування;

- в галузі культури (музична, вокальна, хореографічна, образотворча, літературна та інші види творчої діяльності) – позитивна оцінка претендентів

колективом закладу, результати ефективної діяльності учнів, які посіли I-III місця або Гран-Прі, в обласних, міжрегіональних, міжнародних і всеукраїнських конкурсах, фестивалях, виставках, вернісажах, які мають статус заходів, що проводяться Міністерством освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики України, обласними державними адміністраціями, Департаментами науки і освіти, культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації, Харківською міською радою та не являються заочними;

– в галузі спорту – позитивна оцінка претендентів колективом закладу, результати ефективної діяльності учнів, які посіли I-III місця або отримали золоту, срібну чи бронзову медалі в обласних, міжнародних, всеукраїнських чемпіонатах, спартакіадах, змаганнях, Міністерствами освіти і науки, культури та інформаційної політики, молоді та спорту України, обласними державними адміністраціями, Департаментом науки і освіти та Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації, Харківською міською радою, спортивними федераціями міського, обласного та всеукраїнського рівнів.

Одноразова грошова виплата у розмірі 1000 грн здійснюється учням 9-х та 11-х класів, які отримали свідоцтво про здобуття базової або повної загальної середньої освіти з відзнакою, учням 11-х класів, які за результатами зовнішнього незалежного оцінювання отримали від 190 до 200 балів, в сумі 1000 грн. У разі, якщо учень класу отримує свідоцтво про здобуття повної загальної середньої освіти з відзнакою та має результати зовнішнього незалежного оцінювання від 190 до 200 балів, то грошова виплата нараховується окремо за кожну номінацію. Стипендія учням-переможцям конкурсів, олімпіад, змагань виплачується у розмірі відповідно до рейтингового рівня (зайнятого місця та рівня проведення конкурсів, змагань і олімпіад).

Функціонування мережі профільних класів забезпечують 6 ЗЗСО. Створення профільних класів в старшій школі спрямоване на формування сучасного освітнього середовища, що забезпечує диференційоване навчання, поглиблене вивчення окремих предметів та підготовку учнів до свідомого вибору професії та успішного продовження освіти. У Вовчанській МТГ профільне навчання здійснюється за напрямками: філологічний, математичний, економічний. Найвищий показник серед обраних профілів займає профіль філологічний.

У 2024 році в Україні розпочато реформу старшої (профільної) середньої освіти як складову Концепції Нової української школи, що передбачає впровадження нового Державного стандарту профільної середньої освіти, надання учням можливості обирати профілі навчання, а також формування академічних і професійних ліцеїв як окремих типів закладів. У Вовчанській МТГ проведено аналіз контингенту учнів, спрогнозовано створення трьох профільних класів за технологічним, суспільно-гуманітарним та природничо-математичним напрямками. Відповідно до програм реформування галузі освіти Вовчанської міської ради на 2021-2025 та 2025-2027 роки академічний ліцей планується утворити на базі КЗ «Вовчанський ліцей №1».

Табл. 7.4. Результати участі випускників закладів загальної середньої освіти Вовчанської МТГ у НМТ

Назва закладу освіти	2023/2024					2024/2025					2025/2026				
	Свідоцтво 9 кл	відзнака	Свідоцтво 11 кл	відзнака	НМТ 200 балів	Свідоцтво 9 кл	відзнака	Свідоцтво 11 кл	відзнака	НМТ 200 балів	Свідоцтво 9 кл	відзнака	Свідоцтво 11 кл	відзнака	НМТ 200 балів
КЗ "Білоколодязький ліцей"	14	0	14	0	0	16	0	19	0	0	24	0	17	0	0
КЗ "Вовчанський ліцей № 1"	28	1	13	1	0	19	1	12	0	1	37	2	22	0	0
КЗ "Вовчанський ліцей №2"	10	1	7	0	0	14	0	16	1	0	20	0	13	2	0
КЗ "Вовчанський ліцей № 3"	24	0	21	0	0	23	0	14	0	0	22	3	17	1	0
КЗ "Вовчансько-Хутірський ліцей"	13	0	8	0	0	6	0	11	0	0	9	0	14	0	0
КЗ "Новоолександрівський ліцей"	11	0	7	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
КЗ "Бугаївський ліцей"	12	0	8	0	0	6	0	6	0	0	14	2	21	0	0
КЗ "Юрченківський ліцей"	4	0	7	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
КЗ "Вовчанська гімназія № 6"	7	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього	123	2	85	1	0	104	1	78	1	1	126	7	104	3	0

Станом на сьогодні Громада не має у власності або користуванні придатних приміщень для розміщення академічного ліцею, що унеможливорює виконання вимог чинного законодавства. У зв'язку з цим існує гостра потреба у пошуку та оренді відповідного приміщення, забезпеченні його необхідним матеріально-технічним оснащенням, а також у створенні безпечних та належних умов для перебування учнів і педагогічних працівників.

З метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (ООП), реалізації їх права на навчання за місцем проживання, а також сприяння соціалізації та інтеграції в суспільство. У закладах освіти Вовчанської МТГ створено належні умови для забезпечення освітою дітей з особливими освітніми потребами.

Інклюзивні класи функціонують на базі КЗ «Вовчанський ліцей №1», КЗ «Вовчанський ліцей №2», КЗ «Вовчанський ліцей №3», КЗ «Білоколодязький ліцей», КЗ «Вовчансько-Хутірський ліцей». Для дітей з ООП проводяться додаткові корекційно-розвиткові заняття відповідними фахівцями.

Табл. 7.5. Кількісний склад дітей з ООП у закладах освіти Громади наведено в таблиці нижче

№ з/п	Повна назва ЗЗСО	Кількість інклюзивних класів у ЗЗСО	Кількість учнів з ООП в інклюзивних класах ЗЗСО	Кількість асистентів учителя в інклюзивних класах ЗЗСО
1	КЗ «Білоколодязький ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області»	6	12	2
2	КЗ «Вовчанський ліцей № 1 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області»	4	4	4
3	КЗ «Вовчанський ліцей №2 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області»	2	3	4
4	КЗ «Вовчанський ліцей № 3 Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області»	5	8	5
5	КЗ «Вовчансько-Хутірський ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області»	1	1	1
Всього		18	28	16

Одним із пріоритетних напрямів розвитку освітньої системи Громади є забезпечення рівного доступу до якісної освіти та створення належних умов для навчання, виховання і соціальної підтримки дітей пільгових категорій. Аналіз кількісного складу таких дітей дає можливість оцінити потребу в освітніх, соціальних та психологічних послугах, визначити пріоритетні напрями роботи та ефективно планувати заходи, спрямовані на забезпечення їхніх прав і потреб.

В умовах воєнного стану система загальної середньої освіти зазнала суттєвих викликів, що призвели до значних освітніх втрат серед здобувачів освіти. Учні ЗЗСО Вовчанської МТГ тривалий час були позбавлені можливості навчатися в стабільному та безпечному освітньому середовищі, що негативно позначилося на якості засвоєння навчального матеріалу та рівні навчальних досягнень.

Табл. 7.6. Кількісний склад дітей пільгових категорій у закладах освіти Громади наведено в таблиці нижче

Категорія дітей	Кількість
Діти-сироти	9
Діти, позбавлені батьківського піклування	31
Діти учасників ліквідації аварії на ЧАЕС	6
Діти з інвалідністю	14

Діти, батьки яких мають статус УБД	35
Дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів (дитина війни)	7
Діти з багатодітних сімей	159
Діти малозабезпечених сімей	15
Діти, батько/мати яких загинули внаслідок воєнних дій	4

Однією з ключових умов подолання освітніх втрат є створення безпечного освітнього простору, оснащеного сучасною та достатньою матеріально-технічною базою. Однак через бойові дії, евакуацію закладів освіти, пошкодження або втрату майна, заклади загальної середньої освіти Громади не мають належних умов для організації повноцінного освітнього процесу, зокрема для проведення очного або змішаного навчання, корекційних занять, індивідуальної та групової роботи з учнями. Безпечний освітній простір є обов'язковою умовою для повернення учнів до змішаного навчання та забезпечення їхнього фізичного й психологічного комфорту.

Додатковим викликом для системи освіти громади є значне скорочення можливостей для проведення практичних, корекційно-розвиткових та позакласних занять, які відіграють важливу роль у формуванні ключових компетентностей учнів та їхній соціалізації. Тому створення сучасного безпечного освітнього середовища є не лише передумовою подолання освітніх втрат, а й важливим інструментом відновлення якості освіти, психоемоційного благополуччя дітей та забезпечення рівного доступу до освітніх послуг для всіх здобувачів освіти Громади.

Матеріальна база закладів освіти

Станом на 01 січня 2026 року внаслідок повномасштабної збройної агресії та тривалих бойових дій заклади загальної середньої освіти Вовчанської міської територіальної громади зазнали значних руйнувань і пошкоджень. Практично в усіх будівлях пошкоджено або зруйновано віконні та дверні конструкції, покрівлі, системи опалення, водопостачання та водовідведення. Окремі будівлі ліцеїв зазнали настільки суттєвих руйнувань, що фактично втратили можливість подальшої експлуатації за призначенням.

Рис. 7.6. Фото закладів освіти Вовчанської МТГ, які функціонували до повномасштабного вторгнення

Через активні бойові дії та безпекові ризики доступ до закладів освіти залишається відсутнім, що унеможливує проведення детального обстеження об'єктів, виконання аварійно-відновлювальних робіт та оцінку повного обсягу завданих збитків.

Водночас у закладах освіти було проведено інвентаризацію основних матеріальних активів, що дозволяє здійснювати облік збереженого майна, планувати подальші заходи з відновлення освітньої інфраструктури та визначати потреби для її реконструкції після стабілізації безпекової ситуації на території Громади.

Рис.7.7. Фото зруйнованих закладів освіти

Всі заклади працюють на порталі ІТС «ДІСО», що є цифровою інформаційною системою управління освітою. У ній міститься інформація про

кадровий склад, матеріально-технічну базу закладу, облік надходження, розподіл підручників, інформація про здобувачів освіти, всі статистичні звіти, що подаються протягом року до Департаменту науки та освіти. Всі директори ЗЗСО пройшли курси, які впроваджувало Управління Державної служби якості освіти у Харківській області для новопризначених керівників.

7.4.1.3. Вовчанський інклюзивно-ресурсний центр

КУ «Вовчанський інклюзивно-ресурсний центр» далі (ІРЦ/Центр) створено рішенням Вовчанської районної ради від 30 листопада 2017 року (XX сесія VII скликання). Центр був створений з метою забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на якісну освіту, проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей, надання корекційно-розвиткових послуг та методичної підтримки педагогам і батькам. До початку повномасштабного вторгнення установа здійснювала свою діяльність у штатному режимі, забезпечуючи інклюзивний супровід дітей на території Громади. Однак військова агресія російської федерації та пов'язані з нею безпекові ризики суттєво вплинули на роботу закладу, що потребувало адаптації формату надання послуг до нових умов. У зв'язку з цим у 2023 році діяльність Центру була відновлена із застосуванням дистанційних механізмів роботи (Розпорядженням начальника Вовчанської міської військової адміністрації від 17.05.2023 № 92/1).

Кадровий склад установи відповідно до штатного розпису становить 5 посад педагогічних працівників. На цей час роботу центру забезпечують директор і фахівці – вчитель-логопед, практичний психолог, вчитель-реабілітолог. Залишається вакантною посада фахівця (консультанта) вчителя-дефектолога.

Станом на лютий 2026 року на обліку у КУ «Вовчанський інклюзивно-ресурсний центр» перебувають 38 осіб з особливими освітніми потребами (ООП), які отримують психолого-педагогічну допомогу та супровід фахівців Центру. Для кожної дитини, яка відвідує корекційно-розвиткові заняття, розроблено та затверджено директором ІРЦ індивідуальну корекційно-розвиткову програму. Крім того, для осіб, які навчаються в умовах інклюзивного навчання або перебувають на педагогічному патронажі, фахівцями (консультантами) Центру розроблено календарно-тематичні планування, що забезпечують системність та послідовність корекційно-розвиткової роботи.

За II півріччя 2026 року відповідно до заяв та необхідного пакету документів від батьків обстежено 5 осіб (2 первинних та 3 повторно) проведено 7 засідань фахівців ІРЦ щодо узагальнення результатів комплексної оцінки, надано батькам 5 висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини. У висновках комплексної оцінки кожної дитини зазначено рівень підтримки, потреби та напрями роботи педагогів закладів освіти. Всі висновки занесено в систему АС ІРЦ.

Заклад працює з дітьми за дистанційною формою з використанням відео, інтернет-ресурсів, через електронну пошту, Viber, де пропонувалися матеріали, завдання, презентації для здійснення корекційно-розвиткової роботи та

надавалися рекомендації батькам щодо їх виконання, організації розпорядку дня дитини та організації освітньої діяльності.

Фахівці Центру тримають постійний зв'язок з командами психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання у Вовчанських ліцях № 1, №2, № 3, та Білоколодязькому і Вовчансько -Хутірському ліцях. Фахівцями ІРЦ розроблені за запитами адміністрацій, команд супроводу інклюзивного навчання та направлені до закладів освіти рекомендації для педагогів та батьків.

З метою поглиблення знань про особливості розвитку дитини з ООП, можливості здобуття освіти, надання психологічної підтримки Центром проводилась консультативно - просвітницька робота з батьками та педагогічними працівниками. Тематика консультацій з батьками у більшості випадків стосувалася особливостей розвитку дитини відповідно до результатів обстежень та результатів корекційних занять. Педагогічні працівники переважно потребували консультацій щодо порядку організації інклюзивного навчання в освітніх закладах, складання індивідуальної програми розвитку дитини та корекційно-розвиткових занять, психологічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами в період війни.

Директор, фахівці (консультанти) ІПЦ постійно підвищують свій професійний рівень через активну участь у вебінарах, конференціях, семінарах, курсах. Безперервне професійне вдосконалення забезпечує своєчасну, якісну та кваліфіковану допомогу особам з ООП, батькам, педагогам.

7.4.1.4. Центр професійного розвитку педагогічних працівників

КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вовчанської міської ради» (далі Центр) створено відповідно до рішення IV (позачергової) сесії VIII скликання Вовчанської міської ради № 52-VIII від 29 грудня 2020 року. Після деокупації роботу комунальної установи було відновлено з 02 січня 2023 року в дистанційному режимі. На сьогодні колектив КУ налічує 3 працівники: директор та два консультанти.

Діяльність комунальної установи спрямована на реалізацію цілей Стратегії розвитку до 2027 року, затвердженої рішенням XII сесії VIII скликання Вовчанської міської ради Харківської області від 28.05.2021 № 9-VIII. Робота Центру орієнтована на розвиток сучасного освітнього середовища та підтримку професійного зростання педагогічних працівників.

Основними напрямками є розвиток інформаційної системи, координація професійних педагогічних спільнот, а також організація партнерської взаємодії між учасниками освітнього процесу. Центр забезпечує консультативну підтримку щодо впровадження компетентнісного та дистанційного навчання, а також подолання освітніх втрат.

Важливим завданням є створення умов для індивідуального професійного розвитку педагогів через удосконалення та набуття нових компетентностей відповідно до професійних стандартів. Окрему увагу приділено розвитку дистанційних технологій навчання, що забезпечують безперервність освітнього процесу та підвищення якості освіти.

КУ має вебсайт (<https://cprvov.blogspot.com>), на якому висвітлюються напрями діяльності, анонсується проведення заходів з неформальної освіти, розміщується інформація щодо програм педагогічної мобільності, оприлюднено програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників, інші джерела інформації необхідні для професійного розвитку педагогів.

Координація діяльності професійних спільнот педагогічних працівників є одним із пріоритетних напрямів роботи КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вовчанської міської ради». З метою забезпечення професійної взаємодії, обміну досвідом та методичної підтримки педагогів за результатами анкетування, проведеного за допомогою Google-форм, понад 180 педагогічних працівників закладів освіти Громади об'єднано у 18 професійних спільнот.

Із них 14 професійних спільнот сформовано за освітніми галузями та навчальними предметами, а ще 4 – за напрямками професійної діяльності. До останніх належать спільнота керівників закладів загальної середньої освіти, спільнота асистентів учителів, спільнота вчителів початкових класів, а також спільнота керівників і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти «Дошкілля Вовчанщини». Така система професійної взаємодії сприяє підвищенню професійної компетентності педагогів, забезпечує обмін кращими практиками та підтримує безперервний професійний розвиток освітян Громади.

Серед завдань Центру є надання педагогам психологічної підтримки. Фахівцями центру проводиться робота по формуванню компетентностей педагогів щодо збереження ментального здоров'я та психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу на рівні психологічного просвітництва через сайт установи https://cprvov.blogspot.com/p/blog-page_25.html, на якому розміщується інформація про курси підвищення кваліфікації, заходи з питань психологічної підтримки всіх учасників освітнього процесу, з питань професійного та емоційного вигорання педагогів. На жаль, в Центрі поки відсутній психолог (вакансія), тому Центр співпрацює з психологами інших установ. В 2025 році було організовано співпрацю з ГО «Грін-ландія», психологинею О. Тарасовою проведено 4 інфосесії, спрямованих на надання психологічної підтримки та підвищення резильєнтності педагогічних працівників громади. Особлива увага була приділена унікальному контексту Вовчанської громади, де майже всі педагоги є внутрішньо переміщеними особами та пережили втрату житла, що підкреслює критичну потребу в психологічній підтримці.

Окрему увагу приділено питанням інклюзивного навчання. З цією метою затверджено план заходів Центру на 2024-2026 роки з реалізації Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання до 2029 року. Опрацьовано положення стратегії, сформовано перелік закладів із інклюзивним навчанням, створено спільноту асистентів учителів та проведено анкетування для визначення їхніх потреб у методичній підтримці.

Центр також активно співпрацює з відділом освіти Вовчанської міської ради, забезпечуючи консультативний супровід атестації педагогічних працівників,

підвищення кваліфікації, розробку освітніх документів і організацію конкурсного відбору підручників. Педагоги Центру надають індивідуальні та групові консультації з актуальних питань освіти відповідно до потреб педагогів і закладів освіти.

З серпня 2023 року відновлено випуск інформаційно-професійного збірника «Консультант», який щомісяця містить актуальні матеріали для педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Видання виконує інформаційно-методичну функцію, забезпечуючи педагогів сучасними підходами до організації освітнього процесу, практичними рекомендаціями та добірками корисних матеріалів для роботи.

КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вовчанської міської ради» залишається надійним партнером педагогічних працівників закладів освіти Громади у формування стійкої мотивації до неперервного професійного розвитку.

7.4.1.5. Оздоровлення та відпочинок дітей Вовчанської МТГ

Реалізація програми оздоровлення дітей Вовчанської МТГ здійснюється як через державні програми відпочинку в МДЦ «Артек», так і завдяки партнерству Вовчанської МВА з безпечнішими громадами України та міжнародними донорами.

Табл. 7.7. Оздоровлення та відпочинок дітей у 2022-2025 роках

№ з/п	2022 рік	К-ть дітей	2023 рік	К-ть дітей	2024 рік	К-ть дітей	2025 рік	К-ть дітей
1	-	0	-	0	-	0	МДЦ Артек (Київ)	1
2	-	0	-	0	-	0	МДЦ Артек (Київ)	2
3	-	0	-	0	-	0	Польща	6

Отже, програма оздоровлення та відпочинку дітей Вовчанської МТГ у 2022-2025 роках демонструє обмежені, але цілеспрямовані можливості організації дитячого відпочинку в умовах воєнного стану. Основні заходи реалізуються завдяки державним програмам та міжнародній підтримці, що дозволяє забезпечити окремим дітям доступ до оздоровлення, зокрема в МДЦ «Артек» та за кордоном. Водночас загальна кількість охоплених дітей залишається невеликою, що вказує на потребу подальшого розширення партнерств і пошуку додаткових ресурсів для забезпечення більшого охоплення дітей оздоровчими та відпочинковими програмами.

7.4.1.6. Фахова майстерність

Педагогічні працівники закладів освіти Вовчанської МТГ активно беруть участь у різноманітних фахових, творчих конкурсах, що сприяє підвищенню їх професійної майстерності та розвитку інноваційних підходів в освітньому процесі. Участь у конкурсах різного рівня – від міських та обласних до всеукраїнських і міжнародних – дозволяє освітянам презентувати власні методичні напрацювання, ділитися ефективними практиками та впроваджувати сучасні технології навчання. Здобутки педагогів у творчих конкурсах дають можливість обмінюватися досвідом із колегами, ознайомлюватися з передовими освітніми підходами та підвищувати глобальний рівень професійної компетентності. Крім того, результати участі у таких заходах стимулюють педагогів до подальшого професійного зростання, мотивують до творчих пошуків та формують у освітньому колективі атмосферу професійної солідарності й обміну досвідом. Досягнення освітян у конкурсах підвищують престиж закладів освіти в Громаді та за її межами.

У 2026 році система професійного розвитку педагогічних працівників Громади доповнилася новим напрямом – участю у добровільній сертифікації. На сьогодні зафіксовано позитивний результат: учитель початкових класів успішно пройшла усі три етапи сертифікації, що підтверджує високий рівень її професійної компетентності. Фахівці Центру професійного розвитку педагогічних працівників забезпечують системний супровід учасників на всіх етапах підготовки, надаючи консультаційну, методичну та організаційну підтримку. Така діяльність сприяє підвищенню якості педагогічної роботи, розвитку професійної майстерності та формуванню культури безперервного фахового зростання в освітній спільноті громади (Див. Додаток 5).

7.4.1.7. Позашкільна освіта

До структурного підрозділу відділу освіти Вовчанської міської ради входить Будинок дитячої та юнацької творчості (далі – БДЮТ), який з січня 2023 року відновив свою роботу. В умовах воєнного стану освітній процес у закладі здійснювався переважно у дистанційному форматі, а згодом – у змішаному режимі із використанням спеціально облаштованих безпечних освітніх просторів.

Наразі у закладі функціонує 4 гуртки, що об'єднують 9 груп, у яких навчається 120 вихованців. Діти мають можливість розвивати творчі здібності та займатися за такими напрямками: художньо-естетичний (сучасна хореографія, образотворче мистецтво, вокальний), туристсько-краєзнавчий (спортивний туризм). Розширення мережі гуртків є перспективним напрямом розвитку закладу та залежить від попиту на якісне дозвілля і розвиток дітей у громаді.

Освітній процес забезпечують 4 педагогічні працівники (з них 3 – сумісники). Їхня діяльність є ключовою у формуванні творчих компетентностей вихованців, розвитку креативного мислення, командної роботи та естетичного сприйняття світу.

Рис. 7.8. Фото споруди БДЮТ до повномасштабного вторгнення рф і під час активних бойових дій

Водночас у зв'язку з релокацією Вовчанська МТГ та відсутністю власних приміщень для занять діяльність творчих і спортивних напрямків ускладнена. Громада продовжує роботу над відновленням інфраструктури позашкільної освіти, зокрема пошуком приміщень для організації гурткової роботи, з метою забезпечення умов для всебічного розвитку дітей та формування їх соціально активної позиції.

Попри складні умови воєнного часу, БДЮТ зберігає свою освітню місію та залишається важливим осередком дитячого розвитку і творчості. Заклад забезпечує дітям емоційну підтримку, можливості для спілкування, самовираження та соціалізації, що є особливо важливим в умовах тривалого дистанційного навчання.

Протягом навчального року вихованці та педагогічні працівники брали активну участь у конкурсах і творчих заходах різних рівнів, зокрема:

- обласний конкурс «Кольори гідності: пензлем, словом, серцем»;
- участь вокальної групи «Vocal family» у церемонії нагородження змагань «Битва департаментів міста-героя Харкова 2025»;
- Всеукраїнський конкурс образотворчого мистецтва «Патріотична палітра» (2 та 3 місце, 2024-2025 рр.);
- III Всеукраїнський конкурс «Чарівна осінь» (1 місце, 2024-2025 рр.);
- Всеукраїнський конкурс фотомистецтва (1 місце);
- Міжнародний багатожанровий фестиваль мистецтв (група «Акцент», 1 місце);
- Всеукраїнський турнір із сучасного танцю «KHARKIV DANCE FLAVA».

Результати участі вихованців у конкурсно-виставковій діяльності свідчать про належний рівень підготовки та ефективність освітнього процесу в закладі. Учні гідно представляють Вовчанську МТГ на регіональному, всеукраїнському та

міжнародному рівнях, підтверджуючи якість позашкільної освіти та професійність педагогічного колективу.

7.4.2. Мережа закладів охорони здоров'я

Система охорони здоров'я Вовчанської МТГ до початку повномасштабного вторгнення функціонувала як розгалужена багаторівнева структура, що забезпечувала надання первинної та вторинної спеціалізованої медичної допомоги мешканцям міста Вовчанськ та прилеглих населених пунктів Громади. Галузь охорони здоров'я була спрямована на забезпечення належного рівня медичної допомоги населенню, проведення профілактичних заходів, ранню діагностику захворювань та стабільне функціонування закладів охорони здоров'я. В бюджеті Вовчанської МТГ соціальні стандарти 2025 року дотримані та забезпечені в повному обсязі.

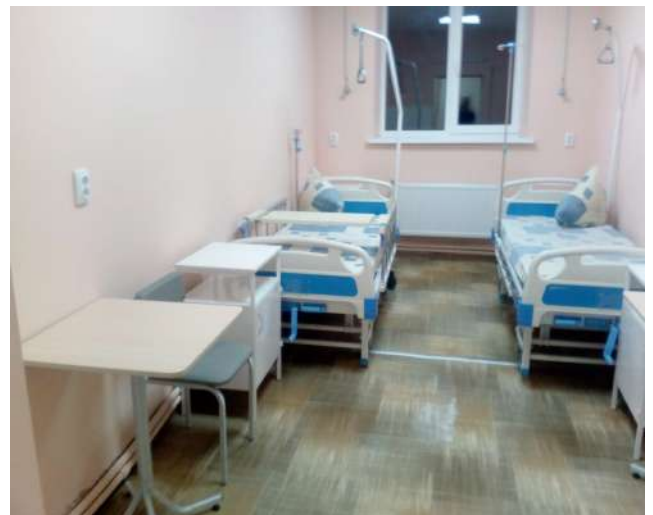

Рис. 7.9. КНП «Вовчанська ЦРЛ» Вовчанської міської ради
Поліклініка (ліворуч), інфекційне відділення для лікування COVID-19 (праворуч)

Станом на 01.06.2026 рік чисельність наявного населення Громади 1 643 осіб. Стаціонарна медична допомога 20 ліжок, яка до війни мала 100 ліжок, на території Громади не надається. КНП «Вовчанська ЦРЛ» релоковане до м. Чугуїв та продовжує надавати медичну допомогу мешканцям Чугуївського району та діючим військовослужбовцям.

Станом на 01.06.2026 року в Вовчанській МТГ надання медичних послуг за програмою медичних гарантій КНП «Вовчанська ЦРЛ» надається у м. Чугуїв за адресою: вул. Олександра Зачепило, буд. 12. До 10 травня 2024 року, допомога населенню надавалася на території Вовчанської МТГ, за адресою: м. Вовчанськ, вул. Писаревського Степана 1А та Шевченка, буд. 28. Незважаючи на постійні обстріли, підприємство здійснювало господарську некомерційну діяльність спрямовану на збереження та зміцнення здоров'я населення та досягнення інших соціальних результатів без мети одержання прибутку.

З 01.06.2024 року фактичне місце надання послуг КНП «Вовчанська центральна районна лікарня» Вовчанської міської ради: 63500, Харківська область, Чугуївський район, м. Чугуїв, вул. Олександра Зачепила, буд. 12, (5 поверх), згідно договору оренди нерухомого майна від 24.05.2024 р, № 3.

Наразі на підприємстві працює 93 особи, з них 31 лікар та сестер медичних при штатній чисельності 115,75 одиниць. Призупинено дію трудового договору з 1 особою. Надано відпустки без збереження заробітної плати на підставі Закону України №2136 «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» 10 працівникам.

Обсяги оплати надавачам за програмою медичних гарантій зменшились із 99,9 млн. грн. у 2022 році до 27,7 млн. грн. у 2025 році, що у перерахунку на одного лікаря відповідає зниженню з 2,1 млн. грн. до 1.4 млн. грн. Однак середньомісячна заробітна плата лікарів, медичного та іншого персоналу зросла і зберігають відносно високий рівень доходу. Структура витрат надавачів медичних послуг змінювалася: питома вага оплати праці зменшилась з 87,6 до 74,5, а капітальні інвестиції та інші поточні витрати збільшились, що свідчить про ефективне управління закладом охорони здоров'я.

Табл. 7.8. Кількість відвідувань лікарів за січень-лютий 2026 року вторинної ланки медицини

Найменування	Дорослі	Діти
Усього	3066	0

Станом на червень 2026 року КНП «Вовчанська ЦРЛ» розташований у місті Чугуїв, що забезпечує критично необхідну медичну підтримку понад 20 000 осіб, зокрема ВПО, пенсіонерів, людей з інвалідністю, хронічними захворюваннями, переселенцями з Вовчанської МТГ, Старосалтівської СТГ, Великобурлуцької СТГ. Інвестиції спрямовуються на закупівлю новітнього обладнання, створення сучасної лабораторії, IT-інфраструктури та забезпечення сталості роботи персоналу.

Проводиться активна просвітницька робота з населенням з питань профілактики інфекційних та неінфекційних захворювань, відбувається надолуження профілактичних щеплень серед дорослого населення. Здійснюється роз'яснювальна робота щодо необхідності вакцинації, що дає можливість батькам неповнолітніх дітей зробити усвідомлений вибір на користь щеплень. Щоденно лікарі проводять роботу серед дітей та дорослого населення, пропагуючи здоровий спосіб життя, збереження репродуктивного здоров'я, профілактику соціально небезпечних хвороб та формування відповідальності за власне життя.

У період дії воєнного стану Вовчанська МТГ отримала значну гуманітарну допомогу медичного спрямування від благодійних, міжнародних та громадських організацій. Зокрема, вагомий внесок здійснили Харківська Обласна Організація Товариства Червоного Хреста України, Міжнародний Благодійний Фонд «AICM

УКРАЇНА», Благодійний фонд Євгена Пивоварова, що сприяло забезпеченню медичних закладів необхідними ресурсами. Отримана допомога відіграла важливу роль у підтримці системи охорони здоров'я Громади, задоволенні базових потреб у медичних засобах та покращенні доступу населення, особливо вразливих категорій громадян, до медичних послуг.

КНП «Вовчанська ЦРЛ» активно включається в різноманітні Державні програми, а саме «Стоматологічна допомога окремій категорії осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» та Проведення скринінгів здоров'я для осіб віком від 40 років.

Усі зусилля і праця направлені на покращення надання медичної допомоги населенню Вовчанської МТГ.

Табл. 7.9. Показники роботи закладу вторинної медичної допомоги

Показник	2022	2023	2024	2025	Примітки, посилання на джерело інформації
Кількість відвідувань пацієнтів на прийомі - в розрахунку на 1 лікаря	18607 846	17496 972	19535 1775	25605 2845	<u>Статистика поданої звітності Ф-20(річна)-звіт лікувального закладу.</u>
Кількість пролікованих пацієнтів у стаціонарних відділеннях закладу	2546	741	610	1207	<u>Статистика поданої звітності Ф-20(річна)-звіт лікувального закладу.</u>
Кількість лікарів всього по закладу: в тому числі в поліклініці	48 22	39 18	31 11	21 9	<u>Статистика поданої звітності Ф-20(річна)-звіт лікувального закладу.</u>
Розподіл населення за віком по місту та району, в т.ч: - жінки - чоловіки	43570 23092 20478	43570 23092 20478	2004 1062 942	2004 1062 942	<u>Статистика поданих декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги</u>
Надходження надавачам за програмою медичних гарантій	99906654	60760773	43225465	27768092	<u>Оплати надавачам медичної допомоги за програмою медичних гарантій (e-health.gov.ua) – 2-га сторінка</u>
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника	18973,12	27620,42	28383,16	32688,32	<u>Звіт про доходи та витрати надавачів медичних послуг (окремі показники)</u>
- Керівників	41224,92	58112,01	60813,23	56318,09	

Керівників структурних підрозділів	30057,07	56403,07	47912,11	42058,96	
- Лікаря	27478,66	44257,48	44887,88	48846,26	
- Середнього медичного працівника	20197,14	30116,93	28109,77	32720,28	
- Молодшого медичного працівника	12189,40	16428,69	12769,9	676,49	
- Інших працівників	12782,93	18923,85	17454,62	306,26	
Структура витрат (придбання та оприбуткування), у %:					<u>Звіт про доходи та витрати надавачів медичних послуг (окремі показники)</u>
- Витрати на оплату праці	87,6	68,7	65,2	74,5	
- Придбання ТМЦ	3,7	4,5	6,1	7,5	
- Капітальні інвестиції	6,6	15,6	20,4	12,6	
-Інші витрати (оплата послуг, комунальних, інше)	2,1	11,2	8,3	5,4	

Аналіз показників роботи КНП «Вовчанська ЦРЛ» у період 2022–2025 років демонструє динаміку зменшення кількості відвідувань пацієнтів на прийомі, при цьому середнє навантаження на одного лікаря залишалося значним. Кількість пролікованих пацієнтів у стаціонарних відділеннях суттєво скоротилася, (за рахунок зменшення площі приміщень та кількості ліжок) що відображає обмежену діяльність стаціонарів у ці роки. Загальна чисельність лікарів зменшилася, зокрема у поліклінічному відділенні, що впливало на доступність медичної допомоги. Населення Громади зберігало стабільну чисельність за віковими групами та статтю, але спостерігалася суттєва концентрація в містах та селищах. Оплата надавачам медичних послуг за програмою медичних гарантій демонструвала коливання, при цьому витрати на оплату праці залишалися однією з основних статей витрат, тоді як капітальні інвестиції зростали. Середньомісячна заробітна плата працівників закладу змінювалася відповідно до зростання фінансування та структури витрат, що дозволяло підтримувати стабільну роботу закладу попри виклики воєнного часу.

Система охорони здоров'я до початку повномасштабного вторгнення функціонувала та забезпечувала надання первинної медичної допомоги мешканцям Вовчанської МТГ. До мережі входили 7 амбулаторій та 22 фельдшерські пункти. Галузь охорони здоров'я була спрямована на забезпечення належного рівня медичної допомоги населенню, проведення профілактичних заходів, ранню діагностику захворювань та стабільне функціонування закладів

охорони здоров'я. У бюджеті соціальні стандарти дотримані та забезпечені в повному обсязі.

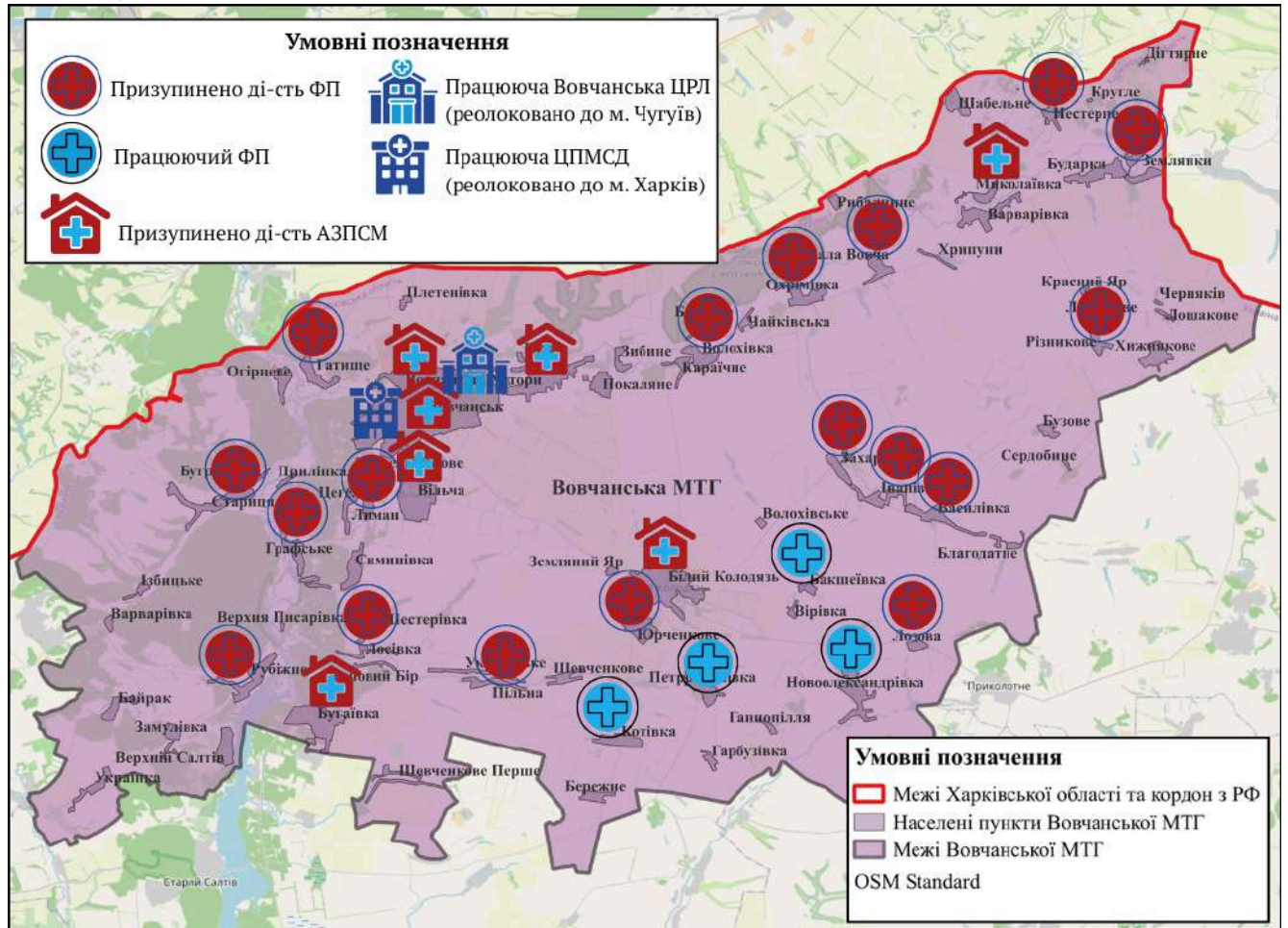

Рис. 7.10 Мережа закладів охорони здоров'я Вовчанської МТГ

З 14 травня 2024 року КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги Вовчанської міської ради», через активні бойові дії, переїхав і продовжив свою діяльність з надання медичних послуг за програмою медичних гарантій в м. Харків вул. Очаківська, буд. 15.

Станом на 01.01.2026 року чисельність пацієнтів згідно декларацій 15 899 осіб, 01.06.2026 – 12 345. На території Громади продовжили працювати 7 фельдшерських пунктів та 1 амбулаторія АЗПСМ (АЗПСМ с. Бугаївка, ФП с. Петропавлівка, ФП с. Пільна, ФП с. Бакшеївка, ФП с. Котівка, ФП с. Новоолександрівка, ФП с. Іванівка, ФП с. Захарівка). Станом на червень 2026 року на території Громади працюють 4 фельдшерські пункти в: с. Петропавлівка, с. Бакшеївка, с. Котівка, с. Новоолександрівка.

Наразі на підприємстві працює 42 особи, згідно штатного розпису 68,75 одиниць. 11 осіб знаходяться у відпустці без збереження заробітної плати, 2 працівника у відпустці по догляду за дитиною. Надано відпустки без збереження заробітної плати на підставі ЗУ №2136 «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану».

Первинна ланка працює з метою реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я та забезпечення населення доступної, своєчасної, якісної та ефективної медичної допомоги. До початку війни Центр обслуговував населення через 7 амбулаторій загальної практики – сімейної медицини та 22 фельдшерські пункти.

3 липня 2024 року Центр відновив повноцінну роботу у м. Харків. Наразі в установі працюють 29 співробітників, з них 6 лікарів. Укладено 12 345 декларації, з яких 10 682 дорослого населення, 658 дитячого населення (458 діти до 14 років та 200 підлітки 15-17 років). Щомісячна кількість відвідувань становить приблизно 2 000 пацієнтів. Медична допомога надається безоплатно відповідно до договору з Національною службою здоров'я України за пакетом «Первинна медична допомога». Проводиться вакцинація за національним календарем щеплень дитячому та дорослому населенню, організовано надолуження вакцинації серед дорослого населення, здійснюється профілактична та просвітницька діяльність щодо інфекційних і неінфекційних захворювань, пропаганди здорового способу життя, збереження репродуктивного здоров'я та профілактики соціально небезпечних хвороби. Завдяки релокації та збереженню кадрового потенціалу медичні заклади Вовчанської міської ради продовжують надавати необхідні медичні послуги, підтримуючи стійкість Громади та її відновлення в умовах війни, за діючими державними медичними програмами:

1. Програма медичних гарантій.

Включає 40 пакетів послуг:

- Первинна допомога.

2. Програма «Доступні ліки» дозволяє отримувати ліки в аптеках безоплатно або з невеликою доплатою. Охоплює понад 700 найменувань препаратів за такими основними напрямками:

- Серцево-судинні захворювання та діабет II типу.
- Бронхіальна астма та хронічні обструктивні захворювання легень.
- Розлади психіки та поведінки, епілепсія.
- Хвороба Паркінсона, нецукровий діабет та препарати інсуліну.

3. Програма розвитку первинної ланки медицини Вовчанської міської ради на 2025-2027 роки (нова редакція) затверджена Розпорядженням Вовчанської міської військової адміністрації Чугуївського району Харківської області від 15.04.2025р. №288.

Табл. 7.10. Показники роботи закладу первинної медичної допомоги

Показник	2022	2023	2024	2025	2026	Примітки, посилання на джерело інформації
Кількість декларацій: - в громаді - в кожного суб'єкта надання послуг - в розрахунку на 1 лікаря	32 792 32 792 2 342	30 033 30 033 3 003	18 022 18 022 2 002	15 347 15 347 1 705	12 345 12 345 2058	<u>Статистика</u> <u>поданих</u> <u>декларацій про</u> <u>вибір лікаря</u> <u>первинної</u> <u>медичної</u> <u>допомоги</u> <u>(e-health.gov.ua)</u> – третя сторінка
Кількість лікарів з деклараціями	14	10	9	9	9	<u>Статистика</u> <u>поданих</u> <u>декларацій про</u> <u>вибір лікаря</u> <u>первинної</u> <u>медичної</u> <u>допомоги</u> <u>(e-health.gov.ua)</u> – четверта сторінка
Розподіл декларацій за віком, в т.ч: - жінки - чоловіки: 0-5 років 6-14 років 15-17 років 18-39 років 40-64 років 65 років і старше	17726 15066 191 1417 918 9279 13773 7214	7872 7475 124 1123 749 8328 12192 7517	7872 7475 97 718 534 4184 6132 6357	7872 7475 53 512 349 3115 6317 5001	6212 6133 35 423 200 2808 5664 3212	<u>Статистика</u> <u>поданих</u> <u>декларацій про</u> <u>вибір лікаря</u> <u>первинної</u> <u>медичної</u> <u>допомоги</u> <u>(e-health.gov.ua)</u> – четверта сторінка
Оплати надавачам за програмою медичних гарантій	20.222.78 7,69	16.038.9 04,19	12.706.7 37,89	10.653.8 26,64	10.875.58 7,75	<u>Оплати</u> <u>надавачам</u> <u>медичної</u> <u>допомоги за</u> <u>програмою</u> <u>медичних</u> <u>гарантій</u> <u>(e-health.gov.ua)</u> – 2-га сторінка
Сума оплати в розрахунку на 1 лікаря	1.444.484. 84	1.603.89 0,42	1.411.85 9,77	1.183.75 8,52	1.208.398, 64	Рядок «Оплати надавачам за програмою медичних гарантій» поділити на рядок «Кількість лікарів з деклараціям»

Сума оплати в розрахунку на 1 лікаря	1.444.484,84	1.603.890,42	1.411.859,77	1.183.758,52	1.208.398,64	Рядок «Оплати надавачам за програмою медичних гарантій» поділити на рядок «Кількість лікарів з деклараціям»
Середньомісячна заробітна плата: - Керівника - Лікаря - Середнього медичного працівника - Молодшого медичного працівника - Інших працівників	21121,95 23752,04 13633,15 5209,33 8318,80	39026,23 18245,71 12984,80 6508,10 13878,86	37607,85 15306,90 10303,30 4568,97 15181,20	53375,03 16083,15 10952,52 8229,75 15971,71	54981,30 18698,70 13044,63 6500,24 16865,60	<u>Звіт про доходи та витрати надавачів медичних послуг (окремі показники) (e-health.gov.ua)</u> – 6-та сторінка
Структура витрат (придбання та оприбуткування), у %: - Витрати на оплату праці - Придбання ТМЦ - Капітальні інвестиції - Інші витрати (ремонти, комунальні, оплата робіт і послуг)	79% 11,6% 9,4%	71% 20,8% 8,2%	81% 6,9% 12,1%	82% 7,5% 10,5%	84% 8,2% 7,8%	<u>Звіт про доходи та витрати надавачів медичних послуг (окремі показники) (e-health.gov.ua)</u> – 4-та сторінка

Протягом 2022-2026 років спостерігається поступове зменшення кількості декларацій. Це пов'язане з міграцією населення як в інші області так і за кордон. Також декларанти обирають лікаря за місцем найближчої амбулаторії до мешкання. Розподіл декларацій за віком показує переважання дорослого населення віком 18-64 роки та осіб старше 65 років, водночас кількість дітей та підлітків поступово зменшується.

Обсяги оплати надавачам за програмою медичних гарантій зменшились із 20,2 млн грн у 2022 році до 12,7 млн грн у 2026 році, що у перерахунку на одного лікаря відповідає зниженню з 1,4 млн грн до 1,2 млн грн. Середньомісячна заробітна плата лікарів і медичного персоналу демонструє коливання, причому

лікарі та керівники зберігають відносно високий рівень доходу, а середній та молодший медичний персонал – нижчий. Структура витрат надавачів медичних послуг змінювалася: питома вага оплати праці збільшилася з 79% до 84%, тоді як капітальні інвестиції та інші витрати зменшилися, що свідчить про підвищення ефективності управління закладами охорони здоров'я.

Табл. 7.11. Кількість відвідувань до лікарів за січень-травень 2026 року первинної ланки медицини

Найменування	Дорослі	Діти	Дорослі на дому	Діти на дому
Усього	9 368	364	90	0

Крім відвідувань в амбулаторії лікарі проконсультували пацієнтів за телефоном – 1 456 осіб дорослого населення.

Під диспансерним наглядом сімейних лікарів знаходиться 8 дітей з інвалідністю. З них 3 дитини з ендокринною системою, 4 дитина з хворобою центральної нервової системи, 1 дитина з вродженими вадами.

Велика робота проводиться по збору пакету документів для оформлення первинної інвалідності.

Для зручності населення Вовчанської МТГ проводимо прийом громадян по фіксованому графіку на території розміщення Вовчанського ХАБУ за адресою вул. Тарасівська, 3

За січень-травень 2026 року було придбано предмети, матеріали, обладнання, інвентар, лікарські засоби та медичні вироби, на загальну суму 69 148,00 тис. грн.

Адміністрація КНП «Вовчанська ЦРЛ», разом з Вовчанською районною та міською радами с 2017 р. було обрано курс на розвиток, реформування та покращення медичної галузі Вовчанщини, та насамперед КНП «Вовчанська ЦРЛ».

Були прийняті районі програми розвитку медичної галузі Вовчанщини, спрямовані на розширення доступності та якості медичної допомоги, покращення матеріально-технічної бази, укріплення кадрового потенціалу лікарні, подальшого професійного розвитку персоналу.

За період з 2017-2019 р.р. були реконструйовані приміщення поліклініки (більше 2000 м²), об'єднаного відділення хірургічного профілю, частково терапевтично-неврологічного відділення, проведено капітальний ремонт харчоблоку, пральні, покращено стан автопарку.

У 2020-2021 р.р. реконструйовано та почало активно функціонувати відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги (900 м²), оснащене надсучасним обладнанням (КТ, рентген, обладнання реанімаційне, ендоскопія, УЗД апарати та інше). У 2020 р. було відкрито тимчасове інфекційне відділення, яке успішно надавало допомогу хворим на COVID – 19. За кошти КНП «Вовчанська ЦРЛ» було розроблено проектну документацію, придбано кисневу ємність 3,2 м³, прокладені кисневі магістралі та забезпечено кисне постачання кожного ліжка лікарні.

У 2021 р. на постійне місце роботи самостійно прибули лікарі – ендокринолог, реаніматолог, радіолог, кардіолог яким було виділено службове житло в м. Вовчанськ. За період 2021 р. з НСЗУ було укладено 18 контрактів на загальну суму більше 101 млн.грн., що дало можливість підприємству повноцінно працювати, оновлювати матеріально-технічну базу та сплачувати персоналу гідну заробітну плату. Було переглянуто та прийнято нову редакцію Колективного договору, що дало можливість виплачувати персоналу не тільки заробітну плату, а й премію, яка безпосередньо залежала від трудового та фінансового внеску кожного співробітника.

Повномасштабне вторгнення російської федерації у 2022 році спричинило масштабні руйнування медичної інфраструктури Громади. Надання стаціонарної медичної допомоги в місті Вовчанськ продовжувалося до 10 травня 2024 року . Спостерігався дефіцит медичного персоналу та матеріально-технічних ресурсів. Станом на 01.01.2022 року послугами КНП «Вовчанська ЦРЛ» користувалися мешканці Вовчанської міської ТГ, Старосалтівської селищної ТГ, Великобурлуцької селищної ТГ до 80-100 тис населення, а з моменту де окупації частини Харківської області звернення жителів Вовчанської та сусідніх громад значно зменшилося, що свідчило про скорочення населення через евакуацію та вимушене переміщення, в зв'язку зі збільшенням обстрілів та руйнувань.

У травні 2024 року через наближення лінії фронту, та повторний наступ на території Вовчанської МТГ, щільні обстріли та 100% руйнування приміщень лікарні було прийнято рішення про релокацію КНП «Вовчанська ЦРЛ» до м. Чугуїв. Переміщення обладнання, документації та персоналу до орендованих приміщень дозволило зберегти цілісність закладу. Навіть у період переїзду лікарі продовжували працювати дистанційно та здійснювали виїзні прийоми у Вовчанському Гуманітарному Хабі в Харкові, надаючи консультації, первинну медичну допомогу та гуманітарну підтримку (памперси, урологічні прокладки, пелюшки, медикаменти).

Завдяки підтримці Програми розвитку КНП «Вовчанська ЦРЛ» на 2025-2027 р.р. де одним з пунктів є забезпечення підвищення оплати праці, виплати матеріального заохочення медичним працівникам та недопущення критичного дефіциту кадрів, персонал частково збережений та навіть долучилися до команди нові фахівці, які продовжують надавати необхідні медичні послуги, підтримуючи стійкість Громади та її відновлення в умовах війни.

Табл. 7.12. Місцеві стимули (стимулювання праці, мотивація персоналу, підвищення матеріального стану працівників з метою недопущення критичного дефіциту кадрів)

2025 р.	2026 р.
8 068 000 грн	9 852 700 грн

Внаслідок бойових дій на території Вовчанської МТГ заклади охорони здоров'я зазнали значних руйнувань та пошкоджень. Частина медичних установ

втратила можливість повноцінного функціонування через руйнування будівель, інженерних мереж та матеріально-технічної бази. Це призвело до вимушеної релокації закладів охорони здоров'я та організації надання медичних послуг на інших територіях, зокрема у м. Чугуїв та м. Харків. У таких умовах забезпечення медичної допомоги населенню Громади здійснюється поза межами її території, що дозволяє частково підтримувати безперервність надання медичних послуг. Представлені нижче фотоматеріали ілюструють масштаб руйнувань та поточний стан об'єктів медичної інфраструктури.

Прийоми сімейних лікарів здійснюються не лише на базі Центру, а й у Вовчанському Гуманітарному Хабі в м. Харків. Це дозволяє мешканцям Громади отримувати необхідні консультації та базову медичну допомогу у зручних і доступних локаціях, навіть в умовах релокації та обмеженої роботи стаціонарної медичної інфраструктури. Це дозволяє мешканцям Громади отримувати необхідні консультації та базову медичну допомогу у зручних і доступних локаціях, навіть в умовах релокації та обмеженої роботи стаціонарної медичної інфраструктури.

Фельдшерські пункти на території Громади продовжують надавати медичні послуги населенню до останньої можливості, з урахуванням безпекової ситуації. Їхня робота неодноразово здійснювалася в умовах підвищеної загрози, однак медичні працівники забезпечували базову допомогу мешканцям у тих населених пунктах, де це було безпечно.

Рис. 7.11. Зруйновані заклади охорони здоров'я Вовчанської МТГ

Отже, система охорони здоров'я Вовчанської МТГ, яка до початку повномасштабного вторгнення забезпечувала мешканців повним спектром первинної та спеціалізованої медичної допомоги, зазнала суттєвих втрат через бойові дії, руйнування медичної інфраструктури та вимушену релокацію закладів. Попри складні безпекові умови, медичні установи Громади продовжують надавати послуги населенню на інших територіях, зберігаючи доступність базових і спеціалізованих медичних послуг. Подальше відновлення системи охорони здоров'я потребуватиме комплексних заходів, спрямованих на відбудову медичної інфраструктури, повернення кадрового потенціалу, модернізацію матеріально-технічної бази та створення умов для забезпечення якісної та доступної медичної допомоги мешканцям Громади.

7.4.3. Надання публічних послуг Вовчанською міською військовою адміністрацією

В період після деокупації Вовчанської громади 11 вересня 2022 року до масової евакуації в зв'язку із активними бойовими діями 10 травня 2024 року в Громаді був організований і успішно діяв центр видачі гуманітарної допомоги на базі ФОКу. Дуже зручне розташування в центрі міста та організація вуличних комітетів давали змогу забезпечити всіх мешканців найнеобхіднішими продовольчими та непродовольчими товарами.

У зв'язку вимушеною міграцією, велика кількість мешканців Вовчанської МТГ перемістилась саме до міста Харкова та Харківської області.

Рис. 7.12. Фото відкриття Вовчанського гуманітарного ХАБу

Розпорядженням Вовчанської міської військової адміністрації Чугуївського району Харківської області № 377/1-од від 03 жовтня 2024 року, завдяки співпраці Харківської обласної військової адміністрації, Вовчанської міської військової адміністрації та БО «Координаційного гуманітарного центру», створено Вовчанський Гуманітарний Хаб з метою надання комплексної підтримки вразливим групам, зокрема ВПО, шляхом надання різних видів допомоги в одному приміщенні. Вовчанський Гуманітарний Хаб працює на регулярній основі з понеділка по п'ятницю з 8-00 до 16-00 години у доступному для населення місці за адресою: місто Харків, вулиця Тарасівська, 3.

Наразі, станом на 2026 рік у Вовчанському гуманітарному ХАБі в Харкові зареєстровано понад 11 328 ВПО, серед яких:

- 6 472 осіб працездатного віку;
- 65 осіб з інвалідністю 1 групи;
- 413 осіб з інвалідністю 2 групи;
- 638 осіб з інвалідністю 3 групи;
- 3312 особи поважного віку (65+);
- 484 маломобільні та лежачі;
- 1 544 дітей до 18 років;
- 907 сімей з дітьми, з них:
 - багатодітні сім'ї – 57;
 - сім'ї, в яких виховуються діти з інвалідністю – 17.

Для підтримки мешканців Вовчанської МТГ функціонує система комплексної допомоги, яка об'єднує медичні, соціальні, психологічні та гуманітарні послуги.

Щоденно мешканці Громади можуть отримати медичну допомогу від фахівців сімейної медицини КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги Вовчанської міської ради». Крім того, кваліфіковані спеціалісти благодійних фондів та громадських організацій надають психологічну підтримку та юридичні консультації.

Важливим напрямом роботи є забезпечення доступу до державних послуг. У приміщенні Вовчанського гуманітарного ХАБу щотижня проводять виїзні прийоми громадян спеціалісти Головного управління Пенсійного фонду України, що дозволяє мешканцям оперативно вирішувати питання пенсійного забезпечення та соціальних виплат.

На базі гуманітарного хабу також організовано системну роботу з надання гуманітарної допомоги. Мешканці Громади отримують продуктові набори, засоби гігієни, постільну білизну, спальні комплекти, набори посуду, портативну техніку та допоміжні пристрої для осіб з інвалідністю й маломобільних груп населення.

Надання гуманітарної допомоги забезпечується у співпраці з міжнародними та національними партнерами, серед яких Global Empowerment Mission у партнерстві з Howard G. Buffett Foundation, Український Червоний Хрест, 50-та ПАРАЛЕЛЬ ДОПОМОГИ, World Central Kitchen, ADRA Ukraine, Джерело Відродження та іншими партнерами Вовчанської громади. Завдяки такій співпраці вдається підтримувати населення громади та забезпечувати його базові потреби в умовах воєнного часу.

Рис. 7.13. Робота Вовчанського Гуманітарного ХАБу

Вовчанський Гуманітарний Хаб працює як гуманітарний, соціальний та адміністративний простір, де переселенці з Вовчанщини можуть отримати широке коло послуг у одному місці.

Однією з ключових функцій Хабу є забезпечення мешканців Громади гуманітарною допомогою. Тут регулярно видають продуктові та гігієнічні набори, а також непродовольчі товари першої необхідності, що суттєво полегшує побутове облаштування людей, які вимушено покинули свої домівки. Ці заходи реалізуються у співпраці з благодійними та міжнародними організаціями, що дозволяє системно задовольняти основні потреби значної частини переселенців.

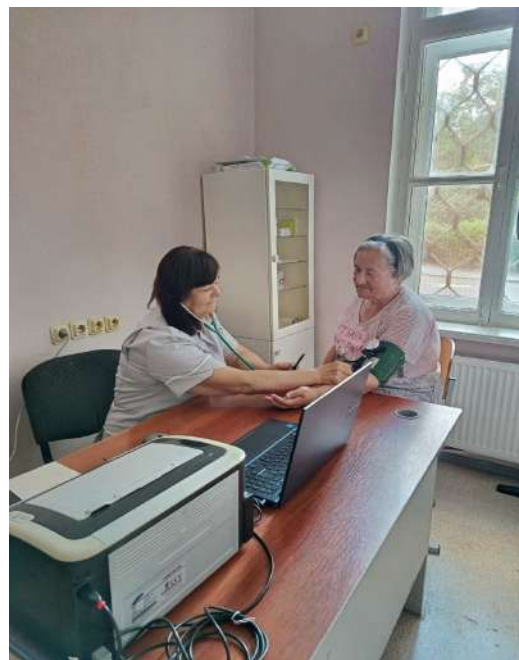

Рис. 7.14. Фото роботи надавача медичних та юридичних послуг з клієнтами

Вовчанський Гуманітарний Хаб у Харкові став важливою опорою для місцевої спільноти ВПО з Вовчанської МТГ – не лише як місце видачі гуманітарної допомоги, але й як багатофункціональний простір соціальної, адміністративної, медичної та професійної підтримки. Завдяки цьому значна частина мешканців Громади має змогу адаптуватись до нових умов життя, отримати необхідну допомогу та підтримку на шляху відновлення своєї життєдіяльності.

7.4.4. Мережа закладів культури та спорту

7.4.4.1. Заклади культури

До початку повномасштабного вторгнення рф Вовчанська МТГ мала розвинену мережу закладів культури, яка забезпечувала збереження культурної спадщини, розвиток творчого потенціалу населення та організацію культурно-дозвілдової діяльності. Заклади культури були важливими осередками громадського життя як у місті Вовчанську, так і в сільських населених пунктах Громади.

Важоме місце у культурному просторі Громади займали музейні установи. КЗ «Вовчанський історико-краєзнавчий музей» був одним із найстаріших музеїв Харківської області. Заснований у 1912 році археологом Василем Бабенком, музей зберігав близько 6 тисяч експонатів, серед яких археологічні знахідки Салтівської культури, етнографічні матеріали, предмети побуту та зразки народного мистецтва. Напередодні активних бойових дій значну частину музейних фондів вдалося евакуювати, що дозволило зберегти важливу частину історико-культурної спадщини Громади.

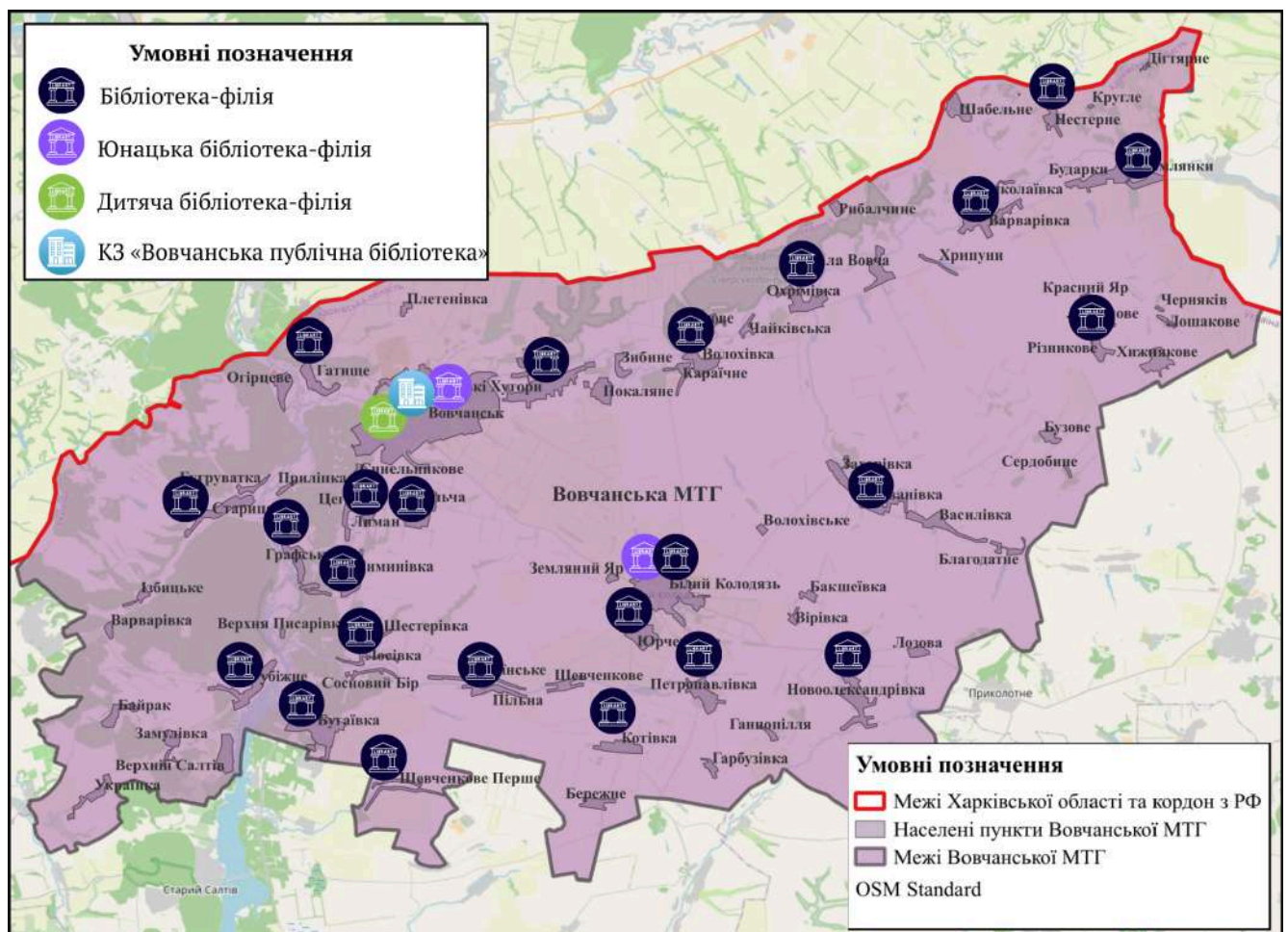

Рис. 7.15. Мережа закладів культури (бібліотеки) Вовчанської МТГ

Бібліотечне обслуговування населення забезпечував КЗ «Вовчанська публічна бібліотека», до структури якого входили центральна бібліотека у місті Вовчанську,

Вовчанська дитяча бібліотека-філія та 28 сільських бібліотек-філій, розташованих на території старостинських округів громади. Бібліотеки виконували не лише інформаційно-просвітницьку функцію, а й виступали громадськими просторами для проведення культурних, освітніх та соціальних заходів, забезпечуючи доступ населення до книг, цифрових ресурсів та мережі Інтернет.

Важливим об'єктом культурної та туристичної інфраструктури громади був КЗ «Історико-археологічний музей-заповідник «Верхній Салтів», діяльність якого була спрямована на дослідження, збереження та популяризацію пам'яток раннього середньовіччя, зокрема Верхньосалтівського археологічного комплексу. Значний туристичний інтерес також становив музей літаків під відкритим небом у місті Вовчанську, створений на базі колишнього Вовчанського авіаційного спортивного клубу.

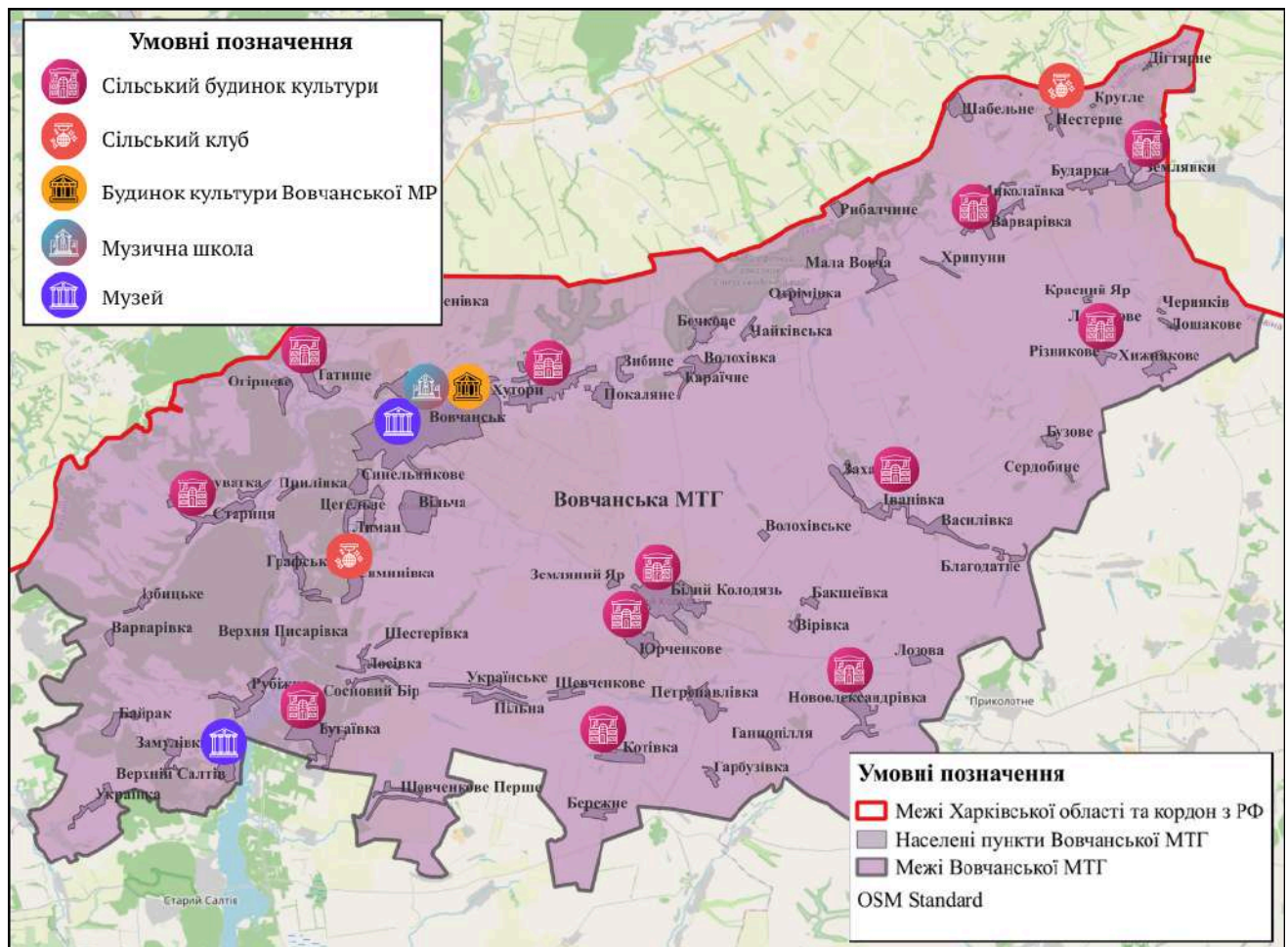

Рис. 7.16. Мережа закладів культури (клубні заклади, музеї, мистецькі школи) Вовчанської МТГ

Культурно-дозвіллева діяльність у Громаді здійснювалася через мережу будинків культури та клубних закладів. Центральним осередком культурного життя був Вовчанський будинок культури, збудований у 1971 році. Заклад мав глядацьку залу на 540 місць та був основним майданчиком для проведення

концертів, фестивалів, творчих конкурсів, урочистих заходів і виступів аматорських та народних колективів. У сільських населених пунктах громади функціонували сільські будинки культури та сільські клуби, зокрема у смт Білий Колодязь, селах Вовчанські Хутори, Юрченкове та інших населених пунктах, забезпечуючи роботу вокальних, хореографічних і театральних аматорських колективів.

Важливою складовою культурної інфраструктури була система мистецької освіти, представлена музичною школою у місті Вовчанську та її філіями в інших населених пунктах Громади. Заклад забезпечував розвиток творчих здібностей дітей та молоді, формував основу для подальшого професійного зростання у сфері культури та мистецтва.

На базі закладів культури та туристичних об'єктів Громади щороку розроблялися та популяризувалися нові краєзнавчі й екологічні туристичні маршрути, серед яких особливу популярність мали маршрути до Крейдяних гір, пам'яток Верхнього Салтова та об'єктів архітектурної спадщини графа Колокольцова. Це сприяло розвитку внутрішнього туризму, популяризації культурної спадщини та формуванню позитивного іміджу Вовчанської МТГ.

Таким чином, до початку повномасштабної війни Громада мала розвинену мережу закладів культури, яка включала 2 музейні установи, музей літаків під відкритим небом, централізовану бібліотечну систему з центральною бібліотекою, дитячою бібліотекою та 28 сільськими бібліотеками-філіями, мережу будинків культури і клубних закладів, а також систему мистецької освіти (Див. Додаток 6). Сукупність цих установ забезпечувала збереження культурної спадщини, розвиток творчого потенціалу населення та підтримувала високий рівень культурного життя Вовчанської МТГ.

Наведена мережа закладів культури характеризує високий рівень забезпеченості населення Вовчанської МТГ культурними послугами станом на початок 2022 року. Розгалужена система клубних закладів, бібліотек, музеїв та мистецької освіти створювала умови для збереження культурної спадщини, розвитку творчих здібностей населення та підтримки соціальної активності в усіх населених пунктах громади. Водночас повномасштабна війна призвела до суттєвих втрат культурної інфраструктури, порушення роботи більшості закладів та обмеження доступу мешканців до культурних послуг, що потребуватиме комплексних заходів з відновлення та модернізації галузі в післявоєнний період.

Війна завдала Вовчанській МТГ масштабних втрат, які суттєво позначилися на стані її культурної спадщини та культурної інфраструктури. Внаслідок тривалої окупації, інтенсивних бойових дій, систематичних артилерійських обстрілів, авіаударів та руйнування цивільної інфраструктури значна частина історичних, культурних і туристичних об'єктів Громади була пошкоджена або знищена. Руйнувань зазнали заклади культури, будинки культури, бібліотеки, музейні об'єкти та інші осередки громадського життя, які протягом десятиліть забезпечували збереження історичної пам'яті, розвиток творчого потенціалу населення та формування місцевої ідентичності.

Особливо відчутними стали втрати для культурного середовища Громади, адже пошкодження об'єктів культури означає не лише руйнування будівель, а й втрату просторів для творчості, освіти, спілкування та соціальної згуртованості населення. Значна частина закладів була змушена припинити роботу або суттєво обмежити свою діяльність через безпекові ризики, руйнування матеріально-технічної бази та вимушене переміщення працівників і мешканців Громади на безпечні території.

Водночас культурна спадщина Вовчанської МТГ залишається важливим ресурсом для майбутнього відновлення території (Див. Додаток 7). Збережені музейні фонди, архівні матеріали, творчі колективи та професійний потенціал працівників галузі культури створюють основу для відродження культурного життя після завершення бойових дій. Відновлення історичних і культурних об'єктів, повернення культурних послуг населенню та збереження локальної ідентичності мають стати важливими складовими комплексного відновлення Громади та зміцнення її соціальної стійкості.

Рис. 7.17. Фото центральної частини Вовчанська до повномасштабного вторгнення

До війни центральні вулиці Вовчанська славилися своєю архітектурною спадщиною кінця XIX – початку XX століття, яка формувала унікальний історичний образ міста. Значна частина забудови зберігала характерні риси тогочасної архітектури та була важливим свідченням історичного розвитку Вовчанщини. Яскравим прикладом є будівля колишньої Земської управи, яка протягом багатьох років залишалася однією з архітектурних візитівок міста та важливим елементом його культурного ландшафту.

Разом з іншими історичними спорудами вона створювала особливу атмосферу міського середовища, поєднуючи історичну пам'ять, культурну спадщину та місцеву ідентичність. Внаслідок бойових дій значна частина історичної забудови зазнала пошкоджень, що стало відчутною втратою для культурного та архітектурного потенціалу Громади.

Внаслідок інтенсивних артилерійських обстрілів, масованих авіаударів та активних бойових дій, які значно посилилися під час повторного наступу російських військ у 2024 році, місто Вовчанськ зазнало безпрецедентних руйнувань. Значна частина житлової забудови, об'єктів соціальної інфраструктури, адміністративних будівель, підприємств та культурних установ була знищена або зазнала критичних пошкоджень. За масштабами руйнувань

місто фактично втратило більшість елементів свого довоєнного архітектурного та інфраструктурного середовища.

Серед найбільш болючих втрат для Громади стало руйнування Вовчанського будинку культури – головного осередку культурного життя, де протягом десятиліть проводилися концерти, фестивалі, урочисті заходи, творчі конкурси та виступи аматорських колективів. Значних руйнувань також зазнали інші громадські та адміністративні об'єкти, які забезпечували функціонування міста та були важливими складовими його суспільного життя. Символом масштабів руйнувань стало знищення Вовчанського агрегатного заводу – одного з найбільших промислових підприємств Громади, яке відігравало важливу роль в економічному розвитку території та забезпечувало робочими місцями місцеве населення.

Руйнування культурної, адміністративної та виробничої інфраструктури призвело не лише до втрати матеріальних об'єктів, а й до суттєвого послаблення соціальних зв'язків, культурного середовища та економічного потенціалу громади. Відновлення цих об'єктів у майбутньому стане одним із ключових викликів післявоєнної відбудови Вовчанської МТГ.

Рис. 7.18. Фото закладів культури до війни і після руйнації

Завдяки професійності, відповідальності та мужності працівників музейної справи, а також підтримці волонтерів, найцінніші фонди КЗ «Вовчанський історико-краєзнавчий музей» вдалося евакуювати ще до початку найінтенсивніших бойових дій. Це дозволило зберегти унікальні колекції, які відображають багатовікову історію Вовчанщини, археологічні знахідки, етнографічні матеріали та інші культурні цінності, що мають важливе значення не лише для Громади, а й для всієї Харківської області.

Водночас сама культурна інфраструктура Вовчанської МТГ зазнала масштабних руйнувань. Пошкоджень і втрат зазнали будинки культури, сільські клуби, бібліотеки, мистецькі заклади та інші культурно-освітні простори, які протягом багатьох років були центрами громадської активності, творчого розвитку

та соціальної взаємодії населення. Особливо болючими стали втрати для сільських населених пунктів, де клубні та бібліотечні заклади часто були єдиними осередками культури, дозвілля та неформальної освіти.

Руйнування цих об'єктів означає не лише втрату будівель і матеріально-технічної бази, а й суттєве обмеження доступу населення до культурних послуг, творчої діяльності та можливостей для збереження місцевих традицій. Значна частина приміщень, у яких працювали аматорські колективи, проводилися культурні заходи, функціонували бібліотечні та мистецькі простори, сьогодні знищена або перебуває у напівзруйнованому, аварійному стані, що унеможливорює їх повноцінне використання та потребує невідкладного відновлення або консервації для збереження культурної спадщини Громади.

7.4.4.2. Спорт

До початку повномасштабного вторгнення російської федерації сфера фізичної культури та спорту у Вовчанській МТГ була одним із важливих напрямів соціального розвитку та формування здорового способу життя населення. Розвинена спортивна інфраструктура, мережа спортивних секцій і системна робота з дітьми та молоддю створювали сприятливі умови для занять фізичною культурою, розвитку спортивних здібностей та зміцнення громадської активності мешканців.

Спортивне життя Громади охоплювало широкий спектр видів спорту, серед яких найбільш популярними були футбол, волейбол, баскетбол, легка атлетика, вільна боротьба, настільний теніс, шахи та шашки. Ці види спорту мали стабільну мережу секцій, тренувальних груп та спортивних команд, які брали участь у районних, обласних та всеукраїнських змаганнях.

Провідну роль у розвитку дитячо-юнацького спорту відігравала дитячо-юнацька спортивна школа, яка забезпечувала підготовку юних спортсменів та створювала умови для їхнього спортивного зростання. Вихованці закладу регулярно представляли Громаду на чемпіонатах і першостях Харківської області, Кубках області, відкритих обласних турнірах, всеукраїнських змаганнях серед дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також спортивних заходах територіальних громад області. Протягом багатьох років спортсмени Вовчанської МТГ ставали переможцями та призерами районних, обласних і всеукраїнських змагань, демонструючи високий рівень спортивної підготовки та конкурентоспроможності.

Важливе місце у спортивному житті Громади займала організація спортивно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів. Протягом року проводилися районні першості, чемпіонати та турніри з різних видів спорту, які об'єднували спортсменів різного віку. Так, у першості району з шахів взяли участь 8 спортсменів, у першості району з шашок – 6 учасників, а у Кубку району з шашок – 7 учасників. Особиста першість району з настільного тенісу об'єднала 12 спортсменів.

Серед фізкультурно-оздоровчих заходів особливою популярністю користувалися традиційні спортивні змагання «Спортивна зима», учасниками

яких стали 39 осіб. Важливою подією також були районні змагання «Тато, мама, я – спортивна сім'я», у яких взяли участь 6 сімейних команд. За результатами обласного етапу цих змагань команда Вовчанської громади виборола I місце, підтвердивши високий рівень спортивної підготовки та активності мешканців громади.

Рис. 7.19. Фото ФОКу Вовчанської МТГ до повномасштабного вторгнення російського агресора

Щороку на території Громади проводилися чемпіонати та першості з футболу, волейболу, баскетболу, настільного тенісу, легкої атлетики, шахів і шашок. Крім того, організовувалися спортивні фестивалі, Олімпійський день, Олімпійський тиждень, заходи до Дня фізичної культури і спорту, легкоатлетичні пробіги, сімейні спортивні свята, змагання серед учнівської молоді, працівників установ та організацій. Такі заходи не лише популяризували фізичну активність, а й сприяли зміцненню соціальної згуртованості та розвитку спортивної культури серед населення.

Важливим напрямом діяльності Громади було національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання молоді через спортивні та туристичні заходи. На території Громади регулярно проводилися етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), військово-спортивні естафети, туристичні змагання, заходи до Дня захисників і захисниць України, зустрічі з

учасниками бойових дій, військовослужбовцями та ветеранами. Ці ініціативи сприяли формуванню патріотичних цінностей, розвитку громадянської відповідальності та популяризації здорового способу життя серед молодого покоління.

Розвиток спортивної галузі забезпечувався наявністю розвиненої матеріально-технічної бази. До повномасштабного вторгнення спортивна інфраструктура Вовчанської МТГ налічувала 14 спортивних залів та 25 спортивних майданчиків, що функціонували на базі закладів освіти та інших об'єктів спортивного призначення. До її складу входили міський стадіон, футбольні поля, спортивні зали закладів освіти, відкриті універсальні спортивні майданчики, тренажерні майданчики, спортивні кімнати та приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять, а також сучасні майданчики зі штучним покриттям для ігрових видів спорту. Така інфраструктура забезпечувала проведення навчально-тренувального процесу, підготовку спортсменів різного рівня та організацію масових спортивних заходів.

Вагомий внесок у розвиток масового спорту здійснювало комунальне підприємство «Центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Діяльність установи була спрямована на організацію фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів для дітей, молоді, осіб старшого віку та інших категорій населення. Робота Центру сприяла популяризації активного дозвілля, формуванню культури здорового способу життя та залученню мешканців до систематичних занять фізичною культурою.

Станом на початок 2022 року у Вовчанській МТГ була сформована комплексна та ефективна система розвитку фізичної культури і спорту, яка поєднувала діяльність дитячо-юнацької спортивної школи, закладів освіти, спортивної інфраструктури, громадських ініціатив та фізкультурно-оздоровчих заходів. Наявна мережа спортивних об'єктів і багаторічні традиції проведення спортивних заходів забезпечували належні умови для фізичного розвитку населення, підготовки спортивного резерву та зміцнення соціальної активності Громади.

Діти та молодь Вовчанської МТГ продовжують представляти Громаду на обласних, всеукраїнських і відкритих спортивних змаганнях, демонструючи наполегливість, спортивний характер і відданість обраній справі. Участь у спортивних заходах сприяє не лише підтриманню належного рівня фізичної підготовки, а й формуванню життєстійкості, командної взаємодії, мотивації до саморозвитку та віри у власні сили в умовах війни. Збереження спортивних традицій громади та підтримка молодих спортсменів залишаються важливими завданнями, адже саме вони формують основу для відновлення спортивного потенціалу Вовчанської МТГ після завершення бойових дій та повернення мешканців до рідної.

До початку повномасштабного вторгнення російської федерації сфера фізичної культури та спорту у Вовчанській МТГ була одним із важливих напрямів соціального розвитку та формування здорового способу життя населення.

Розвинена спортивна інфраструктура, мережа спортивних секцій і системна робота з дітьми та молоддю створювали сприятливі умови для занять фізичною культурою, розвитку спортивних здібностей та зміцнення громадської активності мешканців.

Спортивне життя Громади охоплювало широкий спектр видів спорту, серед яких найбільш популярними були футбол, волейбол, баскетбол, легка атлетика, вільна боротьба, настільний теніс, шахи та шашки. Ці види спорту мали стабільну мережу секцій, тренувальних груп та спортивних команд, які брали участь у районних, обласних та всеукраїнських змаганнях.

Провідну роль у розвитку дитячо-юнацького спорту відігравала дитячо-юнацька спортивна школа, яка забезпечувала підготовку юних спортсменів та створювала умови для їхнього спортивного зростання. Вихованці закладу регулярно представляли Громаду на чемпіонатах і першостях Харківської області, Кубках області, відкритих обласних турнірах, всеукраїнських змаганнях серед дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також спортивних заходах територіальних громад області. Протягом багатьох років спортсмени Вовчанської МТГ ставали переможцями та призерами районних, обласних і всеукраїнських змагань, демонструючи високий рівень спортивної підготовки та конкурентоспроможності.

Важливе місце у спортивному житті Громади займала організація спортивно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів. Протягом року проводилися районні першості, чемпіонати та турніри з різних видів спорту, які об'єднували спортсменів різного віку. Так, у першості району з шахів взяли участь 8 спортсменів, у першості району з шашок – 6 учасників, а у Кубку району з шашок – 7 учасників. Особиста першість району з настільного тенісу об'єднала 12 спортсменів.

Серед фізкультурно-оздоровчих заходів особливою популярністю користувалися традиційні спортивні змагання «Спортивна зима», учасниками яких стали 39 осіб. Важливою подією також були районні змагання «Тато, мама, я – спортивна сім'я», у яких взяли участь 6 сімейних команд. За результатами обласного етапу цих змагань команда Вовчанської громади виборола I місце, підтвердивши високий рівень спортивної підготовки та активності мешканців громади.

Щороку на території Громади проводилися чемпіонати та першості з футболу, волейболу, баскетболу, настільного тенісу, легкої атлетики, шахів і шашок. Крім того, організовувалися спортивні фестивалі, Олімпійський день, Олімпійський тиждень, заходи до Дня фізичної культури і спорту, легкоатлетичні пробіги, сімейні спортивні свята, змагання серед учнівської молоді, працівників установ та організацій. Такі заходи не лише популяризували фізичну активність, а й сприяли зміцненню соціальної згуртованості та розвитку спортивної культури серед населення.

Важливим напрямом діяльності Громади було національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання молоді через спортивні та туристичні заходи. На території Громади регулярно проводилися етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької

військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), військово-спортивні естафети, туристичні змагання, заходи до Дня захисників і захисниць України, зустрічі з учасниками бойових дій, військовослужбовцями та ветеранами. Ці ініціативи сприяли формуванню патріотичних цінностей, розвитку громадянської відповідальності та популяризації здорового способу життя серед молодого покоління.

Розвиток спортивної галузі забезпечувався наявністю розвиненої матеріально-технічної бази. До повномасштабного вторгнення спортивна інфраструктура Вовчанської МТГ налічувала 14 спортивних залів та 25 спортивних майданчиків, що функціонували на базі закладів освіти та інших об'єктів спортивного призначення. До її складу входили міський стадіон, футбольні поля, спортивні зали закладів освіти, відкриті універсальні спортивні майданчики, тренажерні майданчики, спортивні кімнати та приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять, а також сучасні майданчики зі штучним покриттям для ігрових видів спорту. Така інфраструктура забезпечувала проведення навчально-тренувального процесу, підготовку спортсменів різного рівня та організацію масових спортивних заходів.

Вагомий внесок у розвиток масового спорту здійснювало комунальне підприємство «Центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Діяльність установи була спрямована на організацію фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів для дітей, молоді, осіб старшого віку та інших категорій населення. Робота Центру сприяла популяризації активного дозвілля, формуванню культури здорового способу життя та залученню мешканців до систематичних занять фізичною культурою.

Станом на початок 2022 року у Вовчанській МТГ була сформована комплексна та ефективна система розвитку фізичної культури і спорту, яка поєднувала діяльність дитячо-юнацької спортивної школи, закладів освіти, спортивної інфраструктури, громадських ініціатив та фізкультурно-оздоровчих заходів. Наявна мережа спортивних об'єктів і багаторічні традиції проведення спортивних заходів забезпечували належні умови для фізичного розвитку населення, підготовки спортивного резерву та зміцнення соціальної активності Громади.

Повномасштабне вторгнення російської федерації та активні бойові дії, які тривалий час відбувалися на території Вовчанської МТГ, завдали нищівного удару по спортивній інфраструктурі Громади. Унаслідок обстрілів, авіаударів та бойових зіткнень значна частина спортивних об'єктів зазнала пошкоджень різного ступеня або була повністю зруйнована. Руйнувань зазнали спортивні зали, стадіони, футбольні поля, відкриті спортивні майданчики, приміщення дитячо-юнацької спортивної школи та інші об'єкти, які забезпечували проведення навчально-тренувального процесу й спортивно-масових заходів. Фактично було втрачено матеріально-технічну базу, що формувалася протягом багатьох років і слугувала основою для розвитку фізичної культури та спорту в громаді. Внаслідок різкого скорочення чисельності населення, вимушеної евакуації дітей, молоді,

тренерів та спортивних працівників діяльність спортивних установ була припинена, а проведення спортивних заходів стало неможливим. Відновлення спортивної інфраструктури, створення безпечних умов для занять фізичною культурою та повернення спортивного життя до Громади після завершення бойових дій є одним із важливих напрямів її майбутнього відновлення, соціальної реінтеграції населення та підтримки здорового способу життя мешканців.

Рис. 7.20. Фото ФОКу та ДЮСШ Вовчанської МТГ після повномасштабного вторгнення російського агресора

Станом на 2026 рік, попри втрату більшості спортивної інфраструктури на території Вовчанської МТГ та неможливість проведення повноцінної спортивної діяльності безпосередньо в Громаді, робота зі спортсменами та молоддю продовжується на базі гуманітарних, освітніх і спортивних просторів у місті Харків. Завдяки підтримці органів місцевого самоврядування, тренерського складу, громадських організацій та партнерських установ вихованці Громади мають можливість брати участь у тренувальному процесі, спортивно-масових

заходах і змаганнях різного рівня. Особлива увага приділяється залученню дітей та молоді з числа ВПО до фізичної активності як важливого інструменту соціальної адаптації, психологічної підтримки та збереження соціальних зв'язків.

Діти та молодь Вовчанської МТГ продовжують представляти Громаду на обласних, всеукраїнських і відкритих спортивних змаганнях, демонструючи наполегливість, спортивний характер і відданість обраній справі. Участь у спортивних заходах сприяє не лише підтриманню належного рівня фізичної підготовки, а й формуванню життєстійкості, командної взаємодії, мотивації до саморозвитку та віри у власні сили в умовах війни. Збереження спортивних традицій громади та підтримка молодих спортсменів залишаються важливими завданнями, адже саме вони формують основу для відновлення спортивного потенціалу Вовчанської МТГ після завершення бойових дій та повернення мешканців до рідної Громади.

7.4.4.3. Туризм

До повномасштабного вторгнення Вовчанськ та його околиці були одним із перспективних туристичних напрямків Харківської області, який поєднував у собі природні, історичні та культурні ресурси локального і регіонального значення. Територія Громади формувала унікальний туристичний ландшафт завдяки поєднанню річкових екосистем, крейдяних відслонень та збережених елементів історичної забудови.

Особливу привабливість регіону забезпечували природні об'єкти. Річка Вовча з її заплавами ландшафтами та прибережними екосистемами формувала основу для рекреаційного туризму, рибальства та екологічних маршрутів. Крейдяні гори, що простягаються вздовж річкових долин, становлять геологічну пам'ятку природного походження – залишки давнього морського басейну. Їхні білі кручі, контрастні до степового ландшафту, робили цю місцевість впізнаваною та привабливою для туристів, фотографів і краєзнавців.

Окремим елементом туристичного інтересу був покинутий аеропорт, який до 2022 року використовувався як локація для екстремального туризму, тематичних екскурсій та краєзнавчих маршрутів. Його простір сприймався як приклад індустріальної спадщини радянського періоду, що набув нового культурного прочитання у форматі «індустріального туризму».

Важливе значення для регіону мав також історико-археологічний музей-заповідник «Верхній Салтів», розташований поблизу Вовчанської МТГ. Це один із найвизначніших археологічних комплексів Східної України, що репрезентує пам'ятки салтівської археологічної культури VIII–X століть. Тут збереглися залишки середньовічного городища, оборонних споруд і катакомбних поховань. Музейна експозиція включала артефакти алано-болгарських племен – кераміку, прикраси, зразки зброї, що дозволяло відвідувачам зануритися в ранньосередньовічну історію регіону та простежити його роль у системі Хозарського каганату.

Не менш важливим туристичним ресурсом була історико-архітектурна спадщина Вовчанська, пов'язана з діяльністю земських установ та постаттю Василя Колокольцова. Місто зберігало окремі зразки забудови кінця XIX–початку XX століття, які формували його історичний вигляд. Центральним об'єктом туристичного інтересу був Будинок Василя Колокольцова – яскравий приклад цегляної архітектури з декоративним оздобленням, що нагадує «теремну» стилістику. Ця споруда, разом із пам'ятним знаком на честь Колокольцова, виконувала роль символічного маркера історичної тяглості міського розвитку та місцевого самоврядування.

Таким чином, до початку війни Вовчанщина формувала багатокомпонентний туристичний простір, у якому природні, археологічні та історико-архітектурні ресурси взаємно підсилювали один одного, створюючи потенціал для розвитку внутрішнього та освітньо-пізнавального туризму.

7.4.5. Соціальний захист і соціальні послуги

У довоєнний час після реорганізації в зв'язку з укрупненням районів соціальна сфера була представлена відділом соціального захисту населення міської ради та відокремленим відділом Чугуївської райдержадміністрації, що спільно забезпечували реалізацію державної політики у сфері соціального захисту, спрямованої на підтримку соціально вразливих категорій населення та підвищення рівня соціальної безпеки Громади. Робота здійснювалася відповідно до чинного законодавства України та була орієнтована на адресність, доступність і своєчасність надання соціальних виплат і послуг.

Різні види державної соціальної допомоги отримували сім'ї з дітьми, зокрема допомогу при народженні дитини, одиноким матерям, малозабезпеченим сім'ям, особи з інвалідністю з дитинства та діти з інвалідністю. Окрема увага приділялася багатодітним родинам, які отримували як державну підтримку, так і пільги відповідно до встановлених соціальних гарантій.

Основні завдання відділу соціального захисту населення:

- реалізація державної політики у сфері соціального захисту населення на території Громади;
- забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- організація надання соціальних послуг особам та соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- визначення соціальних пріоритетів розвитку громади, розробка та впровадження місцевих програм соціального спрямування;
- запровадження місцевих гарантій соціального захисту та підтримки жителів Громади.

Відповідно до Програми соціального захисту та соціального забезпечення населення Вовчанської міської ради на 2026 рік, станом на 01.06.2026 року було надано:

- адресну матеріальну допомогу 138 особам на загальну суму 430 000,00 грн;

- грошову допомогу цивільним особам, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України 1 особі в розмірі 5 000,00 грн;
- надання матеріальної допомоги до 40 річниці аварії на Чорнобильській АЕС учасникам ліквідації аварії 89 осіб на загальну суму 89 000,00 грн;
- матеріальну допомогу на поховання окремим категоріям осіб - 12 осіб на загальну суму 36 000,00 грн.

Даною Програмою враховано необхідність забезпечення ефективного розв'язання соціальних проблем шляхом поєднання завдань і заходів, які спрямовані на підвищення якості надання соціальної допомоги. Особлива увага приділена особам похилого віку, особам з інвалідністю, ветеранам війни, громадянам, які опинилися в скрутній життєвій ситуації та особам постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Станом на 2020 рік на обліку перебувало майже 10 000 ВПО. Частина з них отримувала щомісячну адресну допомогу для покриття витрат на проживання, у тому числі оплату житлово-комунальних послуг. Проводилася робота з оновлення даних, перевірки підстав для нарахування виплат та консультування щодо реалізації їхніх соціальних прав.

Житлові субсидії отримували 8850 сімей, що становило понад 45% домогосподарств міста. Крім того, пільгами на оплату житлово-комунальних послуг, зв'язку, проїзду та інших соціальних гарантій користувалися понад 16000 осіб, серед яких ветерани війни, особи з інвалідністю, громадяни, постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи, та інші категорії, визначені законодавством.

Забезпечувалося направлення осіб з інвалідністю на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, санаторно-курортним лікуванням, а також виплата компенсацій відповідно до державних програм. Окрема увага приділялася підтримці учасників АТО/ООС та членів їхніх сімей.

Відділами соціального захисту населення в межах своїх повноважень здійснювалась інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення щодо легалізації зайнятості та підвищення рівня оплати праці.

Попри запровадження карантинних обмежень у зв'язку з поширенням COVID-19, система соціального захисту в місті функціонувала стабільно та безперервно. Забезпечувалося своєчасне призначення допомог, субсидій і пільг, організовувалася дистанційна робота з громадянами, що дозволило гарантувати безперебійне надання соціальних послуг і підтримку мешканців Громади у складних умовах.

Повномасштабне вторгнення РФ та запровадження воєнного стану стали серйозним викликом для мешканців Вовчанської МТГ. Незважаючи на складні обставини, працівники «Центру надання соціальних послуг Вовчанської міської ради» забезпечували жителів Громади своєчасною та доступною підтримкою, надавали соціальні послуги та здійснювали соціальну роботу. Основною метою

їхньої діяльності було надання допомоги особам, які опинилися у складних життєвих обставинах і не могли самотійно їх подолати.

Надання соціальних послуг у Вовчанській МТГ здійснювалося відповідно до ЗУ «Про соціальні послуги» з урахуванням особливостей воєнного стану, що дозволяло оперативно реагувати на потреби осіб і сімей у кризових ситуаціях. Працівники «Центру надання соціальних послуг Вовчанської міської ради» системно виявляли та обліковували тих, хто потребував допомоги, визначали їхні індивідуальні потреби й формували персональні плани підтримки.

Особливу увагу соціальні служби приділяли тим, хто опинився у складних життєвих обставинах: людям з інвалідністю, хворим, тим, хто втратив роботу або стикався з матеріальними труднощами, жертвам домашнього насильства та дітям, позбавленим батьківської опіки. До цієї категорії також входили люди похилого віку та ті, хто постраждав від бойових дій. Своєчасне втручання працівників соціальних служб дозволяло не лише забезпечити базові потреби та гідність цих людей, а й підтримувати їхню активну участь у житті Громади, зміцнюючи соціальні зв'язки та відчуття безпеки.

У разі потреби мешканцям Вовчанської МТГ безоплатно надавалися засоби реабілітації та допоміжне обладнання через соціальні служби у тісній співпраці з медичними закладами Громади (2025 рік, обласний бюджет). До переліку переданих засобів входили інвалідні візки, ходунки, протипролежневі матраци, санітарні стільці, підлокітні милиці та регульовані палиці. Це забезпечувало підтримку осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, сприяло підвищенню рівня їхньої автономності та покращенню якості життя.

Відповідно до змін у законодавстві, усі соціальні виплати та державні гарантії, які раніше адміністрували органи соціального захисту населення, наразі передані до Пенсійного фонду України. З 1 липня 2025 року ПФУ взяв на себе призначення та виплату близько 39 видів допомог, зокрема для ВПО, осіб з інвалідністю, багатодітних і малозабезпечених сімей, постраждалих від стихійних лих, бойових дій або тимчасової окупації, а також різні компенсації та субсидії. Це дозволяє забезпечити уніфіковану систему нарахування та своєчасної виплати допомог через Єдину інформаційну систему соціальної сфери та Єдиний соціальний реєстр, підвищує прозорість фінансових потоків і спрощує доступ громадян до соціальних послуг. Незважаючи на зміну адміністратора, права громадян на соціальні виплати залишаються незмінними, а ПФУ забезпечує комплексну підтримку, включно з консультаціями, супроводом та координацією з державними структурами, благодійними організаціями та волонтерами для задоволення першочергових потреб отримувачів.

7.4.5.1. Центр надання соціальних послуг Вовчанської міської ради

З метою організації комплексного надання якісних соціальних послуг особам/сім'ям, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах (СЖО), у Центрі надання соціальних послуг Вовчанської міської ради (далі – ЦНСП), до початку воєнного стану

функціонували такі структурні підрозділи: відділення соціальної допомоги вдома, відділення денного перебування, відділення соціальної роботи, відділення організації надання адресної натуральної допомоги (відділення адресної допомоги).

За своїми напрямленнями соціальних послуг ЦНСП забезпечувало:

- соціально-побутові послуги – це послуги спрямовані на те, щоб створити комфортні умови для життя людини вдома, допомогти людям, які через вік або хворобу не можуть самі про себе подбати. Сюди входять: купівля продуктів та ліків, прибирання житла, приготування їжі, оплата комунальних послуг та ремонт одягу тощо (більше 70 заходів);

- соціально-педагогічні послуги – виявлення та сприяння розвитку різнобічних інтересів і потреб громадян, яких обслуговує центр, організація їх дозвілля;

- соціально-медичні послуги – організація консультацій щодо запобігання виникненню та розвитку можливих органічних розладів особи, підтримка її здоров'я, здійснення профілактичних та оздоровчих заходів, придбання та доставка медикаментів, надання долікарської допомоги, контроль життєвих показників (визначення та підрахунок пульсу, спостереження за диханням, вимірювання артеріального тиску, вимірювання температури тіла), запобігання вторинним захворюванням, організація консультацій лікарів;

- соціально-економічні послуги – надання натуральної допомоги та прокату (при відділенні адресної допомоги працював пункт прокату ТЗР);

- інформаційні послуги – організація надання інформації, необхідної для вирішення СЖО (довідкові послуги), розповсюдження просвітницьких і культурно-освітніх знань (просвітницькі послуги), поширення об'єктивної інформації про споживчі властивості та види соціальних послуг.

До початку воєнного стану ЦНСП надавалися такі базові соціальні послуги: догляд вдома; соціальна адаптація; екстрене (кризове) втручання; інформування, консультування; соціальний супровід; представництво інтересів; 8) посередництво; 9) соціальна профілактика; 10) натуральна допомога; 11) фізичний супровід осіб, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальними, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями.

Протягом 2021 року було виявлено та фактично охоплено соціальними послугами осіб/сімей, які перебувають у СЖО і потребують сторонньої допомоги, надання соціальних послуг:

- відділенням соціальної допомоги вдома – 922 особи (в тому числі 103 особи, мешканців Старосалтівської селищної ради);

- відділенням денного перебування – 1 084 особи;

- відділенням адресної допомоги – 1050 осіб (виключно відділенням адресної допомоги – 36 осіб);

- відділенням соціальної роботи – 231 сім'ю (553 особи, в тому числі: 295 осіб старше 18 років та 258 дітей до 18 років).

Відділення соціальної допомоги вдома та відділення адресної допомоги працюють з початку створення установи (з 01 липня 1993 року). Ці відділення є найбільш затребувані серед громадян похилого віку та осіб з інвалідністю. Відділення надають послуги догляду вдома та натуральної допомоги. При відділеннях також працювала бригада соціальних робітників, яка забезпечувала виконання заходів в рубці дров, дрібному ремонті приміщень, допомозі на присадибній ділянці, допомозі по господарству. За рік бригадою надавалося близько 10 тис. заходів.

Відділення денного перебування (соціально-побутової адаптації) було відкрите 01 березня 2010 року. До 2022 року відділення активно розвивалося і набуло широкої популярності серед людей «золотого» віку.

У відділенні були створені такі гуртки як: «Люблю та вмію готувати», «Квітництво», «Маю таланти», «Любителів шахів», «В'язання», «Спорт і життя». Створений ансамбль пісні «Криниченька». Організовано клуб за інтересами «За круглим столом», де громадяни мали можливість дивитись улюблені кінофільми, телепередачі, обговорювати цікаві новини.

За час своєї роботи відділенням проводилися заходи до всіх визначних дат. Також організовувалися цікаві зустрічі, конкурси, виставки: День української писемності, день відкритих дверей, конкурси «Дари ланів», виставки вишиванок, виставки малюнків та картин, конкурси на кращий вірш, «Новорічні вогники» та багато інших заходів.

Також одним із напрямлень відділення денного перебування і у 2021 році було поліпшення умов для самореалізації громадян похилого віку, збереження їх здоров'я та забезпечення добробуту, створення середовища, сприятливого для громадян похилого віку, розширення спектру соціальних послуг. Для цього в ЦНСП були запроваджені інноваційні моделі соціальної роботи:

- 1) Університет третього віку, з факультетами за різною направленістю.
- 2) Програма «Здорового та активного довголіття»:
 - група з профілактики захворювання;
 - група скандинавської ходьби;
 - група здорового способу життя, за новим направленням – релаксація;
 - група самодопомоги; група психологічної підтримки.
- 3) Мультидисциплінарна команда.

Відділення соціальної роботи у ЦНСП було створено 15.03.2021. Це відділення забезпечувало проведення соціальної роботи з особами/сім'ями, зокрема: інформаційно-просвітницька, соціально-профілактична робота; оцінювання потреб осіб/сімей у соціальних послугах; організація надання їм соціальних послуг шляхом ведення випадку; моніторинг надання соціальних послуг; соціальне супроводження прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу; соціальний патронаж осіб, які відбули покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк, а також звільнених від подальшого відбування таких покарань; соціально-психологічна допомога особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі тощо.

Складна політична та економічна ситуація в державі зумовила необхідність оперативно та системно реагувати на функціонування соціальної сфери в умовах воєнного стану та нові потреби різних категорій населення. Внаслідок збройної агресії значна частина мешканців Вовчанської МТГ опинилася у СЖО, втратила житло, майно, джерела доходу та потребує соціальної підтримки. Зросла кількість вразливих груп населення, тобто сімей, які потребують соціального супроводу. Існує потреба у забезпеченні доступності якісних соціальних послуг, розширенні їх переліку, посиленні адресної допомоги та залученні додаткових ресурсів для підтримки населення за фактичним місцем проживання/перебування.

Установа, після активних бойових дій у м. Вовчанську, була релокована до м. Харків. ЦНСП продовжує працювати, але з обмеженими можливостями. Протягом 2024-2026 років у ЦНСП активно працюють тільки два відділення: відділення соціальної допомоги вдома (за I півріччя 2026 року надано послугу догляду вдома 650 громадянам (які не здатні до самообслуговування і потребують соціальної підтримки)); відділення адресної допомоги (за I півріччя 2026 року відділенням надано послугу натуральної допомоги 785 громадянам, які знаходяться у СЖО та 112 громадянам інформаційно-консультативні послуги). Соціальні послуги надаються жителям Вовчанської громади, які проживають на території громади та які є ВПО Вовчанської громади і проживають у м. Харкові).

Через активні бойові дії з 2022 року кількість осіб на обслуговуванні значно скоротилася за рахунок тимчасового призупинення діяльності відділення денного перебування та відділення соціальної роботи.

За періоди 2023-2025 років на обслуговуванні ЦНСП щороку перебувало понад тисячу мешканців Громади, які користувалися послугами відділення соціальної допомоги вдома та відділення організації надання адресної натуральної допомоги. В ЦНСП надавалися такі базові соціальні послуги як догляд вдома, натуральна допомога, соціальна адаптація, консультування, представництво інтересів, соціальна профілактика тощо. Кількість базових послуг скоротилася з 11 до 8 базових соціальних послуг.

Також ЦНСП, за допомогою волонтерів та благодійних фондів, забезпечував отримувачів соціальних послуг речами б/у, продуктовими наборами, побутовою хімією, засобами технічної реабілітації, засобами індивідуального захисту та гігієни, необхідною побутовою технікою тощо.

Найактивніше ЦНСП співпрацює з Харківським Благодійним фондом «Благо». Співпрацю розпочали у 2023 році і співпрацюємо по цей час.

БО «ХБФ «Благо» надає взаємну допомогу при організації забезпечення базових потреб людей переліку опіки в громаді, забезпечує при фінансовій підтримці залучених донорів, залучення фахівців задля надання послуг людям переліку опіки; сприяє залученню ліків, засобів гігієни, одягу, тощо задля забезпечення базових потреб людей переліку опіки; сприяє залученню інших гуманітарних ресурсів в громаду.

Завдання ЦНСП спрямоване на вирішення соціальних проблем вразливих верств населення Вовчанської громади шляхом розвитку і збереження соціального захисту Громади та кадрового професійного складу ЦНСП.

У Вовчанській МТГ послідовно реалізується соціальна політика, спрямована на створення комплексної системи підтримки соціально вразливих мешканців Громади, зокрема непрацездатних осіб, осіб з інвалідністю, малозабезпечених сімей, ВПО, осіб, які втратили можливість самообслуговування через бойові дії або психологічні травми, а також інших категорій, які потребують додаткової допомоги. Першочерговим завданням є впровадження заходів, що передбачають надання різних видів державної допомоги та соціальних послуг відповідно до потреб громадян, а також забезпечення реалізації їх конституційних прав.

Важливою формою підтримки вразливих верстви населення Вовчанської МТГ, які перебувають в СЖО, є організація надання комплексу якісних соціальних послуг, допомога в адаптації, інтеграції та подоланні життєвих труднощів через Центр надання соціальних послуг Вовчанської міської ради.

У зв'язку з введенням воєнного стану, згідно рішення виконавчого комітету Вовчанської міської ради від 18.03.2022 р. № 57, до закінчення воєнного стану соціальні послуги ЦНСП надаються за рахунок бюджетних коштів.

У 2026 році ЦНСП продовжує виявляти реальні потреби мешканців Вовчанської МТГ у соціальних послугах та забезпечувати надання якісних соціальних послуг, організовувати соціальний супровід та консультування громадян, розширювати спектр актуальних соціальних послуг. Також планує введення комплексної послуги з формування життєстійкості, спрямованої на психосоціальну підтримку, зниження стресу та допомогу людям у подоланні життєвих труднощів.

Крім того залучення благодійної гуманітарної та міжнародної допомоги для підтримки вразливих категорій населення є також одним із ключових завдань ЦНСП.

Навчання, підвищення кваліфікації фахівців та залучення супервізії проводиться на постійній основі, в тому числі за допомогою Харківського обласного центру соціальних служб.

Таким чином, діяльність ЦНСП є ключовим фактором збереження соціальної стабільності Громади, підвищення якості життя осіб, які потребують соціальної підтримки, та їх адаптації до сучасних умов, зменшення соціальної напруги серед вразливих категорій населення, підвищення довіри мешканців громади до системи надання соціальних послуг, створення умов для відновлення та сталого розвитку Громади у складних умовах війни та у післявоєнний період.

7.4.5.2. Ветеранська політика в Громаді

З метою підтримки ветеранів та родин загиблих Захисників і Захисниць України, розпорядженням начальника Вовчанської міської військової адміністрації від 19 січня 2026 року № 108-од обов'язки з питань здійснення соціальної

підтримки Захисників і Захисниць України та членів їх сімей та забезпечення ветеранської політики покладені на відділ соціального захисту населення Вовчанської міської ради.

Унаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України у Громаді постійно зростає кількість ветеранів війни, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю, отриманою внаслідок бойових дій, а також членів сімей загиблих захисників та захисниць України. Ця категорія громадян потребує комплексної та цілеспрямованої підтримки з боку органів місцевого самоврядування, що зумовлює необхідність формування системного підходу до реалізації ветеранської політики на місцевому рівні.

Мета відділу полягає у забезпеченні ефективної реалізації державної політики на місцевому рівні у сфері соціального захисту ветеранів війни, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та членів їхніх сімей. Відділ сприяє соціальній адаптації та реінтеграції цих осіб, допомагає їм повернутися до активного суспільного життя, а також формує в суспільстві культуру поваги і вдячності до Захисників і Захисниць України.

Основні завдання відділу є забезпечення соціального захисту та підтримки Ветеранів і членів їхніх сімей шляхом реалізації державної політики, розробки та виконання місцевих програм, матеріальної, моральної, медичної та реабілітаційної допомоги. Організація заходів для інтеграції Ветеранів у громадське життя та подолання негативних стереотипів, сприяння їх участі у політичному, економічному та культурному житті Громади. Проведення інформаційно-просвітницької роботи щодо прав і гарантій, методичне забезпечення ветеранської політики через Вовчанський гуманітарний хаб та власні інформаційні ресурси, забезпечення технічними засобами реабілітації, підтримка в складних життєвих обставинах, а також сприяння організаціям і громадам у реалізації заходів соціального захисту Ветеранів.

Табл. 7.13. Основні напрямки роботи відділу у сфері ветеранської політики

№ з/п	Назва напрямку роботи	Зміст та результат
1	Соціальний супровід і підтримка	Допомога у вирішенні побутових, соціальних, житлових та інших проблем.
2	Психологічна підтримка та реабілітація	Організація роботи з психологами, медичними установами, спеціалістами з посттравматичного стресового розладу (ПТСР).
3	Освітні та професійні можливості	Сприяння у перепідготовці, підвищенні кваліфікації, здобутті нових професій.
4	Правова допомога	Консультації щодо оформлення документів, пільг, статусу.
5	Громадська та волонтерська активність	Підтримка ініціатив ветеранів, взаємодія з ГО, участь у заходах з вшанування пам'яті.

6	Координація з іншими структурами	Взаємодія з державними установами, медичними закладами, службами зайнятості, центрами підтримки ветеранів, тощо.
7	Інформаційно-просвітницька діяльність	Поширення інформації про державні, обласні та місцеві програми підтримки ветеранів, права ветеранів, просування теми вшанування Захисників та Захисниць. Створення і підтримка інформаційного ресурсу (розділу на сайті громади або окремої платформи) для оперативного інформування про новини, пільги, заходи.

Родини загиблих (померлих) Захисників України, військовополонені, зниклі безвісти, а також демобілізовані військовослужбовці належать до вразливої соціальної групи, яка потребує комплексної підтримки з боку держави та Громади. Особлива увага приділяється напрямкам соціального захисту, медичної та психологічної допомоги, реабілітації та адаптації до мирного життя.

Відділ соціального захисту населення здійснює постійну координацію заходів із підтримки сімей військовослужбовців, які загинули, зникли безвісти або перебували у полоні, а також осіб, що повернулися з війни з пораненнями чи інвалідністю. Діяльність відділу спрямована на своєчасне інформування, організацію соціального супроводу, надання психологічної підтримки та забезпечення правового захисту цих категорій громадян.

У Громаді діє Програма соціальної підтримки Захисників і Захисниць України та членів їхніх сімей. Даною Програмою передбачено:

- надання матеріальної допомоги на лікування та проходження реабілітації після поранення, контузії, каліцтва або захворювання одержаних під час виконання військової служби Захисникам і Захисницям України. Упродовж 2025 року матеріальну допомогу на лікування отримало 50 осіб по 10 000,00 грн (загалом 500 000,00 грн), протягом 2026 року – 29 осіб по 10 000,00 грн (загалом 290 000,00 грн);

- надання одноразової грошової допомоги Захисникам і Захисницям України, які на дату подання заяви беруть безпосередню участь у бойових діях, пов'язаних із забезпеченням оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України (з 24.02.2022 р.). Упродовж 2025 року матеріальну допомогу отримали 173 особи по 5 000,00 грн (загалом 865 000,00 грн), протягом 2026 року – 73 особи по 5 000,00 (загалом 365 000,00 грн);

- надання одноразової грошової допомоги сім'ям безвісти відсутніх Захисників і Захисниць України, які опинилися в скрутній життєвій ситуації, до призначення грошового забезпечення, протягом 2026 року отримали 6 сімей по 5000, 00 грн (загалом 30 000,00 грн);

- надання одноразової грошової допомоги дітям до 18 років полонених та зниклих безвісти (підтверджено сповіщенням) Захисників і Захисниць України до Дня захисту дітей (20 листопада) – 12 дітям по 5 000,00 грн (загалом 60 000,00 грн);

- надання одноразової грошової допомоги членам сімей загиблих Захисників і Захисниць України до Дня Захисників і Захисниць України (1 жовтня), протягом 2025 року скористалося 9 осіб по 5 000,00 грн (загалом 45 000,00 грн).

З метою підтримки ветеранів та ветеранок, а також членів сімей загиблих/померлих, полонених та зниклих безвісти Вовчанською міською військовою адміністрацією укладена угода про співпрацю з КЗ «Ветеранський простір «Пліч-о-пліч». У даному закладі працює фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, який надає послуги мешканцям Вовчанської МТГ вищезазначеної категорії.

Станом на звітний період до фахівця із супроводу ветеранів війни надійшло 23 звернення. Серед отримувачів послуг – переважно діючі військовослужбовці, а також демобілізовані ветерани, особи з інвалідністю внаслідок війни, члени сімей загиблих та зниклих безвісти.

Серед отримувачів послуг переважають ВПО, які фактично проживають у місті Харків, водночас є й ті, хто не має статусу ВПО. Усі подані звернення опрацьовано, за більшістю з них прийнято позитивні рішення.

У межах роботи була надана психологічна допомога, інформаційні та консультаційні послуги, здійснено супровід у взаємодії з органами влади та медичними установами у понад десяти випадках. Робота щодня триває.

Таким чином, у Вовчанській ТГ сформовано системний підхід до реалізації ветеранської політики, що охоплює соціальний захист, матеріальну підтримку, психологічну допомогу, правовий супровід та сприяння реінтеграції Захисників і Захисниць України та членів їхніх сімей. Діяльність відділу соціального захисту населення спрямована не лише на оперативне реагування на запити та складні життєві обставини, а й на створення довгострокових механізмів підтримки, координацію міжвідомчої взаємодії та розвиток поваги до ветеранів у Громаді. Реалізація місцевих програм і постійний соціальний супровід підтверджують послідовність Громади у виконанні державної ветеранської політики та забезпеченні гідних умов для тих, хто захищав і захищає Україну.

7.4.6. Служба у справах дітей Вовчанської міської ради Харківської області

Службу у справах дітей Вовчанської міської ради створено рішенням №5-VIII від 29.12.2020 на IV (позачерговій) сесії VIII скликання Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області зі статусом юридичної особи та затверджено Положення про службу у справах дітей. Служба внесена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, (ідентифікаційний код юридичної особи: 43954692).

Служба у своїй діяльності керується Конституцією України, актами Президента України, Постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, рішеннями виконавчого комітету Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області, розпорядженням начальника Вовчанської міської військової адміністрації Чугуївського району Харківської області, Положенням

про Службу у справах дітей Вовчанської міської ради Харківської області та іншими нормативно-правовими актами.

До основних функціональних завдань Служби належить реалізація заходів із запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, попередження вчинення дітьми правопорушень, а також забезпечення опіки та піклування над дітьми, їх усиновлення і влаштування у дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї та сім'ї патронатних вихователів. Пріоритетом Служби є своєчасне виявлення дітей, які залишилися без батьківської опіки, надання їм статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, а також захист їхніх особистих, майнових і житлових прав та забезпечення права на сімейне виховання. На постійному контролі Служби перебуває стан утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у сімейних формах виховання та закладах соціального захисту, а також ситуація в родинах, що перебувають у складних життєвих обставинах.

Служба у справах дітей Вовчанської міської ради веде первинний облік дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають на первинному обліку служби, здійснює контроль, в межах компетенції, за функціонуванням дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей та сімей опікунів, піклувальників.

Табл. 7.14. Інформація про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування за період з 2022-2025 роки

Показники соціальної підтримки дітей і сімей	2022	2023	2024	2025
Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	112	95	87	63
Діти-сироти	17	12	10	5
Діти, позбавлені батьківського піклування	95	83	77	58
Влаштовано під опіку/піклування	82	74	52	44
Перебування у державних закладах	1	1	1	1
Влаштовано до дитячих будинків сімейного типу	18	16	16	14
Влаштовано до прийомних сімей	8	10	5	2
Перебувають у ЦПРД	0	0	0	0
Тимчасове влаштування	0	2	0	0
Загальна кількість сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах	-	4	0	0

На первинному обліку Служби за результатами 1 кварталу 2026 року перебувають 62 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Всі діти влаштовані до сімейних форм виховання, а саме: 45 дітей перебувають під опікою, піклуванням, 2 дитини виховуються в прийомній родині, 14 дітей влаштовані до дитячого будинку сімейного типу. Також, служба у справах дітей активно проводить роботу щодо розвитку сімейних форм виховання, за

результатами 1 кварталу 2026 року на обліку служби перебуває 8 прийомних сімей, в яких виховується 19 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 8 дитячих будинків сімейного типу, в яких виховується 53 дитини-сироти та дітей, позбавлених батьківського піклування. У зв'язку з активними бойовими діями на території громади, на виконання наказу начальника Харківської обласної військової адміністрації від 16.07.2024 року № 60В «Про проведення обов'язкової евакуації в примусовий спосіб дітей з їх батьками, особами, які їх замінюють, або іншими законними представниками з окремих населених пунктів Богодухівського району Харківської області, Ізюмського району Харківської області, Куп'янського району Харківської області та Чугуївського району Харківської області в умовах воєнного стану» все дитяче населення евакуйовано в безпечні території.

На даний час робота щодо виявлення дітей, як перебувають у складних життєвих обставинах, попередження жорстокого поводження з дітьми та попередження насильства в сім'ї не проводиться, у зв'язку з відсутністю дитячого населення на території громади.

Рішенням виконавчого комітету Вовчанської міської ради від 25.02.2021 року № 68.4 створено комісію з питань захисту прав дитини Вовчанської міської ради та затверджено персональний склад комісії. Це консультативно-дорадчий орган при Вовчанській міській раді, головною метою якого є забезпечення найкращих інтересів дитини, захист їх прав. Засідання комісії проводиться щомісячно, за результатами розгляду питань виносяться окремі рішення.

Організаційне забезпечення діяльності комісії здійснює Служба у справах дітей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області.

Виходячи з рекомендацій комісії з питань захисту прав дитини, Служба у справах дітей Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області готує та подає відповідні подання на розгляд начальнику Вовчанської міської військової адміністрації Чугуївського району як голові органу опіки та піклування. Ці подання спрямовані на забезпечення захисту прав та законних інтересів дітей громади та своєчасне прийняття рішень, що гарантують їх безпеку, благополуччя та належний соціальний захист.

З метою запобігання випадкам незаконного відчуження житла комісія з питань захисту прав дитини Вовчанської міської ради при розгляді звернень громадян щодо будь-яких правочинів, що стосуються дитини, ретельно перевіряє підстави для надання дозволу та достовірність наданих документів. Усі питання, пов'язані з відчуженням або придбанням житла, у якому діти мають право власності або користування, обов'язково розглядаються на засіданні комісії з питань захисту прав дитини Вовчанської міської ради.

Оздоровлення та відпочинок. Оздоровлення та відпочинок мають критичне значення для гармонійного розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Вони сприяють не лише фізичному здоров'ю, але й психологічному, емоційному та соціальному розвитку, допомагаючи дітям долати труднощі та формувати більш позитивне майбутнє. За бажанням діти - сироти та

діти, позбавлені батьківського піклування мають можливість відпочити в дитячих оздоровчих таборах на території України.

7.4.7. Інтеграція гендерного підходу

Інтеграція гендерного підходу – це загальновизнана стратегія для просування гендерної рівності, яка передбачає, що гендерні перспективи та принципи рівності враховуються в центрі політики, наукових досліджень, адвокатської діяльності та діалогу, законодавства, а також розподілу ресурсів. Вона передбачає оцінку впливу будь-якої запланованої дії – включно з законодавчими ініціативами, стратегічними документами або програмами – на жінок і чоловіків у всіх сферах діяльності та на всіх рівнях управління.

Гендерний підхід забезпечує врахування інтересів, досвіду та потреб різних вікових і соціальних груп. Він виступає невід’ємним критерієм при розробці загальної концепції, здійсненні моніторингу та оцінці всіх напрямів політичної, економічної та суспільної діяльності громади. Це дозволяє забезпечити, щоб результати такої політики були справедливими та рівнозначно враховували потреби жінок і чоловіків у Вовчанській МТГ.

Демографічні показники

Дані про демографічну структуру Вовчанської МТГ станом на 01.06.2026, включно з ВПО, дозволяють оцінити чисельність населення та його розподіл за статтю, віком і населеними пунктами (див. Додаток 8). Ця інформація слугує основою для планування соціальних, освітніх і медичних послуг, а також для визначення пріоритетів розвитку Громади та ефективного використання ресурсів.

Табл. 7.15. Розподіл місцевого населення включно ВПО в старостинських округах Вовчанської МТГ станом на 01.06.2026

Населений пункт	Чоловіки	Жінки	Діти	Всього
місто Вовчанськ	-	-	-	0
Новоолександрівський	165	167	-	332
Юрченківський	76	62	-	138
Варварівський	37	32	-	69
Старицький	1	4	-	5
Білоколодязький	161	127	-	288
Вільчанський	3	3	-	6
Бугаївський	66	55	-	121
Симинівський	4	1	-	5
Вовчансько-Хутірський	10	4	-	14
Волохівський	53	32	-	85
Іванівський	107	91	-	198
Рубіжненський	12	11	-	23
Загалом по Громаді	695	589	-	1284

Впровадження принципів рівних прав і можливостей жінок та чоловіків є однією з ключових умов сталого соціально-економічного розвитку Громади. Воно

сприяє реалізації прав людини та самореалізації особистості, а також є запорукою ефективного вирішення актуальних проблем мешканців і мешканок Громади.

Розв'язання проблеми впровадження принципу рівних прав і можливостей жінок та чоловіків у всіх сферах життєдіяльності Громади передбачається шляхом застосування комплексного підходу, зокрема через:

- розширення переліку статистичних показників за ознакою статі з розбивкою за іншими ключовими характеристиками (вік, місце проживання, інвалідність, соціально-економічний статус тощо);
- подолання гендерних стереотипів;
- підвищення професійного рівня посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків.
- протидію дискримінації за ознакою статі та за кількома ознаками одночасно;
- зменшення гендерних розривів в економічній сфері, освіті, медицині, спорті, культурі та процесі прийняття рішень;
- інтеграцію гендерного аспекту до стратегій, програм і політик Громади;
- залучення установ та неурядових організацій, діяльність яких спрямована на забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, до виконання Програми.

Табл. 7.16. Напрямки діяльності Вовчанської МТГ щодо впровадження гендерної політики на території

№	Назва напрямку діяльності	Перелік заходів	Строк виконання заходу
Посилення інституційного механізму утвердження гендерної рівності			
1	Врахування гендерного підходу при розроблені нормативної бази діяльності громади	Створення Гендерного профілю (паспорта) громади.	2026-2027
		Урахування гендерного компоненту у програмах економічного і соціального розвитку, цільових програмах розвитку громади.	2026-2027
		Проведення гендерного моніторингу та оцінки виконання стратегії розвитку, цільових програм.	2026-2027
		Запровадження гендерно орієнтованого бюджетування в громаді.	2026-2027
2	Утвердження принципів гендерної рівності в ОМС	Проведення семінарів, круглих столів, тренінгів з питань гендерної політики на місцевому рівні.	2026-2027
		Створення консультативно-дорадчого органу (робочої групи) з питань сім'ї, дітей, гендерної рівності, протидії домашньому насильству та торгівлі людьми.	2026
		Створення умов для поєднання жінками і чоловіками професійних і сімейних обов'язків (зручний робочий графік, дистанційна робота).	2026-2027
Зменшення гендерних розривів у всіх сферах життєдіяльності Громади			

3	Формування гендерної культури на рівні громади	Організація проведення циклу тренінгових занять з питань жіночого лідерства.	2026-2027
		Проведення конкурсу творчих робіт з гендерної тематики серед старшокласників/ старшокласниць.	2026-2027
4	Впровадження гендерного підходу в усі сфери життєдіяльності громади	Формування гендерно чутливого освітнього середовища у закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти	2026-2027
		Формування гендерно чутливого культурного середовища.	2026-2027
		Формування гендерно чутливих спортивних послуг.	2026-2027
		Формування громадських просторів відповідно до потреб жінок і чоловіків різного віку.	2026-2027
Створення ефективної системи запобігання та протидії домашньому насильству, торгівлі людьми, надання допомоги сім'ям, які опинились у складних життєвих обставинах			
5	Протидія дискримінації за ознакою статі та за кількома ознаками, однією з яких є ознака статі	Впровадження механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та дискримінації за кількома ознаками, однією з яких є ознака статі, розгляду випадків такої дискримінації та вжиття відповідних заходів за його результатами.	2026-2027
		Проведення правопросвітницьких заходів на тему дискримінації.	2026-2027
6	Створення ефективної системи запобігання та протидії домашньому насильству, надання допомоги сім'ям, які опинились у складних життєвих ситуаціях	Проведення акції «16 днів проти насильства».	2026-2027
		Проведення заходів на виконання Резолюції РБ ООН №1325 «Жінки, мир, безпека».	2026-2027
		Надання допомоги постраждалим від гендерно обумовленого насильства та дискримінації.	2026-2027
7	Запобігання торгівлі людьми, її первинна профілактика	Посилення взаємодії та підвищення професійного рівня фахівців, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.	2025-2027
		Захист та допомога особам, які постраждали від торгівлі людьми.	2025-2027

Висновки:

1. Станом на 01.01.2022 року Вовчанська МТГ налічувала близько 36,2 тис. жителів та мала сформовану систему транспортної, житлово-комунальної, соціальної, освітньої, медичної, культурної та спортивної інфраструктури.
2. До початку повномасштабного вторгнення (2021-початок 2022 року) транспортна мережа громади включала 447 км автомобільних доріг, з яких 85,4 км державного значення та 361,6 км місцевого значення, що забезпечувало транспортну доступність усіх населених пунктів.
3. У 2021 році на території Вовчанської МТГ функціонувало регулярне автобусне сполучення з Харковом, Чугуєвом та іншими громадами області, а також діяло залізничне сполучення, яке забезпечувало перевезення населення та вантажів.

4. Після початку бойових дій у 2022 році значна частина транспортної інфраструктури була пошкоджена, що призвело до порушення логістичних маршрутів та обмеження транспортної доступності Громади.
5. Станом на 2021 рік житловий фонд громади складався з 143 багатоквартирних будинків загальною площею 167,5 тис. м² та майже 20 тис. індивідуальних житлових будинків, що свідчило про переважання приватної забудови.
6. До початку війни понад 88 % площі багатоквартирного житлового фонду було забезпечено системами опалення, однак частина житлового фонду потребувала модернізації та підвищення енергоефективності.
7. У 2021 році житлово-комунальне господарство громади обслуговували шість комунальних підприємств, які забезпечували населення послугами водопостачання, теплопостачання, благоустрою та утримання інженерних мереж.
8. До лютого 2022 року загальна протяжність водопровідних мереж громади становила 107,9 км, при цьому близько 27,8 км мереж (25,8%) перебували у ветхому стані та потребували заміни.
9. Станом на 2021 рік система водовідведення охоплювала 48,9 км каналізаційних мереж, які функціонували переважно у місті Вовчанськ та селищі Вільча.
10. До початку війни система зовнішнього освітлення включала 247,1 км мереж та 3183 світлоточки, що забезпечувало належний рівень освітлення в населених пунктах Громади.
11. У 2020-2021 роках громада реалізовувала заходи з модернізації вуличного освітлення шляхом встановлення LED-світильників та впровадження енергоощадних технологій.
12. Ще до повномасштабного вторгнення одним із проблемних питань залишалося управління твердими побутовими відходами, оскільки існуючий полігон ТПВ був перевантажений та потребував рекультивції.
13. Станом на початок 2022 року система охорони здоров'я Громади забезпечувала надання первинної та спеціалізованої медичної допомоги через мережу лікарень, амбулаторій та фельдшерсько-акушерських пунктів.
14. Медичні заклади Громади забезпечували обслуговування не лише мешканців Вовчанської МТГ, а й населення прилеглих територій, виконуючи функції міжгромадського медичного центру.
15. Унаслідок бойових дій 2022-2025 років значна частина медичних закладів була пошкоджена або втратила можливість повноцінно функціонувати, що суттєво знизило доступність медичних послуг.
16. Станом на 2021/2022 навчальний рік у Громаді функціонувало 18 закладів загальної середньої освіти, де навчалося 3280 учнів, а також 17 закладів та структурних підрозділів дошкільної освіти, які відвідували 764 діти.
17. До початку війни система освіти також включала заклади позашкільної освіти, інклюзивно-ресурсний центр та центр професійного розвитку педагогічних працівників, що забезпечувало комплексну підтримку освітнього процесу.
18. Станом на 2025/2026 навчальний рік у закладах загальної середньої освіти Вовчанської МТГ навчалося 1026 учнів, що на 2254 особи менше, ніж у 2021/2022

навчальному році. Таким чином скорочення контингенту становило близько 68,7%.

19. Станом на 2025/2026 навчальний рік дошкільною освітою було охоплено лише 67 дітей, що на 697 дітей менше, ніж до початку повномасштабної війни, а скорочення контингенту склало понад 91 %.

20. Незважаючи на військові виклики, у 2025/2026 навчальному році громада продовжувала забезпечувати освітній процес у дистанційному форматі та підтримувати функціонування інклюзивної освіти.

21. До початку повномасштабного вторгнення мережа закладів культури громади включала будинки культури, сільські клуби, бібліотеки, мистецькі заклади та Вовчанський краєзнавчий музей, які забезпечували культурні потреби населення.

22. У 2022 році завдяки оперативним діям працівників культури вдалося евакуювати найцінніші музейні фонди, що дозволило зберегти значну частину історико-культурної спадщини Громади.

23. До війни спортивна інфраструктура Громади включала стадіони, спортивні майданчики, спортивні зали та дитячо-юнацьку спортивну школу, що створювало умови для занять фізичною культурою та спортом серед дітей і молоді.

24. До 2022 року громада мала потенціал для розвитку рекреації та туризму завдяки природним ресурсам басейну річки Сіверський Донець, історико-культурній спадщині та мережі закладів відпочинку, однак бойові дії практично зупинили туристичну діяльність.

25. Станом на 2026 рік основними викликами для Вовчанської МТГ залишаються масштабні руйнування житлового фонду, критичної інфраструктури, закладів освіти, охорони здоров'я, культури та спорту, а ключовим завданням післявоєнного періоду є комплексне відновлення інфраструктури та створення умов для повернення населення і відновлення соціально-економічного розвитку Громади.

Розділ 8. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

На території Вовчанської МТГ створено та функціонує Управління містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології апарату Вовчанської міської ради (далі – Управління), яке забезпечує реалізацію державної політики у сфері містобудування, архітектури, земельних відносин та екологічної безпеки на місцевому рівні. У зв'язку з активними бойовими діями, руйнуванням інфраструктури та евакуацією населення діяльність Управління наразі здійснюється на території міста Харкова.

Незважаючи на складні умови воєнного часу, Управління продовжує виконувати покладені на нього функції, забезпечуючи організацію та супровід процесів просторового планування, ведення містобудівної документації, підготовку матеріалів для відновлення територій та надання адміністративних послуг у межах визначених повноважень.

Основними завданнями Управління є:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері містобудування, архітектури та житлово-комунального господарства;
- надання населенню адміністративних послуг у межах своєї компетенції.

Діяльність Управління спрямована на:

- гармонійний розвиток населених пунктів;
- збереження історико-культурної спадщини;
- раціональне використання земельних ресурсів.

В умовах воєнних викликів особливого значення набувають питання планування відновлення територій, забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів, збереження історико-культурної спадщини та формування умов для майбутнього повернення населення. Саме тому діяльність Управління є важливим елементом системи управління розвитком Громади та створення передумов для її післявоєнного відновлення.

Реалізація повноважень у сфері містобудування здійснюється відповідно до чинного законодавства України, зокрема:

- Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Закону України «Про архітектурну діяльність»;
- Земельного кодексу України;
- інших нормативно-правових актів, що регламентують містобудівну сферу.

Серед актуальних завдань Управління – розробка комплексного плану просторового розвитку території громади, створення детальних планів територій для перспективного будівництва, облаштування нових та реконструкція наявних об'єктів громадської інфраструктури, включаючи дорожню мережу, об'єкти соціальної сфери, житловий фонд та інженерні комунікації. Важливим напрямом діяльності також є підготовка планувальних рішень, необхідних для реалізації проєктів відновлення та залучення інвестицій у післявоєнний період.

До початку повномасштабного вторгнення у Вовчанській МТГ проводилася послідовна робота з формування сучасної системи просторового планування. Зокрема, у 2020 році було розпочато підготовку до створення Комплексного плану просторового розвитку території Вовчанської МТГ. Реалізація цього документа мала стати основою для комплексного управління територіальними ресурсами, узгодження інтересів Громади, бізнесу та держави, а також визначення перспективних напрямів забудови та розвитку інфраструктури.

Реалізація зазначених ініціатив була спрямована на забезпечення системного підходу до просторового планування, підвищення якості соціальної та інженерної інфраструктури, створення сприятливого середовища для інвестиційної діяльності та формування умов для сталого розвитку громади. Незважаючи на призупинення частини процесів внаслідок бойових дій, напрацьовані матеріали та управлінські рішення залишаються важливою основою для подальшого відновлення території.

Ці кроки свідчать про системну та послідовну роботу Громади у напрямі просторового планування, розвитку інфраструктури та підвищення якості життя населення. Вони також підтверджують готовність Вовчанської МТГ до

впровадження сучасних підходів у сфері територіального розвитку та післявоєнної відбудови.

У перспективі одним із ключових напрямів роботи стане розробка нового генерального плану міста Вовчанськ та плану зонування території, які враховуватимуть наслідки воєнних дій, сучасні вимоги безпеки, демографічні зміни та потреби майбутнього розвитку громади. Передбачено також розроблення генеральних планів для інших населених пунктів Вовчанської МТГ, що забезпечить комплексний підхід до управління територіями та створить передумови для ефективного використання земельних ресурсів.

Окремим важливим напрямом є проведення нормативної грошової оцінки земель різного цільового призначення. Реалізація цього заходу сприятиме формуванню актуальної бази для управління земельними ресурсами, забезпечить прозорість земельних відносин, підвищить ефективність використання земельного фонду та створить додаткові можливості для наповнення місцевого бюджету в процесі відновлення Громади.

Важливою складовою діяльності Управління є також адміністрування земельних відносин та забезпечення ефективного використання земельних ресурсів Громади. Станом на 01.10.2022 року між Вовчанською міською радою Харківської області та суб'єктами господарювання діяло 493 договори оренди землі, що свідчить про значний рівень залучення земельного ресурсу до господарської діяльності та формування дохідної частини місцевого бюджету. Водночас договори про встановлення особистого строкового земельного сервітуту та договори про відшкодування втрат від недоотримання коштів за фактичне землекористування на зазначену дату були відсутні. Умови воєнного стану та тимчасова окупація частини території Громади суттєво ускладнили здійснення повноцінного контролю за використанням земель, проте питання відновлення земельних відносин, актуалізації земельно-кадастрової інформації та забезпечення ефективного управління земельними ресурсами залишаються пріоритетними напрямами роботи органів місцевого самоврядування.

Одним із найважливіших напрямів діяльності Управління в умовах воєнного стану є реалізація державної програми компенсації за пошкоджене та знищене житло «єВідновлення». З метою забезпечення права мешканців Громади на отримання компенсації проведено комплекс організаційних заходів щодо створення та функціонування комісій з обстеження пошкоджених і зруйнованих об'єктів нерухомого майна. Робота комісій спрямована на фіксацію наслідків збройної агресії, проведення обстежень житлових об'єктів, внесення відповідних відомостей до державних реєстрів та забезпечення механізму нарахування компенсацій власникам зруйнованого або пошкодженого житла. Реалізація програми має важливе соціальне значення для громади, оскільки сприяє відновленню житлових умов населення, підтримці постраждалих родин та створенню передумов для повернення мешканців на територію Громади після стабілізації безпекової ситуації.

Житловий фонд Вовчанської МТГ до початку повномасштабного вторгнення характеризувався наявністю як багатоквартирної, так і індивідуальної житлової забудови. Структура житлового фонду сформувалася внаслідок історичного розвитку населених пунктів громади та відображала поєднання міської й сільської моделей розселення. Основу житлового фонду становили приватні житлові будинки, водночас значна частина населення проживала у багатоквартирному житлі різної поверховості. Характеристика житлового фонду громади станом на 2022 рік наведена в таблиці 8.1.

Табл. 8.1. Житловий фонд Громади

Показник	2022 рік	2022 рік (кількість квартир)
Житлові будинки, всього	143	3204
9-ти поверхівки	4	801
5-ти поверхівки	19	1358
4-х поверхівки	0	0
3-х поверхівки	11	112
2-х поверхівки	35	560
1-но поверхівки	74	373
Житлово-будівельні кооперативи	0	0
ОСББ	29	1581
Приватний сектор	19937	–

Аналіз структури житлового фонду свідчить, що житлова забудова Вовчанської МТГ переважно представлена приватним сектором, який налічував 19 937 житлових будинків. Така структура є характерною для громад із значною часткою сільського населення та низькою щільністю забудови. Водночас у Громаді функціонувало 143 багатоквартирні житлові будинки, в яких розміщувалося 3204 квартири. Найбільшу частку багатоквартирного житлового фонду становили п'ятиповерхові будинки – 19 будинків на 1 358 квартир та дев'ятиповерхові будинки – 4 будинки на 801 квартиру. Також на території Громади були представлені триповерхові, двоповерхові та одноповерхові багатоквартирні будинки. Важливою складовою управління житловим фондом були 29 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), які охоплювали 1581 квартиру. Наявна структура житлового фонду формувала значний потенціал для проживання

населення, однак унаслідок повномасштабної війни значна частина житлової забудови зазнала пошкоджень або руйнувань, що визначає відновлення житлового фонду одним із пріоритетних завдань післявоєнного розвитку Громади.

Шкода, заподіяна бойовими діями, терористичними актами, диверсіями та надзвичайними ситуаціями. У зв'язку з продовженням повномасштабної збройної агресії росії наразі неможливо визначити остаточні потреби у фінансуванні для комплексного відновлення території Вовчанської МТГ. Триває обстеження пошкоджених та знищених об'єктів та підрахунок потреби у фінансуванні на їх відновлення.

Однією з головних цілей є розробка містобудівної документації на місцевому рівні, що визначить принципові рішення щодо розвитку, планування забудови та іншого використання території Вовчанської МТГ.

У результаті військової агресії з боку РФ значних пошкоджень зазнав житловий фонд міста Вовчанськ. Місто зазнало одного з найбільших серед міст України пошкоджень/руйнувань житлового фонду, внаслідок чого більше 19000 громадян залишилися без житла.

Обстріли та ракетні удари призвели до руйнувань основних конструктивів житлових будівель, фасадів, конструкцій дахів, покрівель та прибудинкових територій.

Згідно з розпорядженням начальника Вовчанської міської військової адміністрації утворено комісію з обстеження пошкодженого та зруйнованого майна майна. Станом на 25 червня 2026 року комісійно, дистанційно та технічно обстежено 1499 об'єктів житлового фонду, складено 310 акт обстеження. До реєстру пошкодженого/зруйнованого майна внесено 1120 будівель та 387 приміщень. Компенсацію отримали 1 575 мешканців.

З початку активних бойових дій на території Громади об'єкти підприємств торгівлі, ресторанного господарства, аптек, АЗГС, об'єкти побутового обслуговування населення, ринки та торговельні майданчики зазнали значних пошкоджень і руйнувань. Постійні обстріли, ракетні удари та вибухові хвилі пошкодили житловий фонд та об'єкти громадського призначення, включно з конструкціями будівель, вікнами, фасадами, дахами, покрівлями та прибудинковими територіями.

У зв'язку з активними бойовими діями комісійне обстеження нерухомого майна – як пошкодженого, так і зруйнованого – тимчасово призупинено. Доступ до відповідних реєстрів наразі обмежено. У зв'язку з внесенням Вовчанської МТГ в зону активних бойових дій реєстр пошкодженого майна тимчасово зачинений. Але наразі працює реєстр знищеного майна, для розгляду заяв якого, та формування актів, застосовується дистанційне обстеження знищених об'єктів.

Висновки:

1. На території Вовчанської МТГ функціонує Управління містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології апарату Вовчанської міської ради, яке забезпечує реалізацію державної політики у сфері містобудування, архітектури та

земельних ресурсів і екології, надає адміністративні послуги населенню та спрямовує діяльність на гармонійний розвиток населених пунктів, збереження історико-культурної спадщини та раціональне використання земельних ресурсів. До повномасштабної війни було розпочато реалізацію низки стратегічних документів, зокрема Комплексного плану просторового розвитку громади, що свідчить про системну роботу у сфері просторового планування та розвитку інфраструктури.

2. Житловий фонд Громади зазнав значних руйнувань унаслідок військової агресії, понад 19 000 громадян залишилися без житла. Обстріли і ракетні удари призвели до руйнування конструктивних елементів будівель, фасадів, дахів та прибудинкових територій. Дистанційне обстеження майна здійснюється з обмеженнями через безпекову ситуацію, а компенсації отримали понад 1 500 мешканців.

3. Інфраструктурні об'єкти підприємств торгівлі, громадського харчування, аптек, АЗГС та побутового обслуговування населення зазнали значних пошкоджень. Попри це, програми відбудови житла («Відновлення») та дистанційне обстеження зруйнованого майна дозволяють поступово відновлювати житловий фонд та об'єкти соціальної інфраструктури, що є ключовим для забезпечення сталого розвитку громади після стабілізації безпекової ситуації.

РОЗДІЛ 9. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Відповідно до статті 19 Кодексу цивільного захисту України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», основними завданнями цивільного захисту в Вовчанській МТГ є створення умов для безпечної життєдіяльності населення, запобігання надзвичайним ситуаціям, своєчасне реагування та ліквідація їх наслідків, дотримання нормативних актів, розробка планів запобіжних заходів, створення і раціональне використання матеріальних ресурсів, оповіщення та навчання населення.

Враховуючи стратегічне розташування населених пунктів Громади та особливості рельєфу й інфраструктури, територія Вовчанської МТГ піддається різним видам надзвичайних ситуацій: техногенним, природним та соціально-економічним. Річка Сіверський Дінець та її притоки, наявність промислових об'єктів і залізничної інфраструктури створюють потенційні осередки підвищеного ризику. З огляду на це, критично важливим є наявність детальної інформації про просторове розташування зон високого ризику, що дозволяє планувати запобіжні заходи, розміщувати ресурси для швидкого реагування, організовувати евакуацію населення та проводити цільові навчання.

На території Вовчанської МТГ за період з 1999 року по 2025 рік зафіксовано одинадцять надзвичайних ситуацій.

Проведене у 2026 році зонування території Вовчанської МТГ показало, що потенційні надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру мають різний рівень ризику:

- для техногенних НС визначено помірний рівень ризику (пожежі та вибухи у споруді, на комунікації або технологічному устаткуванні промислового об'єкту, отруєння людей токсичними або іншими речовинами), що потребує організаційні, інженерно-технічні та протипожежні заходи, що зменшують ймовірність та наслідки подій;

- для природних НС визначено високий рівень ризику (зсуви ґрунту), що потребує реалізації комплексу інженерних, біоінженерних і організаційних заходів, зокрема зниження водонасичення схилів через поверхневий і глибинний дренаж, застосування підпірних стін, габіонів, пальових та анкерних систем, а також вирівнювання схилів і терасування, укріплення ґрунту ін'єкціями, георешітками та геотекстилем, озеленення схилів рослинами з розвинутою кореневою системою, контроль за витоками води, збереження природного та постійний моніторинг зсуви.

Застосування методики зонування територій за ризиками техногенного та природного характеру підтверджує її важливість для планування безпечного розвитку громади та підвищення готовності до потенційних НС у майбутньому.

Вовчанська міська рада забезпечує системну організацію цивільного захисту населення та територій громади відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, зокрема статті 19, та Положення про єдину державну систему цивільного захисту. Розроблені та затверджені нормативні акти, зокрема «Положення про субланку Вовчанської територіальної громади ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чугуївського району Харківської області», Плани реагування на надзвичайні ситуації, «План взаємодії органів управління та сил ЦЗ субланки Вовчанської територіальної громади ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чугуївського району Харківської області у разі виникнення надзвичайних ситуацій», які дозволяють ефективно координувати дії при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

У структурі міської субланки цивільного захисту створено ланки зв'язку та оповіщення, охорони громадського порядку, протипожежну, аварійно-технічну. Складено Перелік сил та засобів цивільного захисту субланки Вовчанської міської територіальної громади ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чугуївського району Харківської області. Сформувані територіальні формування цивільного захисту у зв'язку з відсутністю відповідного кадрового ресурсу через відтік працездатного населення з території Громади та невелику кількість працюючих після деокупації підприємств не вдалося.

Для оповіщення населення використовуються гучномовці, медіаресурси та транспортні засоби підприємств, що забезпечує охоплення всієї території Громади.

На виконання вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 року № 733 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту», «Плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку

та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій», затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 липня 2018 року № 488-р, п.1 Програми по забезпеченню пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту на території Вовчанської міської ради на 2023-2025 роки, затвердженої розпорядженням начальника міської військової адміністрації від 31 жовтня 2024 року № 418, складена проєктно-кошторисна документація «Нове будівництво місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення населення та територій Вовчанської міської територіальної громади». Департаментом цивільного захисту Харківської обласної військової адміністрації в листі від 16 квітня 2025 року № 03-02-02/929, Головним управлінням ДСНС України у Харківській області в листі від 22 квітня 2025 року було погоджено технічне завдання.

Проєктно-кошторисна документація складена та пройшла експертизу. Отримано експертний звіт №30/0149Ю-09/24 від 30 вересня 2024 року, реєстраційний номер EX01:9688-4624-2965-2124.

Згідно Зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва загальна сума щодо впровадження станом на 29 жовтня 2025 № 29/0912Ю-10/25 року складає 111 996,155 тис. грн.

Профінансовано виконання заходів з реконструкції систем оповіщення на суму 235 тис. грн.

Функціонування місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення є дуже важливим для мешканців Вовчанської МТГ, особливо після відкритої повномасштабної агресії рф, наявністю постійних обстрілів та авіаударів.

Впровадження місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення на території Вовчанської МТГ буде здійснено за рахунок державних коштів або за допомоги коштів міжнародних благодійних організацій.

Протокольним рішенням засідання місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій Вовчанської територіальної громади від 30 березня 2026 року №3 відтерміновано розгляд питання впровадження місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення на території Вовчанської МТГ, враховуючи безпекові умови сьогодення та подальшу ескалацію конфлікту з боку рф, до більш безпечної ситуації, пов'язаної з проведенням бойових дій.

На території Вовчанської МТГ на обліку перебуває 39 захисна споруда цивільного захисту (2 найпростіших укриттів та 37 протирадіаційних укриттів):

В інформаційній системі «Облік та візуалізація фонду захисних споруд цивільного захисту» зазначена актуальна інформація щодо відомчої належності та балансоутримувачів фонду захисних споруд цивільного захисту.

За формою власності захисні споруди, які розташовані на території Вовчанської МТГ, розподілені за формами власності:

- 8 шт. – державна;

- 3 шт. – приватна;
- 20 шт. – комунальна
- не пройшли технічну інвентаризацію- 6 шт.

Рішенням III (позачергової) сесії VIII скликання Вовчанської міської ради від 23 грудня 2020 року № 29-VIII утворена місцева комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій виконавчого комітету Вовчанської міської ради та затверджений її посадовий склад. Персональний склад місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій виконавчого комітету Вовчанської міської ради затверджений головою комісії.

Рішенням XIII (позачергової) сесії VIII скликання Вовчанської міської ради від 23 червня 2021 року № 21-VIII затверджено Положення про місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій виконавчого комітету Вовчанської міської ради.

Розроблені та затверджені функціональні обов'язки на кожного члена комісії, схема оповіщення місцевої комісії, перелік членів місцевої комісії з зазначенням контактних телефонів для здійснення оповіщення.

До Харківської обласної військової адміністрації була надана потреба у встановленні додатково 5 швидкоспоруджуваних захисних споруд класу А-І, які будуть встановлені на території Вовчанської МТГ в місцях скупчення населення за наступними населеними пунктами:

- м. Вовчанськ – 3;
- с. Бугайка – 1;
- сел. Вільча – 1.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо визначення потреби у фонді захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 18 березня 2025 року № 318 (далі – Методичні рекомендації), потреба у фонді захисних споруд цивільного захисту визначається з метою перспективного створення нових захисних споруд цивільного захисту та споруд подвійного призначення (додаткова потреба) з урахуванням наявного фонду, необхідності підвищення рівня захисту населення, а також для планування розвитку мережі засобів колективного захисту.

З огляду на викладене, а також відповідно до Методичних рекомендацій, які визначають пріоритетність будівництва захисних споруд цивільного захисту та споруд подвійного призначення визначається в межах 40 км від зони активних бойових дій, питання щодо будівництва нових захисних споруд буде розглянуто після покращення безпекової ситуації на території Громади та проведення комплексної оцінки готовності наявного фонду захисних споруд до використання за призначенням.

Вовчанська МТГ тривалий час перебувала в умовах окупації – з 24 лютого по 12 вересня 2022 року. Цей період спричинив масштабні негативні наслідки для її соціально-економічного розвитку, насамперед масовий відтік населення: чисельність мешканців скоротилася з 36,2 тис. осіб до близько 10,0 тис. осіб у

2023 році. Одночасно відбулося руйнування підприємств і критичної інфраструктури, а також суттєвий кадровий дефіцит у комунальних установах та органах місцевого самоврядування, де фактична укомплектованість становила лише близько 25% штатної чисельності.

Після звільнення громади 11 вересня 2022 року безпекова ситуація не стабілізувалася. Вже з цього часу територія громади перебувала під постійними обстрілами із застосуванням різних видів озброєнь. Відповідно до наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року №309 (зі змінами), а з 10 травня 2024 року – Вовчанська МТГ віднесена до територій активних бойових дій.

Першочерговими завданнями міської влади є збереження життя і здоров'я мешканців, відновлення та підтримка роботи критичної інфраструктури, забезпечення мінімальних прожиткових потреб, а також реалізація заходів правового режиму воєнного стану, цивільного захисту та громадської безпеки.

Близькість розташування до лінії бойового зіткнення, щоденні обстріли населених пунктів Громади, постійний терор цивільного населення з боку окупаційних військ країни-агресора з усіх видів озброєння, в тому числі із застосування ракетних та авіаударів, призвели до необхідності оголошення та проведення на території населених пунктів Вовчанської МТГ обов'язкової евакуації населення з 10 травня серпня 2024 року.

Механізм здійснення організованого вивезення населення із зон можливого впливу надзвичайної ситуації і розміщення його поза зонами дії вражаючих факторів джерел надзвичайної ситуації у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю населення визначений Порядком проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 року № 841 (далі – Порядок).

Для проведення евакуації населення розпорядженням начальника міської військової адміністрації затверджено посадовий та персональний склад комісії з питань евакуації населення з Вовчанської МТГ, відповідне положення про комісію, розроблені функціональні обов'язки членів комісії.

Визначено пункти посадки на транспортні засоби, маршрути евакуації (основні та запасні) та пункти висадки, складено розрахунок транспортного забезпечення евакуації населення. Досягнуті домовленості щодо транспортного супроводу, а для маломобільних груп населення сформовані спеціальні супровідні групи. Записані текстові повідомлення для можливості оповіщення населення про початок обов'язкової евакуації.

Уточнено кількість населення, яке підлягає обов'язковій евакуації по кожному населеному пункту та по категоріям.

План евакуації населення Вовчанської МТГ Харківської області на особливий період відкориговано та затверджено 08 квітня 2025 року. Маршрути евакуації актуальні. Налагоджена повна взаємодія з БО «Координаційний гуманітарний центр».

Станом на 01.06.2026 року демографічна ситуація на деокупованих територіях Вовчанської міської територіальної громади залишається вкрай складною та характеризується значним скороченням чисельності населення. На території громади обліковувалося 10 803 особи, з яких лише 321 дитина, 788 осіб з інвалідністю (у тому числі 144 лежачих хворих) та 5 417 осіб похилого віку. Таким чином, люди старшого віку становлять понад половину населення громади (50,1%), що свідчить про суттєве старіння населення та погіршення демографічної структури. Особливе занепокоєння викликає вкрай низька частка дітей – лише близько 3% від загальної чисельності населення, що є наслідком масової евакуації сімей із дітьми та тривалого впливу безпекових ризиків.

За період 2024–2026 років із деокупованих територій було евакуйовано 9 519 осіб, що становить близько 88% від загальної чисельності населення цих територій. Найбільші втрати населення спостерігаються у місті Вовчанськ, Вільчанському, Симинівському та Старицькому старостинських округах, де кількість мешканців, які залишилися проживати на території, є мінімальною або відсутньою. Водночас найбільша кількість населення, що продовжує проживати у громаді, зосереджена у Новоолександрівському, Білоколодезянському, Іванівському та Юрченківському старостинських округах. Загалом демографічна структура деокупованих територій Вовчанської МТГ свідчить про масштабне знелюднення території, переважання осіб похилого віку та соціально вразливих категорій населення, що у майбутньому створюватиме додаткові виклики для відновлення Громади, функціонування соціальної інфраструктури та повернення населення (див. Додаток 9).

На території Вовчанської МТГ проведена обов'язкова евакуація в примусовий спосіб дітей з їх батьками, або особами, які їх замінюють, або іншими законними представниками. За даними служби у справах дітей Вовчанської міської ради Харківської області на території громади дітей немає.

Весь цей час проводилася широка інформаційна кампанія щодо обов'язкової евакуації населення, й надалі проводиться роз'яснювальна робота щодо необхідності евакуації в безпечні регіони України шляхом розміщення публікацій на офіційних сторінках Вовчанської міської військової адміністрації в соціальних мережах Facebook, Instagram, Telegram та на офіційній сторінці Куп'янської міської ради Харківської області. Крім цього, під час проведення роз'яснювальної роботи видавалися всім бажаючим, надано всім старшим по будинкам та вулицям, відповідальним по пунктам укриття інформаційні листівки щодо евакуації. У маршрутних таксі, у пунктах видачі гуманітарної допомоги, вивішені інформаційні листівки щодо евакуації.

У 2025 році, з метою підвищення обізнаності населення щодо ризиків, пов'язаних із мінами та вибухонебезпечними предметами, здійснено розповсюдження 5 000 примірників інформаційних буклетів серед мешканців міста Вовчанськ та населених пунктів громади.

Крім того, для проведення навчань на базі комунальних підприємств та структурних підрозділів Вовчанської міської ради видано 500 інформаційних буклетів.

Додатково 1 000 інформаційних листівок попереджувального характеру щодо ризиків перебування у небезпечних зонах були розповсюджені серед комунальних підприємств і структурних підрозділів Вовчанської міської ради, розміщені у «куточках цивільного захисту» та видаються громадянам під час отримання адміністративних послуг і гуманітарної допомоги.

За 2025 рік на комунальних підприємствах та у структурних підрозділах Вовчанської міської ради проведено 24 лекції з інформування населення про ризики, пов'язані з вибухонебезпечними предметами, які відвідали 300 слухачів.

Інформацію про небезпеку повернення ВПО до населених пунктів, з яких раніше було проведено евакуацію, та інформацію з питань мінної безпеки розміщено у відповідних розділах на офіційному вебсайті Вовчанської міської ради⁷.

Основний тягар по ліквідації пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій на території області, лежить на підрозділах ГУ ДСНС України у Харківській області та Вовчанського загону місцевої пожежної охорони. Основною проблематикою захисту населених пунктів від пожеж є відсутність добровільної пожежної охорони, Центрів безпеки громадян а також віддаленість їх від місця розташування підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

З метою реалізації вимог статті 19 та 62 Кодексу цивільного захисту України та пункту 6 постанови Кабінету Міністрів України від 08 лютого 2015 року №214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад», одним з основних завдань місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту є забезпечення пожежної безпеки на відповідних територіях та об'єктах, створення пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої пожежної охорони та добровільної пожежної охорони, керівництво ними, забезпечення їх діяльності, здійснення контролю за готовністю до дій за призначенням та часу прибуття для надання допомоги, що не повинно перевищувати 20 хвилин.

На території Вовчанської міської ради створено загін місцевої пожежної охорони, який має 2 підрозділи у смт. Вільча та смт. Білий Колодязь. Кількість особового складу становить 14 осіб, в наявності 2 пожежних автомобіля – ГАЗ-66, ЗІЛ-130. На території громади розташовано 162 пожежних гідранти, 43 водонапірних вежі та 62 пожежні водойми

Номенклатура та обсяги місцевого матеріального резерву Вовчанської МТГ для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків затверджена розпорядженням начальника міської військової адміністрації від 02 вересня 2024 року №230. Номенклатура розроблена згідно з Методикою

⁷ Джерело: Офіційний сайт Вовчанської МВА <https://vovchmrada.gov.ua/>

визначення номенклатури та обсягів матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 05 березня 2024 року № 137.

У зв'язку з небезпечною ситуацією, яка склалась на території Вовчанської МТГ, місцевий матеріальний резерв Громади був частково переміщений в більш безпечне місце.

Пунктом 5 Комплексної Програми цивільного захисту, запобігання виникнення пожеж та зменшення їх наслідків у Вовчанській МТГ на 2024-2026 роки передбачені заходи з проведення щорічного оновлення та заміни матеріальних цінностей матеріального резерву згідно з Номенклатурою та обсягами матеріального резерву відповідно до затвердженої бюджетної програми. У разі обґрунтованої потреби придбання для оновлення чи заміни матеріальних цінностей матеріального резерву розглядається питання щодо виділення додаткового фінансування з місцевого бюджету Вовчанської МТГ та проводиться відповідна робота.

Щороку проводяться командно-штабні тренування, показові дні цивільного захисту та навчальні заходи для керівного складу органів управління, працівників підприємств та навчальних закладів.

У громаді реалізується комплексна превентивна робота щодо попередження повеней, ожеледиці, боротьби з пожежами в прилеглих лісових масивах та інших природних небезпек. Розроблені план основних заходів цивільного захисту по Вовчанській МТГ, план заходів щодо попередження надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і пожежної безпеки по Вовчанській МТГ в осінньо-зимовий період, план організаційних і практичних заходів щодо безаварійного пропуску осінньо-зимових дощових паводків, льодоходу і весняної повені по Вовчанській МТГ, організаційно-методичні вказівки щодо навчання працівників і непрацюючого населення Вовчанської МТГ діям у надзвичайних ситуаціях.

Таким чином, система цивільного захисту Вовчанської МТГ характеризується інтегрованою структурою органів управління, наявністю спеціалізованих служб, матеріально-технічного резерву та навчально-підготовчих заходів, що забезпечує готовність до ефективного реагування на надзвичайні ситуації та захист життя, здоров'я і майна населення у мирний час та в умовах особливого періоду.

Непрацююче населення навчається діям у надзвичайних ситуаціях через консультаційні пункти та інформаційно-просвітницьку роботу. Через офіційний сайт міської ради, засоби масової інформації міста, проводиться інформаційна просвітницька робота з питань поведінки в умовах надзвичайної ситуації та методи реагування у разі виникнення надзвичайної ситуації.

Через небезпечну ситуацію у регіоні та в громаді зокрема навчання непрацюючого населення відбувається шляхом розміщення відповідних актуальних на сьогодні публікацій на офіційних сторінках Вовчанської міської

військової адміністрації в соціальних мережах Facebook, Telegram та на офіційній сторінці Вовчанської міської ради Чугуївського району Харківської області.

З метою підвищення ефективності просвітницько-профілактичної роботи та пропаганди знань серед населення з питань захисту і дій при виникненні надзвичайних ситуацій, відповідно до:

- п. 31 ч. 2 ст. 19, ст. 39 та 42 Кодексу цивільного захисту України;
- Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444;
- наказу Міністерства надзвичайних ситуацій України від 07.06.2011 № 587 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах»;
- підпункту 7 пункту «б» частини першої статті 36¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» було створено та організовано роботу двох консультаційних пунктів з питань цивільного захисту (в старостинських округах), а також затверджено Положення про їхню діяльність.

Консультаційні пункти з питань ЦЗ є осередками проведення інформаційно-просвітницької роботи та пропаганди знань з питань захисту і дій у надзвичайних ситуаціях серед непрацюючого населення.

На заняттях розглядаються такі основні питання:

- оповіщення та інформування населення про загрозу або виникнення НС;
- укриття населення у фондї захисних споруд, зокрема у сховищах, протирадіаційних і найпростіших укриттях, а також у спорудах подвійного призначення;
- організація заходів з евакуації людей, матеріальних і культурних цінностей, з прикладами розроблення та оформлення документів з організації евакуації;
- захист населення та територій у різних сферах: інженерний, радіаційний, хімічний, медичний, біологічний та психологічний.

У результаті проведеної роботи вдалося підвищити рівень безпеки життєдіяльності населення, захисту суб'єктів господарювання і територій від загрози виникнення надзвичайних ситуацій різного характеру. Покладено початок створенню ефективної сучасної системи цивільного захисту та профілактики надзвичайних ситуацій і пожеж на місцевому рівні. Покращено систему управління територіальною підсистемою єдиної державної системи цивільного захисту та підвищено її ефективність.

Висновки:

1. Станом на червень 2026 року територія Вовчанської МТГ зазнала значних руйнувань: більшість підприємств, інфраструктури та частина населення втрачена, що суттєво ускладнює організацію цивільного захисту.

2. Майже вся інфраструктура цивільного захисту Вовчанської МТГ зруйнована: 100% систем оповіщення та пунктів незламності не працюють.
3. Значна частина захисних споруд та найпростіших укриттів зруйнована або демонтована, залишки фонду не здатні забезпечити безпеку населення.
4. Евакуаційні маршрути та плани укриття населення існують документально, але їхня практична реалізація наразі неможлива через масштабні руйнування та відсутність ресурсів.
5. Поточний стан Громади не дозволяє організувати ефективний цивільний захист: населення та критична інфраструктура залишаються без належного захисту.
6. За умови стабілізації безпекової ситуації, укладання мирної угоди та цільового державного чи міжнародного фінансування заплановано відновлення та будівництво систем оповіщення, пунктів незламності, укриттів та модульних захисних споруд для повного забезпечення безпеки населення.

РОЗДІЛ 10. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

10.1. Суб'єкти господарювання та галузева структура економіки

Економічний потенціал Вовчанської МТГ станом на 01.01.2022 роки складали 2008 суб'єктів господарської діяльності, які перебували на обліку в органах податкової служби України, з них 681 суб'єктів господарювання – юридичні особи та 1327 фізичних осіб-підприємців (див. Додаток 10).

Останні роки змусили підприємництво пристосовуватися до нових більш складних реалій: запровадження карантинних заходів протягом 2020-2021, оголошення на території України воєнного стану й початок бойових дій. Це призвело до значних негативних наслідків для розвитку й діяльності підприємництва спочатку через часткове, а потім через повне зупинення функціонування підприємств, ускладнення логістики, зниження попиту й руйнування ланцюгів постачання та реалізації продукції.

Стан розвитку малого й середнього підприємництва свідчить про необхідність реалізації активної виваженої політики з підтримки й подальшого розвитку підприємницького потенціалу та поліпшення бізнес-клімату через здійснення комплексу відповідних заходів:

- створення сприятливих умов для релокованих підприємств з інших регіонів України (запроваджено проєкт «Релокація бізнесу», у рамках якого з діючими релокантами проводиться робота, зокрема щодо залучення їх до участі в грантових програмах, розміщення інформації про них в Інтернет-ресурсах);

- реєстрація у Вовчанській МТГ суб'єктів господарювання, які створюють нові робочі місця та, у перспективі, мають можливість отримати податкові пільги.

Розпочата росією війна завдала важкого удару українській економіці та бізнесу. З початку збройної агресії проти України сектор підприємництва (у першу чергу великий) на території громади знищений, суб'єкти мікропідприємництва змушені були здійснювати свою діяльність в умовах воєнного стану спочатку з певними обмеженнями або частково, згодом – зупинили діяльність. Негативний

вплив воєнних дій на території Вовчанської МТГ унеможливило розроблення реалістичних планів.

На території Вовчанської МТГ до початку воєнних дій виробничу діяльність здійснювали промислові, переробні підприємства та підприємства харчової промисловості, серед яких ПрАТ «Вовчанський агрегатний завод», ПрАТ «Вовчанський олійно-екстракційний завод» та ТОВ «Вовчанський мясокомбінат». Це великі платники податків, які зареєстровані на території Вовчанської МТГ, працювали не лише на внутрішній ринок України, а й на експорт продукції, мали високу впізнаваність як на території України так і на європейському рівні. Більше 50 великих сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств також зупинили свою діяльність. ТОВ «Вовчанський мясокомбінат» релоковано у Ківерцівську територіальну громаду Волинської області.

У 2021 році на території Громади працювало 168 малих підприємств та 1327 фізичних осіб-підприємців. Більшість із них призупинили свою діяльність або перемістилися у більш безпечні райони Харківської області чи України.

Станом на 01 січня 2022 року в громаді налічувалось 265 об'єктів торгівлі, в т.ч. 207 магазинів (15 – продовольчих, 73 – непродовольчих, 119 – змішаних), 3 супермаркети, 36 кіосків, 18 палаток (лотків) та 1 ринок. З початку активної фази бойових дій (травень 2024 року) більшість із них зруйновані. Мешканці громади вимушено евакуювались у більш безпечні райони Харківської області, України чи виїхали за кордон. Населення Громади станом на 01.01.2026 становить 2004 особи (див. Додаток 10, 11).

Наразі станом на 25.06.2026 1120 будівель та 387 приміщень об'єктів приватного виробничого фонду внесено до реєстру пошкодженого зруйнованого майна.

Фінансові результати до оподаткування підприємств станом на 01.01.2022 року складали 139 608,3 тис. грн. Підприємства, які одержали прибуток у відсотку до загальної кількості підприємств – 69,2%.

На початку повномасштабного вторгнення громада мала досить розвинену роздрібну торговельну мережу, яка станом на 01.01.2022 року налічувала 265 об'єктів торгівлі, в т.ч. 207 магазинів, 3 супермаркети, 36 кіосків, 18 палаток і 1 ринок.

На початку 2024 року у місті працюють підприємства – надавачі комунальних послуг, медичні заклади (поліклінічна та екстрена невідкладна допомога), бюджетні установи: освіти (онлайн навчання), культури (без проведення заходів), соціального захисту, деякі автоперевізники.

Що стосується найбільших промислових підприємств міста, то всі вони зруйновані повністю. Обстріли територіальної громади не припиняються.

Одним із основних джерел наповнення бюджету громади є надходження податку на доходи фізичних осіб. Проведений порівняльний аналіз надходжень такого податку до бюджету Вовчанської МТГ за 2021 рік та 2025 рік свідчить про їх суттєве скорочення. Така тенденція обумовлена наслідками збройної агресії РФ проти України, що спричинила припинення діяльності значної частини

підприємств, скорочення зайнятості населення, релокацію суб'єктів господарювання та населення Громади. Найбільше скорочення зафіксовано серед промислових підприємств, що припинили або суттєво обмежили виробничу діяльність внаслідок бойових дій. Лише окремі платники демонструють позитивну динаміку надходжень, однак їх внесок не компенсує загального падіння доходів бюджету громади. Так, найбільше скорочення надходжень спостерігається від ПрАТ «ВОВЧАНСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД» – 94,8% та ПрАТ «ВОВЧАНСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД» – 93,4%. Водночас, окремі платники продемонстрували позитивну динаміку: надходження від АТ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» збільшилися на 21,7%.

Табл. 10.1. Надходження податку на доходи фізичних осіб Громади за 2021 та 2025 роки, тис. грн

ЄДРПОУ	Найменування платника	2021	2025	Відхилення	Темп приросту %
43940048	Відділ освіти Вовчанської міської ради	11 473,1	5 540,2	-5 932,9	-51,7
14309847	ПрАТ «ВОВЧАНСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД»	10 401,7	537,9	-9 863,8	-94,8
02002990	КНП «Вовчанська ЦРЛ»	5 514,4	3 560,3	-1 954,1	-35,4
00373936	ПрАТ «ВОВЧАНСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД»	5 128,5	337,0	-4 791,5	-93,4
34469015	ТОВ «ТОВ ТРАЙГОН ФАРМІНГ ХАРКІВ»	2 420,0	833,2	-1 586,8	-65,6
00993136	ДП «ВОВЧАНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	2 262,3	526,9	-1 735,4	-76,7
00131954	АТ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО»	2 226,2	2 708,9	+482,7	+21,7

10.2. Розвиток малого та середнього бізнесу

Останні роки змусили підприємництво пристосовуватися до нових більш складних реалій: запровадження карантинних заходів, оголошення на території України воєнного стану й початок бойових дій. Наближення громади до зони активних бойових дій призвело до значних негативних наслідків для розвитку й діяльності підприємництва через повне зупинення функціонування підприємств, ускладнення логістики, зниження попиту й руйнування ланцюгів постачання та реалізації продукції.

Табл. 10.2. Підприємства-юридичні особи Вовчанської МТГ

Підприємства-юридичні особи	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік (очікуване)	2022-2025 роки
Кількість зареєстрованих юридичних осіб на кінець року, од.	660	670	692	695	242
Кількість середніх та малих підприємств на кінець року, од.	152	151	145	145	інформація невідома
Кількість зайнятих осіб	3117	4067	3943	3943	інформація невідома
Кількість найманих осіб	3079	4013	3915	3915	інформація невідома

Табл. 10.3. Показники розвитку підприємницького середовища

Фізичні особи-підприємці	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік (очікуване)	2022-2025 роки
Кількість фізичних осіб-підприємців на кінець року, од	2 202	2 245	2 321	2 326	1 767
Кількість найманих працівників фізичних осіб-підприємців, осіб	2 153	1 905	1 910	1 925	інформація невідома
Зайнято у сфері середнього та малого бізнесу, осіб	7 472	8 217	8 174	8 194	інформація невідома
Обсяг реалізованої промислової продукції, тис.грн.	1 705 624,1	1 754 014,1	1 806 634,5	1 860 833,5	інформація невідома
Обсяг реалізованих послуг, тис. грн.	2 430 433	2 385 235,1	2 457 034,6	2 502 222,5	інформація невідома
Рівень безробіття на кінець року, %	1,08	1,65	2,61	2,6	інформація невідома

Головна мета – забезпечення стабільної роботи всіх галузей виробництва, відновлення, збереження та подальше нарощування промислового потенціалу

міста, здійснення переходу на високотехнологічну, інноваційну, ресурсозберігаючу та екологічно безпечну модель розвитку промисловості Громади.

Висновки:

1. Станом на 01.01.2022 року у Вовчанській МТГ налічувалося понад 2008 суб'єктів господарювання, з них 681 юридичних осіб та 1327 фізичних осіб-підприємців, що демонструвало різноманітну галузеву структуру економіки громади.
2. Підприємництво на території громади зазнало значних негативних впливів через карантинні обмеження 2020–2021 років та початок воєнних дій, що призвело до часткової, а згодом повної зупинки діяльності багатьох підприємств, руйнування логістики та зниження попиту.
3. Сектор малого та середнього бізнесу вимагав активної підтримки, зокрема через проект «Релокація бізнесу», залучення до грантових програм та податкові пільги для нових робочих місць.
4. Виробничі підприємства, які до війни мали значний економічний потенціал (ПрАТ «Вовчанський агрегатний завод», ПрАТ «Вовчанський олійно-екстракційний завод» ТОВ «Вовчанський мясокомбінат», ТОВ «СП «Білий Колодязь» зупинили діяльність у зв'язку з війною; великі сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства також не працювали.
5. За розрахунками, після деокупації наприкінці 2023 року у громаді діяли близько 90 ФОП у сфері торгівлі та 15 у сфері послуг, у т.ч. 2 автомобільних перевізника; наприкінці 2024 року – близько 90 ФОП у торгівлі та 6 у сфері послуг, у т.ч. 1 перевізник.
6. До реєстру пошкодженого або зруйнованого майна внесено 45 об'єктів приватного виробничого фонду, що підтверджує значні руйнування інфраструктури та підприємств.
7. Фінансові результати підприємств станом на 01.01.2022 року склали 139 608,3 тис. грн, прибуток отримали 69,2% підприємств; після воєнних дій прогнозувати реалістичний фінансовий стан бізнесу неможливо через втрату активів і робочих місць.
8. Статистика розвитку малого та середнього бізнесу до початку війни: зареєстровані юридичні особи – 681, середні та малі підприємства – 168, зайнятість – 5423 осіб, фізичні особи-підприємці – 1 327, наймані працівники – 1 948 осіб, обсяг реалізованої промислової продукції – 1 860 833,5 тис. грн, обсяг реалізованих послуг – 2 502 222,5 тис. грн, рівень безробіття – 2,6%.
9. Наразі економічна діяльність громади частково відновлена, проте значна частина промислового потенціалу зруйнована, що потребує цільових заходів із відновлення та підтримки підприємництва.
10. Головна мета економічного розвитку громади – забезпечення стабільної роботи всіх галузей, відновлення та нарощування промислового потенціалу з переходом на високотехнологічну, інноваційну, ресурсозберігаючу та екологічно безпечну модель розвитку.

РОЗДІЛ 11. ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Вовчанська МТГ в умовах воєнного стану має достатню бюджетну спроможність для реалізації соціально-економічних та інфраструктурних ініціатив. Формування фінансових ресурсів відбувається прозоро завдяки власним доходам та офіційним трансфертам, а планування видаткової частини бюджету громади забезпечує підтримку пріоритетних напрямів розвитку: соціальної сфери, освіти, культури та інфраструктури. Рациональне використання ресурсів створює підґрунтя для інерційного розвитку Громади та реалізації стратегічних проєктів на користь мешканців.

Показники дохідної частини бюджету визначалися на базі основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України та Вовчанської МТГ, які враховують дії правового режиму воєнного стану, та із застосуванням норм, як чинних бюджетного та податкового законодавства, так і пропозицій змін до Податкового кодексу України.

Відповідно до статті 13 Бюджетного кодексу України дохідна частина міського бюджету складається з загального та спеціального фондів, а також трансфертів з державного та обласного бюджетів.

Доходи загального фонду бюджету Вовчанської МТГ за 2025 рік з урахуванням трансфертів виконані на 96,1%, при уточненому плані на вказаний період – 258 227,6 тис. грн., надходження склали 248 146,6 тис. грн., недоотримано до бюджету громади 10 081,0 тис. грн. Без урахування трансфертів бюджет громади виконаний на 85,5%, при уточненому плані 64 710,0 тис. грн., фактично надійшло 55 322,7 тис. грн., відповідно недоотримано до бюджету 9 387,3 тис. грн. В порівнянні з відповідним періодом 2024 року та з 2021 роком (у співставних умовах) надходження зменшились на 20 321,3 тис. грн. (26,9%) та на 151 786,5 тис. грн. (73,3%) відповідно.

Головною причиною зменшення обсягу надходжень до бюджету громади в порівнянні з 2024 та 2021 роками, а також факторами, що вплинули на рівень початкового планування є тривала дія воєнного стану, негативний вплив збройної агресії, активні бойові дії на території громади, руйнівний стан промислової інфраструктури та зупинення діяльності більшості бюджетоутворюючих суб'єктів господарювання, зупинення діяльності малого підприємництва, звільнення від сплати податків після віднесення громади до території з активними бойовими діями та інші фактори.

Податкові надходження у 2025 році склали 54 842,6 тис. грн. (85,4%), що в порівнянні з аналогічним періодом 2024 року (у співставних умовах) менше на 20 271,7 тис. грн. (30%). Неподаткові надходження у 2025 році склали 480,1 тис. грн., що на 480,1 тис. грн. (9,3%) менше минулорічного показника.

На значне скорочення доходів місцевого бюджету вплинули катастрофічні наслідки збройної російської агресії.

Загальний обсяг отриманих трансфертів з державного та інших місцевих бюджетів склав 192 823,9 тис. грн., що в порівнянні з 2024 роком (у співставних умовах) більше на 6 487,1 тис. грн. (+3,5%).

Одними із основних джерел наповнення бюджету громади є надходження податку на доходи фізичних осіб – 66,1% від загальної суми доходів загального фонду (без урахування трансфертів), який у 2025 році надійшов в сумі 36 570,0 тис. грн., що в порівнянні з 2024 роком (у співставних умовах) менше на 4 056,1 тис. грн., або на 10% та надходження єдиного податку – 28,1%, зокрема, з фізичних осіб (підприємців), який у 2025 році надійшов у сумі 15 549,2 тис. грн. та 13 136,5 тис. грн. відповідно, що в порівнянні з 2024 роком (у співставних умовах) менше на 9 562,6 тис. грн., або на 38,1% та 1 354,9 тис. грн., або на 9,3% відповідно, і пов'язано з військовою агресією, територіальним розташуванням громади в зоні активних бойових дій, призупиненням діяльності деяких бюджетних установ, суб'єктів господарювання та, як наслідок, переведення виробничих потужностей до більш безпечних регіонів.

Табл. 11.1. Аналіз показників доходів за 2021-2026 роки по загальному фонду бюджету Вовчанської МТГ, тис. грн

Код	Найменування	Факт за 2021 рік	Факт за 2022 рік	Факт за 2023 рік	Факт за 2024 рік	Факт за 2025 рік	План на 2026 рік
10000000	Податкові надходження	205 133,7	90 029,8	86 785,0	75 114,3	54 842,6	55 552,8
20000000	Неподаткові надходження	1 975,5	626,0	7,6	529,7	480,1	494,2
40000000	Офіційні трансферти	123 284,4	95 212,9	212 053,4	186 336,8	192 823,9	118 353,3
ВСЬОГО:		330 393,6	185 868,7	298 846,0	261 980,8	248 146,6	174 400,3

Аналіз показників доходів загального фонду бюджету Вовчанської МТГ за 2021-2025 роки свідчить про суттєві коливання надходжень у різних категоріях. Найбільші обсяги формують податкові надходження та офіційні трансферти, водночас їх рівень, зокрема податкових надходжень, значно зменшився у 2024-2025 роках порівняно з довоєнним періодом, при цьому зріс рівень трансфертів у 2023-2025 роках, що демонструє нестабільність фінансового забезпечення Громади. Зазначене чітко висвітлює різку зміну структури бюджету Вовчанської МТГ: від забезпеченості за рахунок власних надходжень в довоєнний період – до залежності від офіційних трансфертів в пост окупаційний період і перебування Громади в зоні активних бойових дій.

Рисунок 10.1 ілюструє структуру доходів у 2025 році за відсотками, наочно відображаючи співвідношення податкових надходжень, неподаткових надходжень та трансфертів.

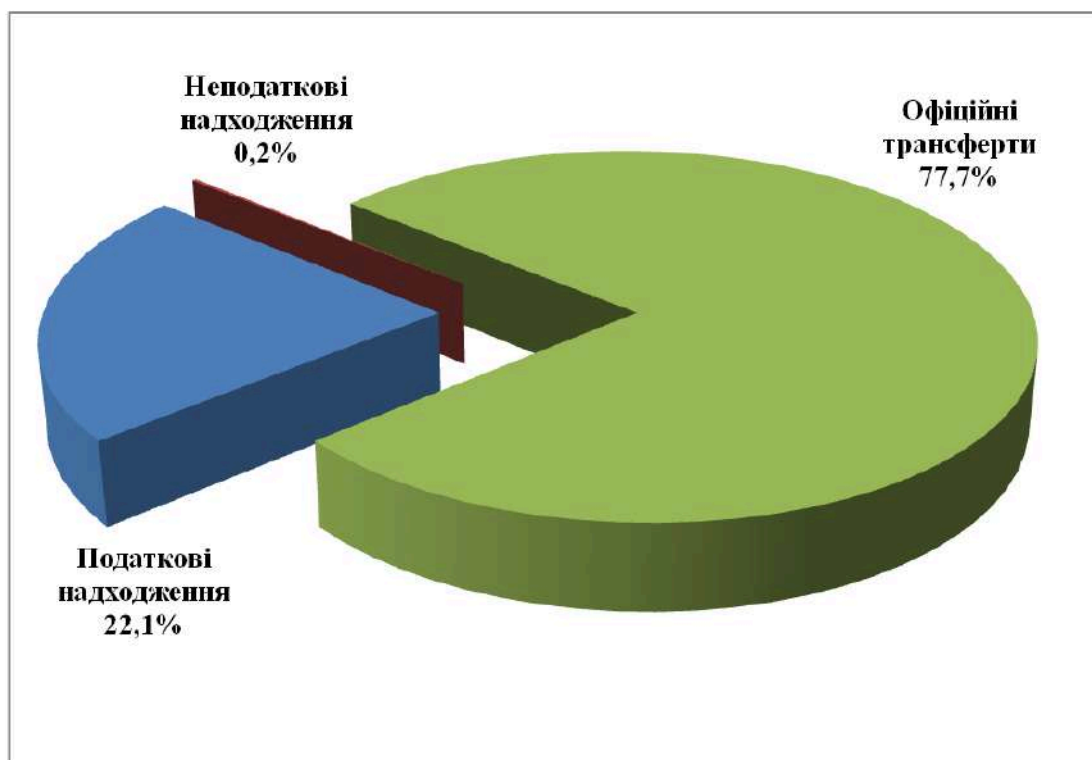

Рис. 11.1. Структура доходів загального фонду бюджету Громади у 2025 році, %

За аналітичними даними пріоритетна роль в податкових надходженнях у 2026 році буде належати податку на доходи фізичних осіб – 55 552,8 тис. грн., а саме 31,9% від загального обсягу доходів загального фонду. Вагомим джерелом надходжень залишаються податок на доходи фізичних осіб та єдиний податок (з фізичних осіб), які складають 66,2% та 28,4% (з фізичних осіб – 24,2%) відповідно, до обсягу загального фонду без урахування трансфертів.

Прогнозований показник податкових надходжень до бюджету територіальної громади на 2026 рік становить 31,8% загального обсягу доходів; неподаткових надходжень – 0,3%; офіційних трансфертів – 67,9%.

Відповідно до норм Податкового кодексу основним показником для розрахунку прогнозних надходжень податку на доходи фізичних осіб виступає показник витрат на оплату праці, який включає в себе: фонд оплати праці найманих працівників; допомогу по тимчасовій непрацездатності, що виплачується за рахунок фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування; винагорода за цивільно-правовими договорами тощо. Розрахунок суми податку на доходи фізичних осіб на 2026 рік здійснено з урахуванням підвищення розміру мінімальної заробітної плати з 1 січня 2026 року, діючих ставок оподаткування доходів фізичних осіб, передбачених нормами Податкового кодексу, враховуючи останні законодавчі зміни. При плануванні податку на доходи фізичних осіб враховано основні чинники, які вплинуть на надходження, а саме:

- застосування єдиної ставки 18% оподаткування доходів фізичних осіб із розрахунку надходжень місцевого бюджету 64 %;
- застосування мінімальної заробітної плати з 01 січня 2026 року у розмірі 8 647,00 грн. на місяць;
- посадових окладів (тарифні ставки) на основі Єдиної тарифної сітки з 1 січня 2026 р. – 3 470 грн.;
- та інше.

Спостерігається зниження надходжень ПДФО за період 2024 - 2025 років (фактично 36 570,0 тис. грн) до фактичного виконання 2024 року (40 626,1 тис. грн) на 4 056,1 тис. грн. (10 %).

Незважаючи, на фактор збільшення нормативу зарахування ПДФО до місцевих бюджетів – з 60% до 64% очікується подальше зниження фактичних надходжень даного податку в 2026 році.

Основними факторами впливу на зниження надходжень податку на доходи фізичних осіб у 2026 році є зниження ділової активності суб'єктів господарювання, виходячи з можливостей в період дії воєнного стану та перебування громади в зоні активних бойових, в деяких випадках припинення або «замороження» діяльності підприємств, скорочення фактичної чисельності працівників тощо. Так, наприклад, із найбільших платників податку втрати ПДФО 2025 року до аналогічного періоду 2024 року відбулися по таким платникам, як ТОВ «ТРАЙГОН ФАРМІНГ ХАРКІВ» – 1 095,2 тис. грн., ДП «ВОВЧАНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» – 939,8 тис. грн, ПП «ТРАЙГОН ФАРМІНГ МОЛНІЯ» – 460,7 тис. грн, ПрАТ «ВОВЧАНСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД» – 453,1 тис. грн та інші.

По інших податковим та неподатковим надходженням місцевого бюджету також спостерігається зменшення надходжень, викликане причинно-наслідковим зв'язком агресії рф.

Обсяг показників по місцевих податках і зборах враховано в бюджеті з урахуванням положень встановлених Законом «Про державний бюджет України на 2026 рік», Бюджетним кодексом України, Податковим кодексом України та іншими законодавчими актами України. Також було враховано стан надходжень у 2024 році та очікуване виконання до кінця 2025 року. Ставки місцевих податків і зборів та інші положення, що регламентують адміністрування податків та зборів, визначені рішенням Вовчанської міської ради від 23 червня 2021 року № 7-VIII «Про встановлення місцевих податків і зборів на території Вовчанської міської ради з 1 січня 2022 року».

Загальними факторами впливу на зменшення надходжень місцевих податків у 2026 році є відсутність ділової активності суб'єктів господарювання, призупинення діяльності більшості бюджетоутворюючих підприємств, сільськогосподарських товаровиробників, руйнівний стан інфраструктури, перебування Громади в зоні активних бойових дій та інші чинники, що є наслідком збройної агресії росії проти України та низки пільг щодо сплати місцевих податків.

11.1. Видатки місцевого бюджету

Видаткова частини бюджету Вовчанської МТГ сформована з урахуванням першочергових та пріоритетних цілей і завдань галузей соціально-культурної сфери, при плануванні бюджету фінансово забезпечено гарантовані державою соціальні стандарти, передбачено видатки на фінансування місцевих Програм та заходів тощо. Пріоритетними напрямками є підвищення якості послуг, що надаються населенню громади, реалізація заходів та роботи з територіальної оборони, підтримка сил безпеки і оборони, особливо в умовах воєнного стану.

Особлива увага приділяється збереженню існуючої мережі закладів, які фінансувалися з бюджету Громади у 2021-2025 роках. Наявні ресурси першочергово спрямовуються на такі важливі соціальні видатки, як: заробітна плата (з нарахуваннями) працівникам, оплата комунальних послуг та енергоносіїв, соціальне забезпечення тощо.

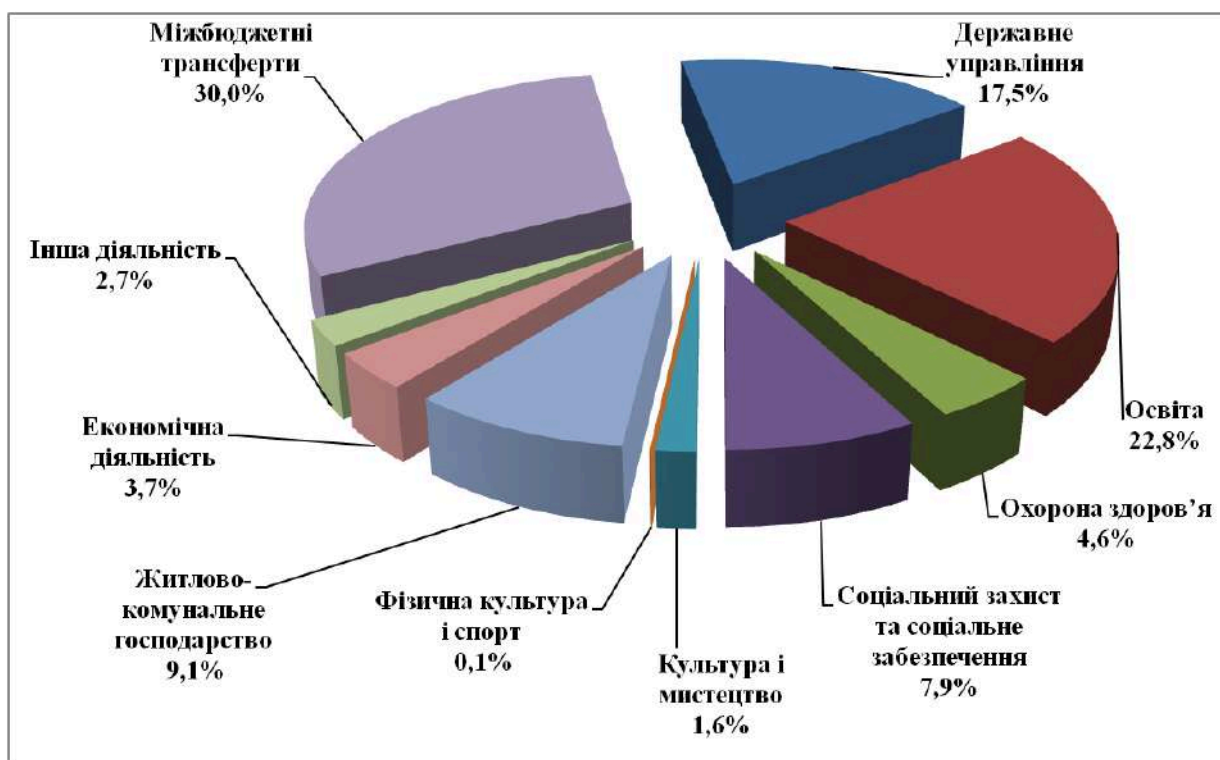

Рис. 11.2. Питома вага галузей у загальному обсязі бюджету Громади у 2025 році

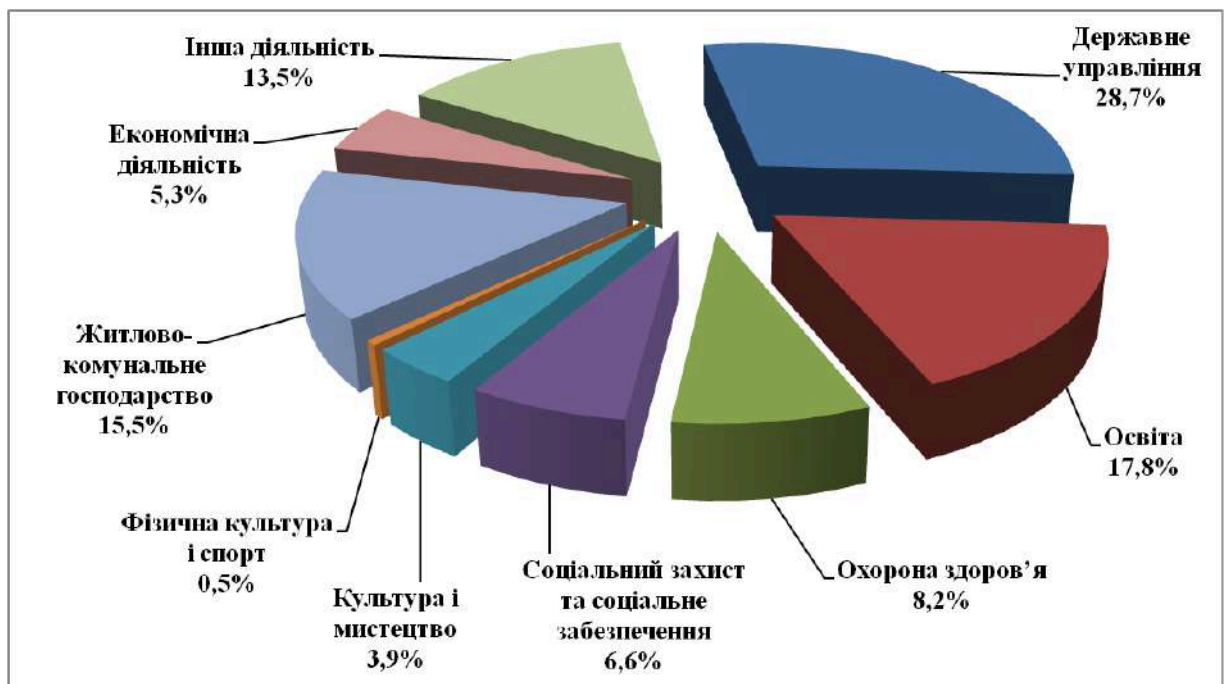

Рис. 11.3. Питома вага галузей у загальному обсязі бюджету Громади у 2026 році

Дані, наведені на рис. 11.2 та 11.3, відображають загальний розподіл бюджетних ресурсів громади за галузями у 2025-2026 роках та демонструють пріоритетні напрями фінансування. Деталізація цих показників у табл. 10.1.1 дозволяє проаналізувати структуру видатків за економічною класифікацією, зокрема співвідношення витрат на оплату праці, соціальне забезпечення, комунальні послуги та інші статті. Такий комплексний підхід дає можливість оцінити як галузеві пріоритети, так і внутрішню структуру бюджетних витрат, що формують фінансову основу функціонування Громади.

На фінансування захищених статей витрат у 2025 році було спрямовано 48,4% ресурсів Громади в загальному обсязі проведених витрат, у тому числі: на оплату праці (з нарахуваннями) працівникам бюджетних установ спрямовано 46,1%; на соціальне забезпечення – 2,1%; на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 0,2%.

У 2026 році на фінансування захищених статей витрат заплановано спрямувати 61,2% ресурсів Громади в загальному обсязі запланованих витрат, у тому числі: на оплату праці (з нарахуваннями) працівникам бюджетних установ – 57%; на соціальне забезпечення – 1,2%; на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 3%.

Фінансова політика Громади спрямована на забезпечення прозорого та ефективного управління коштами. Значну частину видатків становлять захищені статті, такі як заробітна плата, енергоносії та соціальні виплати. Особлива увага приділяється реалізації програм в галузі освіти, соціального захисту, підтримки

сил безпеки і оборони, а також програм в галузі житлово-комунального господарства.

Зокрема, у 2025 році на підтримку сил безпеки і оборони та заходи з територіальної оборони з бюджету громади виділено 78 724,4 тис. грн., що складає 30,5% загального обсягу проведених витрат з бюджету Громади. Наразі, даний напрямок є пріоритетним і вкрай важливим, тому діяльність у цьому напрямку буде продовжена і у наступних роках.

Табл. 11.2. Структура видатків бюджету Громади у 2025-2026 роках, тис. грн

Статті видатків	2025 (факт)	2026 (план)
Оплата праці	96 938,4	80 315,9
Нарахування на оплату праці	21 949,9	18 969,5
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	325,0	5 034,3
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних програм не віднесені до заходів розвитку)	237,1	598,2
Соціальне забезпечення	5 462,1	2 047,0
Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)	35 464,3	43 667,2
Інші видатки	23 377,7	6 510,7
Резервний фонд		17 260,5
Капітальні видатки	73 937,7	
РАЗОМ ВИДАТКИ ПО ЗАГАЛЬНОМУ ТА СПЕЦІАЛЬНОМУ ФОНДАХ	257 692,2	174 403,3

Табл. 11.3. Аналітична таблиця питомої ваги у розрізі галузей за 2025-2026 роки, тис. грн

Найменування	Питома вага 2026 рік, %	Питома вага 2025 рік, %	Відхилення 2026 до 2025 року, %
Державне управління	28,7	17,5	+11,2
Освіта	17,8	22,8	-5,0
Охорона здоров'я	8,2	4,6	+3,6
Соціальний захист та соціальне забезпечення	6,6	7,9	-1,3
Культура і мистецтво	3,9	1,6	+2,3
Фізична культура і спорт	0,5	0,1	+0,4
Житлово-комунальне господарство	15,5	9,1	+6,4
Економічна діяльність	5,3	3,7	+1,6
Інша діяльність	13,5	2,7	+10,8
Міжбюджетні трансферти	0	30,0	-30,0
РАЗОМ	100	100	0

Бюджетна ситуація в Громаді є керованою та забезпечує задоволення основних потреб населення. Водночас актуальними залишаються завдання щодо мобілізації резервів для збільшення дохідної частини бюджету, підвищення ефективності витрат та залучення інвестицій для реалізації інфраструктурних проєктів. У Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на 2026-2027 роки фінансова стабільність визначена як ключова передумова сталого розвитку Громади.

11.2. Підтримка партнерів Громади

Вовчанська МТГ починаючи з 2022 року активно працює над залученням державного фінансування та коштів міжнародної технічної допомоги.

Співпраця з партнерськими організаціями є важливою складовою системної підтримки Громади в умовах воєнних викликів та подальшого відновлення. Об'єднання зусиль органів місцевого самоврядування, благодійних фондів, громадських організацій, міжнародних партнерів і волонтерських ініціатив дає можливість оперативно реагувати на потреби мешканців, забезпечувати гуманітарну, соціальну, медичну та психологічну допомогу.

Партнерська взаємодія спрямована не лише на подолання наслідків війни, а й на формування підґрунтя для сталого розвитку Громади. Вона сприяє відновленню інфраструктури, підтримці згуртованості мешканців, створенню безпечних умов для повернення людей та відродженню Вовчанської МТГ.

Табл. 11.4. Перелік партнерів Громади

	Благодійна організація «Координаційний гуманітарний центр»		Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ), Stabilisation Platform та за сприяння Посольства Німеччини в Україні
	Норвезька рада у справах біженців (NRC)		Благодійний фонд «Право на захист» надає безоплатну правову допомогу ВПО, шукачам захисту, біженцям та особам без громадянства.

	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) – EU4Recovery – Розширення можливостей громад в Україні		Проект Basic Needs 2023-2024 «Підтримка та забезпечення базових потреб особливо вразливих людей, що постраждали від війни, які проживають у населених пунктах у зоні 0-50 км уздовж лінії зіткнення Півдні та Сході України» Невідкладне реагування на війну в Україні, зокрема на звільнених територіях»
	Агентство ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН) Надання правової, гуманітарної та грошової допомоги ВПО.		МКЧХ (Міжнародний Комітет Червоного Хреста) Програма грантової підтримки сільськогосподарської життєдіяльності вразливих домогосподарств, які зазнали негативного впливу від наслідків війни, та сприяння їхньому економічному потенціалу шляхом надання цільової грошової допомоги для початку/розвитку/відновлення джерела прибутку

	The Howard G. Buffett Foundation (гуманітарна підтримка населення)		Український Червоний Хрест
	Благодійна організація «Благодійний фонд «Глобал Емпавермент Мішн ЮА»		БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «АДВЕНТИСТСЬКЕ АГЕНТСТВО ДОПОМОГИ ТА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ»
	«Аваліст» – це громадська організація, заснована у 2018 році. Вона надає допомогу людям через реалізацію соціальних ініціатив, громадських проєктів та інновацій. Організація працює у різних напрямках, зокрема надає гуманітарну допомогу, підтримує освітні проєкти, забезпечує соціальний захист та допомагає у розвитку місцевих громад.		Гуманітарна місія «Проліска» надає всебічну допомогу мирному населенню, яке постраждало від збройного конфлікту в Україні.

	World Central Kitchen (WCK) – це некомерційна неурядова організація, яка забезпечує харчуванням постраждалих після стихійних лих та під час конфліктів.		Громадська організація «Елеос-Україна» є офіційним представником Синодального Управління соціального служіння та благодійності Православної Церкви України.
	Chemonics International Inc (Кімонікс Інтернешнл Інк)		Благодійна організація «Благодійний фонд «МИРНЕ НЕБО ХАРКОВА»
	ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ «АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ»		Благодійна організація «Харківський Благодійний Фонд «Благо»
	ACTED, грошова допомога на проходження зимового періоду		ГО «Народна самооборона Львівщини»

	ГО «Партнерство за сильну Україну»		ЮНІСЕФ
	БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «50-ТА ПАРАЛЕЛЬ ДОПОМОГИ»		«Благодійний фонд «Право на слово»
	Представництво CARE DEUTSCHLAND в Україні		ГО «ЕЛЕОС УКРАЇНА»
	Місцева асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація прифронтових міст та громад»		Міжнародний комітет порятунку (IRC) юридичні послуги

	БФ «Stabilization Support Services» (надання гуманітарної допомоги КУ «Центр надання соціальних послуг»)		Міжнародний благодійний фонд «АІСМ Україна»
	ГО «Трансперенсі інтернешнл Україна»		ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ «АСОЦІАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»
	ГО «Ротарі клуб КИЇВ інтернешнл»		USAID
	БФ «Джерело відродження» (GFSR)		GLOBAL COMMUNITIES програма DOBRE
	Німецька благодійна організація «Rheinbach hilft e.V.»		Міжнародна організація міграції «МОМ»

	БФ «ІЕМ'СР УРЖАНС ІНТЕРНАСЬОНАЛЬ»		БО БФ «КАРІТАС ХАРКІВ»

Результати проведеного аналізу та фінансових розрахунків формують обґрунтовану базу для залучення донорів і партнерів до процесів відновлення та розвитку Громади. Систематизація потреб, етапів реалізації та ресурсного забезпечення дає змогу підготувати прозорі й зрозумілі пропозиції для міжнародних організацій, благодійних фондів, бізнесу та інших зацікавлених сторін. Деталізоване планування витрат і визначення пріоритетів підвищують довіру потенційних донорів, спрощують ухвалення фінансових рішень і створюють основу для довгострокової партнерської співпраці, спрямованої на сталу відбудову Громади. Чітке структурування потреб, етапів реалізації та необхідних ресурсів дозволяє сформувати прозорі й зрозумілі пропозиції для міжнародних організацій, благодійних фондів, бізнесу та інших зацікавлених сторін. Наявність деталізованих таблиць витрат і пріоритетів підвищує довіру потенційних донорів, спрощує процес ухвалення рішень щодо фінансування та створює підґрунтя для довгострокової партнерської співпраці, спрямованої на сталу відбудову, посилення спроможності Громади та покращення якості життя її мешканців.

Висновки:

1. Починаючи з 2022 року Вовчанська МТГ активно залучає державне фінансування та міжнародну технічну допомогу, що є ключовим для підтримки громади в умовах війни та її відновлення.
2. Системна співпраця з міжнародними, державними, благодійними та громадськими організаціями дозволяє оперативно реагувати на потреби населення, забезпечувати гуманітарну, соціальну, медичну та психологічну допомогу.
3. Партнерська взаємодія спрямована не лише на подолання наслідків війни, а й на формування підґрунтя для сталого розвитку громади, відновлення інфраструктури та підтримку соціальної згуртованості мешканців.
4. Залучення партнерів, таких як Благодійна організація «Координаційний гуманітарний центр», USAID, GIZ, ПРООН, Червоний Хрест, Howard G. Buffett Foundation, місцеві та міжнародні благодійні організації, створює широку мережу ресурсної підтримки для відновлення економіки, соціальної сфери та життєдіяльності Громади.

5. Наявність детальної систематизації потреб, етапів реалізації та ресурсного забезпечення дозволяє формувати прозорі та зрозумілі пропозиції для донорів, підвищує їхню довіру та спрощує ухвалення фінансових рішень.

6. Чітке планування та визначення пріоритетів забезпечує основу для довгострокової партнерської співпраці, спрямованої на сталу відбудову, підвищення спроможності Громади та покращення якості життя мешканців.

РОЗДІЛ 12. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ГРОМАДОЮ

Місцеве самоврядування на території Громади здійснюється з урахуванням обмежень, передбачених статтями 38 та 64 Конституції України, відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами), затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами).

На території Громади утворено Вовчанську міську військову адміністрацію Чугуївського району Харківської області. Міську військову адміністрацію населеного пункту утворено Указом Президента України від 27.10.2022 № 737/2022 «Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Харківській області». Начальника міської військової адміністрації призначено Розпорядженням Президента України від 27 жовтня 2022 року № 253/2022-рп «Про призначення Т.Гамбарашвілі начальником Вовчанської міської військової адміністрації Чугуївського району Харківської області»⁸. Начальнику міської військової адміністрації передано повноваження міської ради та її виконавчого комітету, міського голови Постановою Верховної Ради України від 16.11.2022 р. № 2777-IX «Про здійснення начальниками військових адміністрацій населених пунктів у Харківській області повноважень, передбачених частиною другою статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

На момент затвердження Стратегії розвитку на території Вовчанської МТГ введено згадані обмеження, територія знаходиться в зоні активних бойових дій і місцеве самоврядування на території здійснюється з особливостями, передбаченими Законом України «Про правовий режим воєнного стану»:

- військова адміністрація здійснює повноваження, передбачені ч. 2 ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» з моменту набрання чинності Указом Президента України про утворення відповідної військової адміністрації населеного пункту;

- окрім повноважень, визначених частиною 2 статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», з моменту набрання чинності відповідною Постановою Верховної Ради України начальник Вовчанської міської військової адміністрації здійснює від імені та в інтересах Вовчанської МТГ повноваження, що належать Вовчанській міській раді, її виконавчому комітету та міському голові;

⁸ Джерело: Офіційне інтернет-представництво «Президент України»

https://www.president.gov.ua/documents/2572022-rp-44577?utm_source=chatgpt.com

- повноваження депутатів міської ради не припиняються, проте міська рада тимчасово не проводить пленарні засідання та не приймає рішень як представницький орган місцевого самоврядування відповідно до статей 25-26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Виконавчий комітет тимчасово не здійснює свої повноваження відповідно до частини 2 статті 52 цього ж Закону як колегіальний виконавчий орган місцевого самоврядування;

- діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів міської ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності Вовчанської МТГ координує начальник Вовчанської міської військової адміністрації;

- начальник Вовчанської міської військової адміністрації має право змінювати або скасовувати акти відділів, управлінь, інших виконавчих органів Вовчанської міської ради, а також їх посадових осіб, як особа, яка виконує повноваження виконавчого комітету Вовчанської міської ради.

На території Вовчанської МТГ утворені такі структурні підрозділи: управління старостинськими округами апарату Вовчанської міської ради, центр надання адміністративних послуг апарату Вовчанської міської ради, відділ державної реєстрації апарату Вовчанської міської ради, відділ реєстру територіальної громади апарату Вовчанської міської ради, відділ правового забезпечення та протидії корупції апарату Вовчанської міської ради, організаційний відділ апарату Вовчанської міської ради, загальний відділ апарату Вовчанської міської ради, сектор внутрішнього аудиту апарату Вовчанської міської ради, відділ економічного розвитку та інвестицій апарату Вовчанської міської ради, відділ житлово комунального господарства та цивільного захисту апарату Вовчанської міської ради, управління містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології апарату Вовчанської міської ради, відділ земельних ресурсів та екології управління містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології апарату Вовчанської міської ради, відділ екології та охорони навколишнього середовища управління містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології апарату Вовчанської міської ради, сектор містобудування, архітектури та будівництва управління містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології апарату Вовчанської міської ради, відділ державного архітектурно-будівельного контролю апарату Вовчанської міської ради, сектор молоді та спорту апарату Вовчанської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності апарату Вовчанської міської ради, відділ цифрової трансформації та інформаційної політики апарату Вовчанської міської ради, обслуговуючий персонал Вовчанської міської ради. Виконавчі органи міської ради із статусом юридичних осіб публічного права - Фінансовий відділ Вовчанської міської ради, відділ освіти Вовчанської міської ради, відділ культури і туризму Вовчанської міської ради, служба у справах дітей Вовчанської міської ради, відділ соціального захисту населення Вовчанської міської ради. Комунальні підприємства: Комунальна установа по утриманню трудового архіву та майна Вовчанської міської ради, КНП «Вовчанська центральна районна лікарня» Вовчанської міської ради, КП «Центр

первинної медико-санітарної допомоги Вовчанської міської ради», КП «Вовчанське бюро технічної інвентаризації», КП теплових мереж, КУ «Редакція Вовчанського радіомовлення», КУ «Вовчанська дитячо-юнацька спортивна школа», КЗ «Історико-археологічний музей-заповідник «Верхній Салтів», КЗ «Вовчанська публічна бібліотека», КЗ «Вовчанський історико-краєзнавчий музей», КЗ «Вовчанська дитяча музична школа», КЗ «Будинок культури Вовчанської міської ради», КП «Вовчанський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», Центр надання соціальних послуг Вовчанської міської ради, КП «Вовчанськ», КП «Вовчанські очисні споруди», Вовчанський відділ благоустрою міста, КП «Вільчанський комбінат комунальних підприємств», КП «Білоколодязька водопровідна дільниця», КП «Новоолександрівська водопровідна дільниця», Вовчанський загін місцевої пожежної охорони (див. Додаток 12).

Структура виконавчих органів Вовчанської міської ради являє собою розгалужену та збалансовану систему, що забезпечує базові функції управління громадою. Водночас спостерігається гостра нестача кваліфікованих кадрів та ресурсів, необхідних для ефективного реагування на погіршення соціально-економічної та екологічної ситуації.

Існуюча організаційна структура може слугувати платформою для подальшої трансформації та модернізації з метою оптимізації використання ресурсів. Реалізацію таких змін слід проводити обережно та з обґрунтованим підходом, аби не знизити здатність виконавчих органів задовольняти потреби громади в умовах складної ситуації.

Висновки:

1. Місцеве самоврядування на території Вовчанської здійснюється з урахуванням воєнного стану, запровадженого в Україні з лютого 2022 року, з особливостями, передбаченими законодавством про правовий режим воєнного стану.
2. На території Громади утворено Вовчанську міську військову адміністрацію, начальник якої виконує повноваження місцевої ради та її виконавчого комітету, забезпечуючи управління громадою в умовах активних бойових дій.
3. Повноваження депутатів міської ради зберігаються, проте вони тимчасово не проводять пленарних засідань та не ухвалюють рішень як представницький орган. Виконавчий комітет також тимчасово не здійснює колегіальні функції.
4. Діяльність виконавчих органів міської ради, комунальних підприємств, медичних закладів та інших установ координує начальник військової адміністрації, який має право змінювати або скасовувати акти відділів і посадових осіб.
5. Структура виконавчих органів Громади є розгалуженою та збалансованою, включає управління старостинськими округами, містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології, відділи культури і туризму, освіти, соціального захисту населення, фінансів, містобудування, ЖКГ та цивільного захисту, комунальні підприємства та медичні заклади, забезпечуючи базові функції управління.

6. Встановлено чисельність працівників у структурних підрозділах апарату ради, виконавчого комітету та інших органів, що дозволяє оцінити ресурсний потенціал громади для виконання завдань у складних умовах.
7. Спостерігається нестача кваліфікованих кадрів та ресурсів, що обмежує ефективність реагування на соціально-економічні та екологічні виклики, проте існуюча структура може слугувати платформою для подальшої трансформації та модернізації управління.
8. Реалізація змін в організаційній структурі повинна проводитися обережно та з обґрунтованим підходом, щоб не знизити здатність виконавчих органів задовольняти потреби Громади в умовах складної ситуації.

РОЗДІЛ 13. ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ, ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ ТА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА

Органи самоорганізації населення. Усі жителі Громади мають змогу долучатися до вирішення проблем Громади шляхом створення органів самоорганізації населення (ОСН). ОСН можуть взаємодіяти з органами місцевого самоврядування та сприяти вирішенню завдань соціально-економічного й культурного розвитку відповідних територій. Проте у Вовчанській МТГ ОСН не створено, що свідчить про низьку активність місцевих мешканців щодо вирішення проблем окремих територій Громади.

Громадські об'єднання. До повномасштабного вторгнення російської федерації 24 лютого 2022 року, у Вовчанську офіційно зареєстровані дві пов'язані громадські організації, що представляють ліквідаторів та постраждалих від аварії на ЧАЕС:

- Вовчанська районна організація інвалідів «Союз Чорнобиль України» (код ЄДРПОУ 26354296). Організація зареєстрована 21 березня 1995 року. Керівник Семенчук Тетяна Романівна.

- ГО «ВРОІ «Союз Чорнобиль» (код ЄДРПОУ 42622698). Зареєстрована 12 листопада 2018 року, керівником є Коцар Валентина Василівна.

У Вовчанській МТГ здійснює діяльність ГО «Вовчанська міська організація Української спілки ветеранів Афганістану (УСВА)», яка об'єднує ветеранів війни в Афганістані та учасників інших локальних воєнних конфліктів. Основними напрямками діяльності організації є захист прав та інтересів ветеранів, сприяння їхньому соціальному захисту, медичній та психологічній реабілітації, а також підтримка членів їхніх сімей. Важливе місце у роботі організації займає військово-патріотичне виховання молоді, збереження історичної пам'яті про військові події та подвиги ветеранів. Організація активно долучається до проведення пам'ятних, меморіальних та урочистих заходів, сприяючи зміцненню громадянської свідомості та патріотичних цінностей у Громаді.

На початку 2017 року у Громаді було створено ГО «Ветеранів АТО та патріотичних громадян», яка об'єднала понад 100 учасників бойових дій та небайдужих мешканців Громади. Із перших днів своєї діяльності організація стала активною частиною громадського життя Вовчанщини. Її представники брали

участь в офіційних та пам'ятних заходах, вшановували полеглих Героїв, підтримували патріотичні ініціативи та працювали над зміцненням національної свідомості.

Особливу увагу ветерани приділяли військово-патріотичному вихованню молоді. Вони регулярно проводили зустрічі з учнями закладів освіти Вовчанської МТГ, ділилися власним бойовим досвідом, розповідали про мужність українських захисників, любов до Батьківщини та важливість служіння Україні. Окрім громадської діяльності, ветерани АТО Вовчанщини гідно представляли громаду на спортивних змаганнях Харківської області, демонструючи незламність духу, силу характеру та командну єдність. Також члени організації постійно проводили інформаційно-роз'яснювальну роботу серед мешканців громади, сприяючи формуванню патріотичних цінностей, громадянської відповідальності та підтримки українських захисників.

У Вовчанській МТГ до початку повномасштабного вторгнення функціонували громадські та професійні об'єднання, які сприяли розвитку підприємництва, захисту інтересів роботодавців та кооперативного сектору. Зокрема, у місті Вовчанськ діяло місцеве представництво громадської спілки «Асоціація приватних роботодавців», розташоване на вул. Гоголя. Організація надавала консультаційну та інформаційну підтримку підприємцям, сприяла розвитку малого і середнього бізнесу, а також представляла інтереси роботодавців у взаємодії з органами влади та громадськістю.

Важливу роль у забезпеченні торговельного та споживчого обслуговування населення відігравала Вовчанська районна спілка споживчих товариств (ЄДРПОУ 01769033), яка об'єднувала підприємства споживчої кооперації та брала участь у розвитку місцевої торговельної мережі.

До початку повномасштабного вторгнення у Громаді функціонували громадські об'єднання та професійні асоціації, що представляли інтереси аграрного сектору. Зокрема, діяла «Вовчанська районна громадська організація «Спілка фермерів та землевласників», а також юридична особа «Асоціація фермерів Вовчанського району Харківської області» (код ЄДРПОУ 23452749), діяльність якої була спрямована на підтримку фермерських господарств, захист інтересів сільськогосподарських виробників та розвиток аграрного підприємництва на території громади.

Разом з тим, за даними відкритих реєстрів, зокрема інформаційно-аналітичних баз даних, зазначена асоціація наразі перебуває у стані припинення діяльності. Це ускладнює можливості для координації, у разі розмінування території, подальшої роботи місцевих фермерів через раніше сформовані професійні об'єднання та потребує пошуку нових механізмів взаємодії між агровиробниками.

В умовах воєнного часу та післявоєнного відновлення важливим напрямом підтримки аграрного сектору є співпраця з обласними та всеукраїнськими профільними організаціями. Серед них провідну роль відіграє Асоціація фермерів та приватних землевласників України, яка представляє інтереси фермерської

спільноти на національному рівні та надає організаційну, консультаційну й правову підтримку аграріям. Також активну діяльність здійснює Всеукраїнський конгрес фермерів, який сприяє залученню грантових ресурсів, розвитку програм фінансової підтримки, проведенню навчальних заходів та обміну досвідом між сільськогосподарськими виробниками.

Залучення місцевих аграріїв до діяльності таких професійних об'єднань може стати важливим інструментарієм відновлення сільськогосподарського виробництва, розвитку фермерства та підвищення економічної стійкості Вовчанської МТГ.

Водночас повномасштабне вторгнення російської федерації у 2022 році, тимчасова окупація значної частини території Громади та масштабні бойові дії призвели до суттєвих змін у діяльності громадських інституцій, підприємств та установ. Частина організацій припинила роботу, змінила місце провадження діяльності або втратила можливість повноцінного функціонування через безпекову ситуацію та руйнування інфраструктури.

Висновки:

1. У Вовчанській МТГ до початку повномасштабного вторгнення функціонувала розгалужена мережа громадських, ветеранських, професійних та галузевих об'єднань, діяльність яких була спрямована на захист інтересів окремих соціальних груп, розвиток підприємництва, підтримку аграрного сектору та зміцнення громадянської активності населення.
2. Важливу роль у громадському житті відігравали ветеранські організації. Зокрема, ГО «Ветеранів АТО та патріотичних громадян» об'єднувала понад 100 учасників бойових дій та активних мешканців громади, які здійснювали військово-патріотичне виховання молоді, брали участь у суспільних заходах та сприяли формуванню громадянської свідомості.
3. Попри наявність громадських об'єднань, у Громаді не були створені органи самоорганізації населення, що свідчить про недостатній рівень залучення мешканців до вирішення локальних питань розвитку окремих населених пунктів та мікротериторій.
4. Значний вплив на функціонування громадського сектору мали бойові дії, тимчасова окупація та руйнування інфраструктури. Частина організацій припинила діяльність або втратила можливість повноцінно працювати, що негативно позначилося на рівні громадської активності та взаємодії між різними групами населення.
5. Припинення діяльності окремих професійних об'єднань, зокрема асоціації фермерів, ускладнює координацію агровиробників у процесі майбутнього відновлення громади. Водночас залучення місцевих аграріїв до всеукраїнських та обласних профільних організацій може стати важливим інструментом підтримки фермерства, відновлення економічної активності та підвищення стійкості Вовчанської МТГ.

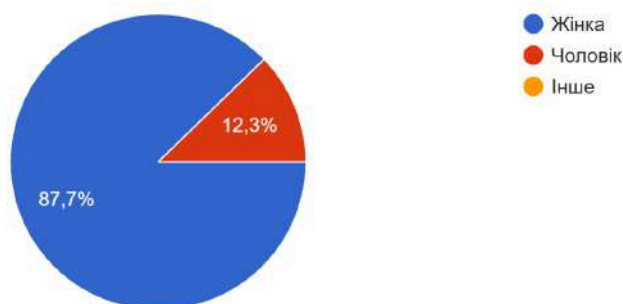

РОЗДІЛ 14 РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

14.1. Результати соціологічного опитування мешканців Громади

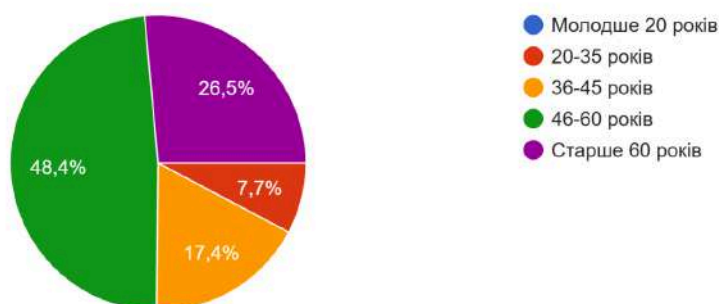
У соціологічному опитуванні, яке проводилося в травні 2026 року, взяли участь 155 мешканців Громади. Опитування здійснювалося онлайн за допомогою Google-форм⁹, що були розташовані на офіційній сторінці сайту Громади.

Ваша стать:
155 відповідей

Результати опитування мешканців Вовчанської МТГ свідчать, що серед респондентів переважають жінки – 87,7%, тоді як чоловіки становлять лише 12,3%. Це може бути пов'язано як із активнішою участю жінок у соціологічних опитуваннях, так і з наслідками війни, зокрема мобілізацією та вимушеним переміщенням населення.

Ваш вік:
155 відповідей

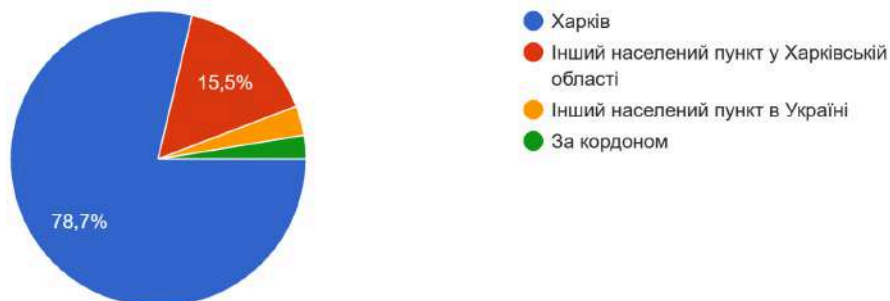
Вікова структура респондентів демонструє переважання людей середнього та старшого віку. Найбільшу частку становлять особи віком 46–60 років – 48,4%, ще 26,5% – люди старше 60 років. Молодь віком 20–35 років представлена лише 7,7%, а осіб молодше 20 років серед опитаних немає. Це свідчить про старіння населення громади та значний виїзд молоді внаслідок війни.

⁹ Джерело: Офіційний сайт Вовчанської міської військової адміністрації
<https://vovchmrada.gov.ua/9093-shanovni-meshkantsi-vovchanskoji-miskoji-teritorialnoji-gromadi-ta-predstavniki-biznesu>

Де зараз проживаєте?

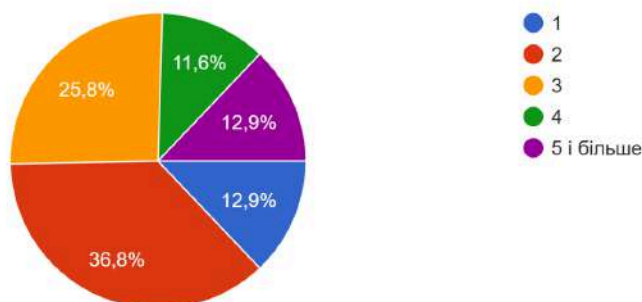
155 відповідей

Більшість опитаних мешканців наразі проживають у Харкові – 78,7%. Ще 15,5% перебувають в інших населених пунктах Харківської області, 3,2% – в інших регіонах України, а 2,6% – за кордоном. Результати свідчать, що основна частина населення залишилася в межах регіону, зберігаючи зв'язок із Громадою.

Кількість осіб у Вашій родині:

155 відповідей

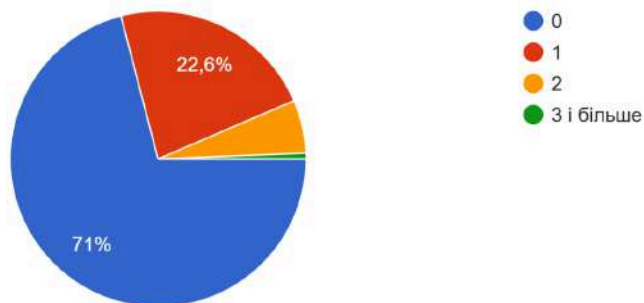

Структура домогосподарств демонструє переважання невеликих сімей. Найбільше респондентів проживають удвох – 36,8%, ще 25,8% мають сім'ї з трьох осіб. Частка одинаків та багатодітних родин (5 і більше осіб) однакова – по 12,9%. Це свідчить про переважання малих та середніх домогосподарств серед мешканців Громади.

Кількість дітей до 18 років:

155 відповідей

У більшості родин респондентів немає дітей до 18 років – 71%. Одну дитину мають 22,6% опитаних, двох – 5,8%, а багатодітні сім'ї майже відсутні. Це може свідчити як про демографічне старіння населення, так і про виїзд сімей із дітьми в більш безпечні регіони.

На питання «Чи є у вашій родині особи з інвалідністю або люди, які потребують особливих умов (уточніть)?» результати відповідей свідчать, що у значної частини домогосподарств громади є особи, які потребують додаткової підтримки або особливих умов проживання. Серед респондентів згадуються люди з інвалідністю I, II та III груп, маломобільні особи, лежачі хворі, люди похилого віку, особи після операцій, люди з хронічними захворюваннями, а також діти з інвалідністю та немовлята. Частина опитаних зазначила, що потребує допомоги у повсякденному догляді, приготуванні їжі, пересуванні та соціальному супроводі.

Водночас значна частина респондентів повідомила про відсутність у родині осіб з інвалідністю чи особливими потребами. Однак навіть серед таких відповідей простежується високий відсоток домогосподарств із людьми похилого віку, які також потребують додаткової уваги та соціальної підтримки.

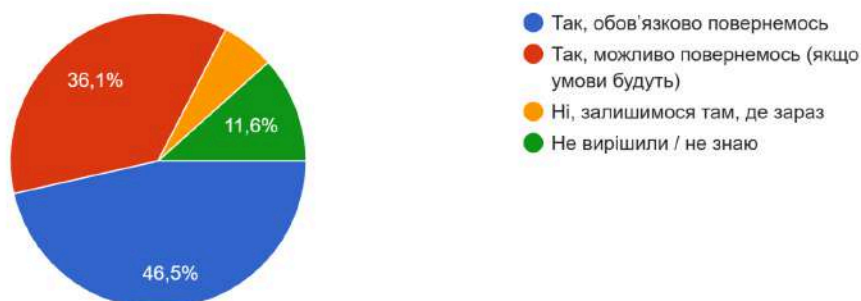
Загалом, із 155 відповідей приблизно у 51 домогосподарстві є особи з інвалідністю, маломобільні люди, тяжкохворі або люди похилого віку, які потребують додаткової підтримки. Це становить близько 32,9% опитаних.

Відповідно, близько 67,1% респондентів зазначили, що таких осіб у родині немає.

Чи плануєте Ви повернутися до Вовчанської громади, якщо буде можливість (відбудова, безпека, базові послуги та інше)?

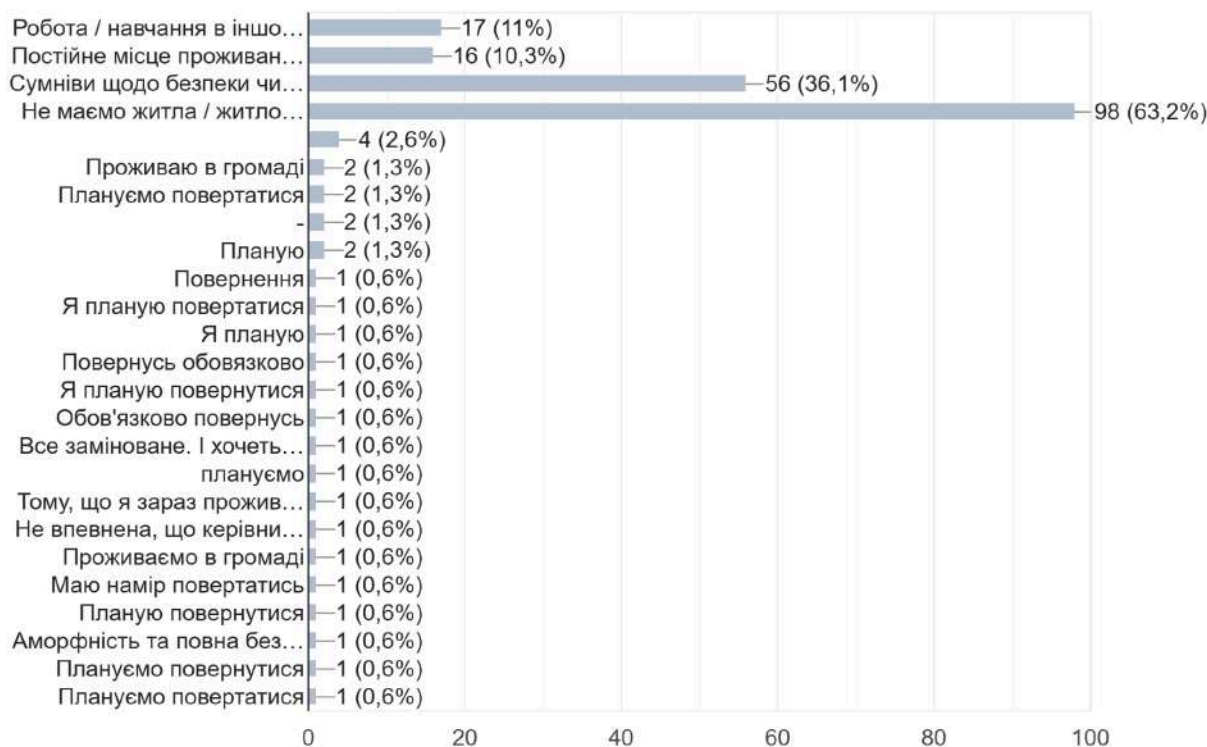
155 відповідей

Результати опитування демонструють, що більшість мешканців зберігають зв'язок із Громадою та готовність повернутися після покращення безпекової ситуації. Зокрема, 46,5% респондентів обов'язково планують повернення, ще 36,1% готові повернутися за наявності відповідних умов. Лише 5,8% не планують повертатися, а 11,6% не визначилися. Це свідчить про наявність значного потенціалу для повернення населення після відбудови Громади.

Якщо Ви не плануєте повертатися до Вовчанської громади — чому? (можна обрати всі потенційні відповіді, що підходять)

155 відповідей

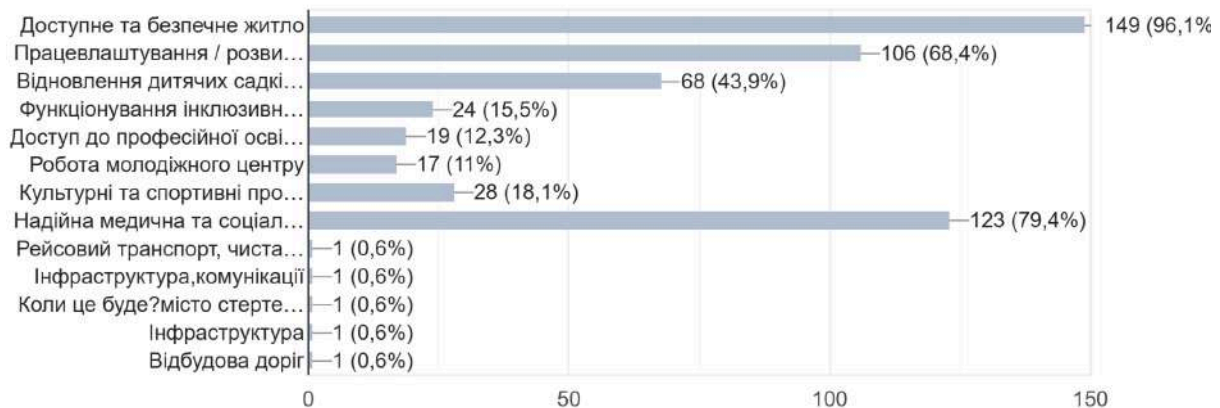
Серед основних причин небажання повертатися мешканці найчастіше називають відсутність житла або сумніви щодо його відбудови – 63,2%, а також

сумніви щодо безпеки та стану інфраструктури – 36,1%. Частина респондентів уже облаштувала життя в інших містах через роботу, навчання чи сімейні обставини. Також у відповідях відчувається високий рівень тривоги через мінну небезпеку та наслідки окупації.

Що є для Вас ключовими умовами для проживання (можна кілька варіантів)?

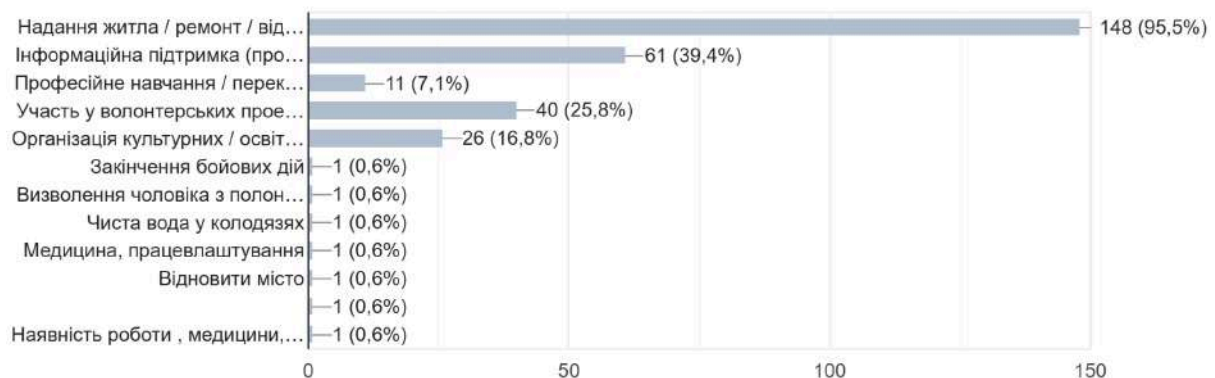
155 відповідей

Ключовими умовами для проживання мешканці визначають доступне та безпечне житло – 96,1%, надійну медичну та соціальну підтримку – 79,4%, а також можливості працевлаштування й розвитку бізнесу – 68,4%. Важливими є також відновлення освітньої інфраструктури, транспортного сполучення, комунікацій та доступу до чистої води. Це свідчить про пріоритетність базових умов життя та відновлення критичної інфраструктури.

Які конкретні дії або послуги допоможуть Вам та Вашій родині?

155 відповідей

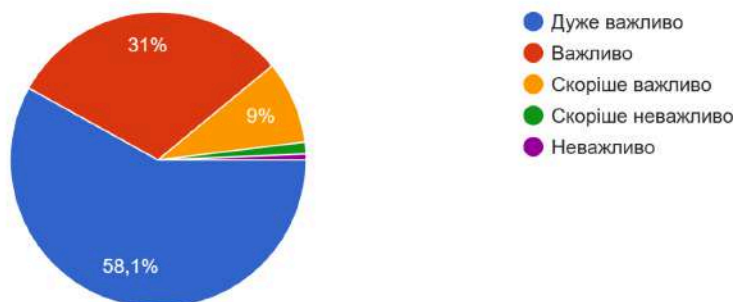
Найбільш необхідними діями для підтримки мешканців респонденти називають надання житла, ремонт та відбудову – 95,5%. Також важливими є інформаційна підтримка щодо програм допомоги, можливості працевлаштування, медичні послуги та відновлення міської інфраструктури. Частина мешканців

наголошує на важливості завершення бойових дій і вирішення гуманітарних питань, зокрема повернення людей із полону.

Наскільки для Вас важливо, щоб відбудова громади передбачала інклюзивність (рівний доступ для осіб з інвалідністю, маломобільних, літніх, ВПО тощо)?

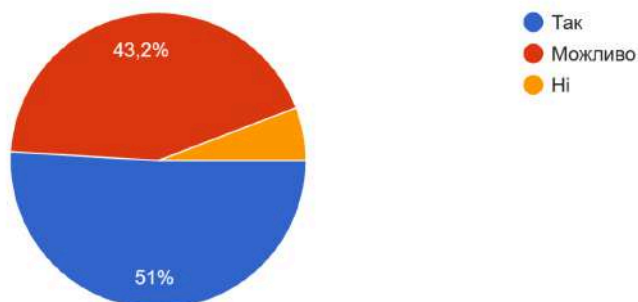
155 відповідей

Результати опитування свідчать про високий рівень підтримки принципів інклюзивності у процесах відбудови громади. Для 58,1% респондентів це є дуже важливим, ще 31% вважають це важливим. Лише незначна частина опитаних не надає цьому великого значення. Це демонструє суспільний запит на створення доступного середовища для всіх категорій населення.

Чи готові Ви (або хтось із вашої родини) брати участь у відбудові / проєктах громади?

155 відповідей

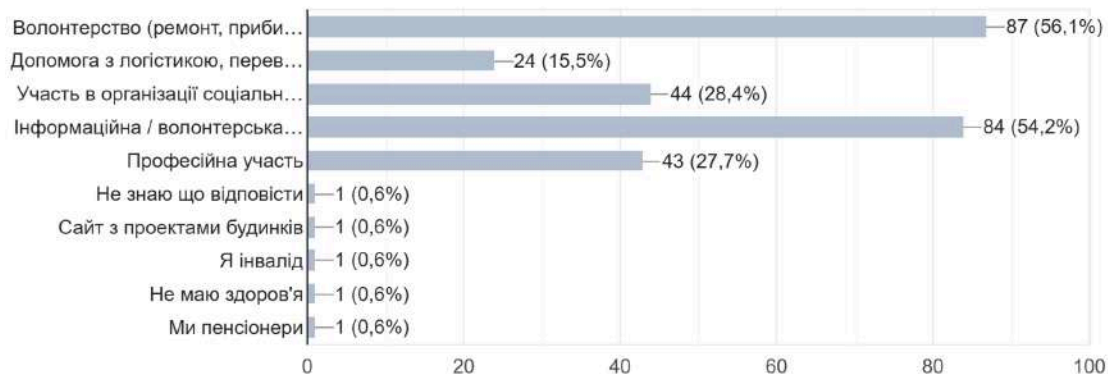

Більшість мешканців готові брати участь у відбудові громади: 51% респондентів відповіли «так», ще 43,2% допускають таку можливість. Лише 5,8% не готові долучатися. Це свідчить про високий рівень потенційної громадської активності та готовність населення підтримувати процеси відновлення громади.

Якщо «Так» або «Можливо» — вкажіть, у якому форматі могли б долучитися (можна кілька варіантів):

155 відповідей

Серед можливих форматів участі у відбудові мешканці найчастіше обирали волонтерство, пов'язане з ремонтом, прибиранням та відбудовою – 56,1%, а також інформаційну підтримку та комунікацію з мешканцями – 54,2%. Частина респондентів готова долучатися до організації соціальних, культурних та освітніх заходів, а також брати участь у професійній діяльності чи допомозі з логістикою. Це свідчить про готовність населення активно включатися у процеси відновлення громади не лише фізично, а й через соціальну та професійну підтримку.

Відповіді на питання «Які перші 2–3 кроки, на Ваш погляд, потрібно зробити для відновлення та розвитку громади, щоб забезпечити гідні умови для жителів громади?» свідчать, що головним пріоритетом для населення є безпека та базові умови для життя. Найчастіше респонденти наголошували на необхідності завершення війни, розмінування територій та забезпечення безпечного проживання. Значна частина відповідей також стосувалася відновлення житла, критичної інфраструктури та комунальних послуг – електро-, газо- та водопостачання, доріг, зв'язку, транспорту та логістики. Важливими напрямками мешканці вважають відновлення медичних закладів, шкіл, дитячих садків, аптек і магазинів, а також створення робочих місць і підтримку місцевої економіки.

Частина респондентів акцентувала увагу на необхідності прозорості роботи влади, боротьби з корупцією, оновлення керівництва громади та відкритої комунікації з мешканцями щодо планів відбудови. Окремо мешканці наголошували на важливості соціальної підтримки, доступної медицини, інклюзивності, підтримки людей похилого віку та осіб з інвалідністю. Також звучали пропозиції щодо залучення інвесторів, розвитку альтернативної енергетики, підтримки фермерства та створення чіткого плану відновлення громади.

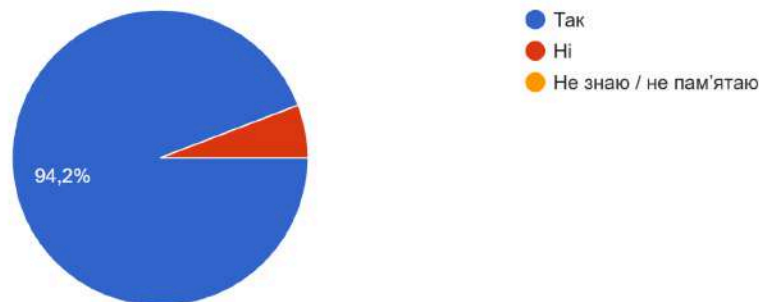
Загалом результати демонструють, що мешканці пов'язують можливість повернення та подальшого розвитку громади насамперед із безпекою, відбудовою

житла та інфраструктури, доступом до базових послуг і формуванням ефективного та прозорого управління громадою.

Чи користувалися Ви або хтось із Вашої родини послугами Вовчанського гуманітарного хабу?

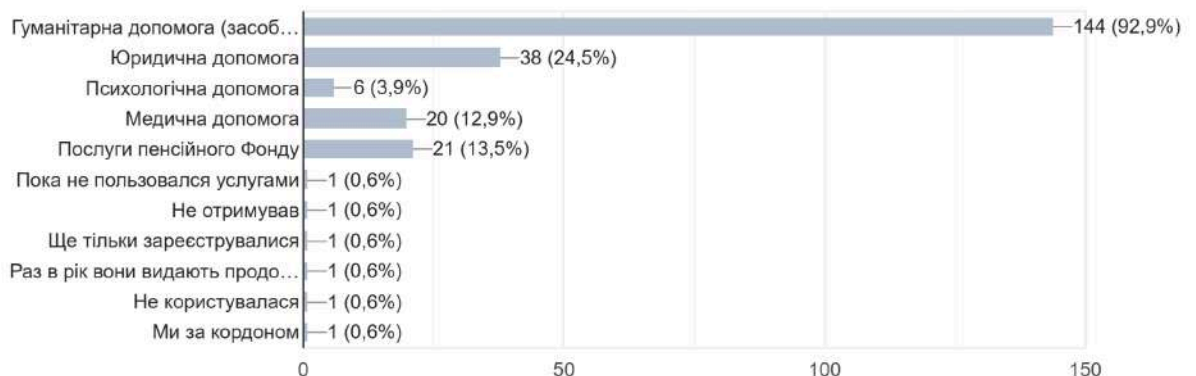
155 відповідей

Результати опитування свідчать про високий рівень охоплення мешканців послугами Вовчанського гуманітарного хабу. Зокрема, 94,2% респондентів зазначили, що вони або члени їхніх родин користувалися послугами хабу. Лише 5,8% опитаних не користувалися допомогою. Це свідчить про важливу роль гуманітарного хабу у підтримці населення громади в умовах війни та переміщення населення.

Якщо «Так» – які послуги отримували? (можна обрати кілька)

155 відповідей

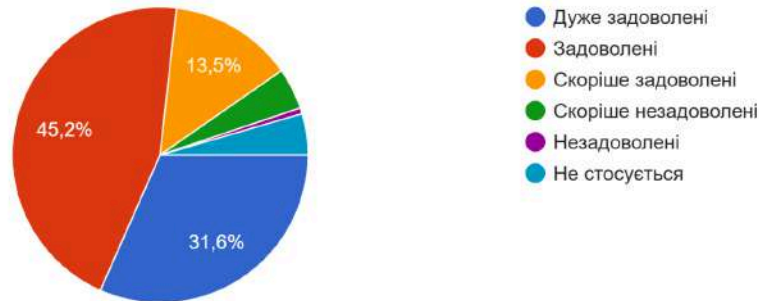

Найбільш затребуваною послугою є гуманітарна допомога – її отримували 92,9% респондентів, які користувалися послугами хабу. Також мешканці зверталися за юридичною допомогою (24,5%), послугами Пенсійного фонду (13,5%) та медичною допомогою (12,9%). Психологічну підтримку отримували лише 3,9% опитаних. Результати свідчать, що основний запит населення пов'язаний із забезпеченням базових потреб та отриманням адміністративної й правової підтримки.

Наскільки Ви задоволені якістю послуг?

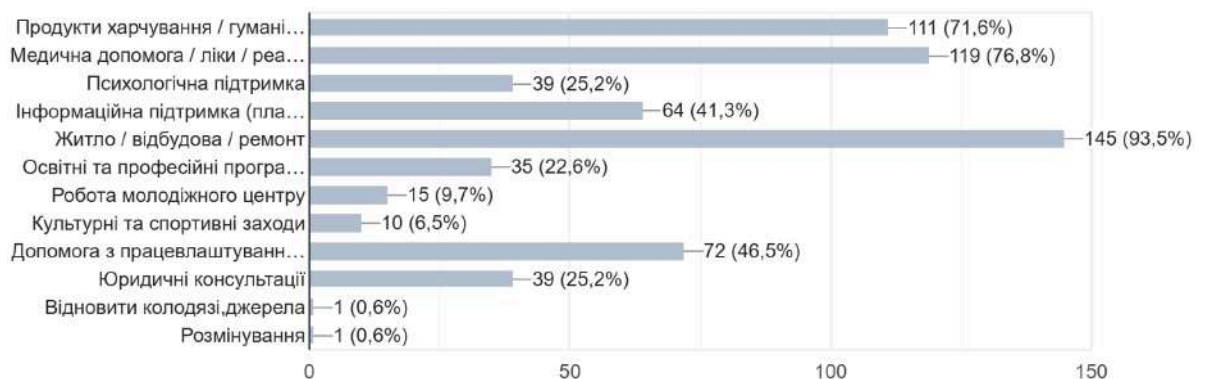
155 відповідей

Більшість респондентів позитивно оцінюють якість послуг гуманітарного хабу. Зокрема, 31,6% опитаних повністю задоволені послугами, 45,2% – задоволені, ще 13,5% – скоріше задоволені. Негативні оцінки є поодинокими: лише 4,5% скоріше незадоволені та 0,6% – незадоволені. Це свідчить про загально високий рівень довіри до роботи гуманітарного хабу та позитивне сприйняття його діяльності мешканцями Громади.

Які послуги, на Вашу думку, потрібно буде забезпечити першочергово?

155 відповідей

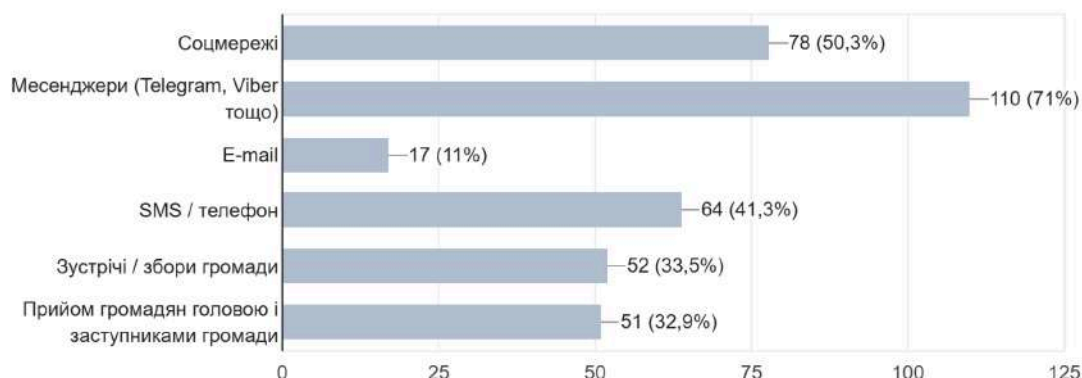

Найбільшу потребу мешканці вбачають у забезпеченні житлом та відбудові – цей варіант обрали 93,5% респондентів. Також критично важливими визначено медичну допомогу, ліки та реабілітацію (76,8%), а також гуманітарну допомогу (71,6%). Важливими залишаються допомога з працевлаштуванням (46,5%) та інформаційна підтримка щодо повернення й відновлення громади (41,3%). Результати свідчать, що пріоритетами для населення є базові умови життя, безпека та соціальна стабільність.

Який канал комунікації для Вас найзручніший? (можна обрати кілька)

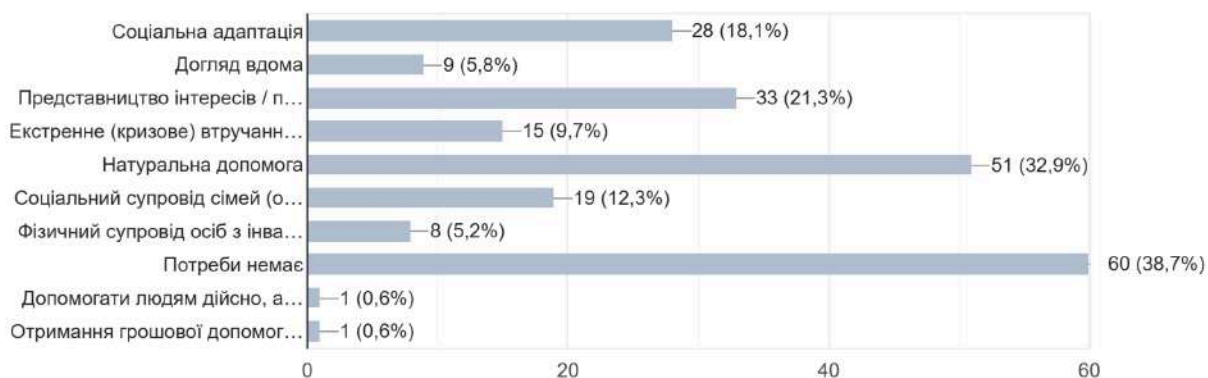
155 відповідей

Найбільш зручним каналом комунікації мешканці вважають месенджери (Telegram, Viber тощо) – їх обрали 71% респондентів. Також популярними є соціальні мережі (50,3%), SMS або телефонний зв'язок (41,3%). Близько третини опитаних надають перевагу особистій комунікації через зустрічі громади (33,5%) або прийом громадян представниками влади (32,9%). Це свідчить про важливість поєднання цифрових та офлайн-каналів комунікації з мешканцями.

Які послуги Центру надання соціальних послуг найбільш потрібні Вашій родині? (можна обрати кілька)

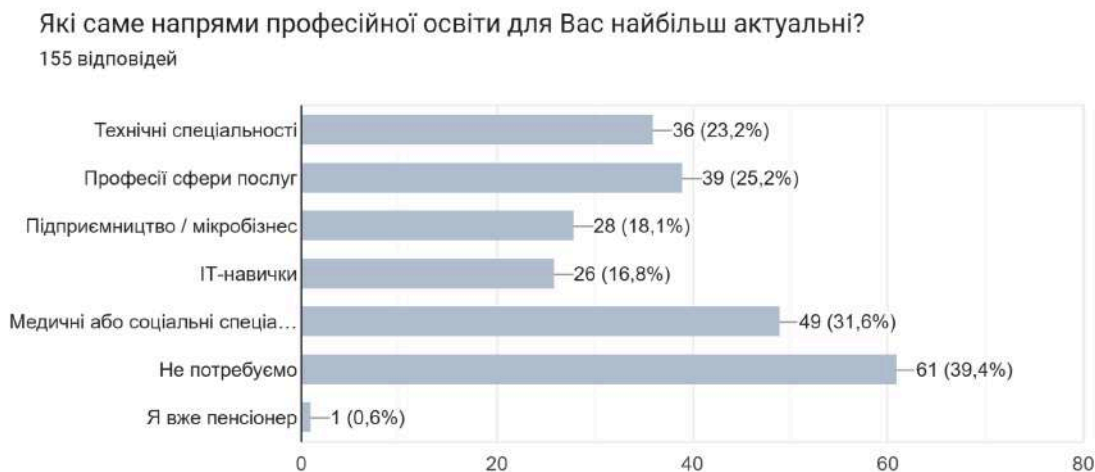
155 відповідей

Найбільше мешканці потребують натуральної допомоги – так відповіли 32,9% респондентів. Також актуальними є представництво інтересів, консультування та інформування (21,3%), соціальна адаптація (18,1%) і соціальний супровід сімей у складних життєвих обставинах (12,3%). Водночас 38,7% опитаних зазначили, що наразі не мають потреби у соціальних послугах. Результати свідчать про наявність значної частини населення, яка потребує базової соціальної підтримки та супроводу.

Найбільш важливими напрямками роботи Волонтерського ХАБу мешканці вважають освітні заходи та тренінги (52,3%), психологічну підтримку (40,6%) та дозвілля і творчі активності (38,1%). Також актуальними є соціалізація (35,5%), підтримка молодіжних ініціатив (31,6%) та розвиток навичок і профорієнтація (30,3%). Результати демонструють потребу не лише у гуманітарній допомозі, а й у створенні середовища для соціальної взаємодії, розвитку та підтримки населення.

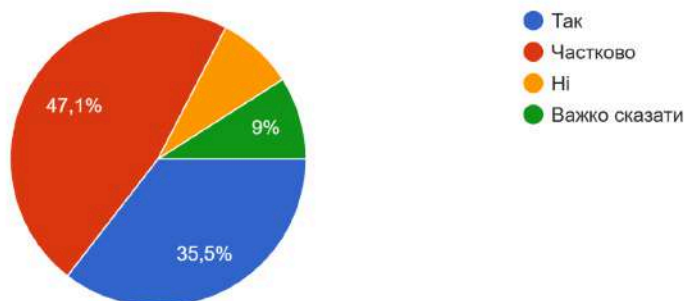

Найбільший інтерес серед мешканців викликають медичні та соціальні спеціальності – їх обрали 31,6% респондентів. Також актуальними є професії сфери послуг (25,2%) та технічні спеціальності (23,2%). Частина мешканців зацікавлена у підприємництві та мікробізнесі (18,1%) і розвитку ІТ-навичок (16,8%). Водночас 39,4% респондентів зазначили, що не потребують професійного навчання. Це свідчить про наявність попиту на практичні професії, необхідні для відновлення громади та забезпечення зайнятості населення.

Чи легко вам отримувати медичну допомогу (запис до лікаря, прийом, обстеження та інше)?

155 відповідей

Лише 35,5% респондентів зазначили, що легко отримують медичну допомогу. Майже половина опитаних (47,1%) повідомили, що доступ до медичних послуг є лише частковим, а 8,4% взагалі мають труднощі з отриманням медичної допомоги. Це свідчить про наявність проблем із доступністю медичних послуг для значної частини мешканців.

На питання «**Які медичні послуги для Вас зараз найбільш необхідні, а яких бракує?**» результати відповідей щодо найбільш необхідних медичних послуг свідчать про високий запит мешканців на доступну, комплексну та спеціалізовану медичну допомогу. Найчастіше респонденти згадували потребу у стоматологічних послугах, зокрема лікуванні та протезуванні зубів, що особливо актуально для людей похилого віку та осіб з інвалідністю. Значна частина опитаних також потребує консультацій вузьких спеціалістів – ендокринологів, кардіологів, офтальмологів, неврологів, гастроентерологів, гінекологів, ЛОР-лікарів та хірургів.

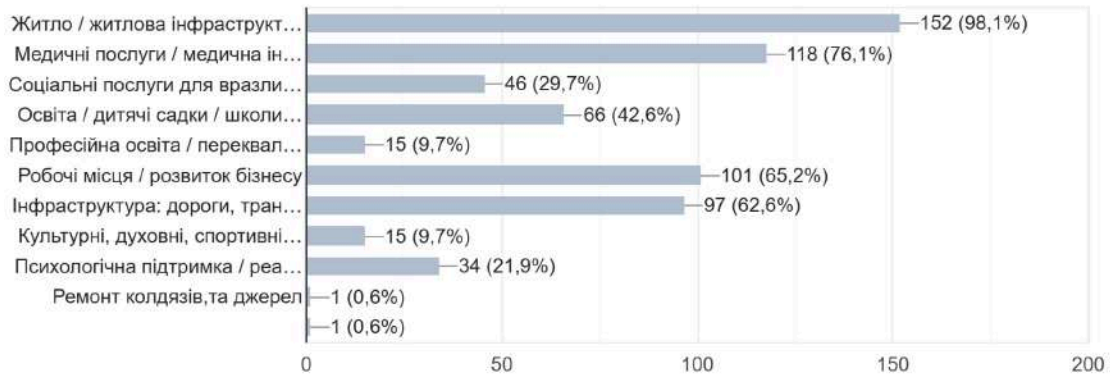
Окремо мешканці наголошували на необхідності проведення комплексних медичних обстежень, УЗД, КТ, МРТ, аналізів та регулярних профілактичних оглядів. Відчутним є запит на безоплатні медичні послуги, доступні ліки, реабілітацію, фізіотерапію та санаторно-курортне лікування. Частина респондентів звертала увагу на потребу у паліативному догляді, домашніх візитах лікарів для маломобільних людей та людей похилого віку, а також на відсутність транспортного сполучення до медичних закладів.

Також у відповідях простежується потреба у психологічній підтримці та реабілітаційних послугах після травм і захворювань. Водночас частина респондентів зазначила, що наразі не потребує медичних послуг або задовольняє свої потреби самостійно. Загалом результати свідчать, що ключовими проблемами для мешканців є недостатня доступність спеціалізованої медичної допомоги, висока вартість лікування та обмежений доступ до безоплатних медичних послуг і діагностики.

Вкажіть 3 найважливіші напрямки розвитку Вовчанської громади під час відновлення та відбудови:

155 відповідей

Абсолютним пріоритетом мешканці визначають житло та житлову інфраструктуру – цей варіант обрали 98,1% респондентів. Також важливими є розвиток медичних послуг та медичної інфраструктури (76,1%), створення робочих місць і розвиток бізнесу (65,2%), а також відновлення доріг, транспорту й комунальних послуг (62,6%). Результати свідчать, що населення очікує насамперед відновлення базових умов життя, економічної активності та критичної інфраструктури.

На питання «Що саме потрібно зробити під час відновлення громади, щоб забезпечити її доступність відповідно до вимог інклюзивності?» результати відповідей щодо забезпечення доступності та інклюзивності під час відновлення Вовчанської громади свідчать, що мешканці насамперед пов'язують інклюзивність із безпечним, безбар'єрним та комфортним середовищем для всіх категорій населення. Значна частина респондентів наголошувала на необхідності відновлення базової інфраструктури – доріг, транспорту, житла, медичних закладів, комунікацій, електро- та газопостачання. Водночас мешканці акцентують увагу на важливості облаштування безбар'єрного простору: пандусів, підйомників, доступних тротуарів, громадського транспорту та вільного доступу до адміністративних установ, лікарень, аптек, закладів освіти й громадських просторів.

Окремо респонденти підкреслювали необхідність врахування потреб осіб з інвалідністю, маломобільних груп населення, літніх людей та дітей з особливими освітніми потребами ще на етапі планування відбудови. Серед важливих пропозицій – створення або відновлення інклюзивно-ресурсного центру, забезпечення доступу до освіти, медицини, психологічної підтримки та соціального супроводу. Частина мешканців також звертала увагу на потребу у якісному інформуванні населення, прозорості роботи влади та залученні мешканців до прийняття рішень щодо відновлення громади.

У відповідях часто порушувалася тема безпеки та розмінування територій як базової умови будь-якого відновлення. Частина респондентів висловлювала недовіру до місцевої влади, наголошувала на необхідності боротьби з корупцією та прозорого використання коштів. Також мешканці зазначали важливість орієнтації на сучасні державні та європейські стандарти інклюзивності й доступності під час відбудови інфраструктури.

Загалом результати свідчать, що мешканці бачать інклюзивне відновлення громади не лише як створення фізичної безбар'єрності, а як комплексний підхід, що включає безпеку, доступ до послуг, рівні можливості, відкриту комунікацію та врахування потреб усіх груп населення.

На питання **«Чи маєте пропозиції щодо проєктів, що об'єднують мешканців різних соціальних категорій (ВПО, ветерани, люди похилого віку, молодь, люди з інвалідністю)?»** більшість респондентів не надали конкретних пропозицій або зазначили, що наразі не мають ідей щодо таких проєктів. Це свідчить про високий рівень невизначеності, психологічної втоми та концентрацію мешканців на базових потребах – безпеці, житлі та завершенні війни. Частина відповідей прямо вказує, що говорити про об'єднавчі ініціативи можливо лише після стабілізації безпекової ситуації та завершення бойових дій.

Водночас серед відповідей простежуються кілька важливих напрямів, які мешканці вважають потенційно об'єднавчими для громади.

1. Спільна відбудова та волонтерство. Частина респондентів вважає, що найбільше людей може об'єднати спільна праця над відновленням громади: відбудова житла та соціальних об'єктів; ремонт доріг та благоустрій; екологічні ініціативи, озеленення, суботники; волонтерська діяльність та взаємодопомога.

Мешканці підкреслюють, що саме участь у спільній справі формуватиме відчуття єдності та повернення до громади.

2. Соціальні та громадські простори. Серед запропонованих ідей: створення соціальних та молодіжних ХАБів; центрів спілкування та просторів єдності; мультифункціональних громадських просторів; соціальних кафе; реабілітаційних центрів і пансіонатів для людей похилого віку, ветеранів та осіб з інвалідністю.

Такі ініціативи розглядаються як місця взаємодії, підтримки та соціалізації різних категорій населення.

3. Культурні, освітні та психологічні ініціативи. Респонденти також акцентували увагу на: культурних і спортивних заходах; освітніх програмах та тренінгах; курсах цифрової грамотності; психологічній підтримці; майстер-класах та клубах за інтересами.

Окремо згадувались ідеї, де молодь допомагає літнім людям освоювати цифрові навички, що може сприяти міжпоколінній взаємодії.

4. Потреба у прозорій комунікації та згуртуванні. Частина відповідей стосувалась не конкретних проєктів, а необхідності: відкритої комунікації влади з мешканцями; інформування про плани відновлення; залучення людей до ухвалення рішень; формування спільного бачення майбутнього громади.

Для багатьох мешканців саме чесність, прозорість і довіра до місцевої влади є основою майбутнього об'єднання громади.

5. Ідеї збереження локальної ідентичності. Деякі респонденти пропонували: створення проєктів про історію та унікальність Вовчанщини; цифрові архіви пам'яті громади; патріотичні та культурні ініціативи; просування «бренду» Вовчанської громади.

Це свідчить про запит на збереження локальної ідентичності та відновлення емоційного зв'язку мешканців із громадою.

Об'єднавчими для громади можуть стати насамперед практичні та соціально орієнтовані ініціативи, що поєднують відновлення інфраструктури, підтримку людей і формування відчуття спільності та довіри.

Де Ви проживаєте на даний момент?

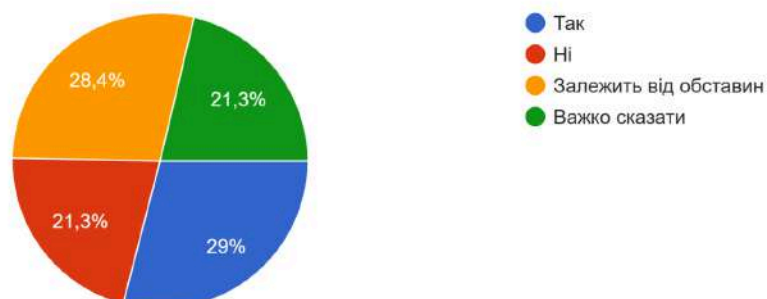
155 відповідей

Більшість респондентів (68,4%) наразі проживають в орендованому житлі. Ще 14,2% мешкають у родичів або знайомих, а 12,9% – у місцях тимчасового проживання. Лише незначна частка респондентів проживає на території громади або у власному житлі. Це свідчить про високий рівень житлової нестабільності серед мешканців громади.

Чи задоволені Ви умовами проживання?

155 відповідей

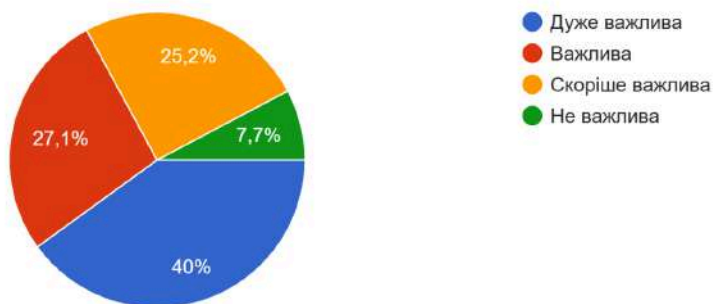
Лише 29% респондентів задоволені своїми умовами проживання. Водночас 21,3% незадоволені, ще 28,4% зазначили, що їхня оцінка залежить від обставин, а

21,3% не змогли визначитися. Результати демонструють нестабільність житлової ситуації та значний рівень невизначеності серед мешканців.

Наскільки важлива психологічна підтримка / консультації після війни?

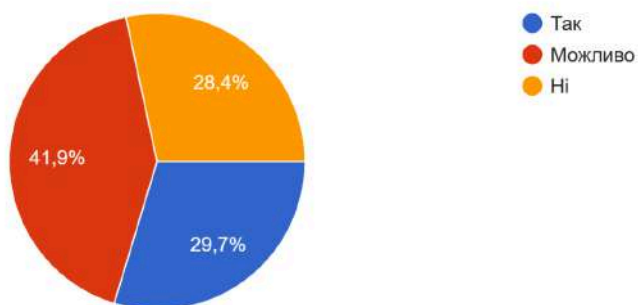
155 відповідей

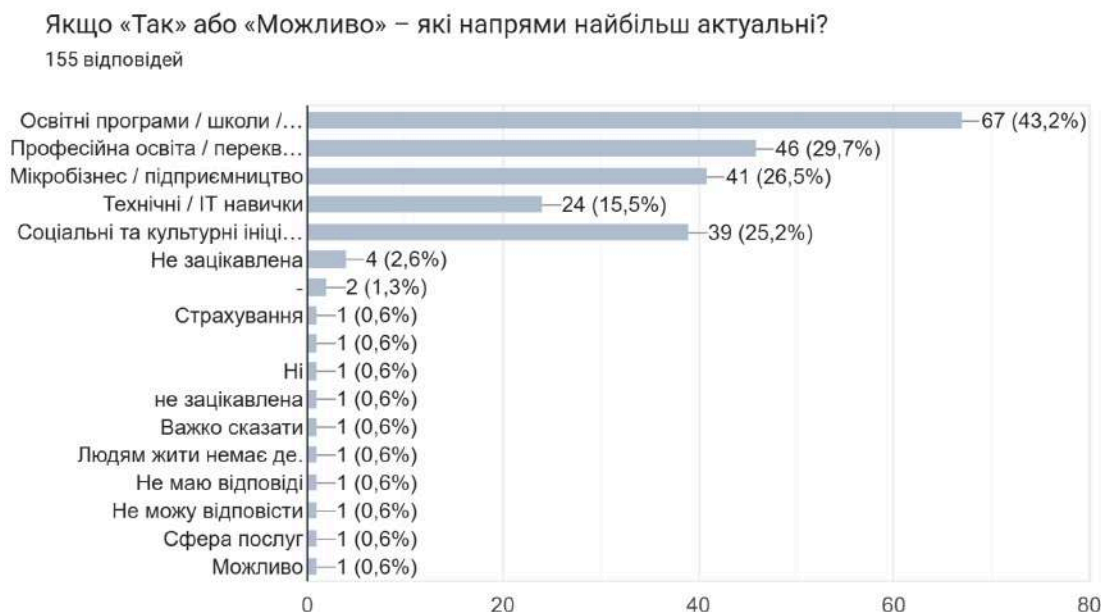
Переважає більшість мешканців вважає психологічну підтримку важливою. Зокрема, 40% респондентів зазначили, що вона є дуже важливою, ще 27,1% – важливою, а 25,2% – скоріше важливою. Лише 7,7% опитаних не вважають психологічну підтримку актуальною. Це свідчить про високий рівень психологічного навантаження та потребу у програмах психосоціальної підтримки населення.

Чи зацікавлені Ви в навчальних / професійних програмах?

155 відповідей

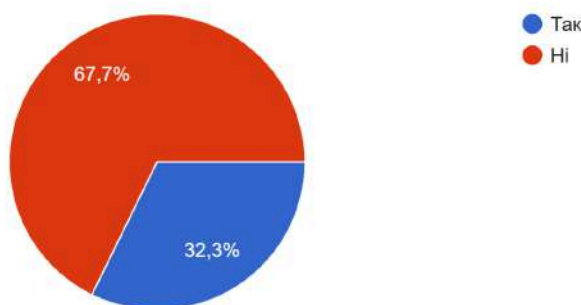

Більшість мешканців виявляють інтерес до навчальних або професійних програм. Зокрема, 29,7% респондентів зацікавлені у таких можливостях, ще 41,9% допускають участь залежно від умов. Водночас 28,4% не зацікавлені у навчанні. Це свідчить про наявність потенційного попиту на освітні та професійні програми у процесі відновлення громади.

Найбільший інтерес викликають освітні програми для дітей та молоді – школи й дитячі садки обрали 43,2% респондентів. Також актуальними є професійна освіта та перекваліфікація (29,7%), мікробізнес і підприємництво (26,5%), а також соціальні та культурні ініціативи (25,2%). Це свідчить про запит населення на розвиток освітніх можливостей, зайнятості та соціальної активності.

Бажаєте залишити контакти для участі у програмах або проєктах?
155 відповідей

32,3% респондентів погодилися залишити контакти для подальшої участі у програмах і проєктах, тоді як 67,7% відмовилися. Загалом контакти надала 51 особа. Це свідчить про наявність частини активних мешканців, готових долучатися до процесів відновлення громади та взаємодії з організаціями й місцевою владою.

Висновок за результатами опитування мешканців Громади.

Результати опитування свідчать, що мешканці Вовчанської громади зазнали значного впливу війни, однак зберігають зв'язок із громадою та готовність

долучатися до її відновлення. Більшість респондентів наразі проживають у Харкові або інших населених пунктах області, переважно в орендованому житлі чи тимчасових місцях проживання, що свідчить про високий рівень житлової нестабільності.

Ключовими потребами населення є безпека, розмінування територій, відновлення житла, медичних закладів, доріг, транспорту та комунальної інфраструктури. Важливими також залишаються створення робочих місць, підтримка бізнесу та доступ до соціальних і медичних послуг.

Опитування показало високий рівень потреби у медичній допомозі, зокрема у доступі до вузьких спеціалістів, безоплатних обстежень, стоматологічних послуг, реабілітації та доступних ліків. Значна частина респондентів також наголошує на важливості психологічної підтримки та психосоціальної реабілітації.

Важливу роль у підтримці мешканців відіграє Вовчанський гуманітарний хаб, послугами якого користувалася переважна більшість опитаних. Найбільшим попитом користується гуманітарна допомога, а рівень задоволеності роботою хабу є високим.

Мешканці громади підтримують принципи інклюзивності та очікують, що відбудова здійснюватиметься з урахуванням потреб людей з інвалідністю, маломобільних груп населення та дітей з особливими освітніми потребами. Серед ключових запитів – створення безбар'єрного середовища, доступного транспорту та інклюзивної інфраструктури.

Водночас результати демонструють високий рівень готовності мешканців брати участь у відновленні громади через волонтерство, громадські ініціативи, освітні та культурні проєкти. Для багатьох респондентів важливими є прозорість роботи влади, відкрита комунікація та залучення мешканців до процесів ухвалення рішень.

Загалом мешканці пов'язують майбутнє Вовчанської громади насамперед із безпекою, відбудовою житла та інфраструктури, доступом до базових послуг, економічною стабільністю та формуванням комфортного й безпечного середовища для життя.

14.2. Результати соціологічного опитування представників бізнесу

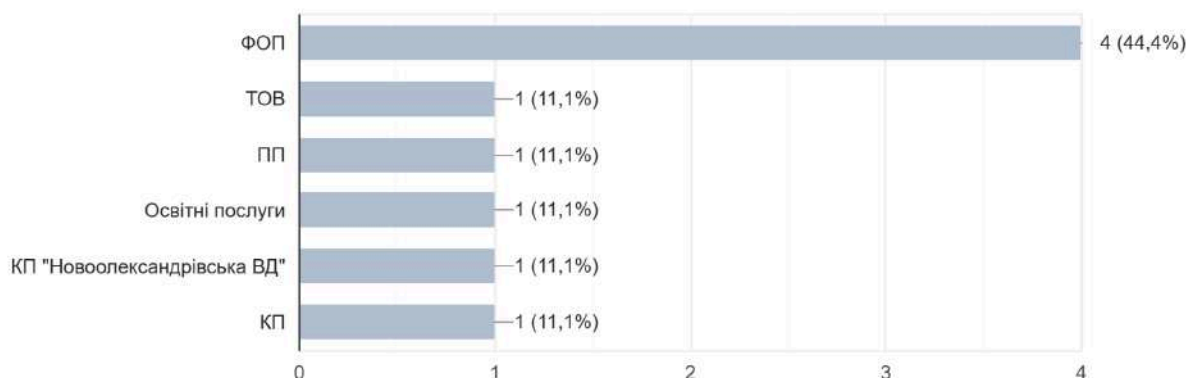
У соціологічному опитуванні взяли участь 9 підприємців Громади. Опитування проводилося в населених пунктах Вовчанської МТГ. З опитувальником можна ознайомитись за посиланням¹⁰.

¹⁰ Джерело: Офіційний сайт Вовчанської міської військової адміністрації
<https://vovchmrada.gov.ua/9093-shanovni-meshkantsi-vovchanskoji-miskoji-teritorialnoji-gromadi-ta-predstavniki-biznesu>

Вкажіть, будь ласка, форму вашого бізнесу:

9 відповідей

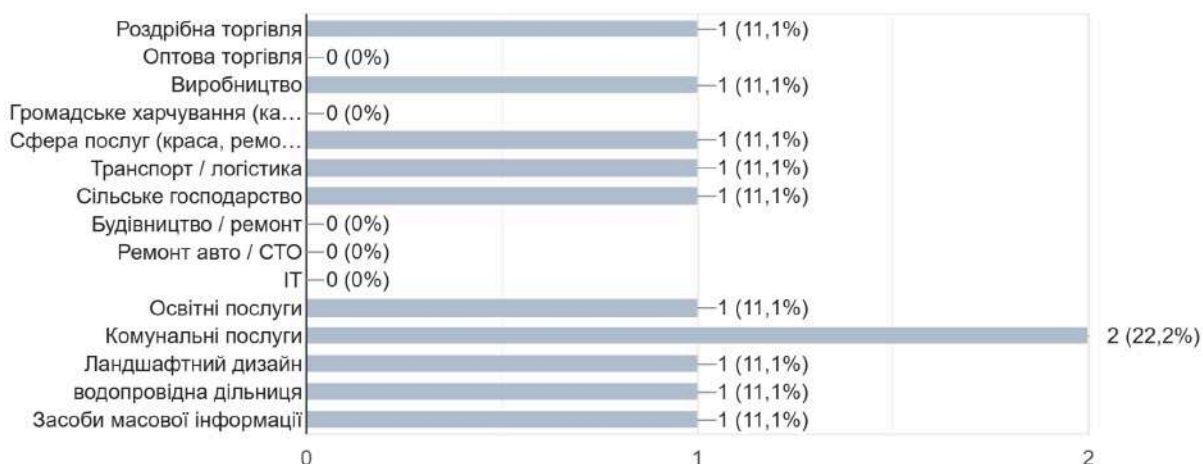
Результати опитування підприємців Вовчанської МТГ свідчать про переважання малого бізнесу у структурі місцевої економіки. Найбільшу частку респондентів становлять фізичні особи-підприємці (44,4%), що вказує на домінування малого підприємництва та самозайнятості населення. По 11,1% опитаних представляють ТОВ та приватні підприємства, що свідчить про наявність у громаді окремих суб'єктів більш організованого бізнесу. Водночас їхня частка залишається невисокою, що демонструє обмежений розвиток середнього бізнесу. Важливу роль у громаді також відіграють комунальні підприємства, які становлять 22,3% респондентів. Це підкреслює значення комунального сектору у забезпеченні базових послуг та підтримці життєдіяльності громади. Окремо 11,1% респондентів представляють сферу освітніх послуг, що свідчить про наявність локальних ініціатив у сфері розвитку людського капіталу.

Загалом результати свідчать, що економіка Громади переважно базується на малому бізнесі та комунальному секторі, а одним із ключових завдань залишається підтримка підприємництва та створення умов для розвитку більш стійкого й диверсифікованого бізнес-середовища.

У якій галузі працює ваш бізнес? (можна обрати кілька)

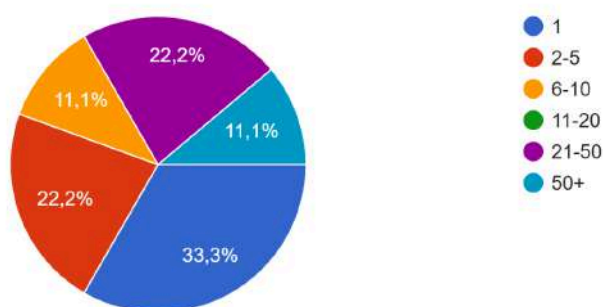
9 відповідей

Результати опитування свідчать про різнопрофільну, але обмежену структуру підприємницької діяльності у громаді. Бізнес представлений переважно у сферах роздрібної торгівлі, виробництва, послуг, транспорту, сільського господарства та освіти – по 11,1% відповідей у кожній категорії. Водночас важливу роль відіграє комунальний сектор: 22,2% респондентів представляють комунальні послуги, ще 11,1% – водопровідну дільницю. Окремо представлені ландшафтний дизайн та засоби масової інформації. Відсутність відповідей у сферах ІТ, громадського харчування, будівництва та ремонту авто свідчить про слабкий розвиток окремих напрямів бізнесу та обмежену диверсифікацію місцевої економіки.

Скільки працівників було у вашому бізнесі до 2022 року?

9 відповідей

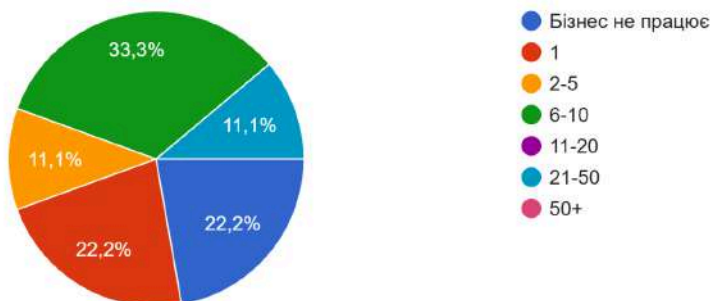

До початку повномасштабної війни частина підприємств громади мала значний кадровий потенціал. Найбільша частка респондентів (33,3%) зазначила, що у бізнесі працювало понад 50 осіб. Ще по 22,2% підприємств мали 2-5 та 21-50 працівників. Це свідчить про наявність у громаді як малого бізнесу, так і окремих підприємств із більшими масштабами діяльності. Водночас відсутність підприємств із кількістю працівників 10-20 осіб може вказувати на нерівномірність структури місцевого бізнесу.

Скільки працівників активно залучено зараз?

9 відповідей

Результати свідчать про суттєве скорочення зайнятості у бізнесі після початку повномасштабної війни. Наразі жодне підприємство не має понад 50 працівників, а 22,2% бізнесів взагалі не працюють. Найбільша частка підприємств (33,3%) залучає лише 6-10 працівників, ще 22,2% працюють силами однієї особи. Це демонструє значне зменшення масштабів діяльності підприємств та скорочення робочих місць у громаді.

Який зараз статус роботи бізнесу?

9 відповідей

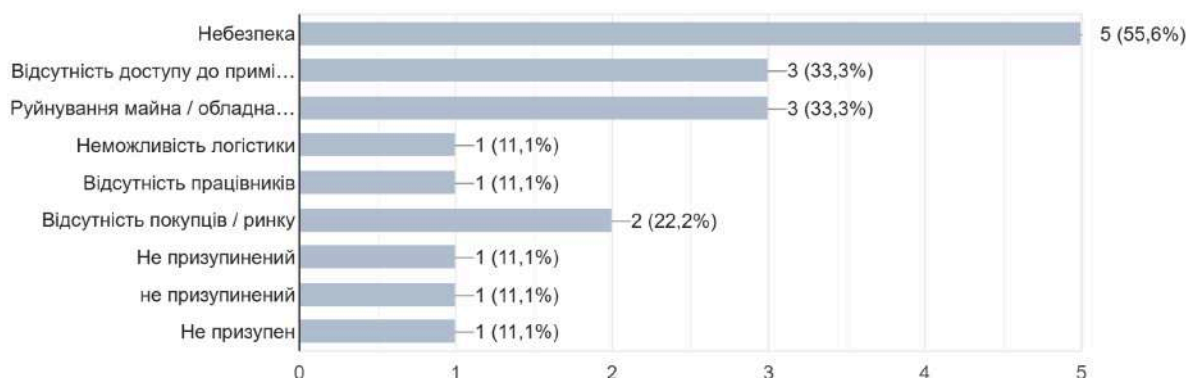

Стан функціонування бізнесу у громаді залишається складним. Лише 22,2% підприємств працюють у повному обсязі, ще 22,2% – частково. Водночас третина бізнесів (33,3%) призупинила діяльність, а ще 22,2% були змушені релокуватися та продовжити роботу в інших містах. Це свідчить про значний негативний вплив війни на економічну активність громади, втрату стабільних умов ведення бізнесу та ризик подальшого скорочення підприємницької діяльності.

Якщо бізнес призупинений — вкажіть основні причини (можна кілька):

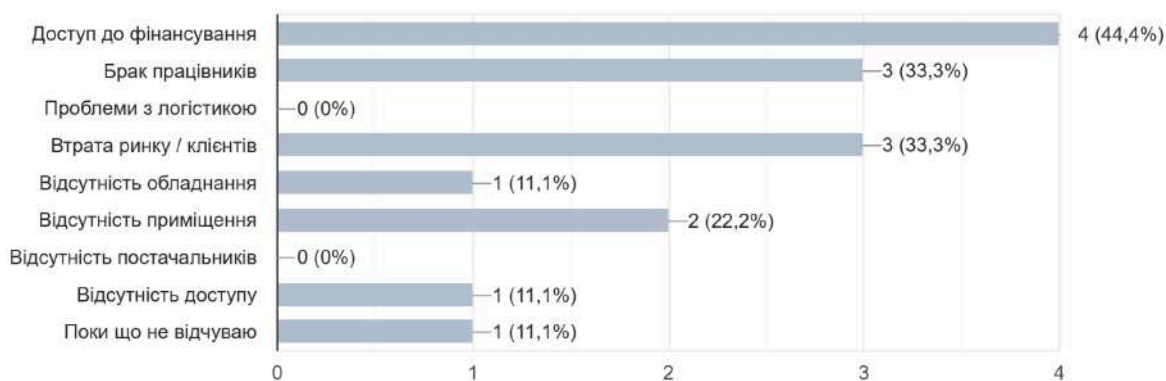
9 відповідей

Основною причиною призупинення діяльності підприємці називають небезпеку – її зазначили 55,6% респондентів. Також суттєвими проблемами є відсутність доступу до приміщень та руйнування майна або обладнання (по 33,3%). Частина підприємців вказує на відсутність покупців, логістичні труднощі та нестачу працівників. Результати демонструють, що головними чинниками погіршення роботи бізнесу є наслідки війни, безпекові ризики та руйнування інфраструктури, які суттєво обмежують економічну діяльність у громаді.

Які ключові труднощі Ви відчуваєте зараз?

9 відповідей

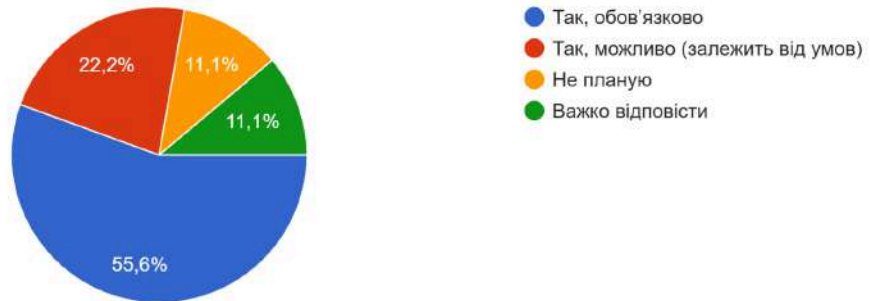

Результати опитування щодо ключових труднощів бізнесу свідчать, що основними проблемами для підприємців є обмежений доступ до фінансування – цю проблему зазначили 44,4% опитаних. Також суттєвими викликами залишаються брак працівників та втрата ринку або клієнтів – по 33,3% відповідей. Частина підприємців повідомила про відсутність приміщень для роботи (22,2%), а також проблеми з обладнанням і постачальниками (по 11,1%). Водночас 11,1% респондентів зазначили, що наразі не відчувають значних труднощів. Загалом результати свідчать, що бізнес громади найбільше потребує фінансової підтримки, відновлення економічної активності та кадрового забезпечення.

Чи плануєте Ви повернути роботу бізнесу до Вовчанської МТГ після встановлення миру?

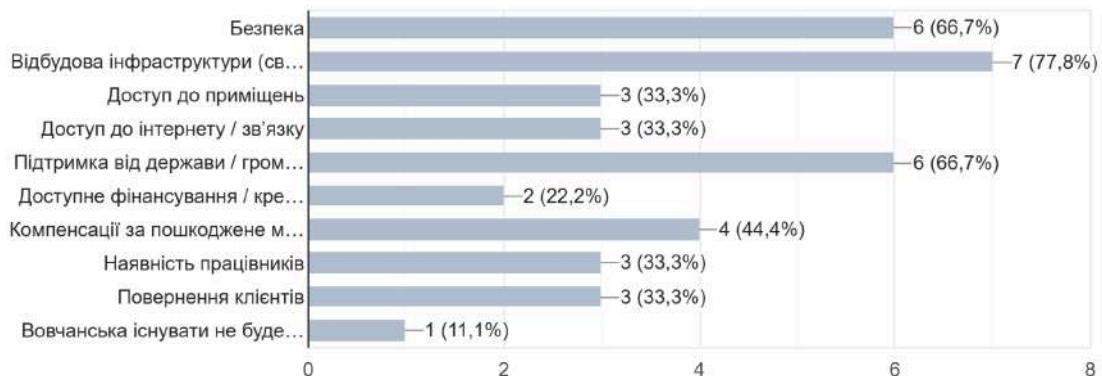
9 відповідей

Результати опитування щодо планів повернення бізнесу до Вовчанської МТГ демонструють, що більшість підприємців зберігають намір відновити діяльність у громаді після встановлення миру. Зокрема, 55,6% респондентів зазначили, що обов'язково планують повернутися, ще 22,2% розглядають таку можливість залежно від умов. Лише 11,1% підприємців не планують повертати бізнес, а ще 11,1% не змогли визначитися з відповіддю. Це свідчить про збереження потенціалу для економічного відновлення громади та готовність частини бізнесу відновлювати діяльність за умови стабілізації ситуації.

Якщо плануєте повернутися — які умови для цього є ключовими? (оберіть до 5)

9 відповідей

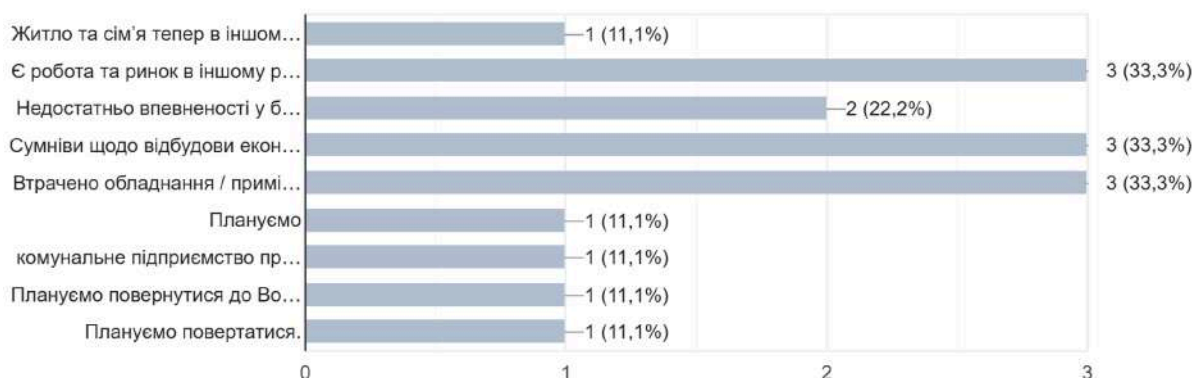

Відповіді підприємців щодо ключових умов повернення бізнесу свідчать, що найважливішими передумовами для відновлення діяльності є відбудова інфраструктури – світла, водопостачання та доріг (77,8%), а також безпека та підтримка з боку держави або громади (по 66,7%). Важливими факторами також є компенсації за пошкоджене майно (44,4%), доступ до приміщень, інтернету, працівників і повернення клієнтів (по 33,3%). Менша частка респондентів зазначила потребу у доступному фінансуванні або кредитах (22,2%). Загалом результати підтверджують, що для повернення бізнесу необхідне комплексне відновлення безпекової, інфраструктурної та економічної ситуації у громаді.

Якщо не плануєте повертати бізнес до Вовчанської МТГ – чому?

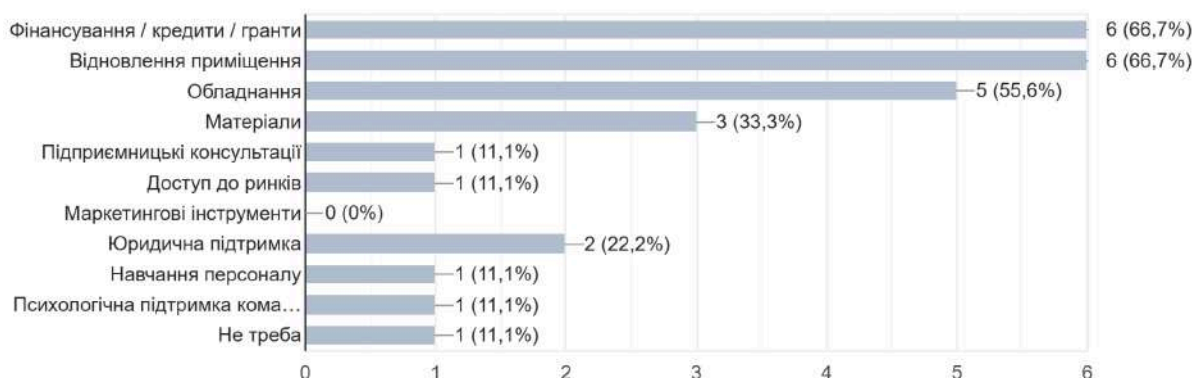
9 відповідей

Результати відповідей підприємців, які не планують повертати бізнес до Вовчанської МТГ, свідчать, що основними причинами є наявність роботи та сформованого ринку в іншому регіоні, сумніви щодо відбудови економіки громади, а також втрата обладнання чи приміщень – по 33,3% відповідей. Частина респондентів також зазначила недостатню впевненість у безпеці (22,2%) та переїзд сім'ї до іншого міста (11,1%). Водночас окремі відповіді свідчать, що частина підприємців все ж планує повернення або вже продовжує роботу у форматі комунального підприємства. Загалом результати демонструють, що ключовими бар'єрами для повернення бізнесу залишаються безпекові ризики, втрати активів та невизначеність перспектив економічного відновлення громади.

Які ресурси вам найбільше потрібні для перезапуску бізнесу? (можна обрати кілька)

9 відповідей

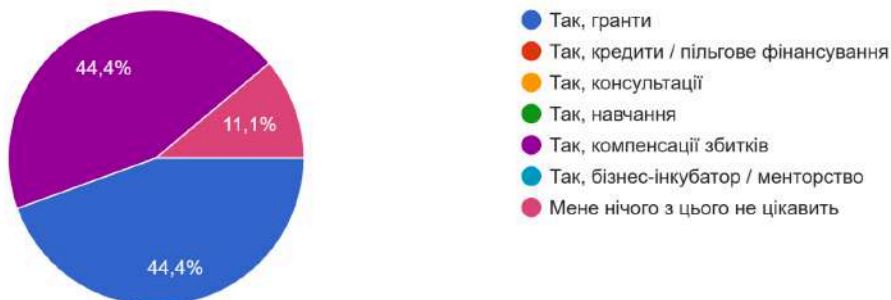
Результати опитування щодо ресурсів, необхідних для перезапуску бізнесу, свідчать, що найбільше підприємці потребують фінансової підтримки та відновлення матеріально-технічної бази. Зокрема, по 66,7% респондентів зазначили потребу у фінансуванні, кредитах або грантах, а також у відновленні приміщень. Ще 55,6% підприємців потребують нового обладнання, а 33,3% –

матеріалів для відновлення діяльності. Менша частка опитаних відзначила потребу у юридичній підтримці (22,2%), консультаціях, навчанні персоналу, доступі до ринків та психологічній підтримці команди (по 11,1%). Загалом результати демонструють, що для перезапуску бізнесу підприємцям насамперед необхідні фінансові ресурси та відновлення виробничої інфраструктури.

Чи цікавлять вас програми підтримки бізнесу?

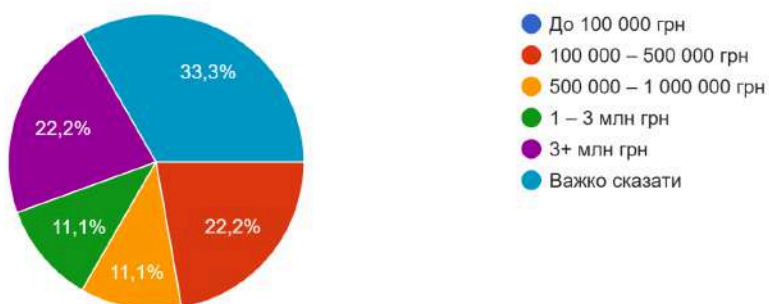
9 відповідей

Результати опитування щодо зацікавленості у програмах підтримки бізнесу свідчать, що найбільший інтерес у підприємців викликають грантові програми та компенсації за збитки – по 44,4% відповідей. Водночас жоден із респондентів не зазначив зацікавленості у кредитах, консультаціях, навчанні чи бізнес-менторстві. Ще 11,1% опитаних повідомили, що не потребують жодної підтримки. Це свідчить про високий запит бізнесу саме на безповоротну фінансову допомогу та механізми компенсації втрат, завданих війною.

Які суми фінансування потенційно потрібні для перезапуску бізнесу?

9 відповідей

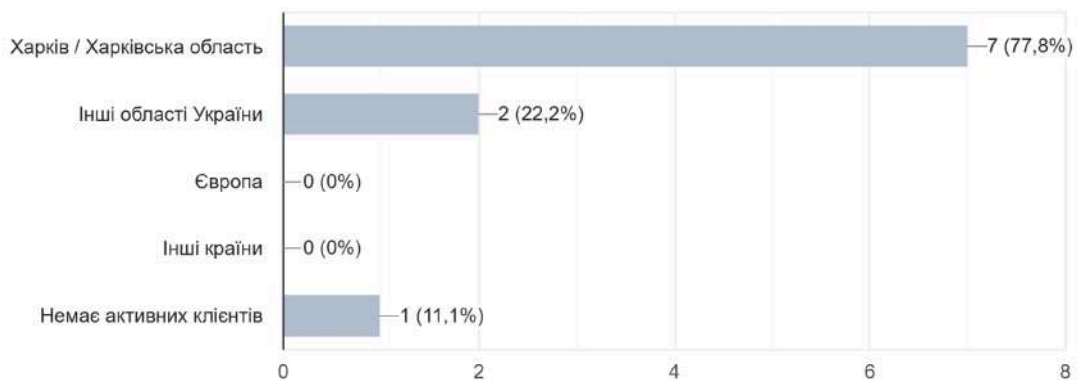
Відповіді підприємців щодо необхідних обсягів фінансування для перезапуску бізнесу демонструють значну різницю у потребах бізнесу. Найчастіше респонденти зазначали потребу у фінансуванні понад 3 млн грн та у межах 100-500 тис. грн – по 22,2% відповідей. Частина підприємців потребує від 500 тис. до 1 млн грн або від 1 до 3 млн грн – по 11,1%. Водночас 33,3% опитаних не змогли визначити необхідний обсяг фінансування. Загалом результати свідчать

про значні масштаби втрат бізнесу та потребу у різних інструментах фінансової підтримки залежно від масштабу підприємства.

Де зараз знаходяться Ваші основні клієнти?

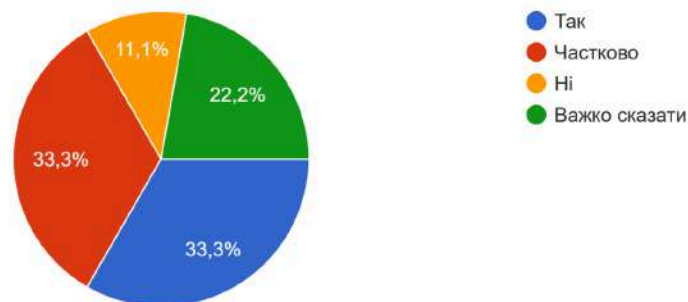
9 відповідей

Результати опитування щодо розташування основних клієнтів свідчать, що більшість бізнесу орієнтується переважно на локальний та регіональний ринок. Зокрема, 77,8% підприємців зазначили, що їхні основні клієнти знаходяться у Харкові та Харківській області, ще 22,2% – в інших областях України. Водночас жоден із респондентів не працює на європейських чи міжнародних ринках. Ще 11,1% підприємців повідомили про відсутність активних клієнтів. Це свідчить про сильну залежність бізнесу від регіонального ринку та обмежену географію збуту.

Чи вважаєте Ви реальним повернення ваших клієнтів у разі відбудови Вовчанської МТГ?

9 відповідей

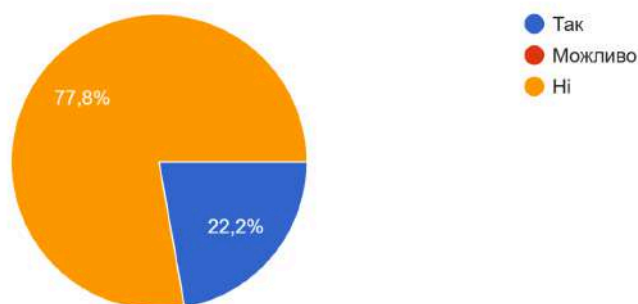

Результати відповідей щодо можливості повернення клієнтів після відбудови Вовчанської МТГ демонструють стриманий оптимізм підприємців. По 33,3% респондентів вважають повернення клієнтів реальним або можливим частково. Водночас 22,2% не змогли оцінити перспективи, а 11,1% вважають повернення клієнтів нереальним. Загалом результати свідчать про невизначеність бізнесу щодо темпів економічного відновлення громади та повернення споживчого попиту.

Чи потрібна Вам підтримка у пошуку нових ринків?

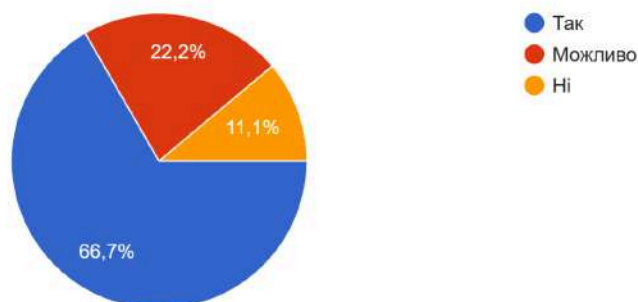
9 відповідей

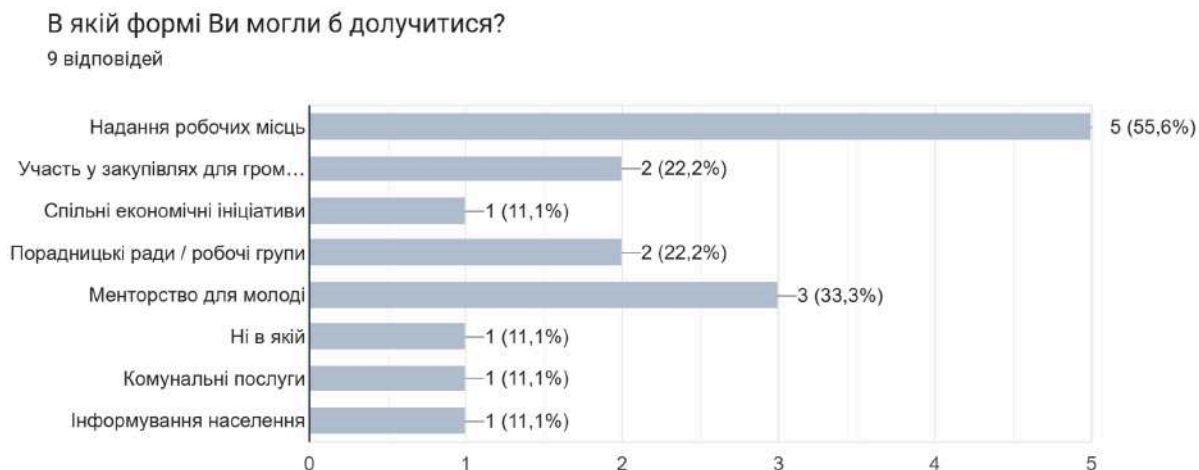
Результати опитування щодо потреби у підтримці для пошуку нових ринків свідчать, що більшість підприємців наразі не потребують такої допомоги – так відповіли 77,8% респондентів. Лише 22,2% зазначили, що потребують підтримки у пошуку нових ринків збуту. Це може свідчити про орієнтацію більшості бізнесу на вже сформовану клієнтську базу або про обмежені можливості для розширення діяльності в умовах війни.

Чи готові Ви брати участь у спільній економічній відбудові громади після миру?

9 відповідей

Результати опитування щодо готовності брати участь у спільній економічній відбудові громади свідчать про високий рівень потенційної залученості бізнесу до процесів відновлення. Більшість підприємців – 66,7% – готові долучатися до економічної відбудови громади після настання миру, ще 22,2% допускають таку можливість. Лише 11,1% респондентів не готові брати участь у таких процесах. Це свідчить про наявність потенціалу для розвитку партнерства між бізнесом, громадою та владою у процесі післявоєнного відновлення території.

Результати опитування щодо форм участі бізнесу у відбудові громади свідчать, що підприємці найбільше готові долучитися через створення робочих місць – таку відповідь надали 55,6% респондентів. Також частина бізнесу готова брати участь у менторстві для молоді (33,3%), роботі дорадчих рад та робочих груп (22,2%), а також у закупівлях для потреб громади (22,2%). Лише 11,1% респондентів готові долучитися до спільних економічних ініціатив. Окремі підприємці зазначили можливість участі через надання комунальних послуг та інформування населення, тоді як 11,1% повідомили, що не готові брати участь у процесах відбудови. Загалом результати свідчать про потенціал бізнесу до участі у соціально-економічному відновленні громади, насамперед через створення зайнятості та підтримку місцевого розвитку.

Відповіді підприємців щодо першочергових кроків для відновлення бізнес-середовища після миру демонструють, що ключовими пріоритетами є забезпечення безпеки, відновлення інфраструктури та фінансова підтримка бізнесу. Респонденти найчастіше наголошували на необхідності розмінування територій, відновлення доріг, переправ, електро- та водопостачання. Важливими умовами також визначено створення фінансових стимулів, пільгового оподаткування, підтримки підприємництва та залучення бізнесу до процесів відбудови. Частина підприємців акцентувала увагу на необхідності розвитку альтернативної енергетики та підтримки сільського господарства як основи місцевої економіки. Окремі відповіді свідчать про низький рівень довіри до перспектив громади та критичне ставлення до роботи місцевої влади. Загалом результати демонструють, що бізнес пов'язує відновлення економіки громади насамперед із безпекою, відбудовою критичної інфраструктури та створенням сприятливих умов для підприємницької діяльності.

Результати відповідей щодо рекомендацій для економічної стратегії громади свідчать, що підприємці вважають ключовими умовами розвитку безпеку, прозорість управління та підтримку бізнесу. Частина респондентів наголошувала на необхідності розвитку сільських територій, залучення інвесторів та створення стійкої інфраструктури. Також підприємці звертають увагу на важливість врахування реальної демографічної ситуації та кадрового потенціалу

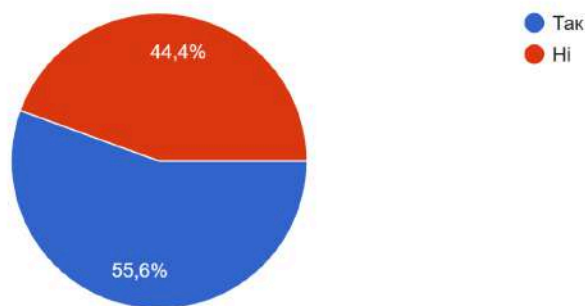

громади. Окремі відповіді містили заклик не створювати зайвих адміністративних перешкод для бізнесу. Загалом результати свідчать, що підприємці очікують від громади прозорої політики, підтримки економічної активності та орієнтації на довгострокову стійкість і безпеку.

Відповіді підприємців щодо проєктів та ідей після відбудови громади демонструють, що значна частина бізнесу наразі зосереджується насамперед на базовому відновленні території та забезпеченні безпеки. Серед озвучених ідей – розвиток спортивної інфраструктури, модернізація систем водопостачання та водовідведення, енергоавтономія об'єктів комунальної сфери, оновлення спецтехніки та покращення системи поводження з відходами. Частина підприємців не готова говорити про конкретні проєкти через невизначеність перспектив або втрату віри у швидке відновлення громади. Загалом результати свідчать, що бізнес бачить перспективи розвитку переважно у відновленні критичної інфраструктури та комунальних послуг.

Чи бажаєте залишити свої контакти для участі у програмах, проєктах або опитуваннях?

9 відповідей

Результати опитування щодо готовності залишити контакти для подальшої участі у програмах та проєктах свідчать про помірний рівень зацікавленості бізнесу у подальшій співпраці. Зокрема, 55,6% респондентів погодилися залишити свої контакти для участі у програмах підтримки, проєктах та майбутніх опитуваннях, тоді як 44,4% відмовилися. Загалом свої контакти надали 6 підприємців, що свідчить про наявність частини бізнес-спільноти, готової до подальшої взаємодії та участі у процесах відновлення громади.

Висновок за результатами опитування представників бізнесу Громади.

Узагальнені результати опитування представників бізнесу Вовчанської МТГ свідчать, що підприємницьке середовище громади зазнало значного негативного впливу внаслідок повномасштабної війни. Економіка громади переважно базується на малому бізнесі та комунальному секторі, при цьому значна частина підприємств скоротила масштаби діяльності, призупинила роботу або була змушена релокуватися. Основними чинниками погіршення економічної ситуації є безпекові ризики, руйнування інфраструктури, втрата доступу до приміщень, нестача фінансових ресурсів та скорочення ринку збуту.

Попри складну ситуацію, більшість підприємців зберігають готовність повернутися до громади після встановлення миру та брати участь у її економічному відновленні. Ключовими умовами для відновлення бізнесу респонденти визначають безпеку, відбудову критичної інфраструктури, фінансову підтримку, компенсацію втрат та створення сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності.

Підприємці найбільше потребують грантової підтримки, відновлення приміщень, обладнання та матеріально-технічної бази. Водночас результати свідчать про обмежену диверсифікацію місцевої економіки, залежність бізнесу від регіонального ринку та низький рівень розвитку окремих галузей.

Бізнес-середовище громади має потенціал до відновлення за умови комплексного підходу, що включатиме розмінування територій, модернізацію інфраструктури, підтримку підприємництва, залучення інвестицій та створення нових можливостей для зайнятості населення. Значна частина підприємців готова долучатися до післявоєнної відбудови громади через створення робочих місць, участь у місцевих ініціативах та підтримку розвитку громади.

Висновки:

1. У соціологічному опитуванні взяли участь 155 мешканців Вовчанської міської територіальної громади та 9 представників бізнесу. Отримані результати дозволили визначити актуальні потреби населення, оцінити наслідки воєнних дій та сформувані бачення пріоритетних напрямів відновлення громади.
2. Результати опитування свідчать, що основними пріоритетами для мешканців є забезпечення безпеки, розмінування територій, відновлення житлового фонду, соціальної та критичної інфраструктури, покращення доступу до медичних послуг, створення можливостей для працевлаштування та підтримка економічної активності.
3. Більшість респондентів користувалися гуманітарною допомогою. Найпоширенішими видами підтримки були продуктові набори, засоби гігієни, медикаменти та підгузки, а також соціальні, медичні та юридичні послуги. Водночас частина мешканців зазначила обмежене або одноразове отримання допомоги, що свідчить про необхідність подальшої підтримки населення.
4. Опитування виявило значний попит на медичні послуги. Серед найбільш затребуваних спеціалістів респонденти називали стоматологів, офтальмологів, терапевтів, невропатологів, а також послуги фізичної та психологічної реабілітації.
5. Важливим напрямом відновлення громади є створення безбар'єрного середовища. Респонденти наголошували на необхідності облаштування пандусів, безпечних пішохідних маршрутів, ліфтів, занижених бордюрів та адаптації громадського простору до потреб маломобільних груп населення.
6. Щодо соціальної згуртованості мешканці найчастіше відзначали доцільність реалізації спільних волонтерських, культурних, спортивних та

інформаційно-просвітницьких заходів, а також залучення населення до процесів відбудови громади.

7. Показовим є високий рівень громадської активності: 28 учасників опитування (18,1% від загальної кількості опитаних мешканців) залишили свої контактні дані та висловили готовність долучатися до подальших заходів з відновлення громади та надання допомоги населенню.

8. Опитування представників бізнесу фактично не надало результатів через релокацію підприємств та неможливість ведення господарської діяльності в умовах активних бойових дій. Це свідчить про критичний вплив безпекової ситуації на місцеву економіку та необхідність розробки спеціальних механізмів підтримки підприємництва після стабілізації ситуації.

9. Загалом результати опитування демонструють, що ключовими пріоритетами відновлення Вовчанської міської територіальної громади є забезпечення безпеки населення, відновлення житла та інфраструктури, розвиток системи охорони здоров'я, підтримка економічної активності, формування безбар'єрного середовища та залучення мешканців до процесів відбудови. Отримані кількісні та якісні дані становлять важливу основу для стратегічного планування післявоєнного відновлення Громади.

РОЗДІЛ 15. SWOT – АНАЛІЗ

SWOT-АНАЛІЗ сильних, слабких сторін Вовчанської МТГ, можливостей і загроз:

Сильні сторони	Слабкі сторони
- Родючі чорноземи, сприятливі природно-кліматичні умови та багаторічні аграрні традиції формують міцну основу для розвитку рослинництва, тваринництва та переробної галузі. Наявний виробничий потенціал створює передумови для поступового відновлення промисловості у післявоєнний період. - Лісові масиви, річкові системи Сіверського Дінця і Вовчі, а також природоохоронні території формують значний рекреаційний потенціал для розвитку туризму, відпочинку та оздоровлення. - Наявні земельні, водні, лісові та мінерально-сировинні ресурси (пісок, глина, крейда, вапно) створюють можливості для розвитку місцевого виробництва та відновлення економічної діяльності. - Транспортна мережа регіонального значення забезпечує базову доступність території та сприяє поступовому відновленню логістичних і економічних зв'язків. - Сформовані підприємницькі традиції у сферах торгівлі, послуг і агровиробництва створюють основу для розвитку малого та середнього бізнесу. - Збережена більшість закладів освіти та наявний кадровий потенціал сприяють розвитку людського капіталу і підготовці майбутніх трудових ресурсів громади. - Високий рівень згуртованості населення та досвід волонтерської діяльності є важливим ресурсом для відновлення та розвитку громади. - Значна площа території та наявність вільних земель створюють потенційні можливості для залучення інвестицій і реалізації проєктів відбудови. - Наявність природоохоронних територій і високий рівень біорізноманіття підвищують екологічну цінність громади та розширюють можливості природоорієнтованого розвитку.	- Безпосередня близькість до державного кордону з РФ та постійні безпекові загрози суттєво обмежують можливості відновлення, інвестування та сталого розвитку громади. - Значне скорочення чисельності населення внаслідок бойових дій, евакуації та тривалого відтоку мешканців призводить до втрати трудового потенціалу. - Дефіцит кваліфікованих кадрів у сферах освіти, медицини, управління, ЖКГ та бізнесу ускладнює забезпечення базових послуг і відновлення громади. - Масштабні руйнування житлової, соціальної, транспортної та виробничої інфраструктури істотно обмежують функціонування території та її розвиток. - Незадовільний стан об'єктів житлово-комунального господарства, інженерних мереж і транспортної системи ускладнює надання якісних послуг населенню. - Високий рівень мінної небезпеки та значні площі потенційно забруднених територій обмежують безпечне використання земель і господарську діяльність. - Обмежений доступ населення до якісних медичних, освітніх, культурних, спортивних і соціальних послуг знижує рівень життя та соціальну стійкість громади. - Низька інвестиційна привабливість громади та високі ризики безпеки стримують розвиток підприємництва і створення нових робочих місць. - Недостатність власних бюджетних ресурсів значно обмежує можливості відновлення інфраструктури та реалізації стратегічних проєктів розвитку. - Погіршення екологічного стану територій, пошкодження природних ресурсів і значна кількість зруйнованого житлового фонду ускладнюють відновлення громади.
Можливості	Загрози
- За умови розмінування та забезпечення безпечного доступу до територій використання значних площ сільськогосподарських угідь може стати основою для відновлення аграрного виробництва, розвитку переробки та формування доданої вартості в громаді. - Залучення державних і міжнародних програм підтримки, відбудови та безпеки створює можливості для комплексного відновлення інфраструктури та підвищення стійкості громади. - Значна площа сільськогосподарських земель формує потенціал для розвитку аграрного сектору як ключової економічної спеціалізації громади. - Розвиток системи цивільного захисту та безпеки населення дозволяє підвищити готовність громади до надзвичайних ситуацій та мінімізувати ризики.	- Складна безпекова ситуація, зумовлена значною протяжністю державного кордону з країною-агресором та його близькістю до населених пунктів громади, що формує постійні воєнні загрози, обстріли та руйнування. - Розташування в безпосередній близькості до кордону (3–15 км) суттєво підвищує рівень ризиків для життя населення, обмежує можливості відновлення та стабілізації території. - Порушення та часткова руйнація транспортної інфраструктури й логістичних маршрутів ускладнюють доставку гуманітарної допомоги, ресурсів і функціонування критичної інфраструктури. - Високі гуманітарні ризики, зокрема мінна небезпека, забруднення територій вибухонебезпечними

- Створення соціальних центрів (центрів життєстійкості, реабілітаційних та підтримки населення) сприятиме посиленню соціальної згуртованості та підтримці вразливих груп. - залучення молоді через забезпечення житлом, створення робочих місць і умов для професійної реалізації створює передумови для повернення та закріплення населення в громаді. - Формування сучасних освітніх просторів для дітей, молоді та внутрішньо переміщених осіб сприятиме розвитку людського капіталу та інтеграції нових мешканців. - Забезпечення енергонезалежності об'єктів критичної та соціальної інфраструктури шляхом впровадження альтернативних джерел енергії підвищує стійкість громади та зменшує залежність від зовнішніх факторів. - Створення нових робочих місць у процесі відбудови та ефективного використання наявних активів громади сприяє економічному відновленню та зниженню рівня безробіття.	предметами та значна психологічна й соціальна напруга серед населення. - Відтік населення, особливо молоді, та складнощі з поверненням мешканців через відсутність житла і стабільної зайнятості зменшують соціальний потенціал громади. - Руїнування бізнес-середовища, високий рівень безробіття та скорочення економічної активності обмежують надходження до бюджету і можливості економічного відновлення. - Масштабні руїнування житлового фонду та критичної інфраструктури ускладнюють доступ населення до медичних, освітніх і соціальних послуг. - Забруднення ґрунтів і водних ресурсів, знищення лісів та сільськогосподарських угідь призводять до деградації природного середовища та обмежують використання територій.

Висновки:

1. Громада має значний природно-ресурсний, аграрний, промисловий та рекреаційний потенціал, який може стати основою довгострокового розвитку після стабілізації безпекової ситуації.
2. Важливою сильною стороною є наявний людський капітал, підприємницькі традиції, освітня база та високий рівень згуртованості населення, що створює основу для відновлення громади.
3. Ключовими внутрішніми слабкими сторонами залишаються масштабні руїнування інфраструктури, демографічні втрати, дефіцит кадрів і обмежені фінансові ресурси.
4. Суттєвою проблемою є критичний стан житлово-комунальної, транспортної та соціальної інфраструктури, що обмежує доступ населення до базових послуг.
5. Основним зовнішнім викликом для громади є складна безпекова ситуація, близькість до державного кордону та високий рівень воєнних ризиків.
6. Додатковими загрозами виступають мінна небезпека, екологічні наслідки війни, руїнування природних ресурсів і деградація територій.
7. Економічне відновлення громади ускладнюється низькою інвестиційною привабливістю, руїнуванням бізнес-середовища та високим рівнем безробіття.
8. Водночас стратегічні можливості пов'язані з розмінуванням територій, залученням міжнародної підтримки, розвитком агросектору, енергетичної автономії та створенням нових робочих місць.
9. Реалізація можливостей у сферах освіти, соціальної інфраструктури та підтримки молоді може сприяти поверненню населення та відновленню людського потенціалу.
10. Загалом розвиток громади у середньостроковій перспективі залежить від поєднання безпекових умов, ефективної відбудови та максимальної реалізації наявного ресурсного потенціалу.

РОЗДІЛ 16. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

16.1. Сценарії розвитку Вовчанської МТГ

Стратегічне планування у Вовчанській МТГ – це інструментарій системного відновлення, управління змінами та узгодження дій усіх зацікавлених сторін в умовах післявоєнної трансформації. Воно спрямоване на формування спільного бачення безпечного, стійкого та збалансованого розвитку Громади з урахуванням наслідків бойових дій, демографічних втрат і руйнування інфраструктури.

Це процес, що поєднує аналіз актуальних викликів, визначення пріоритетів відновлення, погодження реалістичних цілей і завдань, а також формування портфеля програм і проєктів, реалізація яких забезпечить поступове відновлення життєдіяльності Громади та підвищення якості життя населення.

Стратегічний план Вовчанської МТГ формується на основі наявного ресурсного потенціалу громади, її безпекових обмежень, потреб мешканців та довгострокових цілей відновлення і розвитку.

Розробка Стратегії розвитку Громади базується на основних принципах:

Партнерство – передбачає організацію широких консультацій і діалогу між усіма зацікавленими сторонами Громади з метою формування спільного бачення розвитку, досягнення консенсусу та узгодження очікувань щодо дій органів місцевого самоврядування. До процесу стратегічного планування та ухвалення рішень залучаються представники влади, бізнесу та громадянського суспільства.

Життєздатність – орієнтована на ефективне використання внутрішнього потенціалу Громади та посилення її сильних сторін, визначених у SWOT-аналізі, що є основою для забезпечення стійкого відновлення та довгострокового розвитку.

Інтеграція – забезпечує узгоджене залучення всіх учасників розвитку Громади та комплексне поєднання пріоритетних секторів і напрямів діяльності, що дозволяє уникати дублювання зусиль, мінімізувати конфлікти та досягати синергії в реалізації стратегічних завдань.

Інновація – передбачає впровадження сучасних управлінських підходів, нових рішень і ефективних практик використання ресурсів громади, що підвищує результативність реалізації проєктів та сприяє якісному оновленню Вовчанської МТГ.

Етап організаційного забезпечення є базовим у процесі стратегічного планування Вовчанської МТГ, оскільки саме на цьому рівні закладаються умови для ефективної, узгодженої та якісної розробки Стратегії розвитку. Від правильності його організації залежить обґрунтованість подальших рішень і результативність усього процесу планування.

У межах цього етапу створюється Робоча група як основний координаційний і консультативно-дорадчий орган стратегічного планування. Їй делегуються повноваження щодо напрацювання, узгодження та формування стратегічних підходів і рішень щодо майбутнього розвитку громади. Робоча група діє протягом усього циклу стратегічного планування та забезпечує безперервність процесу.

Паралельно залучаються місцеві фахівці та експерти для підготовки аналітичних матеріалів, здійснення оцінки ситуації та формування доказової бази для прийняття рішень. Також на цьому етапі організовується інформаційний супровід, координація учасників процесу та забезпечення прозорої комунікації між усіма зацікавленими сторонами.

На етапі стратегічного аналізу було сформовано Профіль Вовчанської міської територіальної громади, що включає оцінку зовнішнього середовища та визначення ключових можливостей для подальшого відновлення і розвитку. Проведено аналіз основних соціально-економічних і демографічних тенденцій у середньо- та довгостроковій перспективі, що дозволило окреслити базовий та інерційний сценарії розвитку громади за умови відсутності цілеспрямованого впливу на існуючі процеси. До підготовки аналітичних матеріалів були залучені профільні фахівці, які забезпечили Робочу групу необхідними статистичними та аналітичними даними.

Другим ключовим документом етапу стратегічного аналізу стало вивчення громадської думки мешканців громади. Опитування проводилося за встановленою методикою, а отримані результати були опрацьовані та погоджені Робочою групою. Зібрані дані стали важливою складовою аналітичної бази Стратегії та були враховані під час формування прогнозів розвитку громади.

Залучення мешканців Вовчанської міської територіальної громади до процесу розробки Стратегії розвитку є важливим інструментом виявлення актуальних проблем і формування ефективних рішень для їх подолання. Такий підхід забезпечує налагодження конструктивного діалогу між громадськістю та органами місцевого самоврядування. Ключовим елементом цього процесу є участь активних і зацікавлених жителів Громади, які долучаються до обговорення пріоритетів розвитку та формування стратегічних напрямів. Стратегія, створена за принципом широкої участі, відображає інтереси різних груп населення та сприймається як спільний результат громади. Незалежно від політичних змін чи управлінських підходів, така Стратегія орієнтована на підвищення якості життя, розвиток демократичних процесів і посилення громадянської активності.

Розпорядженням начальника Вовчанської військової адміністрації від 23.09.2025 року №471 була сформована Робоча група з підготовки Стратегії розвитку Вовчанської міської територіальної громади на період до 2027 року¹¹.

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ ґрунтується на чинних стратегічних документах, включаючи містобудівну документацію та затверджені місцеві цільові програми, що реалізуються органом місцевого самоврядування. Вона визначає довгострокові орієнтири розвитку Громади та має бути інтегрована в систему планування на місцевому рівні. Основні положення Стратегії враховуються під час підготовки щорічних планів соціально-економічного розвитку, а також при формуванні галузевих і цільових програм громади.

¹¹ Джерело: Сайт Вовчанської МВТГ

16.2. Обґрунтування стратегічного вибору. Сценарії розвитку Вовчанської МТГ

Сценарне моделювання є важливим інструментарієм стратегічного планування Вовчанської МТГ, який дає змогу оцінити вплив внутрішніх ресурсів і обмежень, а також зовнішніх можливостей і загроз на процес відновлення та подальшого розвитку громади в умовах післявоєнної трансформації.

У Вовчанській МТГ воно базується на результатах SWOT-аналізу та дозволяє формувати альтернативні варіанти розвитку з урахуванням безпекових, демографічних, економічних, соціальних та екологічних чинників, що є критично важливими для прикордонної території.

Розробка інерційного, оптимістичного та кризового сценаріїв дає можливість оцінити різні траєкторії відновлення громади, визначити потенційні ризики поглиблення негативних тенденцій, а також окреслити умови для сталого відновлення і розвитку після стабілізації ситуації. Це створює основу для прийняття більш обґрунтованих і стратегічно виважених управлінських рішень.

Інерційний сценарій ґрунтується на припущенні збереження наявних тенденцій розвитку Вовчанської МТГ без суттєвого зовнішнього впливу чи цілеспрямованих управлінських змін. У такому випадку розвиток Громади відбувається поступово та переважно за вже сформованою траєкторією, яка визначається існуючими обмеженнями та наявними ресурсами.

За цих умов соціально-економічний стан Громади значною мірою залежить від загальної ситуації в країні, що обмежує можливості швидкого відновлення, модернізації та якісних структурних змін.

Оптимістичний сценарій ґрунтується на припущенні про сприятливу динаміку безпекових, економічних і соціальних процесів у Вовчанській МТГ, що створює умови для активного відновлення та сталого розвитку. У такому випадку Громада має можливість максимально використати свій ресурсний потенціал, відновити ключові сфери життєдіяльності, модернізувати інфраструктуру та економіку, а також впроваджувати сучасні управлінські та технологічні рішення. Реалізація цього сценарію передбачає залучення інвестицій, розвиток підприємництва, відновлення соціальної інфраструктури та підвищення якості життя населення, що в підсумку забезпечує довгострокову стійкість і розвиток Громади.

Песимістичний сценарій для Вовчанської МТГ базується на припущенні збереження або посилення несприятливих безпекових, економічних і соціальних умов, що суттєво ускладнюють процес відновлення та розвитку. За таких обставин Громада стикається з тривалими наслідками руйнувань, обмеженим доступом до ресурсів і слабкою динамікою відновлення ключових сфер життєдіяльності. Відновлення інфраструктури та економічної активності відбувається повільно або фрагментарно, що стримує розвиток території. Додатково спостерігається низький рівень інвестиційної привабливості, обмежене впровадження інновацій та погіршення якості надання соціальних послуг, що призводить до зниження рівня життя населення та послаблення стійкості Громади в цілому.

Табл. 16.1. Сценарії розвитку Вовчанської МТГ

Базові припущення – національний рівень	Базові припущення – місцевий рівень	Поточні виклики та тенденції розвитку громади
Інерційний сценарій розвитку: Політична сфера: Функціонування військової адміністрації зберігається; органи місцевого самоврядування працюють частково в обмеженому режимі; участь громадськості в ухваленні рішень залишається епізодичною та несистемною. Економічна сфера: Відбувається повільне та нерівномірне відновлення окремих видів бізнесу; частина підприємств продовжує роботу на мінімальних потужностях; інвестиційна активність залишається низькою; ринок праці відновлюється повільно без суттєвого зростання зайнятості. Демографічна ситуація: Чисельність населення стабілізується на зниженому рівні; повернення мешканців має частковий характер; зберігається тенденція відтоку молоді та працездатного населення. Соціальна сфера: Поступово відновлюється надання базових послуг, однак їх доступність залишається нерівномірною; освіта, охорона здоров'я та соціальний захист функціонують з обмеженими ресурсами; громадські та волонтерські ініціативи підтримують окремі потреби населення. Екологічна ситуація: Триває поступове очищення територій від вибухонебезпечних предметів; відновлення природних ресурсів відбувається частково; наслідки забруднення ґрунтів і водних ресурсів зберігаються. Безпекова ситуація: Рівень загроз залишається високим через близькість до державного кордону; процес розмінування та впровадження заходів безпеки відбувається повільно; стабілізація безпекової ситуації є тривалою та ускладненою.		
Збереження відносної макроекономічної та інституційної стабільності в країні, часткове відновлення економічної активності та інфраструктури, а також обмежені можливості державної підтримки в умовах тривалих безпекових викликів і нерівномірного розвитку регіонів.	Часткова відбудова органів місцевого самоврядування, тимчасова релокація управлінських функцій до безпечних територій, обмежене залучення громади до прийняття рішень та часткове функціонування бізнесу й інфраструктури.	Високий рівень руйнування території та інфраструктури, обмежений доступ до базових соціальних послуг, значний відтік населення, особливо молоді та працездатних груп, економічна нестабільність і низька інвестиційна активність, а також високий рівень безпекових ризиків і мінної небезпеки.
Оптимістичний сценарій розвитку: Політична сфера: Повноцінне та ефективне функціонування органів місцевого самоврядування; активне залучення мешканців до ухвалення рішень; розвиток партнерств із державними та міжнародними інституціями; прозоре та стає управління процесами відновлення. Економічна сфера: Комплексне відновлення та модернізація економіки громади; активне залучення інвестицій і грантових ресурсів; розвиток малого та середнього бізнесу; створення нових робочих місць; формування аграрного, переробного та туристичного кластерів. Демографічні показники: Поступове повернення населення, зокрема молоді та фахівців; зростання міграційної привабливості громади; стабілізація та поступове покращення демографічної структури. Соціальні показники: Високий рівень доступності якісних освітніх, медичних, соціальних і культурних послуг; розвиток сучасної інклюзивної інфраструктури; активне відновлення спортивної та культурної мережі громади. Екологічні показники: Значне розмінування територій; відновлення природних ресурсів, водних об'єктів і лісових масивів; впровадження принципів екологічної безпеки, енергоефективності та сталої відбудови.. Безпека: Формування ефективної системи цивільного захисту та громадської безпеки; суттєве зниження безпекових ризиків; стабілізація ситуації в прикордонній зоні та підвищення стійкості громади до надзвичайних подій.		
Збереження відносної національної стабільності, підтримка з боку держави та міжнародних партнерів, поступова стабілізація безпекової ситуації, а також реалізація програм відновлення економіки та критичної інфраструктури.	Відновлення повноцінного функціонування органів місцевого самоврядування, розширення участі громадськості у прийнятті рішень, розвиток міжнародного партнерства, поетапна модернізація інфраструктури, а також активізація підприємницької діяльності й формування передумов для розвитку нових економічних	Високий рівень руйнування території та інфраструктури, необхідність масштабного відновлення житлового фонду й соціальних об'єктів, поступове відновлення базових послуг і повернення населення після стабілізації безпекової ситуації, при одночасному збереженні значного потенціалу для

	напрямів, включно з локальним туризмом.	економічного, соціального та культурного відродження громади.
Песимістичний сценарій розвитку: Політична сфера: Обмежене функціонування органів місцевого самоврядування, фрагментарна координація з громадськістю та слабка взаємодія із зовнішніми інституціями, що ускладнює процес ухвалення та реалізації управлінських рішень. Економічна сфера: Тривала зупинка або критичне скорочення діяльності більшості підприємств, відсутність інвестицій, зростання безробіття та фактичне блокування процесів відновлення інфраструктури й економічної активності. Демографічні показники: Подальше скорочення чисельності населення, низький рівень повернення мешканців, значний відтік молоді та працездатного населення, що призводить до посилення демографічної кризи. Соціальні показники: Обмежений і нерівномірний доступ до базових освітніх, медичних і соціальних послуг, погіршення якості життя населення та зростання соціальної напруги в громаді. Екологічні показники: Збереження високого рівня забруднення територій вибухонебезпечними предметами, відсутність системного розмінування, подальша деградація природних ресурсів, лісових масивів і сільськогосподарських земель. Безпека: Високий рівень загроз, пов'язаний із близькістю до державного кордону та періодичними обстрілами, низька спроможність системи цивільного захисту та реагування на надзвичайні ситуації, збереження нестабільної безпекової ситуації на території громади.		
Збереження лише часткової макроекономічної та політичної стабільності в державі, обмежений обсяг міжнародної допомоги, повільні темпи відновлення економіки та критичної інфраструктури, а також збереження нестабільної безпекової ситуації.	Суттєве обмеження функціонування органів місцевого самоврядування, недостатня взаємодія з громадськістю та зовнішніми партнерами, затримки у процесах відбудови, низька інвестиційна привабливість території, високі ризики для розвитку бізнесу та життєдіяльності населення.	Масштабний рівень руйнування інфраструктури, значний відтік населення, погіршення соціальних стандартів життя, обмежений доступ до базових освітніх, медичних і соціальних послуг, а також високий рівень безпекових загроз, що стримують відновлення громади.

Висновки:

1. Сценарне моделювання є ключовим інструментарієм стратегічного планування Вовчанської МТГ, що дозволяє комплексно оцінити вплив внутрішніх ресурсів, обмежень та зовнішніх факторів на процес відновлення й розвитку в умовах післявоєнної трансформації.
2. Побудова сценаріїв розвитку ґрунтується на результатах SWOT-аналізу та враховує безпекові, економічні, демографічні, соціальні й екологічні чинники, що є визначальними для прикордонної громади з високим рівнем руйнувань.
3. Для Вовчанської МТГ найбільш характерним є саме інерційний сценарій розвитку, що зумовлено високим рівнем руйнувань, безпековими ризиками, обмеженими ресурсами та повільними темпами відновлення соціально-економічної системи.
4. Розробка інерційного, оптимістичного та песимістичного сценаріїв дозволяє визначити можливі траєкторії розвитку громади, оцінити ризики поглиблення кризових процесів і окреслити умови для поступового відновлення та сталого розвитку.
5. Інерційний сценарій відображає збереження поточних тенденцій розвитку за умов обмеженого зовнішнього впливу, часткового відновлення інституцій та повільної економічної динаміки, що визначає тривалий характер відбудови громади.

6. Оптимістичний сценарій передбачає активну підтримку держави та партнерів, відновлення управлінських і економічних процесів, повернення населення та модернізацію інфраструктури, що створює умови для сталого розвитку громади.
7. Песимістичний сценарій характеризується збереженням високих безпекових ризиків, значними руйнуваннями, відтоком населення, слабкою економічною активністю та обмеженим доступом до базових послуг, що ускладнює відновлення громади.
8. Загалом результати сценарного аналізу підтверджують необхідність поєднання державної підтримки, міжнародної допомоги та внутрішньої спроможності громади для забезпечення її поступового відновлення та довгострокової стійкості.

РОЗДІЛ 17. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ (ВІЗІЯ, МІСІЯ) РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Вовчанська МТГ – громада сильних, незламних і згуртованих людей, яка, попри масштабні руйнування, спричинені повномасштабною війною, зберегла свою ідентичність, людський потенціал та спроможність до розвитку. Перебуваючи в безпосередній близькості до державного кордону та зазнавши значних втрат інфраструктури, житлового фонду й економічного потенціалу, Громада продовжує виконувати свої функції, підтримувати зв'язок із мешканцями та забезпечувати надання базових послуг.

Навіть в умовах вимушеної релокації значної частини населення та установ, Громада зберігає управлінську стійкість, організовує надання адміністративних, освітніх, соціальних і медичних послуг, підтримує дітей, молодь, ветеранів, ВПО та інші вразливі категорії населення. Особлива увага приділяється збереженню людського капіталу, розвитку громадської активності та формуванню передумов для майбутнього відновлення.

Вовчанська МТГ – це громада, яка вже сьогодні працює над своїм майбутнім, інвестує в знання, згуртованість і стійкість людей, готується до повернення мешканців та комплексної відбудови території. У перспективі Громада бачить себе безпечним, сучасним і комфортним простором для життя, праці, навчання та підприємництва, відновленим на основі європейських підходів, принципів безбар'єрності, енергоефективності та сталого розвитку.

Попри значні втрати, спричинені повномасштабною війною, Вовчанська МТГ зберігає вагомий потенціал для економічного відновлення та довгострокового розвитку. Основою майбутнього економічного зростання має стати поєднання традиційних галузей господарювання з новими підходами до просторового планування, інноваційного виробництва та залучення інвестицій. Відбудова Громади відкриває можливість не лише відновити зруйновані об'єкти, а й сформувати сучасну конкурентоспроможну економіку, орієнтовану на створення робочих місць, розвиток підприємництва та підвищення добробуту населення.

Одним із ключових напрямів післявоєнного розвитку стане модернізація агропромислового комплексу, який традиційно відігравав важливу роль в економіці Громади. Відновлення сільськогосподарського виробництва,

впровадження сучасних технологій, розвиток переробки сільськогосподарської продукції та створення доданої вартості на місцевому рівні сприятимуть формуванню стійкої економічної бази та підвищенню інвестиційної привабливості території.

Важливим ресурсом для майбутнього розвитку є також промисловий потенціал громади, її трудові ресурси та вигідне прикордонне розташування. Після стабілізації безпекової ситуації це створюватиме передумови для відновлення виробничої діяльності, розвитку малого та середнього бізнесу, формування нових логістичних маршрутів і залучення інвестицій у виробничу та сервісну сферу.

Перспективним напрямом диверсифікації економіки може стати розвиток туристично-рекреаційного потенціалу. Відновлення історико-культурних об'єктів, популяризація місцевої спадщини, створення сучасних рекреаційних просторів та розвиток внутрішнього туризму здатні стати додатковими чинниками економічного зростання та формування позитивного іміджу громади.

Особливе значення для успішної відбудови матиме розширення співпраці з міжнародними партнерами, благодійними фондами, інвесторами та бізнесом. Таке партнерство дозволить не лише залучити ресурси для реконструкції критичної інфраструктури, а й створити сучасну систему соціальних, освітніх та медичних послуг, орієнтовану на потреби людини. У перспективі Вовчанська МТГ має всі передумови для формування безпечного, комфортного та економічно активного середовища, здатного забезпечити високу якість життя населення та стійкий розвиток території в довгостроковій перспективі.

Візія Вовчанської МТГ – безпечна, стійка та згуртована прикордонна громада, відбудована за сучасними європейськими технологіями, що поєднує промисловий, інтелектуальний і аграрний розвиток із комфортним, безпечним і привабливим середовищем для життя, роботи, навчання та відпочинку.

Місія Вовчанської МТГ – забезпечення безпечної, стійкої та згуртованої прикордонної громади, що гарантує захист населення, швидке відновлення та гідне майбутнє, водночас створюючи умови для підвищення добробуту, розвитку туризму й економіки, формування інклюзивного та безбар'єрного простору, підтримки ветеранів, сімей загиблих, дітей і молоді та відновлення житлової і критичної інфраструктури для повернення людей у громаду.

Стратегічне бачення розвитку Вовчанської МТГ визначається необхідністю адаптації до глибоких наслідків воєнних дій, безпекових викликів та масштабних руйнувань, що потребує нових підходів до управління відновленням і формування стійкої, безпечної та життєздатної громади. У цих умовах ключовим є забезпечення поступового відновлення всіх сфер життєдіяльності та створення передумов для довгострокового розвитку.

Важливим пріоритетом є відновлення економічної активності Громади, зокрема підтримка малого та середнього бізнесу, формування сприятливого інвестиційного середовища та створення умов для повернення і розвитку підприємницької діяльності в процесі післявоєнної відбудови.

Розвиток Громади ґрунтується на партнерській моделі управління, що передбачає тісну взаємодію органів місцевого самоврядування, мешканців, бізнесу та міжнародних партнерів у процесах планування та реалізації проєктів відновлення.

Окрему увагу приділено збереженню та розвитку людського потенціалу через створення безпечних умов проживання, підтримку молоді та сімей, а також стимулювання повернення населення до Громади.

Поступова модернізація житлово-комунальної та соціальної інфраструктури передбачає впровадження енергоефективних рішень, відновлення базових послуг і підвищення їхньої якості навіть в умовах обмежених ресурсів.

Стратегічне бачення також охоплює забезпечення доступу населення до якісних освітніх, медичних, культурних і соціальних послуг у різних форматах, з урахуванням наслідків руйнувань та безпекових обмежень.

Важливою складовою є посилення соціальної згуртованості, розвиток громадських і молодіжних ініціатив, а також відновлення культурного життя як основи стійкості та подальшого розвитку Вовчанської МТГ.

Висновки:

1. Вовчанська МТГ, попри значні руйнування та втрати внаслідок повномасштабної війни, зберігає управлінську спроможність, людський потенціал і базову функціональність, що дозволяє їй залишатися дієздатною та орієнтованою на відновлення.
2. Громада характеризується високим рівнем згуртованості населення, активністю у взаємодопомозі та підтримці вразливих категорій, що формує важливий соціальний ресурс для подальшої відбудови та розвитку.
3. Незважаючи на вимушену релокацію частини мешканців і установ, у Громаді зберігається організаційна стійкість, забезпечується надання базових адміністративних, соціальних, освітніх і медичних послуг.
4. Вовчанська МТГ має значний потенціал для післявоєнного економічного відновлення, який базується на поєднанні аграрного, промислового та сервісного секторів, розвитку малого і середнього бізнесу та залученні інвестицій.
5. У разі розмінування ключовим напрямом майбутнього розвитку визначається модернізація агропромислового комплексу, впровадження сучасних технологій, розвиток переробки та створення доданої вартості на місцевому рівні.
6. Важливим ресурсом відновлення виступають трудовий потенціал Громади, можливість розвитку логістичних, виробничих і інвестиційних проєктів після стабілізації безпекової ситуації.
7. Перспективним напрямом диверсифікації економіки є розвиток туристично-рекреаційної сфери на основі відновлення природної та культурної спадщини Громади.
8. Стратегічний розвиток громади передбачає активне партнерство з державними, міжнародними та громадськими інституціями для залучення ресурсів і реалізації проєктів відновлення інфраструктури та послуг.

9. Візія Громади полягає у формуванні безпечної, стійкої та сучасної прикордонної громади з розвиненою економікою, комфортним середовищем для життя, навчання, праці та відпочинку.

10. Місія Громади спрямована на забезпечення безпеки населення, відновлення інфраструктури, підвищення якості життя, розвиток економіки та формування інклюзивного, згуртованого та стійкого соціального простору.

РОЗДІЛ 18. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ побудована за ієрархічним принципом, що забезпечує послідовність, логічну узгодженість та взаємозв'язок між усіма рівнями стратегічного планування. Кожен наступний рівень деталізує попередній, формуючи цілісну систему управлінських рішень і пріоритетів розвитку громади.

Основу Стратегії становлять стратегічні цілі, які визначають ключові напрями відновлення, трансформації та розвитку Вовчанської МТГ відповідно до її бачення майбутнього в умовах післявоєнного відновлення, безпекових викликів та необхідності зміцнення стійкості громади.

Оперативні цілі конкретизують стратегічні пріоритети та визначають середньострокові напрями дій, спрямовані на досягнення запланованих результатів і забезпечення поступового відновлення та розвитку громади.

На рівні завдань і показників моніторингу здійснюється практична деталізація цілей, що дає можливість відстежувати прогрес, оцінювати ефективність реалізації та своєчасно коригувати управлінські рішення. Реалізація завдань забезпечується через систему заходів і проєктів із визначеними строками, відповідальними виконавцями, ресурсним забезпеченням та очікуваними результатами.

Враховуючи природний, економічний і людський потенціал Вовчанської МТГ, а також її прикордонне розташування та значний вплив наслідків воєнних дій, визначено три ключові стратегічні напрями, на яких зосереджуються основні зусилля для забезпечення стійкого відновлення та розвитку Громади.

Реалізація Стратегії передбачає партнерський підхід із залученням органів місцевого самоврядування, державних інституцій, міжнародних організацій, громадського сектору та мешканців громади, що є ключовою умовою досягнення сталих результатів і довгострокової стійкості розвитку Вовчанської МТГ.

Таблиця 18.1. Структура стратегічних та оперативних цілей розвитку МТГ

Стратегічна ціль	Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль 1. Комплексна відбудова, безпекова трансформація та формування стійкого життєвого середовища Громади	1.1. Відновлення та модернізація житлової, соціальної і критичної інфраструктури громади на засадах безпеки та енергоефективності	1.1.1. Провести комплексну інвентаризацію, технічну оцінку та цифрову фіксацію пошкоджених об'єктів житлової, соціальної та критичної інфраструктури громади з формуванням пріоритетів поетапного відновлення 1.1.2. Розробити та реалізувати комплексні проекти відновлення та модернізації об'єктів житлової, соціальної та критичної інфраструктури із врахуванням сучасних стандартів безпеки, енергоефективності та стійкості до кризових ризиків 1.1.3. Впровадити сучасні енергоефективні, безпечні та інноваційні технологічні рішення у процесі відбудови та модернізації інфраструктурних об'єктів громади з орієнтацією на довгострокову стійкість та зменшення експлуатаційних витрат.
	1.2. Формування системи цивільного захисту та кризової інфраструктури (укриття, оповіщення, резервні системи життєзабезпечення)	1.2.1. Розширити, відновити та модернізувати мережу захисних споруд цивільного захисту (укриттів) із забезпеченням їх доступності, технічної готовності, безперервного функціонування та відповідності сучасним вимогам безпеки 1.2.2. Створити та впровадити інтегровану багаторівневу систему оперативного оповіщення населення про надзвичайні ситуації, що охоплює всі населені пункти громади та забезпечує швидке і надійне інформування в умовах кризових загроз 1.2.3. Розробити, актуалізувати та впровадити комплексну систему планів реагування на кризові та надзвичайні ситуації із забезпеченням координації дій служб, регулярного навчання населення та проведення практичних тренувань з відпрацювання алгоритмів безпеки
	1.3. Просторове планування та відбудова територій з урахуванням принципів безбар'єрності, безпеки та адаптації до ризиків війни	1.3.1. Провести комплексне оновлення містобудівної та просторової документації громади з урахуванням наслідків війни, безпекових викликів та нових умов розвитку територій 1.3.2. Забезпечити комплексне функціональне зонування територій громади із визначенням зон відновлення, розвитку та обмеженого використання з урахуванням безпекових та екологічних факторів 1.3.3. Впровадити принципи безбар'єрності та інклюзивності у всі процеси просторового планування, відбудови та облаштування громадських просторів
	1.4. Відновлення та розвиток інженерних мереж і систем життєзабезпечення громади (водопостачання, водовідведення, тепло- та енергозабезпечення) із впровадженням сучасних децентралізованих рішень	1.4.1. Провести комплексне технічне обстеження, цифрову інвентаризацію та оцінку стану інженерних мереж громади з визначенням критичних зон, рівня зношеності та пріоритетів відновлення з урахуванням наслідків бойових дій 1.4.2. Здійснити поетапну модернізацію систем водопостачання, водовідведення, теплопостачання та електропостачання із впровадженням енергоефективних технологій, зниженням втрат ресурсів та підвищенням надійності інфраструктури 1.4.3. Розвинути та впровадити децентралізовані, резервні та автономні системи життєзабезпечення громади (локальні джерела енергії, альтернативні системи водо- та

		теплопостачання) для підвищення стійкості до кризових ситуацій та військових ризиків
Стратегічна ціль 2. Соціальне відновлення, розвиток людського потенціалу та посилення згуртованості й інклюзивності Громади	2.1. Відновлення та розвиток системи доступних і якісних соціальних послуг для всіх груп населення Громади	2.1.1. Відновлення та розвиток системи доступних, якісних і адресних соціальних послуг для всіх категорій населення громади з урахуванням наслідків війни та нових соціальних викликів 2.1.2. Розвиток людського потенціалу через комплексну модернізацію систем освіти, охорони здоров'я та психосоціальної підтримки з орієнтацією на доступність, якість і стійкість до кризових ситуацій 2.1.3. Посилення соціальної згуртованості, громадської участі та розвиток інклюзивного середовища в Громаді шляхом залучення мешканців до процесів прийняття рішень та підтримки соціальної інтеграції вразливих груп населення
	2.2. Розвиток людського потенціалу через модернізацію освіти, охорони здоров'я та системи психосоціальної підтримки	2.2.1. Відновити та модернізувати мережу закладів освіти та охорони здоров'я з урахуванням безпеки, доступності та інклюзивності. 2.2.2. Запровадити комплексні програми психосоціальної підтримки, реабілітації та ментального відновлення для дітей і дорослих. 2.2.3. Посилити кадровий потенціал освітньої та медичної сфер через системне підвищення кваліфікації, супервізю та професійний розвиток фахівців. 2.2.4. Забезпечити доступ мешканців Вовчанської МТГ до безперервного надання базових соціальних, освітніх, медичних, адміністративних та психосоціальних послуг на безпечних територіях, включно з дистанційними та змішаними форматами обслуговування через ЦНАП, заклади освіти, охорони здоров'я та соціального захисту до моменту повного відновлення можливості повернення до громади
	2.3. Посилення соціальної згуртованості, громадської участі та формування інклюзивного середовища в громаді	2.3.1. Провести обстеження території громади на предмет безпекових ризиків, забезпечити розмінування та визначити безпечні зони для першочергового відновлення інфраструктури. 2.3.2. Створити базові безпечні простори для функціонування критично важливих служб (медицина, соціальний захист, адміністративні послуги) у тимчасових або модульних спорудах із забезпеченням автономного енергоживлення та зв'язку. 2.3.3. Розробити поетапний план безпечного відновлення життєдіяльності громади та механізм контрольованого повернення населення після стабілізації безпекової ситуації.
Стратегічна ціль 3 Економічне перезавантаження на основі локальних ресурсів та інновацій у поєднанні з екологічно збалансованим розвитком території	3.1. Мінімізація негативного впливу відновлювальних робіт на довкілля та забезпечення безпеки через розмінування	3.1.1. Провести комплексне обстеження, ідентифікацію та пріоритизацію територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, із формуванням плану гуманітарного розмінування. 3.1.2. Забезпечити поетапне гуманітарне розмінування територій Громади із залученням сертифікованих операторів та дотриманням міжнародних стандартів безпеки. 3.1.3. Запровадити систему екологічного моніторингу та мінімізації негативного впливу відновлювальних і розмінувальних робіт на ґрунти, водні ресурси та природні екосистеми громади.

	3.2. Відновлення та розвиток зелених зон і рекреаційних територій Громади	3.2.1. Провести інвентаризацію, оцінку стану та визначення пріоритетів відновлення зелених зон і рекреаційних територій громади з урахуванням наслідків воєнних дій. 3.2.2. Забезпечити відновлення, благоустрій та екологічну реабілітацію зелених зон, парків, прибережних територій та інших рекреаційних просторів громади. 3.2.3. Створити та розвивати систему сталого управління зеленими зонами та рекреаційними територіями з урахуванням екологічної безпеки, біорізноманіття та потреб громади у відпочинку і відновленні.
	3.3. Екологічна освіта та просвітництво Громади	3.3.1. Розробити та впровадити системну програму екологічної освіти та просвітництва для різних вікових і соціальних груп населення громади 3.3.2. Створити мережу екологічних інформаційних та просвітницьких ініціатив на базі закладів освіти, культури, громадських організацій та місцевих медіа 3.3.3. Формувати екологічну культуру населення через практичні природоохоронні акції, участь Громади у екологічних заходах та популяризацію сталих моделей поведінки щодо довкілля

Документ сформовано на основі комплексного аналізу соціально-економічної ситуації у Вовчанській МТГ, результатів громадських консультацій, опитувань мешканців і бізнесу. Це забезпечує врахування реальних потреб Громади та її стратегічного потенціалу розвитку. У його основу покладено спільні цінності – гідність, довіра, відповідальність, повага до локальної ідентичності та відкритість до змін. Вони визначають як зміст стратегічних пріоритетів, так і підходи до їх реалізації.

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року узгоджується з іншими стратегічними та програмними документами місцевого, регіонального та державного рівнів, а також враховує щорічні програми соціально-економічного розвитку Громади і чинні нормативно-правові акти. Такий підхід забезпечує цілісність системи планування, узгодженість управлінських рішень та ефективну інтеграцію стратегічних пріоритетів у практичну діяльність органів місцевого самоврядування.

Завдяки цьому формується єдина логіка розвитку Громади, що дозволяє раціонально використовувати наявні ресурси, підвищувати результативність реалізації проєктів та забезпечувати досягнення визначених цілей у середньо- та довгостроковій перспективі.

Реалізація Стратегії є спільною відповідальністю всіх учасників розвитку Громади. Вона не може бути забезпечена виключно зусиллями органів місцевого самоврядування, а потребує активної участі мешканців, бізнесу, громадських організацій, партнерських інституцій та інвесторів.

Ефективність досягнення стратегічних цілей безпосередньо залежить від рівня взаємодії, довіри та координації між усіма стейкхолдерами. Лише через партнерство, об'єднання ресурсів і спільну відповідальність можливе досягнення сталих результатів та довгострокових позитивних змін у розвитку Вовчанської МТГ.

Висновки:

1. Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року побудована за ієрархічним принципом, що забезпечує логічну узгодженість між стратегічними, оперативними цілями та завданнями Громади.
2. Визначені стратегічні цілі окреслюють ключові напрями відновлення, безпекової трансформації та сталого розвитку Вовчанської МТГ, враховуючи наслідки воєнних дій та необхідність підвищення стійкості Громади. Вони конкретизуються через оперативні цілі з чіткими завданнями та орієнтирами реалізації.
3. Для кожної оперативної цілі передбачено систему завдань і показників моніторингу, що дозволяє відстежувати прогрес, оцінювати ефективність реалізації та забезпечувати управлінську корекцію. Реалізація Стратегії здійснюється через комплекс заходів і проєктів із визначеними виконавцями, ресурсами та очікуваними результатами.
4. Основні зусилля Громади зосереджені на трьох взаємопов'язаних напрямках: комплексна відбудова та підвищення безпеки життєвого середовища, соціальне відновлення та розвиток людського потенціалу, а також екологічно збалансований економічний розвиток із використанням локальних ресурсів та інновацій.
5. Стратегія інтегрується з державними, регіональними та місцевими планувальними документами, що забезпечує узгодженість управлінських рішень, цілісність планування та ефективне використання ресурсного потенціалу Громади.
6. Реалізація Стратегії базується на партнерському підході та передбачає активну участь мешканців, бізнесу, громадських організацій, державних інституцій та міжнародних партнерів. Згуртованість і спільна відповідальність є ключовою умовою досягнення сталих результатів розвитку Вовчанської МТГ.
7. Стратегія враховує як глобальні виклики відновлення та безпеки, так і локальні особливості Вовчанської МТГ, включаючи її прикордонне розташування, інфраструктурні втрати та демографічні зміни, формуючи комплексний підхід до розвитку всіх сфер життєдіяльності Громади.
8. Стратегія виступає практичним інструментарієм управління розвитком Громади та дороговказом для всіх стейкхолдерів, створюючи передумови для безпечного, стійкого та якісного життя мешканців Вовчанської МТГ.

РОЗДІЛ 19. АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ПОЛОЖЕНЬ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2027 РОКУ ТА ДЕРЖАВНІЙ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Система стратегічного планування в Україні ґрунтується на багаторівневій взаємодії державного, регіонального та місцевого управління, що забезпечує узгодженість політик і рішень на всіх рівнях. У цій системі Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки є базовим орієнтиром для формування секторальних і територіальних стратегій, а також для координації дій органів влади та ефективного використання ресурсів.

Документ визначає пріоритети збалансованого розвитку територій, спрямовані на підвищення якості життя населення, посилення територіальної цілісності держави та забезпечення сталого розвитку громад. Окрему увагу приділено збереженню культурної та історичної спадщини, захисту довкілля та раціональному використанню природних ресурсів як основи довгострокової стійкості країни.

Дана Стратегія розвитку Вовчанської МТГ розроблена з урахуванням Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України № 722 від 30.09.2019. При її формуванні враховано положення Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, а також стратегічні пріоритети Харківської області, що базуються на аналізі актуального соціально-економічного стану територій та потреб місцевих громад.

Стратегія орієнтована на комплексне відновлення та розвиток Вовчанської МТГ в умовах наслідків воєнних дій, із фокусом на відновлення людського потенціалу, підвищення якості життя населення, забезпечення безпеки та формування стійкої системи життєзабезпечення громади. Окрему увагу приділено стимулюванню економічного відновлення на основі ефективного використання місцевих ресурсів, розвитку інноваційних підходів, підтримки аграрного сектору та формуванню екологічно збалансованого розвитку територій.

Реалізація визначених пріоритетів створює передумови для поступового відновлення Вовчанської МТГ як безпечної, життєздатної та економічно стійкої Громади з розвиненою соціальною інфраструктурою та потенціалом довгострокового розвитку.

Реалізація Стратегії розвитку Вовчанської МТГ до 2027 року забезпечує її узгодженість із Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегією розвитку Харківської області на відповідний період, що дозволяє інтегрувати пріоритети громади у загальнодержавну та регіональну систему стратегічного планування.

Оцінка відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вовчанської МТГ положенням Державної стратегії регіонального розвитку наведена у таблиці (Додаток 13).

Оцінка узгодженості стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вовчанської МТГ зі Стратегією розвитку Харківської області до 2027 року представлена у таблиці (Додаток 14).

Висновки:

1. Система стратегічного планування в Україні функціонує як багаторівнева модель управління, що забезпечує взаємодію та узгодження стратегічних пріоритетів на державному, регіональному та місцевому рівнях, інтегруючи розвиток громад у загальну політику країни.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки визначає базові орієнтири для формування та реалізації секторальних і територіальних політик,

спрямованих на ефективне використання ресурсів і збалансований розвиток регіонів та громад.

3. Стратегічні підходи регіонального розвитку орієнтовані на підвищення якості життя населення, зміцнення територіальної цілісності держави, забезпечення сталого розвитку громад, збереження культурної спадщини та раціональне використання природних ресурсів.

4. Стратегія розвитку Вовчанської МТГ сформована з урахуванням Цілей сталого розвитку України до 2030 року, положень державних і регіональних стратегічних документів, а також результатів аналізу соціально-економічного стану громади та її потреб у контексті відновлення.

5. Комплекс стратегічних заходів громади спрямований на розвиток людського потенціалу, економічне відновлення, впровадження інноваційних та екологічно збалансованих рішень, підтримку аграрного сектору та відновлення критичної інфраструктури.

6. Реалізація Стратегії Вовчанської МТГ забезпечує узгодженість із державними та регіональними пріоритетами та створює передумови для стійкого розвитку громади і її інтеграції в соціально-економічний простір Харківської області.

7. Проведений аналіз відповідності стратегічних і оперативних цілей Стратегії розвитку Вовчанської МТГ державній та регіональній стратегіям підтверджує їх узгодженість, логічну взаємодоповнюваність і спільну спрямованість на розвиток території.

РОЗДІЛ 20. ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Реалізація та оцінювання Стратегії є взаємопов'язаними етапами єдиного безперервного циклу стратегічного планування, що забезпечує її практичне втілення та постійне вдосконалення. Впровадження Стратегії охоплює підготовку та затвердження плану заходів, інтеграцію стратегічних пріоритетів у бюджетний процес, реалізацію програм і проєктів розвитку громади, а також системний моніторинг досягнення визначених цілей із можливістю їх коригування відповідно до змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Оцінювання результативності Стратегії передбачає аналіз впливу реалізованих заходів на розвиток Вовчанської МТГ, ступінь досягнення запланованих показників та врахування отриманих висновків для подальшого вдосконалення стратегічного планування.

Система впровадження Стратегії базується на паралельній реалізації стратегічних і оперативних цілей через скоординовану діяльність органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадського сектору та мешканців громади. Це потребує ефективної міжсекторальної взаємодії, належної координації та управління ресурсами.

Організаційна модель впровадження Стратегії передбачає два рівні управління – політичний, що визначає стратегічні пріоритети та ухвалює ключові

рішення, і технічний, який забезпечує практичну реалізацію заходів, моніторинг та виконання проєктів.

За результатами консультацій із зацікавленими сторонами та роботи робочої групи зі створення Стратегії сформовано 32 завдання, серед яких 64 проєкти, що сприятимуть виконанню по 8 програмам Громади.

Політичний рівень управління реалізацією Стратегії забезпечується начальником Вовчанської військової територіальної громади (у разі закінчення воєнних дій головою громади та депутатським корпусом ради). Саме на цьому рівні визначаються ключові політичні пріоритети розвитку Громади, ухвалюються стратегічні рішення та здійснюється загальна координація процесів впровадження Стратегії.

Важлива роль належить начальнику військової адміністрації (голови громади), який забезпечує організацію виконання стратегічних завдань, координацію взаємодії між різними виконавцями, а також сприяє залученню та ефективному використанню ресурсів для досягнення визначених цілей розвитку. Крім того, він представляє інтереси громади на регіональному, національному та міжнародному рівнях. На політичному рівні також здійснюється розгляд і затвердження звітів про стан реалізації Стратегії, аналіз досягнутих результатів та прийняття рішень щодо її актуалізації або внесення змін у разі необхідності.

Технічний рівень впровадження Стратегії забезпечується структурними підрозділами виконавчих органів Вовчанської МТГ, комунальними установами та підприємствами, які безпосередньо відповідають за реалізацію визначених завдань і заходів.

З метою координації впровадження Стратегії та забезпечення ефективного моніторингу її реалізації розпорядженням начальника Вовчанської МТГ (голови громади) утворюється Робоча група з управління впровадженням Стратегії як постійно діючий консультативно-дорадчий орган.

Робочу групу очолює начальник Вовчанської МТГ (голова громади). До її складу входять керівники структурних підрозділів виконавчих органів ради, представники комунальних підприємств та установ, відповідальні за реалізацію стратегічних завдань, а також представники бізнесу, громадських організацій і активні мешканці громади, у тому числі залучені до процесу розроблення Стратегії.

Робоча група здійснює свою діяльність не рідше одного разу на півріччя та забезпечує координацію дій усіх виконавців Стратегії, узгодження реалізації проєктів розвитку, підготовку періодичних звітів про стан виконання Стратегії та Плану заходів, а також формує пропозиції щодо її актуалізації у разі необхідності.

За організацію діяльності Робочої групи, узагальнення результатів моніторингу реалізації Стратегії та виконання Плану заходів, а також підготовку пропозицій щодо її актуалізації відповідає відповідний структурний підрозділ виконавчих органів ради.

Впровадження Стратегії здійснюється на основі Плану заходів з її реалізації, який формується для забезпечення виконання визначених стратегічних і оперативних цілей. План заходів включає технічні завдання на проекти місцевого розвитку, що реалізуються у визначені строки відповідно до пріоритетів Стратегії.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії та Плану заходів Вовчанської МТГ здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, державного бюджету (у тому числі міжбюджетних трансфертів), обласного бюджету, а також коштів міжнародної технічної допомоги, грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Моніторинг реалізації Стратегії здійснюється на щорічній основі та базується на аналізі кількісних і якісних індикаторів, що характеризують ступінь досягнення стратегічних і оперативних цілей. Оцінювання проводиться шляхом порівняння базових, планових і фактичних показників.

Результати моніторингу використовуються для прийняття управлінських рішень щодо коригування Стратегії, підвищення ефективності її реалізації та забезпечення досягнення визначених цілей розвитку громади.

Система показників (індикаторів) для моніторингу реалізації Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року зображена у таблиці (Додаток 15).

Звіт про результати моніторингу реалізації Стратегії готується Робочою групою, а його узагальнення та оформлення здійснює відповідний структурний підрозділ виконавчих органів ради. Після погодження голова Робочої групи подає звіт на розгляд сесії Вовчанської МТГ у визначені строки, після чого він підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті громади.

Моніторинг виконання Плану заходів здійснюється двічі на рік та передбачає системне відстеження індикаторів результативності реалізації кожного проекту місцевого розвитку. Результати оформлюються у вигляді узагальнених таблиць показників та аналітичних висновків щодо стану виконання заходів.

Оцінювання реалізації Стратегії та Плану заходів проводиться після завершення відповідного періоду їх дії на основі даних моніторингу. Його метою є визначення рівня досягнення запланованих результатів, аналіз впливу на соціально-економічний розвиток громади та оцінка стійкості отриманих змін для подальшого прийняття управлінських рішень.

За підсумками оцінювання формується підсумковий звіт, який містить порівняння базових, цільових і фактичних показників, аналіз ступеня досягнення цілей, оцінку задоволеності потреб заінтересованих сторін, виявлення незапланованих результатів та причин їх виникнення, а також оцінку ефективності механізмів реалізації Стратегії і стійкості досягнутих результатів. Оцінювання може здійснюватися як у внутрішньому, так і у зовнішньому

форматі. Підсумковий звіт подається на розгляд сесії ради та оприлюднюється на офіційному веб-ресурсі громади у встановленому порядку.

Висновки:

1. Реалізація Стратегії розвитку Вовчанської МТГ є безперервним циклом стратегічного управління, що поєднує планування, впровадження, моніторинг та оцінювання з метою досягнення визначених цілей і постійного вдосконалення управлінських рішень.
2. Система впровадження Стратегії базується на інтеграції стратегічних і оперативних цілей у бюджетний процес, реалізації програм і проєктів розвитку громади та регулярному моніторингу результативності з можливістю коригування у відповідь на зміни умов.
3. Реалізація Стратегії здійснюється на основі партнерської взаємодії органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадського сектору та мешканців громади, що забезпечує міжсекторальну координацію та ефективне використання ресурсів.
4. Управління впровадженням Стратегії організоване за двоохрівневою моделлю – політичним, який визначає пріоритети та ухвалює ключові рішення, і технічним, який забезпечує практичну реалізацію заходів і контроль виконання.
5. За результатами стратегічного планування визначено комплекс завдань і проєктів, реалізація яких забезпечується через відповідні програми громади та спрямована на досягнення визначених стратегічних напрямів розвитку.
6. Політичний рівень управління здійснюється начальником Вовчанської МТГ (головою громади) та депутатським корпусом і передбачає визначення пріоритетів, ухвалення рішень, координацію реалізації Стратегії та затвердження звітності.
7. Технічний рівень забезпечується структурними підрозділами виконавчих органів, комунальними установами та підприємствами, які відповідають за безпосереднє виконання завдань і проєктів розвитку громади.
8. Для координації впровадження Стратегії створюється Робоча група, яка забезпечує узгодження дій виконавців, моніторинг реалізації, підготовку звітності та формування пропозицій щодо актуалізації стратегічних документів.
9. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюється з різних джерел, включно з місцевим і державним бюджетами, міжнародною допомогою та грантовими ресурсами, що підвищує стійкість фінансування розвитку громади.
10. Моніторинг і оцінювання Стратегії базуються на системі індикаторів, порівнянні планових і фактичних показників та щорічному аналізі результатів, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.
11. Результати моніторингу та оцінювання оформлюються у вигляді звітів, розглядаються на рівні ради громади та оприлюднюються, забезпечуючи прозорість і підзвітність реалізації Стратегії.
12. Оцінювання результатів реалізації Стратегії дозволяє визначити рівень досягнення цілей, ефективність управлінських механізмів, вплив на розвиток громади та стійкість отриманих змін для подальшого планування.

ДОДАТКИ

Додаток 1

**Фізико-географічні відомості та адміністративно-територіальний розподіл
Вовчанської МТГ станом на 01 січня 2026 року**

№ з/п	Міські, селищні ради та населені пункти в них	Загальна площа території, км ²	Кількість населення, осіб
	Усього по громаді:	1416,4	2004
1.	Білоколодязький старостинський округ	173,24	542
1.1.	селище Білий Колодязь	8,52	421
1.2	село Земляний Яр	1,66	8
1.3	село Волохівське	2,13	0
1.4	село Петропавлівка	5,02	113
1.5	село Ганнопілля	0,64	0
1.6	село Гарбузівка	0,35	0
2.	Бугаївський старостинський округ	92,51	145
2.1'	село Бугаївка	2.53	91
2.2	село Шевченкове Перше	1.90	48
2.3	село Лосівка	1.69	3
2.4	село Сосновий Бір	0,97	3
3.	Варварівський старостинський округ	237,73	147
3.1	село Варварівка	3.7	88
3.2	село Хрипуни	1,32	1
3.3	село Бударки	0,5	4
3.4	село Землянки	8,0	10
3.5	село Красний Яр	0,18	5

3.6	село Лукашове	0,16	8
3.7	село Різникове	0,73	31
3.8	село Бузове	0,28	0
3.9	село Шабельне	0,68	0
3.10	село Піщане	0,8	0
3.11	село Нестерне	0,66	0
3.12	село Кругле	0,44	0
3.13	село Дегтярне	0,61	0
3.14	Село Миколаївка	3,18	0
3.15	село Черняків;	0,18	0
3.16	село Лошакове;	0,11	0
3.17	село Хижнякове;	0,06	0
3.18	село Ссрдобине	0,32	0
4.	Вільчанський старостинський округ	36,8	6
4.1	селище Вільча	5,09	6
5.	Вовчансько – Хутірський старостинський округ	77,41	25
5.1	село Зибине	0,73	2
5.2	село Покаляне	1,15	6
5.3	село Тихе	0,15	0
5.4	село Вовчанські Хутори	6.37	17
6.	Волохівський старостинський округ	162,63	146
6.1	село Волохівка	1.24	34
6.2	село Караїчне	1.03	16

6.3	село Бочкове	1,51	14
6.4	село Чайківка	0,09	7
6.5	село Мала Вовча	0,24	39
6.6	село Охрімівка	0,64	36
6.7	село Рибалкіне	0,03	0
7.	Іванівський старостинський округ	118,86	289
7.1	село Захарівка	1,56	89
7.2	село Іванівка	1,53	82
7.3	село Василівка	1,92	98
7.4	село Благодатне	1,03	20
8.	Новоолександрівський старостинський округ	73,29	410
8.1	село Новоолександрівка	4,39	303
8.2	село Лозова	0,61	77
8.3	село Бакшеївка	0,89	13
8.4	село Вірівка	0,41	17
9.	Рубіжненський старостинський округ	102,22	27
9.1	село Рубіжне	2,15	4
9.2	село Верхній Салтів	1.42	9
9.3.	село Байрак	1.16	4
9.4	село Замулівка	1,94	2
9.5	село Українка	1.61	8
9.6	<i>село Варварівка</i>	<i>0,64</i>	<i>0</i>
10.	Симинівський старостинський округ	71,99	32

10.1	село Шестерівка	0,35	3
10.2	село Верхня Писарівка	0.21	4
10.3	село Графське	1,80	8
10.4	село Симинівка	0,14	16
10.5	село Лиман	2.93	1
10.6	село Синельникове	0,98	0
10.7	<i>село Цегельне</i>	0,005	0
11.	Старицький старостинський округ	159,79	5
11.1	село Стариця	3,24	4
11.2	село <i>Ізбицьке</i>	0,28	0
11.3	село Бугроватка	0,1	1
11.4	село Приліпка	0.18	0
11.5	село Гатище	1,10	0
11.6	село.Огірцево	0,96	0
12.	Юрченківський старостинський округ	112,4	230
12.1	село Юрченкове	24,10	78
12.2	село Шевченкове	1,31	19
12.3	село Пільна	1,38	21
12.4	село Українське	3,36	14
12.5	село Котівка	3,9	88
12.6	село Бережне	0,02	10
13.	місто Вовчанськ	70,3	0
13.1	<i>село Плетенівка</i>	<i>1.03</i>	<i>0</i>

Інформаційна довідка
про поточну ситуацію в Харківській області, яка склалась внаслідок збройної
агресії рф (руйнування інфраструктури з 24.02.2022)
(за даними Реєстру пошкодженого та знищеного майна станом на 22.06.2026)

Вид об'єкту	Кількість об'єктів
Будівлі	52443
Приміщення	51352
Інженерні споруди	1250
Усього об'єктів по Харківській області:	105045

Код	Назва категорії відповідно до Національного класифікатору будівель і споруд НК 018-2023	Кількість об'єктів (в т.ч. в м. Харків)
1	БУДІВЛІ	52443 (11153)
11	Житлові будинки	46267 (8759)
111	Одноквартирні житлові будинки	37731 (3747)
112	Житлові будинки з двома та більше квартирами	8352 (4890)
113	Житлові будинки для колективного проживання	184 (122)
12	Нежитлові будівлі	6176 (2394)
121	Будівлі готельні та подібні будівлі	175 (37)
122	Офісні будівлі	650 (272)
123	Будівлі оптово-роздрібної торгівлі	461 (178)
124	Будівлі транспорту та зв'язку	575 (184)
125	Промислові та складські будівлі	1590 (738)
126	Будівлі громадського дозвілля, освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, з них:	1508 (729)
	- будівлі громадського дозвілля	132 (18)
	- будівлі музеїв та бібліотек	27 (10)
	- будівлі закладів освіти та дослідних закладів	958 (556)
	- будівлі закладів охорони здоров'я та соціального захисту населення	300 (120)
	- зали спортивні	36 (23)
	- інші	37 (2)
127	Інші нежитлові будівлі	1217 (256)

Категорія пошкодження будівель	Кількість пошкоджених об'єктів, шт.
I.a (пошкодження до 20%)	23543
I.b (пошкодження 21-40%)	11827
II (пошкодження 41-80%)	6544
III (пошкодження 81-100%)	6387
відсутні акти обстеження	4142

Продовження додатку 2

Назва району	Кількість пошкоджених об'єктів			
	Всього	з них		
		будівлі, шт.	приміщення, шт.	споруди, шт.
м. Харків	45617	11153	34043	421
Богодухівський район	2715	2124	562	29
Ізюмський район	19757	13907	5682	168
Берестинський район	484	292	154	38
Куп'янський район	6789	4582	2179	28
Лозівський район	3778	1252	2402	124
Харківський район	15113	12345	2519	249
Чугуївський район	10792	6788	3811	193
Всього по Харківській області	105045	52443	51352	1250

**Структурні характеристики житлового фонду Вовчанської МТГ
(багатоквартирний та одноквартирний житловий фонд)**

Структура житлового фонду за поверховістю багатоквартирних будинків			
Кількість поверхів	Кількість будинків, од.	Загальна площа, м ²	Опалювана площа, м ²
<5	120	77714,5	67611,6
>=5 та <9	19	59173	51519,8
>=9 та <16	4	30612,5	28771,4
Всього	143	167500	147902,8

Розподіл багатоквартирних будинків за загальною площею			
Загальна площа	Кількість будинків, од.	Загальна площа, м ²	Опалювана площа, м ²
<500м ²	51	17309,3	15059
>= 500м ² та <2000м ²	69	55222,5	52552,6
>= 2000м ² та <5000м ²	19	59173	51519,8
>= 5000м ² та <10000м ²	3	24924,2	18580,4
>=10000м ²	1	10871	10191
Всього	143	167500	147902,8

Продовження Додатку 3

Розподіл багатоквартирних будинків за кількістю квартир				
Кількість квартир	Кількість будинків, од.	Кількість квартир, од.	Загальна площа, м ²	Опалювана площа, м ²
<10	74	373	26656,3	23718,1
>=10 та <50	50	1161	57729,3	49648
>=50 та <100	13	869	43204,2	38752,6
>=100 та <200	5	586	29039,2	25593,1
>=200	1	215	10871	10191
Всього	143	3204	167500	147902,8

Багатоквартирні будинки за типом управління				
Форма управління	Кількість будинків, од.	Кількість квартир, од.	Загальна площа, м ²	Житлова площа, м ²
ОСББ	29	1581	82620	71879
Управитель				
ЖЕК (Комун.підпр.)	41	849	45900	39933
ЖБК	0	0	0	0
Інше	73	774	38980	33912
Всього	102	3204	167500	145724

Продовження додатку 3

Одноквартирні (приватні) будинки за типом опалення			
Тип опалення	Кількість будинків, од.	Загальна площа, м ²	Опалювана площа, м ²
Централізоване	-	-	
Індивідуальне з централізованим постачанням газу	8895	дані відсутні	дані відсутні
Індивідуальне на зрідженому/скрапленому газі	0	0	0
Індивідуальне на твердому паливі	10951	дані відсутні	дані відсутні
Інше	91	дані відсутні	дані відсутні
Всього	19937	дані відсутні	дані відсутні

**Перелік підприємств, які розташовані на території Вовчанської МТГ
станом на 15.12.2025**

№ з/п	Назва підприємства	Прізвище, ім'я, по батькові керівника	Поштова адреса підприємства,	Працює/ не працює/ ліквідоване/ релоковане
Промислові підприємства				
1	Приватне акціонерне товариство «Вовчанський агрегатний завод»	Антоненко Олександр Анатолійович м. Вовчанськ	Харківська обл. Чугуївський район м. Вовчанськ, вул Пушкіна, 2.	не працює, зруйнований
2	Приватне акціонерне товариство «ВОВЧАНСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД"»	Брюханов Володимир Ігорович	м. Вовчанськ, вул. Привокзальна, 11;	не працює
3.	Товариство з обмеженою відповідальністю "Вовчанський мясокомбінат"	Хурромов Улугбек Содікович	м. Вовчанськ, вул. Новоселівська,1	релоковане в Ківерцівську громаду Волинської області
4.	Товариство з обмеженою відповідальністю «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИМСТВО "БІЛИЙ КОЛОДЯЗЬ»	Комісаренко Володимир Олегович	селище Білий Колодязь, вул. Заводська,2	не працює, зруйноване
5	Державне підприємство «Вовчанське лісове господарство»	Іванко Олександр Іванович	село Ізбицьке, вул, вул. Слобідська,29а	в стадії припинення
Сільськогосподарські підприємства				
1	Селянське фермерське господарство "Землянське"	Зайцев Віктор Іванович	село Земляний яр вул. Центральна;	працює 656 га
2	Селянське фермерське господарство "Рубін"	Симоненко Тетяна Петрівна	Селище Білий Колодязь, вул. Селянська;	працює 1432 га

3	Селянське фермерське господарство "Калина"	Кулінічев Олександр Олексійович	село Петропавлівка;	працює на орендованих землях за межами громади 3200 га
4	Селянське фермерське господарство "Віктор"	Виродов Віктор Володимирович	смт Білий Колодязь, вул. Заводська	працює 1526 га
5	Товариство з обмеженою відповідальністю "МАКС-500"	Чурай Геннадій Вікторович	м. Вовчанськ, вул. Папаніна	не працює 1556 га
6	Селянське фермерське господарство "Прогрес"	Мамін Сергій Вікторович	село Вовчанські хутори, вул Центральна, 53	не працює 797,2647 га
7	Селянське фермерське господарство "Міняйленко ВВ"		село Вовчанські хутори, вул . Перемоги,13	не працює 441,1689 га
8	Селянське фермерське господарство "Никоненко ВО"	Никоненко Віктор Олександрович	село Вовчанські хутори, вул. Молодіжна,57	не працює 1759,86 га
9	Приватно - орендне підприємство "Русь єдина"	Шевченко Василь Гнатович	м. Вовчанськ, вул. Рубіжанське шосе, 11	не працює 1500 га
10	Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю "Моноліт"	Пономарьов Анатолій Федорович	с. Іванівка	працює 1500 га
11	Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю "Славянське -5"	Слизькоухий Олександр Вікторович	с. Бугаївка	працює більше 2 тис га
12	Товариство з обмеженою відповідальністю "Трайгон Фармінг Харків"	Шостак Роман Миколайович	села Симинівка, Варварівка, Юрченкове	працює більше 3 тис га
13	Приватне сільськогосподарське підприємство "Істок"	Уваров Володимир Юрійович	село Караїчне, вул. Сабельникова	не працює 1500-2000 га

14	Приватно – орендне мале підприємство Лиман – Січ»	Числов Станіслав Іванович	м. Вовчанськ, вул. Металіста, 14	не працює 1500-2000 га
15	Товариство з обмеженою відповідальністю «Новоолександрівське»	Лещенко Геннадій Анатолійович	село Новоолександрівка, вул. Центральна, 32	працює до 4000 га
16	Приватне підприємство агрофірма «Фаворіт»	Мірошніченко Дмитро Володимирович	село Волохівка, вул Колокольцева, 60	не працює 300га
17	Селянське господарство «Котон»	Шавиря Олександр Іванович	село Юрченкове, вул. Молодіжна, 23	працює 286 га
18	Приватне підприємство «Агрофірма «АВМ»	Манагадзе Автанділ Гурамович	с. Стариця, вул Садова, 80 Г	не працює 95 га
19	Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Агрофірма «Хлібороб»»	Мірошніченко Володимир Іванович	село Нестерне; 38	не працює 591 га
20	ТОВ «Берізка 2007»	Сидорець Ольга Миколаївна	с.Стариця, вул.Спартака, 445	не працює
21	ФГ «СТЕФШАГРО»	Голіков Сергій Олександрович	с.Стариця, вул.Садова, 147	не працює
22	ТОВ «ПІДНЯТА ЦІЛІНА»	Дальмі Карім Ларіонов Сергій Іванович	с.Стариця, вул.Садова, 147	не працює
23	ТОВ «Авалон»	Сухих Дмитро Володимирович	с.Гатище, пер. Сосновий, 3	не працює
24	СФГ «Надія»	Никоненко Руслан Вікторович	с. Вовчанські Хутори вул.. Молодіжна, 57	не працює До 100га
25	СФГ «Грубник»	Грубник Микола Прокопович	с. Вовчанські Хутори вул.. Молодіжна, 47	не працює До 100 га
26	ФОП Радченко С.М.	Радченко Сергій Миколайович	с. Тихе, вул. Садова 29/1	не працює
27	СФГ «Одесея»	Лимар Сергій Анатолійович	с. Юрченкове, вул.Молодіжна,25	працює до 300га

28	СФГ «Консент»	Соколов Юрій Валерійович	с. Юрченкове, вул.Молодіжна,11	працює До 100га
29	СФГ Чорнобай І.Д.	Чорнобай Наталія Миколаївна	с. Юрченкове, вул.Молодіжна,11	працює до 100га
30	СФГ «Шарус»	Шавиря Руслан Олександрович	с. Юрченкове, вул.Молодіжна,23	працює до 100 га
31	СФГ «Котон-1»	Шавиря Володимир Олександрович	с. Юрченкове, вул.Молодіжна,23	працює до 100 га
32	ФОП Самойлов Віталій Вікторович	Самойлов Віталій Вікторович	М. Вовчанськ вул. Н.Волкової,18	працює до 100 га
33	ФОП Самойлов Віктор Іванович	Самойлов Віктор Іванович	М. Вовчанськ вул.Н.Волкової, 18	працює до 100 га
34	ФОП Ткачук Віктор Васильович	Ткачук Віктор Васильович	с. Пільна вул.. Шкільна,53 0689950247	працює до 100 га
35	СФГ «Право»	Шапталова Любов Геннадіївна	м.Вовчанськ 0504061788	працює до 500 га
36	ФОП Зіборова Галина	Зіборова Галина Валентинівна	м. Вовчанськ 0686247061	працює до 100 га
37	ТОВ «Сантагро»	Сокирка Володимир Іванович	с.Іванівка вул. Центральна,44 0977151685	не працює
38	ТОВ «Агровідродження 2025»	Харківський Сергій Олексійович	м. Вовчанськ, вул. Озерна, 52	працює
39	ТОВ «ДМКАГРО»	Мішков Олексій Іванович	м. Вовчанськ, вул. Торгова, 11а	працює
40	ТОВ «Хлібний хутір»	Титаренко Наталія Анатоліївна	с. Іванівка, вул. Стрільцова, 59	працює
Комунальні підприємства				
1	КНП «Вовчанська центральна районна лікарня Вовчанської міської ради»	Тищенко Костянтин Вікторович	м.Вовчанськ, вул. Перше травня;	Працює в м. Чугуїв на території Чугуївської лікарні
2	КП «Центр первинної медико –санітарної допомоги Вовчанської міської ради»	Прохорчук Микола Васильович	м. Вовчанськ, вул. Шевченка,24	працює в м. Харків, вул. Очаківська, 15

3	КП «Вовчанське підприємство теплових мереж»	Романцов Яким Іванович	м. Вовчанськ, вул. Колокольцова, 3а;	працює в сел. Старий Салтів
4	КП «Вільчанський комбінат комунальних підприємств»	Білько Михайло Володимирович	селище Вільча, вул. Шевченка, 51	працює в сел. Старий Салтів
5	КП «Вовчанськ»	Дзюба Олександр Володимирович	м. Вовчанськ; вул. Короленка, 13	працює в сел. Старий Салтів
6	КП «Білоколодязька водопровідна діляниця»	Гладун Володимир Анатолійович	селище Білий Колодязь, вул. Героїв України, 6	працює
7	КП «Новоолександрівська водопровідна діляниця»	Бондарев Віталій Михайлович	селище Новоолександрівка, вул. Центральна, 31	працює
8	КП «Вовчанські очисні споруди»	Руденко Леонід Миколайович	с. Гатище вул. Шебекінський шлях, 2	працює в сел. Старий Салтів
9	Вовчанський відділ благоустрою міста	Дахно Олександр Леонідович	м. Вовчанськ вул. Короленко, б. 26	працює

Моніторинг фахової активності педагогічних працівників Вовчанської громади в 2024-2026 роках

№ з/п	Участь педагогів Вовчанської МТГ у професійних конкурсах, освітянських проєктах та методична діяльність	Результати	Кількість учасників
Конкурси			
1.	Обласний фестиваль «добрих практик» освітян Харківщини «Майстри педагогічної справи презентують.: - «Біологія, екологія»; «Комплексний підхід до психоемоційного розвантаження першокласників під час дистанційного навчання»; «Предмети мистецької освітньої галузі»	Диплом II ступеня Диплом учасника Диплом III ступеня Диплом учасника	1 2 1
2.	Сертифікація - 2026	Сертифікат	1
3.	Національний (всеукраїнський відкритий) конкурс педагогічної майстерності	Диплом-сертифікат за I місце	1
4.	Міжнародний конкурс педагогічної майстерності «Education Award Europe»	Диплом-сертифікат за I місце	1
Участь у проєктах			
5.	ГО «Українська посмішка». Потреби надолуження знань та соціально-емоційне навчання для 4000 найбільш уразливих дітей з прифронтових громад»	Диплом учасника	1
6.	«Від вразливості до сили: Комплексна ініціатива захисту», який реалізується ГО «Українська посмішка» спільно з БО «100 Відсотків Життя» за фінансової підтримки Офісу Організації Об'єднаних Націй з координації гуманітарних питань (ОСНА).	Свідоцтво ментора	1
7.	Проєкт «Освітній суп» фасилітаційні заняття з подолання освітніх втрат з використанням тьюторських інструментів	Диплом учасника	5
8.	Проєкт «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність в освіті. Посилення стійкості до дезінформації та маніпуляцій» (2022-2025)	Диплом учасника	2

9.	Проект професійної майстерності #SWITLO (Skills and Well-being in Teacher Learning Opportunities)	Диплом учасника	1
10.	Проект “Хвиля Натхнення для психоемоційної підтримки, розвантаження та навчання тьюторинговим компетенціям для вчителів” ГО “Навчай для України”	Диплом учасника	1
Публікації у фахових виданнях, на освітянських платформах			
11.	Шляхи подолання освітніх втрат на уроках української мови та літератури.	Друкована робота, сертифікат (освітній проєкт «На урок»)	1
12.	Тестові завдання «Фізичні та хімічні явища» Хімія 7 клас НУШ .	Друкована робота, сертифікат (освітній проєкт «На урок»)	1
13.	Тестові завдання «Взаємодія оксидів з водою» Хімія 8 клас НУШ	Друкована робота, сертифікат (освітній проєкт «На урок»)	1
14.	Тестові завдання «Профілактика інфекційних захворювань» Інтегрований курс «Здоров’я, безпека, добробут» 6 клас НУШ	Друкована робота, сертифікат (освітній проєкт «На урок»)	1
15.	Модифіковані освітні програми з іноземної мови (англійської) для здобувачів з особливими освітніми потребами	Друкована робота, свідоцтво (Національна освітня платформа «Всеосвіта»)	1
16.	Methodical development of English language combined skills lesson on the subtopic "What is the weather like?"	Друкована робота, свідоцтво (Національна освітня платформа «Всеосвіта»)	1
17.	Розробка уроку літературного читання на тему: " Українські народні казки"(Сайт «На урок»)	Друкована робота (освітній проєкт «На урок»)	1
18.	Друкована робота: Журнал “Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського»	Друкована робота	2

19.	Стаття «Особливості формування інформаційно-комунікаційної компетентності молодших школярів в умовах дистанційної форми навчання» (у співавторстві).	Друкована робота («Світ наукових досліджень». Випуск 27)	1
20.	«Наш дружний 5 клас» - розробка виховного заняття.	Друкована робота (освітній проєкт «На урок»)	1
21.	Методичні матеріали “Присвійний відмінок іменників в англійській мові”, 2025р.	Друкована робота (освітній проєкт «На урок»)	1
22.	Серія публікацій з географії	4 друковані роботи (освітній проєкт «На урок»)	1
23.	Стаття «Делегати білоруської народної республіки на міжнародних конференціях у 1919-1922 роках»	Друкована робота Журнал “Вчені записки таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. ” серія: Історичні науки, том 35 (74) № 3 2024.	1
24.	Стаття «Співпраця білоруської й української еміграції в добу становлення більшовицької імперії (1919–1939 рр.). Крим та чорноморський регіон: реконструктивний розвиток у воєнний та повоєнний період»	Матеріали IV Міжнар. науково-практ. конф. ТНУ ім. В. І. Верн. до 106-ї річниці від заснування, м. Київ, Львів, Торунь, 17–18 жовт. 2024 р. 2024. С. 57–61.	1
25.	Розробки презентацій (до уроків математики, української мови, я досліджую світ), діагностувальних робіт, робочі аркуші, нейровправи, завдання для розвитку дрібної моторики для учнів початкових класів	Друкована робота, грамота учасника (освітній проєкт «На урок»)	1

Мережа закладів культури Вовчанської МТГ

Назва закладу	Місце розташування
Клубні заклади	
КЗ «Будинок культури Вовчанської міської ради»	м. Вовчанськ, площа Колокольцова, буд. 1
Білоколодязький сільський будинок культури	с-ще Білий Колодязь, вул Заводська, буд. 2а
Вовчансько-Хутірський сільський будинок культури	с. Вовчанські Хутори, вул. Миру, буд. 6
Бугаївський сільський будинок культури	с. Бугаївка, вул. Перемоги, буд. 5
Старицький сільський будинок культури	с. Стариця, вул. Спартака, буд. 440-б
Землянський сільський будинок культури	с. Землянки вул. Центральна, буд. 256
Гатищенський сільський будинок культури	с. Гатище, вул. Резніка, буд. 7
Нестерянський сільський клуб	с. Нестерне, вул. Центральна, буд. 37
Різниковський сільський будинок культури	с. Різникове, вул. Біловодського, буд. 40
Іванівський сільський будинок культури	с. Іванівка, вул. Центральна, буд. 44 а
Новоолександрівський сільський будинок культури	с. Новоолександрівка, вул. Центральна, буд. 29 а
Юрченківський сільський будинок культури	с. Юрченково, вулиця Центральна, буд. 31
Симинівський сільський клуб	с. Симинівка, вул. Хлібороба, буд. 39
Варварівський сільський будинок культури	с. Варварівка, пров. Клубний, будинок 155 Б
Котівський сільський будинок культури	с. Котівка, вулиця Миру, буд. 28 а

Бібліотеки	
Комунальний заклад «Вовчанська публічна бібліотека»	м. Вовчанськ, вул. Торгова, буд. 8
Вовчанська дитяча бібліотека - філія	м. Вовчанськ, вулиця Торгова, буд. 8
Вовчанська юнацька бібліотека-філія	м. Вовчанськ, вулиця Торгова, буд. 8
Білоколодязька селищна бібліотека-філія для дітей	с-ще Білий Колодязь, вулиця Героїв України, буд. 13 а
Білоколодязька селищна бібліотека-філія для юнацтва	с-ще Білий Колодязь, вулиця Заводська, буд. 2 а
Вільчанська селищна бібліотека-філія	с. Вільча, вулиця Шевченка, буд. 51
Бугаївська сільська бібліотека-філія	с. Бугаївка, вулиця Перемоги, буд. 5
Варварівська сільська бібліотека-філія	с. Варварівка, провулок Клубний, буд. 155 Б
Вовчансько-хутірська сільська бібліотека-філія	с. Вовчанські Хутори, вул. Миру, буд. 6
Волохівська сільська бібліотека-філія	с. Волохівка, вулиця Колокольцова, буд. 48
Гатищенська сільська бібліотека-філія	с. Гатище, вулиця Центральна, буд. 30
Графська сільська бібліотека-філія	с. Графське, вул. Миру, буд. 28
Землянська сільська бібліотека-філія	с. Землянки, вул. Центральна, буд. 253
Іванівська сільська бібліотека-філія	с. Іванівка, вул. Центральна, буд. 44 а
Котівська сільська бібліотека-філія	с. Котівка, вул. Миру, буд. 28 а
Лиманська сільська бібліотека-філія	с. Лиман, вул. Молодіжна, буд. 18
Лосівська сільська бібліотека-філія	с. Лосівка, вул. Центральна, буд. 49 а
Нестернянська сільська бібліотека-філія	с. Нестерне, вул. Центральна, буд. 37
Новоолександрівська сільська бібліотека-філія	с. Новоолександрівка, вул. Центральна, буд. 31

Охрімівська сільська бібліотека-філія	с. Охрімівка, вул. Шкільна, буд. 115
Петропавлівська сільська бібліотека-філія	с. Петропалівка, вул. Миру, буд. 65
Пільнянська сільська бібліотека-філія	с. Пільне, вул. Шкільна, буд. 2 а
Різниківська сільська бібліотека-філія	с. Різникове, вул. Біловодського, буд. 40
Рубіжненська сільська бібліотека-філія	с. Рубіжне, вул. Зарічна, буд. 6 Б
Симинівська сільська бібліотека-філія	с. Симинівка, вул. Хлібороба, буд. 39
Старицька сільська бібліотека-філія	с. Стариця, вул. Спартака, буд. 441
Шевченківська Перша сільська бібліотека-філія	с. Шевченкове Перше, вул. Садова, буд. 10а
Юрченківська сільська бібліотека-філія	с. Юрченкове, вул. Центральна, буд. 31
Музеї	
Комунальний заклад «Вовчанський історико-краєзнавчий музей»	м. Вовчанськ, вул. Авіаційна, буд.42
Комунальний заклад «Історико-археологічний музей-заповідний «Верхній Салтів»	с. Верхній Салтів, вул. Шевченка, буд. 24
Мистецькі школи	
Комунальний заклад «Вовчанська дитяча музична школа»	м. Вовчанськ, пров. Гоголя, буд. 2

Об'єкти культурної спадщини Вовчанської МТГ

№ з/п	Назва	Адреса	Статус	Стан	Примітка
1	Будинок, у якому в 1933 р. проходила районна нарада колгоспників-ударників.	м. Вовчанськ, вул. Гагаріна, 12. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.379' Пн 36°56.099'Сх.	пам'ятка історії	зруйновано	Орієнтовно 2024 -2025р.
2	Будинок, у якому народилася активна учасниця боротьби за владу Рад Г. П. Хоперська	м. Вовчанськ, вул. Гоголя, 3. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.731' Пн 36°55.874'Сх	пам'ятка історії	зруйновано	Орієнтовно 2024 -2025р.
3	Братська могила радянських воїнів.	м. Вовчанськ, вул. Кисляківська (кол.Ганни), міське кладовище Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°16.605' Пн 36°54.285'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
4	Братська могила учасників встановлення радянської влади, червоноармійців та партизанів.	м. Вовчанськ, вул. Колокольцова (кол. Держинського), міський сквер. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.676' Пн 36°56.333'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
5	Братська могила радянських воїнів.	м. Вовчанськ, вул. Короленка, міське кладовище. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.062' Пн 36°56.854'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
6	Могила Героя Радянського Союзу гв. майора П. П. Железнякова і лейтенанта В. Морозова. Загинули в 1951 р.	м. Вовчанськ, вул. Короленка, міське кладовище. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.110' Пн 36°56.747'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
7	Могила Героя Соціалістичної Праці М. І. Дерябіна. Похований у 1951 р.	м. Вовчанськ, вул. Короленка, міське кладовище. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.058' Пн 36°56.771'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
8	Могила Героя Радянського Союзу Ф.Т. Кравченка. Похований у 1966 р.	м. Вовчанськ, вул. Короленка, міське кладовище. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.057' Пн 36°56.859'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
9	Могила командира партизанського загону №1	м. Вовчанськ, вул. Короленка, міське кладовище. Координати	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

	Вовчанського району Д. К. Лещенка.	центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.074' Пн 36°56.766'Сх			
10	Могила гвардії генерал-майора О. П. Серашева. Загинув у 1943 р.	м. Вовчанськ, вул. Короленка, міське кладовище. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.067' Пн 36°56.856'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
11	Могила командира Вовчанського партизанського загону ім. Щорса І. А. Шепелева	м. Вовчанськ, вул. Короленка, міське кладовище. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.058' Пн 36°56.771'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
12	Братська могила радянських воїнів.	м. Вовчанськ, вул. Надії Волкової, міське кладовище. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°16.509' Пн 36°55.483'Сх.	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
13	Пам'ятник воїнам-комсомольцям	м. Вовчанськ, вул. Пушкіна, 1 Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.498' Пн 36°56.318'Сх.	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
14	Пам'ятний знак на честь трудового подвигу механізатора І. С. Стрельцова	м. Вовчанськ, Рубіжненське шосе Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°16.393' Пн 36°56.279'Сх.	пам'ятка історії	зруйнований	Орієнтовно 2024 -2025р
15	Братська могила радянських воїнів і партизанів, серед яких поховані Герої Радянського Союзу О. М. Щербак і Н. Т. Волкова.	м. Вовчанськ, вул. Соборна (кол Леніна). Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.591' Пн 36°56.223'Сх.	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р
16	Будинок, в якому в 1917–1919 рр. містились Вовчанський повітвиконком і ревком.	м. Вовчанськ, вул. Соборна, 100 (кол Леніна). Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.392' Пн 36°56.263'Сх	пам'ятка історії	зруйнований	Орієнтовно 2024 -2025р
17	Братська могила	м. Вовчанськ, вул. Чкалова Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.367' Пн 36°58.190'Сх	пам'ятка історії	зруйнована	Орієнтовно 2024 -2025р

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

18	Пам'ятник воїнам-землякам	м. Вовчанськ, вул. Чкалова. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.471' Пн 36°58.819'Сх	пам'ятка історії	зруйнований	Орієнтовно 2024 -2025р
19	Будинок, в якому в 1920-1922 рр. знаходився Вовчанський повітовий комітет КП(б)У та Комуністичний клуб.	м. Вовчанськ, вул. Шевченка, 25. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.497' Пн 36°56.185'Сх	пам'ятка історії	зруйнований	Орієнтовно 2024 -2025р
20	Братська могила радянських воїнів	с. Байрак Вовчанської міської територіальної громади, вул. Блинова, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°08.909' E 036°43.444'	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
21	Братська могила радянських воїнів.	с. Бакшеївка Вовчанської міської територіальної громади, біля сільського кладовища Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°12.200' Пн 37°13.179'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
22	Братська могила радянських воїнів.	смт Білий Колодязь Вовчанської міської територіальної громади, вул. Вовчанська, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°12.502' Пн 37°05.860'Сх			руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
23	Братська могила радянських воїнів.	смт Білий Колодязь Вовчанської міської територіальної громади, вул. Героїв України (кол. Леніна), центр селища. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°12.299' Пн 37°06.953'Сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
24	Могила О.Я. Єфименко	с. Бугаївка (кол. Револуційне) Вовчанської міської територіальної громади, вул. Кузнецова, 2-а, на території школи. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°08.635' E 036°51.963'	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
25	Меморіал пам'яті	с. Бугаївка (кол. Револуційне) Вовчанської міської територіальної громади, вул. Перемоги. Координати центру	пам'ятка історії		руйнування станом на IIквартал 2026 року невідомі

		пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°08.624' E 036°51.891'.			
26	Братська могила радянських воїнів.	с. Бузове Вовчанської міської територіальної громади, вул. Сонячна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°16.428' Пн 37°23.195'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
27	Братська могила радянських воїнів	с. Варварівка Вовчанської міської територіальної громади, пров. Клубний, у парку. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°22.333' Пн 37°20.522'Сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
28	Братська могила радянський воїнів.	с. Варварівка Вовчанської міської територіальної громади, на околиці села. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°11.546' E 036°43.597'.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
29	Братська могила радянських воїнів	с. Василівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. 8 Березня, у сквері,. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°14.287' E 037°18.298'.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
30	Братська могила радянських воїнів	с. Верхній Салтів Вовчанської міської територіальної громади, вул. Шевченко, 24, на території історикоархеологічного музею-заповідника «Верхній Салтів», Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°07.580' E 036°47.955'.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
31	Братська могила радянських воїнів	с. Верхня Писарівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Відпочинку, біля території Верхньо Писарівської бази відпочинку. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°11.186' Пн 36°51.199' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

32	Братська могила радянських воїнів.	с. Вовчанські Хутори Вовчанської міської територіальної громади, вул. Миру, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.993' Пн 37°01.588' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
33	Братська могила радянських воїнів.	с. Волохівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Колокольцова. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.658' Пн 37°08.161' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
34	Братська могила радянських воїнів	с. Волохівське Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°14.070' Пн 37°10.782' Сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
35	Братська могила радянських воїнів	с. Гатище Вовчанської міської територіальної громади, біля кладовища. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.092' Пн 36°52.177' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
36	Братська могила	с. Графське (кол. Радянське) Вовчанської міської територіальної громади, вул. Перемоги. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°13.525' Пн 36°50.975' сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
37	Братська могила радянських воїнів	с. Дегтярне Вовчанської міської територіальної громади, на околиці села Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°26.616' Пн 37°27.395' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

38	Братська могила радянських воїнів.	с. Землянки Землянської с/р, вул. Центральна Координати центра пам'ятки (система координат WGS 84): 50°23.507' Пн 37°25.984'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
39	Братська могила радянських воїнів	с. Іванівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, в центрі села в сквері Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°14.681' Пн 37°15.523' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
40	Братська могила радянських воїнів	с. Ізбицьке Вовчанської міської територіальної громади, вул. Слобідська. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°12.205' Пн 36°44.578'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
41	Братська могила радянських воїнів і голови КНС Ф.К. Мартовицького	с. Котівка Вовчанської міської територіальної громади, в центрі села, вул. Миру. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°08.273' Пн 37°04.752'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
42	Братська могила радянських воїнів	с. Лиман (кол. Жовтневе) Вовчанської міської територіальної громади, біля кладовища, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°14.801' Пн 36°54.306'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

43	Братська могила радянських воїнів	с. Лосівка (кол. Пролетарське) Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°10.536' Пн 36°53.906' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
44	Братська могила радянських воїнів	с. Мала Вовча Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, біля школи. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°21.159' Пн 37°15.787' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
45	Водяний млин	с. Мала Вовча Вовчанської міської територіальної громади, на околиці села. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°21.454' Пн 37°15.824' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
46	Братська могила радянських воїнів	Миколаївка (кол. Жовтневе) Вовчанської міської територіальної громади, вул. Цюрова, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°22.926' Пн 37°20.593' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
47	Братська могила радянських воїнів	с. Нестерне Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, в центрі села. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°24.999' Пн 37°23.157' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

48	Братська могила радянських воїнів.	с.Новоолександрівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Селянська, в центрі села. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°09.150' Пн 37°15.019' Сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
49	Братська могила радянських воїнів	с. Огірцеве Вовчанської міської територіальної громади, вул. Сонячна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°17.922' Пн 36°50.804' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
50	Братська могила радянських воїнів	с. Охрімівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°20.113' Пн 37°12.853' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
51	Братська могила радянських воїнів	с.Петропавлівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Миру. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°09.473' Пн 37°08.437' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
52	Меморіал пам'яті	с. Пільна Вовчанської міської територіальної громади, вул. Шкільна. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°09.705' Пн 36°58.775' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
53	Братська могила радянських воїнів.	с. Плетенівка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Зінченка, на околиці міста. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°20.061' Пн 36°55.750'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

54	Братська могила радянських воїнів	с. Приліпка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Прилужна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°15.192' Пн 36°50.970'Сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
55	Братська могила радянських воїнів.	с. Різникове Вовчанської міської територіальної громади, вул. Біловодського. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°18.878' Пн 37°25.294'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
56	Братська могила радянських воїнів	с. Рубіжне Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°09.631' E 036°48.642'.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
57	Братська могила жертв Перших визвольних змагань	с. Рубіжне Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°09.632' E 036°48.637'.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
58	Братська могила радянських воїнів	с. Сосновий Бір Вовчанської міської територіальної громади, вул. Сосновоборська, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50.181' Пн 36°54.764'Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
59	Братська могила радянських воїнів	с. Стариця Вовчанської міської територіальної громади, вул. Спартак. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°14.468' Пн 36°47.741' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

60	Партизанська землянка	с. Стариця Вовчанської міської територіальної громади, на території лісового заказника «Великий ліс» Старицького лісництва, кв. 16 Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°12.823' Пн 36°47.504' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
61	Братська могила радянських воїнів	с. Українка Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°06.980' Пн 36°42.673'Сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
62	Братська могила радянських воїнів	с. Шевченкове Перше Вовчанської міської територіальної громади, вул. Молодіжна, у сквері. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°06.992' Пн 36°55.407'Сх	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
63	Пам'ятник воїнам односельцям	с.Шевченкове Вовчанської міської територіальної громади, вул. Першо шевченківська. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°09.922' Пн 37°02.439' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
64	Братська могила радянський воїнів.	с. Юрченкове Вовчанської міської територіальної громади, вул. Центральна, у парку. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): N 50°11.366' E 037°05.733'.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі
65	Пам'ятник-бюст Герою Радянського Союзу Лисенку Ф.К.	с. Юрченкове Вовчанської міської територіальної громади, вул. Польова, на території школи. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°11.153' Пн 37°05.499' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

66	Пам'ятник воїнам односельцям	с. Юрченкове Вовчанської міської територіальної громади, у сквері, вул. Центральна. Координати центру пам'ятки (система координат WGS 84): 50°11.122' Пн 37°05.541' Сх.	пам'ятка історії		руйнування станом на II квартал 2026 року невідомі

Розподіл населення за статтю та віком Вовчанської МТГ

№ з/п	Старостинські округи Громади	чоловіки					жінки				
		0-17	18-39	40-59	60+	усього	0-17	18-39	40-59	60+	усього
	Усього по громаді:	0	143	362	486	991	0	135	436	435	1013
1.	Білоколодязький	0	30	47	164	241	0	63	132	106	301
2.	Бугаївський	0	12	14	47	73	0	20	40	12	72
3.	Варварівський	0	13	36	29	78	0	5	28	36	69
4.	Вільчанський	0	0	2	1	3	0	0	1	2	3
5.	Вовчансько – Хутірський	0	3	8	5	16	0	2	4	3	9
6.	Волохівський	0	8	51	25	84	0	7	28	27	62
7.	Іванівський	0	15	66	59	140	0	6	77	66	149
8.	Новоолександрівський	0	37	80	83	200	0	23	68	112	210
9.	Рубіжненський	0	0	6	9	15	0	2	6	4	12
10.	Симинівський	0	3	3	11	17	0	3	6	6	15
11.	Старицький	0	0	0	1	1	0	0	2	2	4
12.	Юрченківський	0	22	49	52	123	0	4	44	59	107
13.	місто Вовчанськ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.1.	с. Плетенівка	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Інформація про кількість населення на деокупованих територіях Вовчанської міської територіальної громади (в розрізі старостинських округів (населених пунктів територіальних громад))

№	Тер.игромада	в них населення*:					Евакуйовано за період 2024-2026 (станом на 01.06.2026)	Залишок на 01.06.2026 (загальна/дітей)
		загальна	інші	дітей	Інвалідів/лежачі	похилого віку		
1	ВОВЧАНСЬКА	10803	4133	321	788/144	5417	9519	1284
1.1	м. Вовчанськ	3699	1409	0	245/41	2108	3699	0
1.2	Білоколодезянський старостинський округ селища Білий Колодязь, села Волохівське, Земляний Яр, Ганнопілля, Петропавлівка, Гарбузівка	2102	705	246	127/23	1001	1814	288
1.3	Бугаївський старостинський округ села: Бугаївка, Сосновий Бір, Шевченкове Перше, Лосівка	694	276	50	39/12	317	573	121
1.4	Варварівський старостинський округ села: Варварівка, Миколаївка, Хрипуни, Нестерне, Дегтярне, Кругле, Піщане, Шабельне, Землянки, Бударки, Різникове, Бузове, Красний Яр, Лошакове, Лукашове,	282	130	0	25/0	127	213	69

	Хижнякове, Черняків, Сердобине							
1.5	Вільчанський старостинський округ селище Вільча	543	11	29	153/26	346	537	6
1.6	Волохівський старостинський округ села: Волохівка, Бочкове, Караїчне, Охрімівка, Мала Вовча, Рибалкине, Чайківка	335	170	0	16/3	146	250	85
1.7	Вовчансько-хутор ський старостинський округ села: Вовчанські Хутори, Зибине, Покаляне, Тихе	501	159	0	54/10	278	487	14
1.8	Іванівський старостинський округ села: Іванівка, Благодатне, Василівка, Захарівка	418	185	37	29/7	160	220	198
1.9	Новоолександрівс ький старостинський округ села: Бакшеївка, Новоолександрівк а, Вірівка, Лозова	615	270	100	37/5	203	283	332
1.1 0	Рубіжненський старостинський округ села: Рубіжне, Байрак, Варварівка, Верхній Салтів, Замулівка, Українка	117	17	4	2/0	94	94	23

1.1 1	Симинівський старостинський округ села: Симинівка, Верхня Писарівка, Лиман, Графське, Синельникове, Цегельне, Шестерівка	568	264	51	19/3	231	563	5
1.1 2	Старицький старостинський округ села: Стариця, Ізбицьке, Бугруватка, Приліпка, Гатище, Огірцеве	169	65	0	11/0	93	164	5
1.1 3	Юрченківський старостинський округ села: Юрченкове, Шевченкове, Котівка, Бережне, Пільна, Українське	760	298	104	3/87	313	622	138

**Перелік підприємств торгівлі у Вовчанській МТГ
Чугуївського району Харківської області
за станом на 01.02.2024**

	Найменування підприємства	Адреса	ПІБ керівника, номер телефону	Площа м ²		
				загальна	у т.ч. торгова	
Супермаркети						
- продовольчі	мінімаркет	м. Вовчанськ, вул. Соборна,28	Відсутня інформація	до 200	до 50	
2	мінімаркет	м. Вовчанськ, вул. Соборна,156	Відсутня інформація	до 200	до 60	
- непродовольчі						
- змішані	«Родоніт –М»	селище Білий Колодязь вул. Героїв України,42	Величко Валентина Василівна	до 200	до 60	
Всього по супермаркетах	3					
Магазини						
- продовольчі	магазин №7	м. Вовчанськ, вул. Гурканівська	Казенна Тетяна Володимирівна	до 80	до 50	
2	«Лілія»	м. Вовчанськ, вул. Гурканівська	Відсутня інформація	до 70	до 40	
3	«Ковбасна хата»	м. Вовчанськ, вул. Ветеринарна	Мережа магазинів	до 70	до 40	
4	«Ковбасна хата»	м. Вовчанськ, вул. Залізнична	Мережа магазинів	до 70	до 40	
5	магазин №25	м. Вовчанськ, вул. Чкалова	Відсутня інформація	до 70	до 40	
6		м. Вовчанськ, вул. Кисляківська	Олександр Трунов	до 70	до 40	
7	«Кисличка»	м. Вовчанськ, вул. Кисляківська	Відсутня інформація	до 80	до 50	
8		м. Вовчанськ, вул. Залізнична	Юлія Григорян	до 100	до 50	
9		м. Вовчанськ, Рубіжанське шосе	Дзюба Олександр Євгенійович	до 100	до 60	
10	«МАКС»	м. Вовчанськ, вул. Соборна	Акулова Зоя Михайлівна	до 100	до 50	
11		м. Вовчанськ, вул. Авіаційна,17	Рубан Лариса Олексіївна	до 100	до 60	
12		м. Вовчанськ, вул. Авіаційна,98	Відсутня інформація	до 100	до 60	
13	«М'ясний»	м. Вовчанськ, вул. Авіаційна,1	Відсутня інформація	до 100	до 40	

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

14	ФОП В'яла Лілія Миколаївна	селище Білий Колодязь вул. Заводська, 1а	В'яла Лілія Миколаївна	30,0	30,0
- непродуктивні	«Моноліт» (будівельні матеріали))	м. Вовчанськ, вул. Залізнична	Григорян Заур Сергійович	до 200	до 200
2	«Сантехніка»	м. Вовчанськ, вул. Торгова	Олександр Коновалов	до 200	до 100
3	«Сантехніка»	м. Вовчанськ, вул. Соборна	Валерій Кучеренко	до 100	до 50
4	«Запчастини»	м. Вовчанськ, вул. Соборна	Відсутня інформація	до 50	до 50
5	«Авто запчастини»	м. Вовчанськ, вул. Соборна	Олександр Грабарь	до 100	до 50
6	Запчастини, заправка балончиків	м. Вовчанськ, вул. Соборна	Лях Андрій Олександрович	до 100	до 50
7	Запчастини на побутову техніку	м. Вовчанськ, вул. Соборна	Відсутня інформація	до 60	до 40
8	«Лакомка»	селище Білий Колодязь, вул. Заводська, 1	Лозіна Наталя Миколаївна селище Білий Колодязь пров. Сонячний, 7	70,0	70,0
9	Магазин господарчих товарів	селище Білий Колодязь, вул. Героїв України, 25	Горозій Юрій Олексійович селище Білий Колодязь, вул. Вовчанська, 15	103,6	67,3
10	«Акація» (господарчі товари)	селище Білий Колодязь, вул. Героїв України, 42	Пацурківська Алла Анатоліївна, селище Білий Колодязь, вул. Польова, 16	Відсутня інформація	Відсутня інформація
11	ФОП Єфіменко Наталія Олександрівна	с. Бугаївка, вул. Перемоги, 1	Єфіменко Наталія Олександрівна	120	109
12	ФОП Бондаренко Л.В.	селище Вільча, вул. Шевченка, 51	Бондаренко Л.В.	Відсутня інформація	Відсутня інформація
13	ФОП Комарчук Ф.В.	селище Вільча, вул. Миру, 134/2	Комарчук Ф.В.	Відсутня інформація	Відсутня інформація
- змішані	Магазин продуктових і промислових товарів	м. Вовчанськ, мікрорайон «Пролетарське поле»	Відсутня інформація	до 200	більше 100

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

2	ФОП Радченко Сергій Петрович	с. Петропавлівка, вул. Миру, 64	Радченко Сергій Петрович	70,0	45,0
3	«Топольки» (в оренді)	селище Білий Колодязь, вул. Героїв України,47	Скормний Василь Павлович	60,0	50,0
4	«Хатинка» (в оренді)	селище Білий Колодязь, вул. Героїв України,4	Скормний Василь Павлович	60,0	50,0
5	«Сочава» (в оренді)_	селище Білий Колодязь, вул. Героїв України,43	Марчук Олеся Віталіївна	30,0	20,0
6	«Бумеранг»	селище Білий Колодязь, вул. Іванівська,2	Свинар Неллі Петрівна, селище Білий Колодязь, вул. Героїв України,27 Юрченко Тетяна Олександрівна селище Білий Колодязь, провул. Залізничний, 9, кв.2	95,3	24,0
7	ФОП Солодовник Надія Іванівна	с. Шевченкове Перше, вул. Молодіжна,11	Солодовник Надія Іванівна,	91,8	64,7
8	ФОП Андрєєва Вікторія Володимирівна	с. Бугаївка, вул. Перемоги,34	Андрєєва Вікторія Володимирівна т.	68,0	15,0
9	ФОП Охріменко Любов Василівна	с. Бугаївка, вул. Харківська,28а	Охріменко Любов Василівна,	159,6	104,4
10		с. Бугаївка, вул. В. Кузнецова,1а	Відсутня інформація	58,4	14,0
11	ФОП Явтушенко Ю.М.	с. Різникове, вул. Молодіжна,26	Явтушенко Юрій Михайлович;	Пристосоване приміщення літньої кухні	Магазин розбитий
12	ФОП Нестеренко О.Г.	с. Різникове, вул. Молодіжна,31	Нестеренко Олена Григорівна	Пристосоване приміщення гаража	
13	ФОП Антонова Н.Ф.	селище Вільча, вул.Миру,133б	КириченкоМ.В	Відсутня інформація	Відсутня інформація
14	ФОП Кель О.А	селище Вільча, вул.Миру,133а	Кель О.А.	Відсутня інформація	Відсутня інформація

15	ФОП Костановська Р.О	селище Вільча вул.Миру,133в	Костановська Р.О.	Відсутня інформація	Відсутня інформація
16	ФОП Заровна Т.А	селище Вільча вул. Миру,133в	Заровна Т.А.	Відсутня інформація	Відсутня інформація
17	ФОП Бабенко	с. Вовчанські Хутори, вул.Миру,8б	Петрухно О.М.	82	60
18		с. Василівка, вул.8 Березня,11	Безпалько Світлана Олександрівна	110	40
19		с. Іванівка, вул.Центральна,99	Безпалько Світлана Олександрівна т.0685922315	100	29
20	ФОП Бондарєва С.І.	с. Новоолександрівк а, вул. Центральна,28	Бондарєва Світлана Іванівна	55,25	53,0
21	ФОП Бахмуцька Л.М.	с. Новоолександрівк а вул. Центральна,28	Бахмуцька Любов Миколаївна	53,65	44,8
22	ФОП Данильченко Н.М.	с. Новоолександрівк а вул. Центральна,29	Данильченко Наталя Миколаївна	40	20
23		с. Синельникове, вул. Лісова,37	Скоробогатова Тамара Олександрівна	Відсутня інформація	Відсутня інформація
24		с. Лиман, вул. Молодіжна,24а	Коновалова Галина Павлівна.	Відсутня інформація	Відсутня інформація
25		с. Симинівка, вул. Хлібороба,33	Петрухно Олена Миколаївна	Відсутня інформація	Відсутня інформація
26	ФОП Коновалова Галина Павлівна	с. Графське, вул. Перемоги,112	Коновалова Галина Павлівна	Відсутня інформація	Відсутня інформація
27		с. Юрченкове, вул. Центральна, 44а	Еткало Оксана Анатоліївна	75.4	75.4
28		с. Юрченкове, вул. Центральна, 42а	Кулигіна Яна Володимирівна	64	64
29		с. Котівка, вул. Миру,1	Буряний Володимир Павлович	18	15

Стратегія розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

Всього по магазинах	56				
Кіоски					
- продовольчі	СФГ "Кегичівське"	селище Білий Колодязь, перехрестя вулиць Заводська та Героїв України	Лінд Людмила Миколаївна, Харківський район м. Пісочин, вул.Комарова, 9	16,0	16,0
2	ФОП Явтушенко Ю.М.	с. Різникове, вул. Молодіжна,26	Явтушенко Юрій Михайлович;	Пристосоване приміщення літньої кухні	Магазин розбитий
3	ФОП Нестеренко О.Г.	с. Різникове, вул. Молодіжна,31	Нестеренко Олена Григорівна	Пристосоване приміщення гаража	

**Перелік підприємств побутового обслуговування населення
у Вовчанській МТГ Чугуївського району Харківської області
за станом на 01.02.2024**

Послуги	Назва підприємства	Адреса	Б керівника, номер телефону
Ремонт взуття			
Ремонт і пошив одягу	ФОП Інна Харченко	м. Вовчанськ, вул. Авіаційна, 1 територія ринку	Інна Харченко
Послуги перукарень			
Послуги лазень			
Послуги пралень			
Ремонт телерадіоапаратури	ФОП Андрій Король	м. Вовчанськ, вул. Авіаційна, 1 територія ринку	Андрій Король
Ремонт годинників			
Ремонт складної побутової техніки			
Фотопослуги			
Послуги хімчистки			
Інші			
Всього об'єктів побуту:	2		

**Структура та чисельність апарату Вовчанської міської ради
та її виконавчих органів**

Назва посади	Кількість штатних одиниць
Керівництво ради	6
Міський голова	1
Секретар міської ради	1
Перший заступник міського голови	1
Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради	1
Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради	1
Керуючий справами (секретар) виконавчого комітету	1
Структурні підрозділи апарату міської ради	
Управління старостинськими округами	34
Начальник управління	1
Староста	1
Староста	1
Староста	1
Староста	1
Староста	1
Староста	1
Староста	1

Староста	1
Староста	1
Староста	1
Староста	1
Староста	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1
Спеціаліст I категорії	1

Діловод	1
Діловод	1
Діловод	1
Діловод	1
Діловод	1
Центр надання адміністративних послуг	6
Начальник центру	1
Адміністратор	1
Адміністратор	1
Адміністратор	1
Адміністратор	1
Адміністратор	1
Відділ державної реєстрації	3
Начальник відділу - державний реєстратор юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців	1
Державний реєстратор	1
Державний реєстратор	1
Відділ реєстру територіальної громади	4
Начальник відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1

Відділ правового забезпечення та протидії корупції	3
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Уповноважений з антикорупційної діяльності	1
Організаційний відділ	5
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Загальний відділ	6
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Сектор внутрішнього аудиту	2
Завідувач сектору	1
Головний спеціаліст	1
Відділ економічного розвитку та інвестицій	4

Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Відділ житлово-комунального господарства та цивільного захисту	4
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Управління містобудування, архітектури, земельних ресурсів та екології	13
Начальник управління	1
Відділ земельних ресурсів	7
Начальник відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Відділ екології та охорони навколишнього середовища	3
Начальник відділу	1

Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Сектор містобудування, архітектури та будівництва	2
Завідувач сектору	1
Головний спеціаліст	1
Відділ державного архітектурно-будівельного контролю	3
Начальник відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Відділ бухгалтерського обліку та звітності	8
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Відділ державного архітектурно-будівельного контролю	3
Начальник відділу	1
Головний спеціаліст	1

Головний спеціаліст	1
Сектор молоді та спорту	2
Завідувач сектору	1
Головний спеціаліст	1
Відділ цифрової трансформації та інформаційної політики	3
Начальник відділу	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Обслуговуючий персонал	5
Завідувач господарства	1
Водій автотранспортних засобів	1
Водій автотранспортних засобів	1
Водій автотранспортних засобів	1
Водій автотранспортних засобів	1
Самостійні виконавчі органи (юридичні особи)	
Фінансовий відділ Вовчанської міської ради	5
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст - бухгалтер	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1

Відділ освіти	3
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст	1
Відділ культури і туризму	3
Начальник відділу	1
Головний спеціаліст - бухгалтер	1
Спеціаліст I категорії	1
Служба у справах дітей	4
Начальник служби	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Відділ соціального захисту населення	11
Начальник відділу	1
Заступник начальника відділу	1
Головний спеціаліст- бухгалтер	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1

Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Головний спеціаліст	1
Комунальні підприємства	
Комунальна установа по утриманню трудового архіву та майна Вовчанської міської ради	44,5
Комунальне підприємство «Вовчанськ»	40,5
Комунальне підприємство «Вовчанські очисні споруди»	19,5
Комунальне підприємство «Вільчанський комбінат комунальних підприємств»	10
Комунальне підприємство «Білоколодязька дільниця»	4
Комунальне підприємство «Новоолександрівська водопровідна дільниця»	7
Вовчанське підприємство теплових мереж	28
Вовчанський відділ благоустрою міста	76
Комунальне підприємство «Вовчанське бюро технічної інвентаризації»	4
Комунальна установа «Редакція Вовчанського радіомовлення»	3
Комунальна установа «Вовчанська дитячо-юнацька спортивна школа»	27,33
Комунальний заклад «Історико-археологічний музей - заповідник "Верхній Салтів"»	3
Комунальний заклад «Вовчанський Історико-краєзнавчий музей»	4
Комунальний заклад «Вовчанська публічна бібліотека»	41
Комунальний заклад «Вовчанська музична школа»	27,5

Комунальний заклад «Будинок культури Вовчанської міської ради»	50,25
Комунальне підприємство «Вовчанський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»	86,5
Центр надання соціальних послуг Вовчанської міської ради	86,5
Вовчанський загін місцевої пожежної охорони	6
Медичні заклади	
Комунальне некомерційне підприємство «Вовчанська центральна районна лікарня»	115,75
Комунальне підприємство «Центр первинної медичної медико санітарної допомоги Вовчанської міської ради»	68,75

**Аналіз відповідності Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року Державній стратегії
регіонального розвитку на 2021-2027 роки**

Стратегічні та оперативні цілі Держави/Громади	Стратегічна ціль 1. Комплексна відбудова, безпекова трансформація та формування стійкого життєвого середовища Громади	1.1. Відновлення та модернізація житлової, соціальної і критичної інфраструктур и громад на засадах безпеки та енергоефективності	1.2. Формування системи цивільного захисту та кризової інфраструктури (укриття, оповіщення, резервні системи життєзабезпечення)	1.3. Просторове планування та відбудова територій з урахуванням принципів безбар'єрності, безпеки та адаптації до ризиків війни	1.4. Відновлення та розвиток інженерних мереж і систем життєзабезпечення громади (водопостачання, водовідведення, тепло- та енергозабезпечення) із впровадженням сучасних децентралізованих рішень	Стратегічна ціль 2. Соціальне відновлення, розвиток людського потенціалу та посилення згуртованості й інклюзивності Громади	2.1. Відновлення та розвиток системи доступних і якісних соціальних послуг для всіх груп населення Громади	2.2. Розвиток людського потенціалу через модернізацію освіти, охорони здоров'я та системи психосоціальної підтримки	2.3. Посилення соціальної згуртованості, громадської участі та формування інклюзивного середовища в громаді	Стратегічна ціль 3. Економічне перезавантаження на основі локальних ресурсів та інновацій у поєднанні з екологічним збалансованим розвитком території	3.1. Мінімізація негативного впливу відновлювальних робіт на довкілля та забезпечення безпеки через розмінування	3.2. Відновлення та розвиток зелених зон і рекреаційних територій Громади	3.3. Екологічна освіта та просвітництво Громади
		Стратегічна ціль I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах											

Оперативна ціль 1.1. Відновлення інфраструктури, економічної активності та балансу екосистем, створення безпекових умов життєдіяльності на територіях відновлення	++	++	++	++	++	+	+	+	+	++	++	++	+
Оперативна ціль 1.2. Підтримка та ефективне використання потенціалу територій з особливими умовами для розвитку	++	+	++	++	+	+	+	+	+	+	++	+	+
Оперативна ціль 1.3. Поширення позитивного впливу регіональних полісів зростання та територій сталого розвитку	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Оперативна ціль 1.4. Формування згуртованого інформаційно культурного та соціального простору в межах всієї території України	+			+		++	++	++	++	+		+	++
Стратегічна ціль II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.													
Оперативна ціль 2.1. Створення умов для відновлення та розвитку людського капіталу	+	+	+			++	++	++	++	+		+	++
Оперативна ціль 2.2. Відновлення та стимулювання розвитку регіональних та місцевих економік	+	++	+	+	++	+	+	+	+	+	++	+	+

Оперативна ціль 2.3. Розвиток сталості, інклюзивної та стійкої до безпекових загроз інфраструктури	++	++	++	++	++	+	+	++	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 2.4. Сприяння інноваційному розвитку регіональних економік	+	+	+	+	++	+		+		+	+	+	+
Стратегічна ціль III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.													
Оперативна ціль 3.1. Забезпечення стійкості та ефективності публічного управління відповідно до безпекових, демографічних та економічних викликів	++	+	++	++	+	++	++	+	++	+	+	+	+

Оперативна ціль 3.2. Підвищення ефективності та підзвітності публічного інвестування	++	++	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 3.3.Відновлення системи публічного управління та надання послуг на деокупованих територіях	++	++	++	+	++	++	++	++	++	+	+	+	+
Оперативна ціль 3.4. Наближення системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС	+	+	+	++	+	+	+	+	++	+	+	+	++

* У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні Харківської області/Громади	Стратегічна ціль 1. Комплексна відбудова, безпекова трансформація та формування стійкого життєвого середовища Громади	1.1. Відновлення та модернізація житлової, соціальної і критичної інфраструктури громад на засадах безпеки та енергоефективності	1.2. Формування системних цивільного захисту та кризової інфраструктури (укриття, оповіщення, резервні системи життєзабезпечення)	1.3. Просторове планування та відбудова території з урахуванням принципів безбар'єрності, безпеки та адаптації до ризиків війни	1.4. Відновлення та розвиток інженерних мереж і систем життєзабезпечення громад (водопостачання, водовідведення, тепло- та енергозабезпечення) із впровадженням сучасних децентралізованих	Стратегічна ціль 2. Соціальне відновлення, розвиток людського потенціалу та посилення згуртованості й інклюзивності Громади	2.1. Відновлення та розвиток системних і якісних соціальних послуг для всіх груп населення Громади	2.2. Розвиток людського потенціалу через модернізацію освіти, охорони здоров'я та системи психосоціальної підтримки	2.3. Посилення соціальної згуртованості, громадської участі та формування інклюзивного середовища в громаді	Стратегічна ціль 3. Економічне переозвучення на основі локальних ресурсів та інновацій у поєднанні з екологічно збалансованим розвитком території	3.1. Мінімізація негативного впливу відновлювальних робіт на довкілля та забезпечення безпеки через розмінування	3.2. Відновлення та розвиток зелених зон і рекреаційних територій Громади	3.3. Екологічна освіта та просвітництво Громади

					аних рішень								
Стратегічна ціль I. «Забезпечення високої якості життя населення на всьому просторі регіону»													
Оперативна ціль 1.1. Організація доступної та ефективної системи надання медичних послуг і створення умов для здорового способу життя населення		+	+				+	++	+				
Оперативна ціль 1.2. Забезпечення доступних і якісних комунальних послуг у містах та енергозабезпечення сільського населення		++	+	+	++								
Оперативна ціль 1.3. Забезпечення доступної і якісної освіти на всіх рівнях							+	++	+				+
Оперативна ціль 1.4. Забезпечення соціального захисту населення та гендерної рівності							++	+	++				

Оперативна ціль 1.5. Забезпечення гармонійного фізичного та духовного розвитку всіх верств населення і реалізація молодіжної політики			+				+	++	++			+	+
Оперативна ціль 1.6. Забезпечення правопорядку та публічної безпеки		+	++	++	+				+		++		
Оперативна ціль 1.7. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму				+					+			++	+
Стратегічна ціль II. «Забезпечення чистого оточуючого середовища на всьому просторі регіону»													
Оперативна ціль 2.1. Поліпшення стану атмосферного повітря та запобігання змінам клімату		+			++						+	+	++

Оперативна ціль 2.2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів					++						+	++	+
Оперативна ціль 2.3. Забезпечення якісного стану та відновлення деградованих й еродованих земель і грунтів											++	+	+
Оперативна ціль 2.4. Збільшення лісистості області і збереження біорізноманіття											++	++	+
Оперативна ціль 2.5. Створення ефективної системи поводження з промисловими і твердими побутовими відходами		+			+						+	+	+
Стратегічна ціль III. «Побудова конкурентоспроможної та смарт-спеціалізованої просторової економіки з високою доданою вартістю»													

Оперативна ціль 3.1. Упровадження кластерного підходу до побудови смарт-спеціалізованої структури економіки, інтегрованої в глобальні ланцюги створення доданої вартості		+			+								
Оперативна ціль 3.2. Розвиток сільських територій і територіальних громад шляхом створення робочих місць з високою доданою вартістю на базі фермерських і селянських господарств і їх кооперації		+		+	+		+				++	+	
Оперативна ціль 3.3. Підтримка розвитку малого та середнього бізнесу		+											
Оперативна ціль 3.4. Створення інноваційної та креативної економіки середніх і малих міст регіону		+					+						+

Оперативна ціль 3.5. Енергозабезпечення і створення ефективної системи енергозбереження в регіоні на інноваційній основі		++	+				++					+	+
Стратегічна ціль IV. «Забезпечення інвестиційно привабливого клімату в регіоні і створення інноваційної та інвестиційної інфраструктури»													
Оперативна ціль 4.1. Організація системи залучення та супроводження міжнародних і вітчизняних інвестицій		+		+							+	+	
Оперативна ціль 4.2. Інституційне й інфраструктурне забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності, формування регіональної інноваційної системи		+		+	+						+	+	+
Оперативна ціль 4.3. Розвиток транспортної інфраструктури та сполучення		++	+	+	++							+	

Стратегічна ціль V. «Забезпечення європейського рівня управління та самоврядування в регіоні»													
Оперативна ціль 5.1. Проведення ефективної адміністративно-територіальної реформи зі створенням фінансово самодостатніх територіальних громад		+	+	+	+		++	+	++				
Оперативна ціль 5.2. Впровадження системи електронного врядування в роботу регіональних і місцевих органів влади		+	+	+	+		+	+	+				
Оперативна ціль 5.3. Підтримка розвитку інституцій громадянського суспільства							+	+	++			+	+
Оперативна ціль 5.4. Організація системи підготовки та перепідготовки держслужбовців і місцевого самоврядування							+	++	+				+

Оперативна ціль 5.5. Модернізація інформаційно-комунік ативного регіонального простору		+	+	+	+		+	+	++				+

* У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Система показників (індикаторів) для моніторингу реалізації Стратегії розвитку Вовчанської МТГ на період до 2027 року

Стратегічна/оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірювання	Базове значення у 2026 році	Проміжне значення у 2026 році	Цільове значення у 2027 році	Джерело даних
Стратегічна ціль 1. Комплексна відбудова, безпекова трансформація та формування стійкого життєвого середовища Громади						
Оперативна ціль 1.1. Відновлення та модернізація житлової, соціальної і критичної інфраструктури громади на засадах безпеки та енергоефективності	Кількість об'єктів інфраструктури, щодо яких проведено технічне обстеження та інвентаризацію.	од.	0	20	50	Вовчанська МВА
	Кількість підготовлених проєктів відновлення	од.	0	10	25	Вовчанська МВА
	Обсяг залучених коштів на відновлення	тис. грн	0	20	100	Вовчанська МВА, донори
	Кількість відновлених або модернізованих об'єктів соціальної інфраструктури (заклади освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту)	од.	0	3	10	Вовчанська МВА
	Загальна площа відновленого або відремонтованого житлового фонду	кв. м.	0	2000	10000	Вовчанська МВА, Реєстр пошкодженого майна
	Частка реалізованих проєктів відновлення, що відповідають вимогам енергоефективності та безбар'єрності	%	0	50	100	Вовчанська МВА, проєктна документація
Оперативна ціль 1.2. Формування системи цивільного захисту та кризової інфраструктури (укриття, оповіщення, резервні системи життєзабезпечення)	Кількість функціонуючих укриттів	од.	2	5	10	Вовчанська МВА, ДСНС
	Частка населених пунктів, охоплених системою оповіщення	%	20	50	80	Вовчанська МВА
	Кількість проведених навчань з цивільного захисту	од.	0	3	8	ДСНС
	Кількість об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, забезпечених резервними джерелами енергоживлення	од.	2	8	15	Вовчанська МВА, балансоутримувачі об'єктів
	Частка населення, охопленого заходами з підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях та умовах воєнних загроз	%	5	20	50	МВА, ДСНС, звіти про проведені навчання
Оперативна ціль 1.3. Просторове планування та відбудова територій з урахуванням принципів безбар'єрності,	Частка оновленої містобудівної документації	%	0	50	100	Вовчанська МВА
	Кількість визначених зон відновлення та розвитку	од.	0	3	8	Вовчанська МВА

безпеки та адаптації до ризиків війни	Частка проєктів відбудови, що враховують принципи безбар'єрності	%	0	50	100	Вовчанська МВА
	Кількість територій (або населених пунктів), для яких визначено безпечні зони для відновлення та перспективного розвитку	од.	0	3	8	Вовчанська МВА, містобудівна документація
	Кількість об'єктів громадського простору, адаптованих для маломобільних груп населення відповідно до принципів безбар'єрності	од.	0	2	6	Вовчанська МВА, акти введення в експлуатацію
Оперативна ціль 1.4. Відновлення та розвиток інженерних мереж і систем життєзабезпечення громади (водопостачання, водовідведення, тепло- та енергозабезпечення) із впровадженням сучасних децентралізованих рішень	Кількість об'єктів критичної інфраструктури із резервними джерелами живлення	од.	1	5	12	Вовчанська МВА
	Кількість відновлених об'єктів систем життєзабезпечення	од.	0	5	15	КП Громади
	Кількість встановлених автономних систем енергозабезпечення	од.	0	3	10	Вовчанська МВА
	Протяжність відновлених або модернізованих інженерних мереж (водопостачання, водовідведення, електропостачання, теплопостачання)	км	0	5	20	КП громади, Вовчанська МВА
	Частка об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, забезпечених автономними або резервними системами життєзабезпечення	%	10	40	80	Вовчанська МВА
	Кількість реалізованих проєктів із впровадження енергоефективних та децентралізованих рішень у системах життєзабезпечення	од.	0	3	10	Вовчанська МВА, донорські програми
Стратегічна ціль 2. Соціальне відновлення, розвиток людського потенціалу та посилення згуртованості й інклюзивності Громади						
Оперативна ціль 2.1. Відновлення та розвиток системи доступних і якісних соціальних послуг для всіх груп населення Громади	Кількість мешканців, які отримали соціальні послуги	осіб	500	800	1500	Кількість мешканців, які отримали соціальні послуги
	Кількість доступних соціальних сервісів	од.	5	8	12	Вовчанська МВА
	Кількість осіб вразливих категорій, охоплених підтримкою	осіб	300	600	1200	Соцзахист
	Кількість нових або відновлених соціальних послуг, впроваджених у громаді	од.	0	3	8	
	Кількість мобільних виїздів соціальних служб	од.	10	30	80	Управління соціального

	до мешканців громади та евакуйованого населення					захисту населення
	Частка осіб з числа вразливих категорій населення, охоплених соціальною підтримкою	%	25	45	70	Управління соціального захисту населення, Вовчанська МВА
Оперативна ціль 2.2. Розвиток людського потенціалу через модернізацію освіти, охорони здоров'я та системи психосоціальної підтримки	Кількість осіб, охоплених освітніми послугами	осіб	400	600	900	Відділ освіти
	Кількість осіб, які отримали психосоціальну підтримку	осіб	200	500	1000	Медицина, НУО
	Кількість фахівців, які пройшли підвищення кваліфікації	осіб	0	30	80	Відділ освіти, КНП
	Частка населення, що має доступ до базових послуг у дистанційному або змішаному форматі	%	30	60	90	МВА
	Кількість відновлених або модернізованих закладів освіти та охорони здоров'я	од.	0	2	6	Вовчанська МВА, відділ освіти, КНП
	Кількість дітей та молоді, охоплених програмами розвитку, неформальної освіти, профорієнтації та підтримки	осіб	150	400	800	Відділ освіти, молодіжні та громадські організації
Оперативна ціль 2.3. Посилення соціальної згуртованості, громадської участі та формування інклюзивного середовища в громаді	Кількість проведених громадських заходів	од.	2	10	25	Вовчанська МВА
	Кількість мешканців, залучених до громадської участі	осіб	50	300	700	Вовчанська МВА
	Кількість облаштованих безпечних просторів	од.	1	3	6	Вовчанська МВА
	Кількість громадських ініціатив та проєктів, реалізованих за участю мешканців громади	од.	0	5	15	Вовчанська МВА, громадські організації
	Частка об'єктів соціальної інфраструктури, адаптованих для маломобільних груп населення	%	10	30	60	Вовчанська МВА
	Кількість консультацій, громадських обговорень та публічних заходів щодо розвитку громади	од.	2	8	20	Вовчанська МВА
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ НА ОСНОВІ ЛОКАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ТА ІННОВАЦІЙ У ПОЄДНАННІ З ЕКОЛОГІЧНО ЗБАЛАНСОВАНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЇ						
Оперативна ціль 3.1. Мінімізація негативного впливу відновлювальних робіт на довкілля та забезпечення безпеки через розмінування	Площа обстежених територій на наявність ВВП	га	0	1000	3000	Оператори розмінування
	Площа розмінованих територій	га	0	300	1000	Центр протимінної діяльності
	Кількість проведених екологічних моніторингів	од.	0	2	6	Вовчанська МВА
	Кількість населених пунктів або територій, придатних для	од.	0	3	8	Центр протимінної

	безпечного використання після проведення розмінування					діяльності, Вовчанська МВА
	Кількість проведених інформаційно-просвітницьких заходів з мінної безпеки	од.	5	20	50	ДСНС, оператори розмінування, Вовчанська МВА
	Площа територій, на яких проведено екологічну оцінку наслідків бойових дій та відновлювальних робіт	га	0	500	2000	Вовчанська МВА, екологічні служби
Оперативна ціль 3.2. Відновлення та розвиток зелених зон і рекреаційних територій Громади	Площа відновлених зелених зон	га	0	5	20	Вовчанська МВА
	Кількість відновлених рекреаційних просторів	од.	0	2	5	Вовчанська МВА
	Кількість екологічних заходів із благоустрою	од.	1	5	15	Вовчанська МВА
	Кількість висаджених дерев та кущів у межах заходів з відновлення зелених зон	од.	0	500	3000	Вовчанська МВА
	Площа територій, на яких проведено екологічну реабілітацію та благоустрій після наслідків бойових дій	га	0	3	15	Вовчанська МВА
	Кількість облаштованих або відновлених зон відпочинку для населення	од.	0	2	18	Вовчанська МВА
Оперативна ціль 3.3. Екологічна освіта та просвітництво Громади	Кількість заходів з екологічної освіти	од.	2	8	20	Відділ освіти
	Кількість учасників екологічних заходів	осіб	50	300	800	Заклади освіти
	Кількість інформаційно-просвітницьких кампаній	од.	1	5	12	Вовчанська МВА, ГО
	Кількість закладів освіти та установ, залучених до реалізації програм екологічної освіти	од.	2	5	10	Відділ освіти, Вовчанська МВА
	Кількість проведених природоохоронних акцій (озеленення, прибирання територій, екологічні толоки тощо)	од.	2	10	25	Вовчанська МВА, ГО
	Частка учнівської молоді, охопленої заходами з екологічної освіти та просвітництва	%	10	40	80	Відділ освіти, заклади освіти